Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Theologica scholastica (Teil II, 4, 3) - Cod. Ettenheim-Münster 281

[S.l.], [17. Jahrh.]

De virtute religionis eiusdemque actibus et vitiis oppositis

urn:nbn:de:bsz:31-129974

Visual Library

De Religione
de Arcesilas

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

Theologiae Scholasticae 2.dae Partis Principalis Tomi 4.ti Pars 3.tia De Virtute Religionis eiusdemq; Actibus et Vitijs oppositis.

G. R. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

Proemium.

Explicatis ijs quae ad iustitiam stricte dictam pertinent, sequitur ut ut S. Th. de partibus eius potentialibus, id est iisdem, de virtutibus ei ad similitudinem omnes agamus. Partes a. potentiales iustitiae ea dicuntur virtutes quae cum iustitia propria virtute ita conveniunt, ut tamen aliquo modo ab eius recta perfectione deficiant, Conveniunt quidem quatenus et aliquid de..

bitum ad alterum involvunt, ob ea deficiunt
quoniam debitum illorum l. est adeo magnum ut
illi non possint satisfieri ad aequalem l. ita est
parvum, ut non inducat obligationem legalem s.
strictam, sed solum moralem, id est, quod non ex ali-
qua speciali legis obligatione ius alteri con-
ferente, sed solum ex honestate virtutis pro-
cedat ita ut nisi illi satisfiat honestas morum
conservari non possit, l. non comode. Prioris
generis sunt, Religio erga Deum, pietas erga
parentes, observantia erga superiores qui nos
gubernant l. idonei sunt ad gubernandum. Hae
siquidem virtutes debitum quoddam alteri reddunt
aequale tamen non statuunt, Cum n. quodquod hominis est,
Deo debitum sit, nunquam potest is tantum reddere quantum
debet, aut secundum exactam iustitiae rationem debeat.
Ita et parentibus aequivalens reddi non potest.
Sunt superioribus nos gubernantibus aequale
praemium persolvi non potest. Posterioris generis
virtutes sunt, Gratitudo, Vindicatio, Veri-
tas, Amicitia, s. affabilitas, Liberalitas et
Epiikia s. aequitas. quibus omnibus velut minus
difficilibus certe, minus necessariis omissis de sola
religione tractabimus. Hae tamen ratione, ut ea
quae alibi aut pertractata iam, l. postea per-

tractanda noverimus consulto omissuri hinc
quare Unam hanc de Religione materiam 3bus
Tr. complectemur. primus erit de Religione
sm̄ se, eiusdemq; actibus externis et internis.
2dus de statu Religioso. 3. de Vitijs Religi
oni oppositis. Utemur a. methodo consueta.

Tractatus 1mus

De Virtute Religionis et eiusdem actibus internis et Externis.

Sectio 1ma

De Virtute Religionis sm̄ se.

Quo 1ma

Quid sit Religio et quodnam eius obiectum?

Con: ja. Religio, si Vocis etymon spectes
Vel à relegendo dicta est, ut vult Cicero, quod
sit ea, quae ad cultum divinum pertinent aio
revolvenda et relegenda sint. Vel à reeli
gendo ut vult Isid. quod per eam Deum, quem
peccando abiecimus iterum ipsi reeligamus.

Vel dicitur à Religando. Ut vult Lactant. quod ea
nos Deo quasi astringat, s. eligat, dum ei
cum supremo verum Domino, cultum et obse-
quia nostra exhibemus.

Con: 12. Definitio Religio fere hunc in modum.
Religio est virtus, quae debitum cultum Deo
cum jo verum omnium Principio exhibet. Cultus
hoc loco nil aliud est, quam nota quaedam s. con-
testatio qua divinam excellentiam cum quadam mentis sub-
missione protestamur. Differt ab honore quod
hic solum ac ipsum sigfet testimonium excellentiae
alterius quo fit ut et aequalis, l. inferior possit
honorari, coli a. l. adorari non possit. nisi aliqua
ratione superior. addit quod cultus honori quandam
omni submissionem erga et l. personam quae coli
dicitur, quam submissionem sum se honor ipse non
includit. Regnum honorat sitos non tamen colit.
Cultus porro alius est internus alius externus.
Quod ut diligas adverte. In officio reli-
gionis 4. actus spectari possunt. Primus est actus Illius
quo tum infinitam Dei excellentiam tum nostrum in
Illum et omnimodam à Deo dependentiam cognoscimus
qui actus ad fidem pertinet. 2. est
practicum iudicium s. dictamen Illius Deo hic et
nunc pro ratione summae eius excellentiae congruum

cultum cum debita subiectione deferendum qui
est actus prudentiae. 3tius est profunda mentis
submissio et inclinatio coram Deo, qua mens in
terius summam Dei excellentiam suumque nihilum
vicissim testatur. 4tus est eorundem professio
exterior, verbis, gestu corporis, vel aliis mo
dis. primus et 2dus actus supponunt religioni
vel fundamentum. 3tius est actus interior religionis
qui est reperitur in Angelis. 4tus est actus exterior
proprius hominibus qui vid. signo aliquo externo
exprimit et immediate nota est internae submis
sionis. Et v. licet cultus hominis nunquam possit esse
sine actu externo quandoque actus mere internus
vel potest alteri homini penitus ignotus non potest esse nota
s. contestatio submissionis erga alterum, in cultu
tamen dico, potest esse actus internus sine externo,
quandoque scrutans corda et renes Deus non minus
perfectos habet actus internos quam internos.

Con. 3tia Religionis obiectum materiale duplex est.
Primo propinquum s. obiectum Unde, et Remotum s.
obiectum Cui, obiectum materiale quod adeaque propinquum
Religionis est ipse Cultus divinus s. honor quem
Deo volumus s. pobis omnes nostrae, tam interna
quam externa quibus Deum cum aliqua submissione
colere intendimus. Obiectum materiale Cui s. Unde

est ipse Deus cui cultum et honorem volumus.
Prob. quia illud est obiectum propinquum virtutis in
quo ipsa virtus immediate tendit, atqui religio tendit
immediate non in Deum, l. in excellentiam divinam sed in eius
cultum, mediate v. in ipsum Deum cui cultus de-
fertur, quia obiectum materiale quod propinquum quod ipsa
virtus religionis immediate affectat et appetit est cul-
tus divinus, remotum v. s. obiectum cui est ipse Deus
sub sua excellentia. Confir. a simili sicut n.
obiectum materiale quod s. propinquum iustitiae par-
ticularis non est ipse proximus sed res proxime debita
proximus v. est obiectum remotum s. cui, ita obiectum
immediatum quod religionis non est ipse Deus l. ex-
cellentia Dei, sed cultus Deo debitus. obiectum v. cui
est Deus ipse qui colitur.
Con: 4ta Utrumque obiectum religionis antea
dictum habet suam propriam rationem formalem obiectivam
ratio n. formalis quam religio in suo propinquo
obiecto, id est, cultu divino spectat, et ipsa ratio de-
biti et congruentis Deo, est n. affectus quidam
erga cultum divinum, quia Deo debitus est, nam cum
sit pars iustitiae necessario exigit debitum alteri
Tandem modo ratio formalis obiecti cui quam sic in
Deo formaliter spectat religio non est ipsa divina bonitas
sive se spectata, sed eius excellentia s. nobilitas
et praestantia, unde formaliter amamus Deum quia bonus est.

honorarum a. et colimus quia excellens est, ac ipsum
verum omnium principium. Ratio n. primi principii includit l. sub
ponit omnem excellentiam perfectionis ejusque causa ut Regula
culta sit dignus et cur à creatura sit debitus.

Con: 5ta Religio non est virtus Theologica sed moralis
Ratio est. quia ad virtutem Theol. requiritur pro immediato
obiecto habeat ipsum Deum, religio a. pro immediato obiecto
non habet Deum, sed cultum Deo deferendum s. potius omnem
aliquam nostram ad Dei cultum relatam, Ut si hic ipse
cultus verbi vera Deum, velut obiectum Cui.

Con: 6. Religio est virtus una specie infima Ita
S. Th. 2.2. q. 85. a. 3. Prob. quia ratio formalis obiectiva,
s. formale motivum religionis unicum est, nempe
ipsa excellentia increata Dei. ad religionem per-
tinet inquit S. Th. exhibere reverentiam in Deo sed
una ratione in quantum sic est ipsum principium creationis et
gubernationis verum omnium.

Bicl. Infinita sunt attributa in Deo quod debet
ei cultus infinitae speciei. Confir. quia per Sacrificium
testamur illum hoc vitae et mortis statum, adoratione,
esse Rerum omnium, oratione esse liberalem et omnipotentem
iuxta assertorio, esse veracem.

Rx neg. Consequ. ratio est. quia infinitae rationes attri-
butorum concurrunt ad unam rationem primi principii
verum omnium quod includit omnes perfectiones omnium attri-

butorum, q pro dicibile perfectum non debet dicta
adversa, cum ratio colendi Deum, sit una et sim-
plex. Ad confirmationem per eam plus non probari q
ce tm materiale differt inter hos modos colen-
di Deum qui tm vel ut exhibeant Deo quod est
omnium nostri jus proprius et verum omnium sub una formali
ratione obiecta constituunt species infimas non secus ac
color ut visibilis constituit visum species infimas
sensus, etsi color sub se species dictas habeat materiale
consideratas.

Con: 7ma Religio est habitus supernaturalis per se infusus
Ratio est; quia Religio est virtus qua Deus ut obiectum
supernaturale s. ut est author gratiae et vitae super-
naturalis perfecte colitur non quem actum se homo naturae
viribus extendere non potest, cum necessario supponat
cognitionem excellentiae divinae supernaturalem. Patet tamen et
dari virtutem religionis saltem imperfectam quae
naturalibus actibus acquisita sit, cuius est M. Sententia.
Ratio est; quia sunt Deus naturali et ratione aliquo modo cuius
adscitur et colendus eligitur, vid. ut author na-
turae et proprius vitae naturalis ita et per actu
proportionato voluntatis coli ex quibus actibus fre-
quentatis naturalis, et acquisita religionis vir-
tus comparari potest, qua et ab Ethnicis et
a Christianis pictoribus vi ipsa Deus nonnunquam
suo modo colitur.

Con: 8. Religio inter oes virtutes morales præstantissima est Ratio est: quia post virtutes Theologicas quæ immediate circa Deum versantur inter ipsas morales, eo virtus quæque est præstantior qua vicinius attingit Deum, atque post virtutes Theologicas Religio vicinius illum attingit nempe tanquam verbum cui cultum defert ergo

Qo 2da

Utrum et 2mo Religio distinguatur à cæteris virtutibus.

Con: 1a. Religio effectu differt à cæteris virtutibus moralibus à prudentia quidem, quia hæc subiectatur in Illum, Religio in Voluntate s. affectu. à Temperantia et Fortitudine quæ hæ versantur circa passiones. Religio a. cum pars iustitiæ circa actiones quibus cultus Deo tribuitur. Rem illæ recte componunt homines in seipso Religio a. ordinat homines ad functiones quæ sunt ad alterum, nempe Deum, à Iustitia v. saltem humana, tum quia hæc ad homines illa ad Deum dirigitur, tum quia Religio non continet nec constituit perfectam æqualitatem ad alterum ut alibi diximus.

Con: 2da Religio dnguitur et à virtutibus Theo-

logicis ita cois. à fide quae fides est habitus
illius, non religio, à spe et charitate quae hae vir-
tutes immediate attingunt ipsum Deum, tanquam proprium
obm. Charitas a. amat Deum ut ipse est bonum
suum, s. vult ipsi Divinitatem et ae bonum.
Spes v. illum desiderat et sperat ut est bonum nrm.
Religio v. non versatur immediate circa ipsum Deum sed
circa cultum Dei, id est circa signa externa l.
interna quibus Deus honorat et colitur.
Dices 1o. Religio colit Deum ut dicat excellentiam
suam, quae immediate versatur circa Deum ac proinde est
virtus Theol.
Sed ex eo, quod Deus dicatur coli ut sua dicat ex-
cellentiam non sequitur Religionem immediate versari cir-
ca Deum, sed circa cultum ipsi exhibendum
quod est obm immediatum quod religionis
et aliquid creatum ut pote opus nrm, Deus
a. est obm remotum s. Cui.
Dices 2do. oratio et laus dia immediate at-
tingunt Deum ut obm et tamen sunt actus religionis.
Sed neque oratio l. laudem attingere Deum
sicut actus vitalis suum obm, sed sicut signum
attingit suum signatum sunt n. actus religio-
nis veluti signa et testimonia nrae sub-
missionis erga Deum. oratio igitur non refertur ad Deum
nisi velud ad obm Cui representans sc. nra vota
Deo.

Con: 3tia Atqui probabile sit, Religionem non di-
stingui à virtute pietatis, observantiae et gra-
titudinis erga Deum, probabilius tamen videtur eandem
ab ijs fratrum ductam esse. Ita cons. ja pars colligo
ex S. Th. q. 106. a. 1. ad 1. Ubi dicit sicut religio
est quaedam excellens pietas ita est quaedam excellens gra-
titudo. Ratio est: quia omnia istarum virtutum emi-
nent continenti in omnibus Religionis pietas non
est quae debitum cultum parentibus exhibet ob-
servantiam superioribus, gratitudo benefactoribus
ratio a. parentis superioris et benefactoris con-
tinentur in Deo excellentissime quod est debitum
erga illum, ut parentem superiorem ac benefactorem
continet in debito erga eundem ceu jus nostri et
omnium verum principium. 2da Pars Prob. quia gra-
titudo fratrum respicit debitum ortum ex beneficio,
Religio a. hoc non respicit ut omnino frale. cum
debitum ipsius praecise fundetur in excellentia divina
abstrahendo a gratitudinis affectu, qui tamen in
se motivum esse potest ad actum religionis ex-
citandum adeo ut ipsa religio hoc sensu quasi
interpretative gratitudo dici possit quo sensu
locutus fuisse videtur S. Th. citato Idem tandem de
fidelitate erga Deum hoc non respicit debitum ex
promissione illudque solvit, non ex affectu Deum ho-

norandi, sed ex affectu satisfaciendi debito ex promis-
sione contracto qui duo affectus, videntur omnino dicti
gratuitis actus alterius vicissim ab altero impera-
ri possint.

Con: 4ta Religio non dicitur ab ea virtute
qua colimus sancti sed colimus per excellentiam extrin-
secam et inventam ipsius Dei ad quem ipsi aliquam
effectum habent. Ita vis. Antequam Con. probet
Nob. 1o. sanctos per excellentiam extrinsecam Dei
duplici coli posse, 1o ut Deus sit obiectum et termi-
nus, ipsalis illius cultus. Sancti v. tamen secundarius
2do ut ipsi sancti sint integer terminus cultus per
dicta tamen excellentiam ipsius exhibiti. Utrovis horum
modorum colantur, eadem virtute colentur qua
colitur Deus. Prob. quoad 1um modum. quia ut
sic non tam ipsi colunt quam Deus in ipsis tanquam
in suis templis, tabernaculis imaginibus per con-
sideratum non tunc sancti non ipsi ipsi sunt cultus
capaces sed velut res inanimae, v.g. crux ima-
ginesque per quas Deus nobis repraesentatur. Unde
etsi externum signum cultus ad ipsos dirigatur
tamen ibi non sistit, nam inferior submissio fit
Deo, quem in ipsis spectamus atque ita est exte-
rior cultus ut subest interno ad Deum transit.
Prob. et quoad 2dum modum. quia etsi hic cultus

hic cultus physice terminetur ad ipsos sectos tanquam
ad integrum obiectum quod colitur. Non inter spectatione et
sum moralem aestimationem redundat in ipsum Deum ita
ut Deus magis censeatur honorari quam sancti. Ratio est.
Quia tota ratio honorandi, atque non totus terminus) est
Deus et excellentia divina atque ut quod unumquodque tale
illud magis. Sicut cum quis medicinam appetit
ut sanitatem, magis ipsam sanitatem appetere censetur quare
in hoc cultu sanctorum virtualis quoddam et implicita
latria continetur.

Con: ata, si sancti colantur ut intrinsecas et absolu-
tas perfectiones, ut ut visionem Dei, charitatem sanctitatem
sic non colentur virtute religionis sed alia longe
inferiori ac directa, quae Iudaica dicitur. Ita (vis.
Probatur. Ubi est dominum genus excellentiae per se honorabile
ibi etiam est dominum genus cultus, et consequenter dominae vir-
tutes inclinantes ad eiusmodi cultum, atqui ex-
cellentia illa sanctorum toto genere dicitur ab ex-
cellentia divina, sic tanquam ens creatum
ab increato, ergo constituit obiectum
dominae virtutis, ut ex Cor. docet S. Th.
q. 82. a. 4. ad 3tium.

Qō 3.tia

Quos nam in genere actus tum Internos, tum externos habeat Religio?

Conclusio ja. Actus religionis sensum loq. alij sunt immediate eliciti à religione, alij quasi imperati s. mediate ac ex dario eliciti. actus per se immediate eliciti sunt internus actus voluntatis qua Deo cultum debitum volumus et aliud non est quam profunda et submissa Inclinatio coram Deo, qua voluntas vult profiteri Dei excellentiam, eique in omnibus iure subesse. actus Religionis imperati sunt, quibus internam illam animi submissionem vipsa profitemur s. in eadem potentia voluntatis s. in diversa potentia egistant s. interim ab alio aliquo virtutis habitu eliciuntur, s. per se ad nullam aliam virtutem quam Religionis pertineant. Nota n. est, actus imperatos Religionis esse in duplici differentia, quidam n. ita imperantur à Religione ut interim ab alia media virtute s. habitu directo eliciantur, huiusm. sunt actus Charitatis, spei mediae, hi n. quis à religione referuntur in cultum divinum, sunt opera eiusdem imperata; quis v. immediate à Charitate spe, et mia procedunt, sunt actus earundem eliciti. alij v. sunt, qui quidem ab alia potentia eliciuntur, quam sit ea, in

qua est religio, non tamen medio alio habita s. virtu-
te. ut oratio, sacrificium, adoratio p. et priores quae
vocantur actus remote imperati à religione, poste-
riores a. proxime imperati. s. ut alijs dicere placet
mediate elicitus, eo quod sint alia virtute media impe-
rantur. Et quis Caiet. eiusm. actus et absolute
elicitus appellet, (dicit n. non esse de ratione actus elicitus
ab aliqua virtute quod sit elicitus ab eadem potentia, in
qua est virtus, sed tamen quod non elicitur ab alia virtute
et quod sit à volente movente aliam potentiam ad talem
actum, ex immediata inclinatione talis virtutis) tamen
ut à communi loq. modo non recedatur, magis placet
appellare elicitus cum addito id est mediate impe-
ratus a. immediate ita Suar. l. 2. de Relig. c. 9. n. 5.
Con. 2da. Futurus religionis imperati quibus nempe re-
ipsa Dei excellentiam nostramque submissionem profitemur
alijs sunt externi alijs interni quibus proinde nonnunquam
consumatur religionis virtus. ja pars. prob. quae ma-
nifestum est, cum constemus animo et corpore opor-
tere nos utraque Deum colere ut cor et corpus nostra
in Deum excellent, neque n. aequum est, ut corpus quod
Dei figmentum est, à tributo servitutis dicta sit
libera, et quis homines ea videant quae parent,
Deus a. intuetur cor. ut tamen condis nostri devotio
erga Deum exciteretur opus est quadam corporis exteriori

eputatae id est, actibus quibusdam exterioribus et
corporalibus quibus interior religio fovetur et egi-
tur. 2da Pars est cons. AA. qui in eo
res pene consentiunt religionem pro obiecto hic
actus non tantum externos ut putarent Bonav. et Jam.
Maior. sed etiam internos, quibus proprie ipse religionis
cultus nonnunquam consumetur. Res patet tum in
Angelis qui cum spiritus sint, nullis corporalibus
sed solum specialibus signis diam excellentiam testantur,
qua non videntur esse alia, quam apprehensiones quasdam
illius, et speciales locutiones quibus diam excellentiam
suumque nihilum profitentur sese et submittendo et
totos in suum obsequium offerendo. patet id etiam in
hominibus qui saepe absque ulla exterioris veneratio no-
ta solo interiori mentis affectu dicto se famulatum
consecrant, eiusdemque supremam dignitatem venerantur
ut patet ex illo 1. Cor. 14. orabo spiritu, orabo et
mente.

Con: 3tia Actus religionis interiores sunt, Reverentia
et oratio, et quibus illa est actus immediate elicitus a
religione, haec mediate tantum et secundario immediate tantum
imperatus ut diximus. Exteriores in 3 plici
sunt differentia quibusdam n. homo tantum corpus suum ad Deum
venerandum exhibet, qualis est adoratio, aliis ali-
quid de rebus exterioribus Deo offertur, quale
est sacrificium, oblationes, decimae, primitiae.

aliis dnis in divinis nominis honorem aliquid
assumitur puta l. sacrum, de quo alibi, l. nomen
Dei, idque l. ad propria verba confirmanda et
iuratum, l. ad alios ut faciant inducendum et
adiuratio, vel dnis ad laudandum Deum l. benedi-
cendum et est laus Dei. Quia v. non tm Deo
cultus adferri, sed etiam in eius honorem aliquid ei
promitti potest, fit ut insuper votum in actibus reli-
gionis locum suum habeat, s. id solo animo, s. etiam
ore, s. de solo interiori s. etiam de exteriori actu
fiat. Quia item Deus non tm in se, sed etiam in suis
personis aut rebus ad eius cultum speciali consecra-
tis s. dedicatis honorari potest et debet, ideo etiam obser-
vatio immunitatis Ecclesiae ad actus religionis
revocari potest. Et quia dnis Deum, non tm positiva
exhibitione cultus sed etiam abstinendo ab operibus eius-
dem cultui contrariis honorare possumus ideo non in-
congrue etiam observatio festorum inter actus reli-
gionis recenseri debet. Actus igitur relig. tum eliciti-
tum imperati ferme sequuntur numerantur. oratio, ado-
ratio, sacrificium, oblatio, primitiae, decimae
observatio festorum, immunitas Ecclesiae, votum,
iuratum, laus Dei. quibus adiungit S. Th. gratiarum
actio, quae duo tm postrema commode sub oratione
tractari possunt.

Rices. Adoratio, votum et iuramentum, non minus actu interno fieri potest, quam oratio, et oratio non minus actu externo, quam illa. Quod non est ratio cur illa inter actus externos hoc v. internis actibus annumeretur.

Rp. S. Tho. oratione (: etsi sum vocis ethymon vocalem tantum significet :) inter actus internos religionis posuisse quod effectus consistat in elevatione mentis in Deum, quae interna est, et magis requirit internam attentionem eamque assiduam. Adoratio a. etsi pro obiecto habere possit et cultum interiorem, nihilominus tamen tum ex ipsa impositione, tum ex proprio et recepto usu leg. notam externam cuiusdam gestus corporei denotat, quo in ~~[illegible]~~ terior adoravis actus ultimato completur ac consummatur. Votum etiam etsi Deo fiat, non tamen requirit elevationem mentis in Deum, nec attentionem internam ad ipsum directam assiduè praeter eam quae necessaria est, ut homo advertat quid agat. Adde etiam S. Th. videri magis respexisse, ad praestantissimum genus votorum, religionis sc. quae ventis conficit, tum ad materiam sub voto cadentem, quae frequentissime est quaedam s. opus quoddam extrinsecum est, quod Deo offerre, ac praestare promittimus. Iuramentum dicitur ad hoies referri, et ideo praeter intentionem internam iurandi actum externum locutionis requirit qua Deus in testem vocetur, cum si alterum horum absit, non erit iuramentum.

Sectio 2da

De Actibus Internis Religionis.

Quaestio 1ma

De Devotione et oratione in Genere.

Con: ja. Devotio est peculiaris et specialis actus à Religione immediate elicitus nil aliud est, quam interna sui addicionem, cultum oblatio ac traditio. quae si cum voto aut iuramento fiat, perfecta dicitur inducitque obligationem, secus si fiat absque tali vinculo cum sit mera interni affectus ac propositi explicatio. Unde D. Th. a. 1. ad 3um. recte dicit devotionem esse actum voluntatis, hominis offerentis seipsum Deo ad ei serviendum. Nomine actus illique non tantum elicitum sed quoque et imperato coniunctum, oblatio n. sui non fit sola volitione, sed necessarius quaque est actus illius velut locutio, quaedam, qua se de facto ac vi ipsa homo tradat ac dedicet Deo. Not. dixi). Est peculiaris et specialis actus, à Religione elicitus p.) nam devotio quoque sumitur pro conditione tantum generali ad quemvis religionis actum, quo modo sumpta nil aliud est, quam promptitudo quaedam l. fervor affectus, ad cultum Deo exhibendum, v.g. ad orationem, sacrificium p. t. est ipse

affectus ad hoc promptus et fervens ut superentur difficultates, quae hominem in praestando cultu divino lentum faciant, atque ita eos qui se in sacrificiis precibus votisque Deo solvendis promptos exhibent devotos dicimus, in hisce v. excitantes lepidos appellamus.

Con: 2da oratio quae late sumitur pro vi motu animae in Deum interiori, s. per cogitationem, s. per affectum voluntatis quo modo definitur à s. Damasc. Ascensio mentis in Deum. Item pia cum Deo sermocinatio, s. sola mente fiat, s. et voce, et complectitur petitionem, gratiarum actionem, oblationem et laudationem. Stricte v. dicitur, Petitio decentium à Deo, ut docet idem Damasc. Vel ut alii est actus Rationis practicae desiderium animi coram Deo explicantis ut aliquid ab ipso impetrent. Ad actus Rationis. Quia petitio est locutio quaedam mentis interna qua desiderium nostrum explicamus quod ad rationem pertinet. Addit practicae, quia locutio haec nostra sit ut Deus desiderium nostrum illigat sed ut eum permoveamus ad rem desideratam exequendam.

Dices 5. Per Religionis actum Deo cultus exhibetur per orationem v. tamen aliquid à Deo petitur nil ei exhibetur.

Ho. Ex ipso quod à Deo bona petimus, praefitemur in Sacra exercitio eum esse supremum Dominum et Authorem bonorum nostrorum nos v. eidem inferiores eaque indigere hinc fit, quod superbi dyre oreat.

Dices 2do Deus immutabilis est, in iis quae ab aeterno decrevit, quae frustra est oratio qua eum flectere ad vota nostra nitimur.

Resp. Deum quidem esse immutabilem in suis decretis eadem tamen decreta non esse facta de verbis nisi post praecisionem orationum nostrarum, ita ut praecisae orationes nostrae sint causa, cur pleraque ad salutem nostram opportuna hoc modo Deus decreverit.

Con. 3tia oratio est de necessitate medii necessaria adultis ad salutem consequendam. Ita Suar. c. 28. Less. lib. 2. c. 37. d. 3. Probat. quia attento ordinario à Deo statuto modo homines adultos salvandi Deus neminem ad finem vitae aeternae praedestinat, nisi per convenientia ab ipso ordinata media, ordinarium autem medium est oratio, ad quam usurpandam ipsemet nos excitat, atque adiuvat ut id assequi possimus quod sine orationis medio nobis non praeparavit. Testatur hoc insigniter S. Aug. lib. de Eccle. Dogmat. c. 56. nullum ad salutem nisi Deo invitante venire, nullum invitatum salutem suam nisi Deo auxiliante operari, nullum nisi orantem auxilium promereri. Ex quo sequitur orationem homini viatori esse necessariam necessitate praecepti divini, ut probat Valent. Suarez Vaginal. vis in actus ad salutem necessarius hoc ipso est et necessarius praecepto divino, talis autem actus est oratio, nam Matth. 6.

iubemur quaerere primum regnum Dei, pro quo
recurrendum est ad Deum per orationem, quia non sufficientia
nostra ex Deo est, sine quo nil possumus facere. Ioan. 15.
Tempora a. quibus determinate praeceptum orandi ob-
liget non ita sunt definita: hoc certum est, non diu de-
bere intermitti iuxta id Iulii 8. ne impedia-
ris orare semper Luca 16. oportet semper orare.
hoc a. tam crebro et serio sententia non ingeminaret
nisi res esset necessaria, non ita loqui solet de consi-
liis. Per accidens tamen ratione circumstantiarum et quo-
rundam eventuum praeceptum orandi ex Charitate obli-
gat Jo. quando quis in periculosa tentatione advertit l.
advertere debet, sibi necessaria esse orationem. 2. in proxi-
mo mortis periculo. 3tio si communitas in magno peri-
culo sit constituta ut Dei auxilium pro malo aver-
tendo necessario implorandum videatur. 4to quando proximus
in gravi corporis l. animae periculo est nec alii ei suc-
cursi sunt, aliqui tamen in hoc casu recte dicunt sine mor-
tali orationem omitti.

Con: 4ta orare tamen iis convenit qui ratione sunt pro-
diti ac superiori seu potentiori statui subiecti.
Hinc et Angelis et hominibus convenit orare, quando
v. in psal. dicitur qui dat iumentis escam ipsorum et
pullis corvorum invocantibus per nomen Invocationis im-
proprie sumitur. Hinc etiam nulli personae divinae ora-
tio stricte convenit quia superiorem non habet a quo

quid petat orando. Qn̄ v. Rom. 8. Ipse S. Dī postu-
lare pro nobis genitibus inenarrabilibus sensus est
Sm̄ Aug. lib. de Bono perseu. c. 23. qn̄ ipse nos
doceat postulare, aut moveat ad postulandum
sicut Math. 10. dī, n̄ vos estis qui loquimini sed
Spus pris vestri. An v. Chrus dnus iam in Cœlo pro no-
bis oret proprie qua hō est, videri pt Azor. t. 9.
c. 29. q. 27. ubi affirmat Xm̄ in Cœlo pro no-
bis quoddam petere à Pre ostendendo illi sua meri-
ta, humanitatem et vulnera p iuxta Rom. 8.
qui et interpellat pro nobis. quis n̄ supplicio more
genua flectenda. Illud certum est Xm̄ et qua hō
est, ab Ecclia nunquam rogari, sed ipse pro nobis oret
quod Pre sed semper ubi illa formula (Miserere
nobis) n̄ a. ora pro nobis. qn̄ dirigunt
preces ad nam humanam Chri ut subsistentem sub
posito dio, certum quoq; est, nras preces alī ad Pre
n̄ fundi quam ut eas pp merita et humanitatem
Chri exaudire dignet. Vn̄ Ecclia ves suas preces
illa solemni formula absolvere consuevit Per Xm̄ p
Zacar. 1. ad sitas S. Angelos h. hoies attinet fide tenendum
est, eos in Cœlo pro nobis orare et in parti. Re An-
gelis pt Zach. 5. Rne exercituum usquequo tu n̄ mi-
sereberis p Tobiae 12. qn̄ orabas cum lachrimis ego
orationem tuam obtuli Rno, certe n̄ alī mi et suam
adiungendo ut utique exaudiretur.

Re hoibus aliis Prob. Mach. 2. vlt. unias ap-
paruit Judae orans pro populo, et Jeremias de
quo unias dicit, hic est qui multum orat pro
populo &c qui tamen non dum erant beati quanto magis
in statu Beat. orabunt. Item prophetae in terris
ambulantes Elias Elisaeus &c ex revelatione Dei ne
tales afflictorum ad se accedentium nosse potuerunt
quanto magis noverint ij qui diam faciem perpetuo
contemplantur. Ex quibus Colligitur et fide
catholica tenetur sectos in coelo tam homines quam
Angelos recte à nobis invocari non tanquam
jarios authores vitae et salutis, sed ut ad
victores ad praecandum Deum, et ut ad mi-
nistros quaerendam beneficiorum quae ipsi per se
nobis conferre possunt, ut daemonum machinationes
impedire salutaria suggerere, mala averterent
nec ideo Deo debitum cultum detrahimus quia
non eadem orandi formula ad eos utimur
qua ad Deum, nec oramus ut illi nobis peta
remittant, aut gratiam donent, sed ut patroni
esse apud Deum ad ista velint. Sed nunc iusti
in purgatorio detenti erant pro nobis?
negat D. Th. 2.2. q. 182. a. 15. ad 3. affirmat
Suarez qui lib. 1. n. 15 ait, probabile et pia
esse sententia affirmat. quia est et Bellar. lib. 2.
de purgat. c. 15. quia saltem in genere orare possunt

pro amicis et aliis magis indigis. Item pro iis
qui orant vicissim pro ipsis etsi eos in spe
ignorent. Nec videtur talis oratio aliena
ab illo statu, tum quia et nos viatores dum eos
nos cognoscimus tamen pro aliis orant, et nihil
obstat, quominus eos iam ad regnum damnatos
orare possit pro alio reo. Tum quia licet non sint
in statu merendi, tamen eorum preces Deo sunt grata
et ex mia Dei aliquid impetrare possunt. Confir.
ab exemplo Omnia Superius posito. Ubi etiam
aliae sententiae in limbo orare pro aliis referuntur.

Sed nunc licet sententiis in hac vita orare?
Videtur quod non. Joan. 9. Scimus quod peccatores Deus non
audit. Chrysostomus in Math. qua fronte petis
quod promisit Deus, si non facis quod vult Deus.
Sed vero eis licere, cum oratio per se non sit mala sed
bona. Hinc etiam mali clerici non solum possunt sed
etiam tenentur recitare horas suas. Ista v. obligata
est, si peccatores aliquid petant non in confirmationem
Verae fidei, sed ut sectarii vel falsarii in confir-
mationem doctrinae falsae, tunc non Deus petitionem
implere non potest, alias esset contestatio falsi
quae in Deum cadere non potest. In caeteris v. etiam
peccatores exaudiuntur, modo ut S. Ph. ait,
pro se petant necessaria ad salutem, sic et
perseverantiam, quod ideo etiam moneo ut caveant

Confessarij et Concionatores terrere pctores
qsi via earum opera bona et preces apud
Deum inutiles exstant. etsi n. ex condigno
nil mereantur, nec vim satisfandi pro pctis
habeant, tn utilia sunt per modum impetrationis
de congruo, si ex fide et spe in Deum proce-
dant.

Con. 3ta Pro oibus hoibus orandum tam vivis
quam defunctis, modo l. auxilij per orationem
impetrandi capaces sint. Ut non sunt damnati, pro
quibus orare nefas est, l. auxilio orationis egeant
uti non egent beati, pro quibus si quis oraret, iudi-
caret illos non esse beatos, tn vulgatum illud
Iniuriam facit Martyri qui orat pro Martyre.

Prob. Con. de vivis. qa pro his orandum esse
est communis doctrina Ecclesiae, sn ulla exceptio-
ne inimicitiarum l. religionis acatholicae.
i. Thim. 2. obsecro fieri orationes pro oibus
hoibus. Nec pagani l. haeretici l. schisma-
tici sunt excipiendi, etsi n. pro talibus velut ex
voicatis Ecclesia non oret publice, licet tn
pro iis privatim orare. Bipi. sn ulla ex-
ceptione inimicitiarum, qa etsi nemo ex
praecepto teneatur orare in parti pro inimi-
co nisi forte in extrema l. gravi eius mihi

medio alio non suppetente, quin tamen pro conte
aliqua, cuius ille pars est, oratur, excludi
neutiquam potest sine inordinato affectu odij aut
desperatis illius salutis. Prob. Con.
est de mortuis. nam pro animabus in purga
torio ut à poenis liberentur, salubriter nos
orare, fide certum est. cum ex Trid. sess. 25.
Tum ex 2. Machab. 12. sancta et salubris
est cogitatio pro defunctis exorare. Tum dicitur
ex antiquissimis liturgijs Apostolorum Jacobi et
Mathaei, quae orationem pro defunctis conti-
nent. quibus accedit totius Ecclesiae semper ob-
servata consuetudo et authas, quam S. Aug.
in libro de cura pro mortuis c. 15. luce-
lenter allegat his verbis: Etsi id nunquam
in scripturis veteribus vel legerem (: orationem vi-
vorum prodesse mortuis:) tum suffere debet vrsa
Ecclesiae, quae in hac consuetudine claret,
authas. Et de verbis Apostoli c. 32. oravibus
sancta Ecclesia non est dubitandum mortuos ad-
iuvari, hoc enim à PP. traditum, vrsam ob-
servat Ecclesia. Verum haec videant acatholi-
ci, haeretice profitentes nullum dari locum
in quo animae iustorum non dum sufficienter purgatae
post hac vitam expientur antequam ad coelos
admittantur. Sed hi confutantur

jo. Ap. eo Matth. 6. reddet unicuiq. sec̃
opera ei⁹. q̃ hanc falsum foret si nõ daret
purgatorium, qz pleriq Venialibq inquinati, qbq aut
aliqui subita morte decedunt, nil reddere[tur]
2do. Ap. eo 1. Cor. 3. Uniuscuiusq opus mani
festum erit. dies n. Dñi declarabit, si cuius
opus arserit detrimentum patiet, detrimentum
patiet, ipse a. salvus erit sic tñ quasi per ignem.
Ubi sic argumentor. Si post hanc vitam aliqui
poenas sustineant, ita tñ ut salventur, tunc
dari purgatorium qd nihil aliud est, quam locus
poenae temporalis post hanc vitam. Sed ex hoc loco
Apli, aliqui in die Dñi post hanc vitam
salvi fiunt sic tñ ut detrimentum poenae
temporalis patiantur. Tertio Ap. eo Matth. 12.
de verbo otioso qd loquuti fuerint homines,
reddent rationem de eo, ergo poena temporalis post hanc
vitam. nõ a. aeternam patiet tantilla culpa.
4to. saepe fit ut hõ, qui peccavit mortaliter
liberetur à culpa mortali. et consequenter à reatu
poenae aeternae. et tñ maneat obnoxius alicui
poenae temporali; qd si antequam exsolvat illam poe-
nam excedat è vita, debebit illam exsolvere
post hanc vitam qz alibi fieri nõ pt nisi in pur
gatorio. Saepe etiã fit ut hõ cum multis

venialibus subito ex hac vita non relicto
spatio delendi abripiantur, et sic maneat ob-
noxius poenae temporali illis peccatis debitae, quo
casu non potest admitti in coelum, nisi ab ijs liberetur
nil non coinquinatum intrabit in regnum ce-
lorum, non non liberabitur in coelo neque in infer-
no, ergo in purgatorio.

Obij. haeretici. duo tantum esse loca animarum post
mortem Math. 25. ibunt hi in vitam aeternam
illi in supplicium. Eccli. 11. si ceciderit
lignum ad austrum vel ad aquilonem, in quo
loco ceciderit, ibi erit.

Ex esse tantum duo loca status perpetui et immu-
tabilis, non autem status cuiusque, quia V. Joan. 5.
dicit, qui credit in me non venit in iudicium
illigandum est de ijs qui sunt perfecte iusti, etiam
quoad veniale, non autem imperfecte.

Con. 6. Bona quae a Deo in oratione petit dicunt
aut possunt in 3plici sunt differentia, quaedam non sunt ab-
solute et simpliciter bona ita ut eis homo male
uti non possit, huiusmodi sunt dicta gratia, virtutes
tam supernaturales et infusae quam naturales et
acquisitae, Alia sunt absolute quaedam bona
hominis non tamen adeo, quin eisdem male uti
possit, ut scientia artes quae alia dicuntur sunt indif-

ferentia quae per se non habent rationem appetibilis
sed solum sunt utilia ad aliud bonum procurandum
ut divitiae, honores, gloria &c. Bona igitur
sunt generis absolute petenda sunt à Deo, ita ut
oppositum petere fas non sit, sunt enim media per
se ordinata ad salutem, quae primum homo semper
desiderare et petere debet. Bona 2di
generis etiam absolute sunt expressa conditione cum
nobis ipsis tum aliis petere possumus, sunt enim [illegible]
naturales hominis quae per se absolute sunt appeti-
bilia sunt vectam rationem consequentem et recte ab
authore naturae petuntur in oratione modo inte-
rim orans ita saltem virtualiter affectus sit,
ut nollet ea petere si sciret sibi sunt pro-
vidiam Dei non expedire. Istud tamen inter
haec et superius posita bona discriminis in-
tercedit, quod haec ita possumus petere à Deo ut in-
tendum liceat nobis ad bonum finem petere eius-
dem contraria, ut aegritudinem corporis mortem
paupertatem &c. nam etsi haec sint mala hominis sunt
naturae, et ita non appetibilia, in ordine tamen
ad altiorem finem sunt indifferentia, ideoque aliquibus
singulares sui conditiones, utiliora ad aliae
profectum. consequenter interdum à Deo peti possunt.
saltem sub conditione si ita expedire iudicet.

Bona Ntis Generis, q̄ sc. oīo indiffra sit. sicut
ob bonum finem desiderari. ita et peti à Deo pōt,
ob frequēs tm̄ periculum q̄s obtendi absq̄ condiōe
adiuncta (: si petenti conducat :) peti n̄ debet,
sed n̄ huiusm. bona, ita comparata, ut hoīes ad
spualem perniciem hoīs quam eius salutem inseruiant.
Si quis vel peccaminosam quantumuis veniali tm̄
à Deo peteret, n̄ modo religionis actum n̄ exer-
ceret, sed ut sacrilegus mortali delinqueret V. G.
si quis oraret, ut alium leui mendacio decipere
posset et ad bonum finem et n. petitio valde in-
iuriosa Deo. secus dicendum si n̄ peteret auxilium
ad actum pcti, sed bonum eventum ex pcto secu-
turum quod dicitur n̄ est. si quis v. rem indif-
ferentem, V. G. lucrum ex ludo, n̄ proposito
vello alio fine bono à Deo peteret, actum reli-
gionis n̄ fret, sed peccasset pp irreuerentiam n̄ tm̄
mortali, qa irreuerentia tam grauis n̄ est, n̄ n.
petitio concursus ad pctum sed ad rem indifferentem.
Con: 2ma fructus orationis praeter alias est meritum
satisfactio et impetratio. priora duo, n̄ consequitur
orans cum sit in gra. impetratoria a. merito
de congruo. nec pctoris oratio caret si quod
decens petat. In eo vero sensu infallibilis est

(Ad) promissio, quae exaudienda sit oratio nempe
Velut damno postulata, l. alia salubriora
cum his conditionibus. 1o. si petunt ad salutem pro-
ficua. 2. si oratio sit pia, id est, cum debita at-
tentione et veneria. 3. si sit cum perseveria.
Illud. Not. non posse certam regulam dari de tempore
aut numero actuum, quo perseverandum est, in
petitione non dum obtenta, sed solum quasi negativa
dici potest nunquam esse desistendum ob diffidentiam
animi deiectionem, l. quasi impatientiam. Quod si tamen
oratio sit pro temporalibus bonis, intendit ex dilatione
temporis l. ex aliis effectibus aut successibus, conjici potest
non placere Deo illa concedere, et tunc desisti
quidem potest, a tali petitione. cum submissione ad diam
Voluntatem, semper credendo ita nobis melius esse. Cum
v. petitio est de spiritualibus bonis non est facile desistendum
quia talis oratio per se semper utilis est, et saepe im-
petrat effectum. licet nos lateat, ut si quis vel li-
berari se ab aliqua tentatione, quam adhuc pati-
tur, non ideo debet desistere ab orando, quia forte
per illam orationem impetrat, ut non supervenient
aliae magis nocivae futurae. Vel ut hanc
tandem maiori cum merito Venerab. Suar. Po. 2.
de Relig. l. 1. c. 26. Non solum a fructu
carebit, sed in peccatum degenerabit eius oratio, qui
sine attentione et veneria orat, mortale quidem
si oratio sit ex praecepto l. voto, et absit pro-

possibilem solum vitale, ea inter opportunum tem-
pus repetendi. Secluso v. tali praecepto aut vo-
to, in oratione etiam deliberate distractus per se
loq. solum veniale peccat. Alfor. lib. 10. c. 12.
q. 11. Imo nec veniale peccat deliberate di-
stractus in precibus quas dicit ipsi maior tam
sine intentione orandi, sed aliis se occupandi l.
mente recreandi. Caiet. v. Oratio. quia aliis
in tali casu possit esse actus otiosus ut notat Val.
Cor. 8. Decens et fructuosum est, orationes publicas
in publicis templis ac oratoriis fundere, tam
ob pontificiam loci consecrationem, tum realem Chri-
in Eucha. praesentiam, sanctorum reliquarum, angelorum
praesidium, ac Dei promissionem templis factam
tum ob exemplum et imitationem mutuam fidelium,
quae via multum iuvant ad excitandum affectum et
impetrandum quod petitur. Privatae v. et liberae
preces certum locum non requirunt, dummodo caetera
circumstantia non desint, nec aliquis locus est tam
immundus, qui orationem dedeceat, sabius n. est ut
etiam ibidem nos Deum laudantes inveniat daemon
quam otiosas.

Quaestio 2da

De Horis Canonicis.

Praesupponendum ex dictis orationem aliam esse inter-
nam, quae solo mentis affectu fit, aliam ex-

trinsecam et vocalem cum interno ac affectu vocis
l. verbo explicare. Et hanc iterum duplicem esse.
Christianam et publicam. Illa est, quam quis proprio
nomine ad Deum fundit, s. pro seipso, s. pro aliis.
Haec est, quae nomine totius Ecclesiae, a minis
eiusdem deputatis persolvitur. Eiusmodi sunt praeter
caeteris, illae quas horas Canon. alias divinum
officium et Ecclesiae dominus. atque ita de-
scribi potest: Oratio et laus Dei, mente
ac voce expressa per Ecclesiam determinata,
et quotidie ab eiusdem ministris persolven-
da. atque de hac orandi genere nobis est
deinceps agendum.

Dubium sive
Quinam obligentur ad Horas Canoni-
cas recitandas.

Con. Sa. omnes Clerici in maioribus constituti. Ac-
nullum penitus beneficium habent, tenentur sub m. ad
horas Can. minoribus a. initiati, Ac si ex de-
centia pbg. debeant recitare quam laici tamen
lege non tenentur. Ita Cris. extendit v. dicta
obligatio ex communi sententia et ad Clericos suspensos
excommunicatos et degradatos, quos nonnulli quo
ad degradatos alii sentiant quibus tamen non suffragantur
Sa. v. one. nec a. tenetur recitare horas qui
ex Pontificia dispensatione in maioribus ut pare

dicit, l. qui ad vsurpare ad suum ordinem
ducta vocavit controvertit inter DD. affir.
Azor. l. 10. c. 5. q. 5. Navar. V. lib. 3. consil.
de Celebra. missae consil. 25. priorem casum in
vtramque partem disputat et eidem inclinare
in partem negativam, cui et nos assentimur.
Siquidem talis vsuratus ab ordinum executione
in saecularibus suspensus habetur.

Con: 2. vers. qui habet beneficium Ecclesiae S. Simplex
S. curatum, obligatur sub p. m. ad vicendas
horas Can. S. in maioribus constituti sunt S. ad sunt.
Ista ex Con. lateran. generali sub Leone 10.
sess. 9. in Bulla reform. quam constitutione postea
renovavit et explicavit pius V. Bulla sua
§ 38. quam refert Navar. cap. 25. Manua
lis. n. § 22. Haec obligatio extendit jo
ad eos, qui beneficium et malo titulo possident
modo fructus percipiant, iustitia n. postulat, vt
qui fructus vsurpat, officium quoque et onera su-
beat. 2do. Extendit ad illos qui licet
minis et imperio parentum ad statum Ecclesiae
coacti, ex beneficio tamen fructus equiunt hoc si paren-
tes eos auferant. 3tio ad eos, quibus jo et 2do
anno quo beneficium adeunt, de more omnes fructus
subtrahunt eo quod reserverent decuncti beneficii,
ubi haeredibus l. creditoribus etsi illi forte

(ut in quibusdam germaniae et Hispaniae locis.)
non recepta Extra Vagans Joan. 22. qui
novo beneficiario jo amo vult dari dimi-
dia partem fructuum, siquidem eas aliquo saltem
modo percipient, dum sindi privilegio post mor-
tem se gaudiosos esse norunt. Sot. lib. 10. q. 5.
a. 3. Suar. lib. 4. de horis. c. 20. Idem Verosi-
milius asserit quod regim. vocatus l. dantur anti-
quioribus beneficiatis, siquidem et ipsi deinceps fru-
entur isto antiquorum commodo. Vel desti-
nari fabricae siquidem hac pacto efficitur ne ad
eam conservandam subsequenti vita semper debeant
contribuere. Ita Mald. Pr. 10. c. 2. d. 3. Ass.
lib. 2. c. 34. n. 30. Contrarium dictis ex-
presse defendunt Navar. de orat. et Horis Can.
c. 7. n. 3. Nicol. Garsias de benefic. quorum
sententia non improbabilis est, si consuetudo mpe im-
memorialis in Ecclia existat, ut Canonici pro eo
tpe quo nullas fructus percipiunt ab orando immu-
nes sint. 4to. Extenditur ad illas qui studi-
orum l. alia iusta de causa absentes sunt ab Ecclia
licet Ecclia inserviant per alium Clericum, qui
beneficiarij noie horas veniet. Ita Panorm.
cap. Presbyt. de celebra. missarum. Quod etiam
verum est, etsi eidem substituto cogatur tm per-
dere de fructibus ut nil supersit, tales n. vere

percipiunt fructus. Ita Mald. ubi sic non te-
neri ad horas qui titulum solum habent, et à
Pontif. impetrant ut omnes fructus tantum admini-
strare beneficij habeant alter? Affir. Azor. c. 4.
q. 5. negat Suarez Ta. 2. de Relig. l. 4.
c. 20. Tolet. ad finem cap. 14. qui ony vi-
tandi in administratorem vijciunt.

Sed quid de eo qui plura beneficia habet, non pariter
ad plura officia teneri? negat B. Th. quod libello 5.
a. 15. quod continuata consuetudo comprobat.
Quidam tamen dicunt inter iustum et iniustum pos-
sessorem, hunc aiunt teneri ad plura officia de illo
negant Navar. c. 22. de orat. n. 65.
At dicta obligatione vitandi excipiuntur 1o. qui
collatis beneficij possessionem nondum acceperunt, modo
nihil fructuum eis currat, ante possessionem, et per ipsos
stet quod possessionem non habeant. Ita Less. Mald. ubi
2do. qui absque sua culpa et negligentia nullos fructus
ex beneficio recipiunt, ut si fundi V. G. ex quibus Iulij
vestitus percipiantur ab hostibus occupentur secus si
moraliter certi sint, se beneficij fructus postea accepta-
ros, puta quia de beneficio lis est, et interim
fructus sequestrantur dummodo interim moveant
in eius possessione et administratione cum probabili
Vel (. ut malunt alij.) cum certa spe se causam obtentaros.

Navar. Con. 25. n. 104. Scot. c. 19. n. 10.
3tio quorum beneficium adeo tenues proventus habet ut
3tiam partem mediocris sustentationis alicuius vulgaris
derici non attingat, V.G. si ad summam 8. duca-
torum non ascenderet. Mald. Less. Navar. citatis
n. 101. Rodrig. in summa c. 142. n. 3. Ara-
gon. 2.2. q. 83. a. 12. contra multos. Quod
si tamen mos alicuius Iuliae obtinuisset et tenuia
beneficia, cum obligatione orandi conferre omnia ce-
dendum est tali provisos ad vivendum teneri.
4to quia praestimonia s. praestimoniales par-
tiones id est quae ab Iuliis redditibus ab-
stracta per modum subventionis adolescentibus
clericis conferuntur, possident modo eas non ha-
ant in titulum perpetuum pro aliquo obsequio speciale
quod per laicum expediri non potest sed pro aliam causam qua
cessante, ipsis auferantur V.G. dum versantur in
studiis usque dum sacerdotes fiant, l. donec beneficium
aliquod acquirant. Ita n. non sunt beneficia Iu-
lia sed mera stipendia Less. citatis c. 34. dub. 20.
Medi. q. 7. de orat. 5to Pensionarii
qui accipiunt pensiones ex fructibus alicuius be-
neficii subtractis pro aliqua temporali, ut
aedituus contores, Iudi magistri, Professores p

Reio (ob aliquam temporalem) quae si pensio sit
simpl. clericalis, id est ob ministerium spirituale cle-
rico concessa, tunc cogit saltem quotidie recitare
quotidie officium parvum B. Virg. ex Constitutione
Pij V. in ex obligatione alterius Titulj, sic quia
l. sit beneficiatus est, l. in maioribus constitutus reci-
tet officium canonicum. tunc n. desinit obligatio reci-
tandi officium parvum. 6.to Quia habet be-
neficium aliquod in commendam, sed temporalem tantum, sed a.
qui habet perpetuam, Ratio quia commenda tempora-
lis solam administrationem, s. custodiam beneficij tri-
buit commendatario, non a. plenum ius de fructibus
disponendi, et hoc ad tempus tantum, et in utilitatem
Ecclesiae ut interim beneficium à commendatario ad-
ministretur, donec idonea persona instituatur.
Garzias p. 3. c. 1. contra Medi. ex. Commenda
v. perpetua haud dubie obligat ad recitationem officij
quo constituitur in utilitatem personae habentis proprietatem
et effectus beneficij, de cuius fructibus plene disponere
est Commendatarius eosdemque in suam utilitatem
convertere.
Quod hic dicimus, de Commendatario, idem Ali-
gendum de Vicarijs, Vicarij n. perpetui, l. qualis
sit qui ab Ipso in vestitum congrua illis reddi-
tuum portione constituta, ita ut amoveri non possint

nisi ob causam iure expressam.) obligari ad Canonicum officium, temporales a. qui ad tempus tantum constituuntur, v.g. ob absentiam, infirmitatem, occupationem, beneficiati, non obligari, cum nullum ius S. beneficii titulum habeant, sed solam administrationem et custodiam, sicut supra de commenda temporali diximus, nisi forte speciatim deputati sint ad canonicum officium vice alterius in Choro dicendum vel tota administratio beneficii cum authoritate Episcopi (tametsi ad tempus tantum, et cum potestate amovendi) illis committuntur, quod praecipue tunc fit, cum Rupalis, cuius Vicarium agit, officium non persolvit. v.g. cum alicui commendatur Ecclesia, inter eum dum beneficiatus puer, qui per se orare non potest, adolescat. Item cum Paracho ob incurabilem morbum inutili designatur Vicarius, qui etiam in temporalibus administrationem habeat, certa portione Paracho infirmo relicta. Vide Suar. lib. 4. de Horis. c. 22. n. 15.

7mo Excipiuntur, coadiutores beneficiatorum et instituti cum futura successione nil obstante quod aliqua portio ex reditibus beneficii ipsis pro laboribus suis obveniat, quia coadiutoria non est beneficium. Idem dicendum de cooperatoribus Parochorum; quibus hi omnes si maioribus sint initiati

ad horas obligari sed sine onere restituendi si omittant, modo praeter cooperaturam pro aliud beneficium non habeant, et peculiaria pro cooperatoribus beneficia non sint fundata. 8.vo Excipiunt, qui habent capellanias non collativas, hoc est non sacras, quae sine Epi authe conferuntur sed profanas tantum, quae sine consensu Epi profana potestate conferuntur, C. intendunt n. laici relinquunt bona sua cum hoc onere, ut certa pensio quae a nis alicui, dicto dato qui tot b. tot missas dicat, et hoc cum non sint beneficia Ecclesiae, obligationem recitandi non inducunt. Novar. n. 16. et 17. Azor. Suar. c. 22. n. 12. et 13.

Con: 3tia Ad horas Canon. sub p. m. tenentur et Cons. religiosi, professi ad Chorum destinati. Conversi a. et Novitij lege communi ad has non tenentur. quamquam et illum non tam ob aliquid ius commune, quam ob peculiares religionum consuetudines et instituta servandum sit, siquidem de hac obligatione nullum Ecclesiae canonem extare cum AA. fatentur. quare professi et professae ordinis approbati, et chorum habitis C. non item professi militarem ordinem ad bellum l. alia munia localia ut sit Ab. mia. ut consuetudinis potius obligatur sub p. m. quam vi legis ad horas.

modo tales professi maioribus ordinibus non
sunt initiati. Rixi sub. p. m.) quam rationem
esse sententiam ait Valent. eam tamen dubiam putat Ca-
iet. Verbo Horae. c. 5. Arago. a. 12. Joan.
medi. de orat. q. 3. Alphons. à Castro. c. 5.
Aragnali c. 8. Simpliciter negant religiosos in sacris
non constitutos ad horas teneri nisi vi regulae
sub peto ad eas obligem. Cum a. non omnium
ordinum regulae sub peto obligent ideo SS.
praedicatores sacris non dum initiatos si officium
divinum negligant, nisi ex decimis aut red-
ditibus Ecclesiis alam. Et quidem Aragon.
iudicat, non peccare mortaliter Monachum nec
dum sacris initiatum si semel aut iterum
horas omittat, at v. qui per negligentiam crebro
omitteret ait se non audere à mort. excusare.
Verum nihil obstante authe horum quippe
quos rois B. B. sententia oppugnat vio te-
nendum est, omnes et singulos Religiosos
qui profitentur Religionem choro addictam
non minus quam Clericos maioribus ordinibus
initiatos sub m. p. ad Canon. officium obli-
gatos esse, idque vi generalis consuetudinis
quae in omnibus Religionibus Choro addictis
acceptata est.

Extenditur v. dicta obligatio et ad religiosos
fugitivos teste Aspor. q. 5. et 6. Idem
dicendum videtur de eiectis per sententiam, et de
damnatis ad triremes, manent n. veri
religiosi ideoque astricti eorum obligationibus
ut recte docent Navar. Rodrig. Aspor.
Lacis cum licet contrarium senserit Sotus
Sanch. lib. 8. de Mat. D. 8. n. 15. Ass. c. 9
n. 50. quorum sententia in praxi probabilis et
tuta est, si eiectus in maioribus ordinibus
constitutus non sit.
Non extendit tamen eadem obligatio ad eos re-
ligiosos qui superioris auctoritate ad gradum
conversorum translati sunt, tales n. à recitatione
divini officii liberos esse fatentur omnes qui statum
mutaverunt, cui talis obligatio annexa fuit.
Idem dicendum de iis, qui ex dispensatione summi
Pont. ad saeculum reversi mutato statu et
habitu, Chores ducunt, uti n. per hanc
mutationem commodis ac privilegiis religi-
onis orbantur ita et oneribus subducuntur.
licet ad sententiam Rodriguez. sed an di-
spensatus ut Chorum non adeat ac perpetuo

extra monasterium degat nihilominus tenetur ad horas si in sacris constitutus non sit. Probl. negat Aforis. Tom. 1. l. 10. c. 6. q. 8. probl. affir. Navar. c. 17. de orat. n. 20. Suar. c. 17. prope. Rodrig. ipse quorum sententia tenenda est.

Dubium 2dum

Qua devotione dicendae sunt Horae Canonicae?

Ad implendum praeceptum recitandi horas canonicas praeter intentionem Deum reverenter orandi (: quam etiam censent hic is qui eas aggreditur persolvere cum generali saltem et implicito proposito mu. neri suo satisfaciendi :) requiritur aliqua attentio interior, ad substantiam orationis pertinens. quae generatim loq. est quaedam Mentis advertentia ad orationem quae exterius profertur l. ad eius Obm, quam Dplm sunt Theol. Superficialem, liberalem, et speciale. ja est, qua ad verba attendimus, ut integre et citra errorem

proferam, quales hic est et qui latine non
illigit, si legere possit, et hoc licet ceteris
aliis imperfectior sit, valde tamen necessaria est,
in vocali oratione praesertim canonica ne
error aliquis obrepat, mutilando, transpo-
nendo, omittendo, cuiusmodi erroris maius
periculum est, si ex memoria vitiis quam
ex libro, item si solus oret quam cum socio.
2da est, per quam verus verborum sensus per-
cipitur, eique affectus accomodatur, et hoc perfectior
quam est ceteris, non tamen in praecepto, et doctis,
vel eam sine culpa saepe intermittunt, et lit-
terae solum superficiali intendunt ut inferius
dicitur. 3tia est, qua attendit ad finem
orationis, vid. considerando, se Deo praesente et
cum ipso verba fere aut a Deo beneficia petere,
quae attentio duplex accipi potest. Ideo stricte
si dum lingua profert verba mens in con-
templatione mysterii v. g. circa Christi huma-
nitatem aut passionem, l. circa vi nostrae occu-
petur. 2do late, quatenus ea ad cuiusvis
orationis essentiam intrinsece spectat est n. oratio
Ascensus l. elevatio mentis in Deum, unde et qui

qui ad verba tm attendit necesse est et
id faciat ex proposito tali modo honorandi Deum.
Quaelibet porro horum attentionum hic est
aut actualis vel virtualis, l. habitualis.
V. G. incipit quis orare aio persolvendi offi-
cium divinum, sed postea in progressu cogi-
tatione ad varia divagatur, ita ab initio actu-
alem habuit attentionem s. expressam, et
in actu ipsi signato cogitavit (: Volo
recitare horas attente :) s. advertens actu
quid faciat orationem inceperit, quae dici-
tur attentio in actu exercito. Ubi a-
lia orans in progressu ad alia distrahatur
censetur tm adhuc virtualem attentionem modo non
mutavit aium attendendi. Habitualis at-
tentio foret, si quis sola consuetudine
s. imaginatione orare inciperet sine ulla
mentis advertentia quae etiam à dormiente
fieri potest. His nat. scit
Con. ja. attentio requiritur ad substantiam orationis
adeoque sine ei attentione orans hora ca-
nonicas lethalem peccat, et tenetur repetere

hi tempus praescriptum non dum sit elapsum. Ita
cum AB. sumitur ex cap. dolentes de
celebr. miss. Ubi Innoc. 3. districte
praecipit ut officium divinum dicatur studiose
pariter ac devote. Ubi Glossa interpre-
tatur studiose quoad officium oris, devote
quoad officium cordis. et Ratio est. quia
Ecclesia suis mentis praecipit actum orationis
oratio a. non est, ubi nulla est attentio
mentis s. in Deum elevatio ergo contrariam
sententiam tenent multi AB. ex quibus Aura.
4. sent. dist. 15. q. 12. Palud. ibid. s.
Aboning med. sylvest. Ochella, Gabr.
Aegid. Ron. Dicentes Clericos satisfacere
Ecclesiae praecepto neque peccare mort. sine ulla
attentione persolventes divinum officium, modo
nulla externa actione quae divinum officium im-
pediat sese occupent. quae sententia non vi pro-
babilitate caret, Nam confessario eat. saltem
inservire sit ut clericis beneficiatis ita
recitantibus fructuum restitutionem imperare
non debeat ut notarunt Corduba Polet.
Henriq. lib. 9. c. 25. n. 5.

Cm: 12da sufficit si una attentio ex
ibus supradictis habeat. Jam qua adver
ba attendimus semper requiri putat Poletus
c. 13. alij negant eam simpliciter necessariam esse
quos sequitur Azor. c. 12. q. 2. Videtur
tamen utrinque in re convenire neque enim pri
ores negaverint satisfacere eum qui actu
ad verba non attendit, integre tamen et de
voto ea profert nec quidquam omittit
posteriores s. non admittunt satisfacere eum
qui ad verba integre proferenda nullatenus
advertit, non requirunt tamen actualem adver
tentiam sed satis putant, si quis ita reci
tet, ut non exponat se periculo aliquid omit
tendi. Et sic utrique bene loquuntur. quare
memoriter psalmos recitans licet ad ver
ba actualem non attenderit si advertit se
ad finem pervenisse persuadere sibi potest
se via integre dixisse nec repetere
tenetur Azor. ibi. Navar. n. 224. Secus
esset si quis adverteret se quodam omit
tere solere quin ad verba non attendit quod
facilius contingit quin versus similes l. inte

gri l. medij in eodem psalmo sæpius occurrunt.
Aliqui dicunt, non sufficere solam jam attentio-
nem Ita Val. §. 4. atque eam sufficere docent
Caiet. 2. 2. q. 83. a 13. Polet. ipse Bellar. de
horis. Verum non adeo dissident hi AA. nam
dupli ad verba attendere sumus jam sine vi inten-
tione cultus dei, ut si quis officium Canon.
recitet mente ad alia voltrie distractus ta-
methi ad externam verborum prolationem attendat
tamen materiale tantum, et sine intentione Deum lau-
dandi, colendi &c. Et talem intentionem omni-
me sufficere tradit Bellar. qui expresse deuo-
tionem necessariam esse docet. 2do attendimus
verbis recte proferendis, cum aliqua tamen cultus
divini intentione ut si Monialis non illi-
gens latine solum attendat ut recte profe-
rat verba quæ novit continere preces
sacras et laudes divinas, nil interim de
Deo cogitans dicente sed nec intenta deli-
berate ad alia vana et sæcularia. atque
hanc sufficere recte docent Caiet. Pol. et alij.
Perfectissimus igitur modus recitandi horas est,
quo ita quis recitat ut sensum verum psal-
morum et cæterorum attendat illius affectum adiungat.

proprius est, ut dum quis sensum non assequitur l. assequi non intendit, interea l. circa rei postulandae rectae occupatur, l. meditatur aliquid mysterium divinum, alicuius sancti pro non tamen mere speculative, puram sic eius sciam inquirendo sed practice: affectum sic suum, per illum ad Deum excitando. Dummodo interim non exponatur morali periculo aliquid omittendi, sed namque huiusmodi cogitationes minime impertinentes ad orationem, tales non si forent, fovendae non essent.

3tio. et infimus est, quando quis nec sensum percipit, nec aliud pro dicte meditatur, sed solum dat operam, ut sacra verba venerem et integre pronunciet, habita intentione saltem confusa ad Deum, neque quicquam profanum sponte voluat animo, aliudve exerceat quod attentionem necessariam ad verba et veneriam in Deum excludat.

Con: 3tia Quamvis attentio tota orationis terrae actualis durans optima sit, non tamen requiritur, sed sufficit virtualis, quae tunc censetur haberi quando quis accedit ad horas dudas animo eas modo consueto persolvendi, suaeque obligationi et Iuliae praecepto satisfaciendi, neque

hunc aiunt postea Voltrie mutat, idq; s.
fratr et directe qa expresse vult mentem
ad alia incompatibilia cum debita attenti
one transferre s. interpretatione et indirecte
puta l. qa advertens, se alia extranea aio
cogitare tn permittit cogitaones libere va
gari, l. qa deliberate occupat se in aliis avibus
qbus advertit oraonis attentionem impediri
Hinc si qs in progressu oraonis distrahatur
n advertens se distrahi, neq; etiam eigm. aones
requisitam attentionem excludentes scienter
exercens retinet attentionem virtualem, adeoq;
satisfacit praecepto recitandi horas. in ergo
homini (s. praesertim scrupuloso) certo constet
se Voltrie mutasse rectum propositum initio
oraonis saltem implicite habitum, rectius facit
si nihil repetat quis in fine psalmi vel
horae deprehendat se vio sic distractum fuisse
nec recordetur se ullum versum l. psalmum di
pisse. dummodo nullo certo indicio ipsi
constet aut recordetur se aliquid n dipisse.
Probabilius n. credere est se via dipisse, maxime
si libro usq fuerit aut etiam memoriter dipe
rit ea, in qbus pronunciandis n solet coir errare.

Ita Navar. c. 15. n. 29. Ma. 4. dist. 12.
q. 7. Rel. Navar. lib. 2. de vest. c. 2. n.
124. Caiet. verbo hora. Suar. lib. 4. c. 26.
n. 20. Notandum dixi supra (l. qa deli
berate se occupat in alijs actibus p.) Not. n.
est actum alias esse incompatibiles cum oratione
ut scribere legere p. et has inter orandum
exercere illicitum est, nec satisfacit praecepto
alias v. cum oratione suapte nata incompatibiles
esse, v. g. se vestire, lavare p. et in his
simpl. ait Caiet. nullam culpam esse si eas ali
quis inter orandum exerceat, atq. interim orationi
attendat. Quamvis Suar. ibi c. 26. dicat
ordinarie id esse aliquid, utrum saltem ven. quod
verum de oratione loq. non est verum, secus si sermo
sit de officio Canon. cum n. hoc minister noie
Ecclesiae et quod cum habitudine aliqua ad Chorum
dicat facile videtur indecens esse et culpa
ven. non vacare. Ergo si hoc fiat ex ali
quali nute et in modica tm orationis parte
cum cura debitae attentionis.

Con: 4ta necessarium est, ut preces Canon. ali
quo modo voce fiant. nec sufficit mere
mentalis oratio. Ratio est. qa cum horae Can.
sint oratio publica quae noie totius Ecclesiae

s. Ecclesiae populi fit à ministris Ecclesiae
ad id deputatis, ideoque externa s. vocalis
esse debet, ut innotescat populo. S. Th. q. 83.
a. 10. in 0. non requiritur ut quis tam clare
pronuntiet ut ab astantibus audiri possit
neque etiam ut seipsum audiat, sed sufficit verba
ore formari quantumvis submisse dummodo
sint vere vocalia. attendere tamen inquit Polet.
debent c. 10. qui mussitando recitant ut
sc. verba proferant quae vox sit plene
articulata, et suis syllabis constet.

Rubrica 3tia

Quae ordine, tempore, et loco
recitanda sint Horae Can.

Conclusio. In horis dicendis servari debet ordo
consuetus, et in breviario praescriptus pro
in ordinem horarum invertens absque caeli causa
peccat si tamen absit grave scandalum et con-
temptus non erit in ven. s. ita haec inversio
sit in ordine horarum eiusdem l. subsequentis
diei ut si quis dicat Complet. ante Vesp. vel
matutin. sequentis diei ante Complet. vel Vesp.
diei praesentis s. inversio sit in ordine
partium eiusdem horae ut si quis invertat psalmos

quis hac casu petitum sit maius quo in
versio est notabilior quia non sit tam destructiva
pulchritudinis et artificij horarum, sup
petente tamen rationabili causa vis producta in versio
licite fieri potest, Unde sequitur jo si clericus ad chorum
obligatus tardius illum ingreditur et ut probabilius
horam cum alijs coepta cum ijs persequi et
postea quae omissa sunt subsplere potest ut ex
eo docet Sa. V. Hora n. 8. Jomo Henriq.
quodlib. 12 Maior in 4. Dist. 12. q. 6.
nil subsplendum esse sine multum in Choro pro
cessum est cum societatis vinculum alij contortis
eum defectum subsplere censeant. Idem dicendum
de ijs qui dum libros parant, cereos emun
gunt altare purificant, l. aliud ad officij
celebritatem pertinens agunt, interim aliqua
cantare l. dicere negligunt eo quod totus Chorus pro
illis suppleat Ito Henriq. citato Jomac. 3.
in Cap. Rolentes. De Celebr. miss. Sylvest.
V. Hora Astor. Sot. 10 Navar. et si mo
neat omissa subsplenda esse, tamen non audet ob
omissionem aliquem peti damnare. Idem docet
Arrag. 22. q. 83. a. 12. Rodriq. parte 1.
summa c. 140. de eo qui Voro, organis muti-

is alternis versibus videlicet hunc n. aiunt ad
esse obligatum ut Lucae et praeterea addit
tamen Navarr. ipsa partes quae organo pulsa
tur à Choro vocitandam esse l. ab uno
l. a singulis l. certe à sacerdote quod
tamen potius consilium quam praeceptum apparet
Suar. c. 8. n. 7.

2do. Cum qui 3tiam V. G. vocitat et in ea
aliquantum iam progressus recordatur se nondum
dixisse Primam citra peccatum sit absolvere
3tiam ac dicendi deinde sic.

3tio. Si quis dictis psalmis matutinis V. G.
non habeat lectiones ad manum l. eas ratione ita
neris V. G. legere non potest, et instat occupationes
quae debitam postmodum impeditura ce
dunt, potest eam lectiones differre et cae
tera persequi teste Philiarcho part. 3. lib. 1.
c. 6. eadem est ratio si commemoratio aliqua de
festo l. Inde quod non adsit.

4to. Cum qui invitatur ab inferiore l. viro
gravi vel comode non potest negare obsequium
ad vocitandam horam posteriorem sit in fine nondum
pirri dicta. Ita Suar. Tess. 4 Tor.

Cap: 2.da Quod ad tempus Horarum attinet
Dico 1o. Ubi consultum sit in publica
recitatione tempora observare nihilominus tamen
modica immutatio cum vulgo vocare videtur
ut si ja dicatur duobus horis ante solis ortum
mane hyeme, l. è contra ut estate. l.
3tia et c. sub ortu solis vel ja mane in
hyeme, vel Vesperae vel Complet. dicantur
non multo post meridiem, si a. causa exigat
tum maior mutatio fieri potest v. g. ut ante Horae
minores sumus mane dicantur l. ad solis ortum
vid. ob maiorem quietem et devotionem stu-
dendi nutem l. quaerunt causam et occasionem ho-
nestam. Si v. diuturna cogi necessaria
occasio impendeat, et Vesp. adiungi possent
non item Complet. sicut hic cap. 1. de Celebr.
Miss. non maior cultus urgeret quae raro acci-
dere solet. eodem modo cum vulgo vocatur si
in privata recitatione matutinum vel Laud.
dici seq. in praecedente Vesp. circa horam
4tam completam in hac solemnitas n. sequent.
diei à Vesp. incipit, ideo usus obtinuit
ut post publicum officium Vesp. et Completorij
preces nocturnas privatim ductare liceat.

Notabile tn praeveniens 4tam V. G. media
hora, non satis est tutus ipsis in partibus
nris ubi sol post 4tam Hyema occurrit
matutinum, plus aliquanto anticipari potest
tali ut saltem an Lucerna accensionem efficiat
poit.
2do. si absit contemptus non peccat mort. etsi
per magnam negligentiam non servet tempus convenientem
aut consuetudine recepta approbatum
in ducta quacunque hora, dummodo totum
officium dicat intra eundem diem naturalem qui
incipit à medio noctis usque ad insequentis
noctis medium Ita Lois. Hinc inferte
jo. Non peccat mortalem eum qui ad sn cam
rationabili jam et caeteras horas Rnca V. G. usque
ad Complet. inclusive recitat statim post medium
noctis Rnciam praecedentis.
3do. Qui matut. et ves horas diei Rnca
recitat à meridie die Rnca s. Hora 9. s.
10. s. 11. Vespertina non peccat mortalem modo
absolvat an mediam noctem id est; an duodecimam. Ita Expresse Navarr. c. 3. Philiar
chus - quae via illigo de iis qui privatim
horas recitant, etsi nec publice decantantes

et à consueto tempore tam canonico quam con
suetudine recepto recedentes peccarent mortaliter
nisi id fieret absque contemptu et scandalo
s. gravi populi perturbatione. Rico.
3tio Ubi statorum temporum metam notabiliter et
sine iusta causa transgredi non sit p. m. et tamen
ven. et tanto gravius quo magis à prae
fixo termino recedit. hinc sine causa differre
jam l. 3tiam usque post meridiem l. recitare vesp.
ante meridiem ven. nopa non caret mi in
Quadrag. quo tempore vesp. post prandium
sine causa differre sine quasdam ven. sine alias
rectius sentientes nullum est peccatum si de pri
vata recitatione sit sermo. Navar. et alii con
tra Azor. et Polet. nec obstat cap. solent
dist. j. de Consec. in quo praecipitur ut ante
officium vesperi. ubi non sumatur loquitur in
tantum de publico officio. 4to Qui
aliquis intra spatium diei naturalis unam l. alte
ram l. capabilem l. incapabilem neglexit postea
ita obligatione orandi solutus est, ut nil te
neatur amplius repetere quia cuique officio certa
dies ita assignata est, ut ea transacta oio
esset eius obligatio. sed est dubium. De
jmis vesp. festorum quae videntur adhuc
dudum in ipso festo si prius omissae sint,
sed verius est ad hoc neminem teneri tum quia ja
vesp. tantum spectant ad celebritatem diei sequentis

n ad substantiam. Tum quia alias unius diei
officium non constaret 7. horis, tum dum
ab omnibus dicitur non peccare mortaliter, qui horam
differt ad tempus in quo sit adhuc dicere
quod potest sine mortali. differre jam Vesp. ad
diem sequentem quod tamen DD. non admittunt. Q.
Con: 3tia singulae horae debent dici conti-
nue ac sine interruptione tum quia alias Vni-
tas l. sta orationis ab Ecclesia instituta ipsi
solveretur. Tum quia per se indecens foret caeptam
semel cum Deo collocutionem leviter inter-
rumpere. Excusatur tamen a peccato breviter inter-
rumpens. quia et hic parum pro nihilo reputa-
tur, l. qui est dicitur sed vel utilis l. necessa-
ria, qui a. cuius interponeret male quidem
faceret nil tamen repetere teneretur si interruptio
magna non esset, quod si interruptio et maior
et impertinens foret putant haud improbabile
Azor. Navarr. Medi. talem peccare mortaliter
adeoque debere horam sic interrupte dictam
repetere. Alii tamen inter quos Suar. c. 24.
n. 15. Leff. c. 17. d. 10. aeque probabile si non
probabilius utrumque negant, quia ut idem Leff.
ait quisque psalmus continet perfectam orationem ac
laudem Dei, neque hic effectum commemorationem cum
sequi. sed accidentaliter tamen ex instituto Ecclesiae,
qui tempus et diuturnum interponit censetur saltem

subsistit obligatio licet cum modico peccato.
Consultius tamen est si commode fieri possit repetatur
sacrum ab initio, si non habeatur sacerdos. Nocturni l.
scholium: si interruptio magna esset ipsa sacrificii
[illegible]. Atqui si interruptio non perficitur sacrificium quo-
ad [illegible] si [illegible] esse tamen [illegible] quo [illegible]
[illegible] ad [illegible], [illegible], [illegible] a [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible]
Sed Quaeri [illegible] [illegible] [illegible] aliquis [illegible]
[illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible].
Qui aliquis [illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. 3tio quae
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] proprij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quae [illegible]
[illegible] [illegible] v. g. [illegible] [illegible]
[illegible] interponendo, quod tamen aliquis [illegible] in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] possit vel audire [illegible] [illegible] l. [illegible]
aliquis [illegible] [illegible]. [illegible] se [illegible] [illegible]
[illegible] missa [illegible] intra celebrandum [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ac postea finito v. g. Evangelio con-
tinuavit.
Con: 4ta Quod ad [illegible] officij [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tamen [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

Divinis. at in Eccl. Cathed. regularibus sol
leg. ex praecepto Ecclesiae publice dandum est, tamen
talium Ecclesiarum Clerici beneficiati, et singuli
tenentur sub m. chorum frequentare et horas
ibi complere, singuli tamen religiosi et choro
deputati per se ad hoc sub m. non videntur
obligari nisi ubi speciali constitutione ob prae
cepta ita fuerit declaratum. Ita Suarez ibi
Caiet. quem sequitur Armilla. Ratio quoad reli
giosum est, quia is in particulari solum tenetur ad sol
lendum in choro tantum ex vi regulae quae regulam
non obligat sub reatu culpae sed tantum poenae et quis
ex consuetudine gravis obligatio inveniatur
Praelato ut sub p. et m. in Ecclesia non omit
tam officium eadem tamen obligatio ad Religiosos
non ita spectat ut p. m. damnari debeant
si aliis in choro vite conventibus ipsi ob si
gratiam sileant l. absint. at v. in Clericis l.
Canonicis Ecclesiae collegiatae praecipientibus aliud
longe est, hic non tenentur choro adesse ex justitia
ratione beneficii et stipendii quod ideo ab Ecclesia acci
piunt, lex a. vestitio ex suo genere obligat
sub m., licet eius transgressio poterit levis
ex parvitate materiae, quae etiam hic contingere potest,
Vt si Clerici eius utraque detrimentum Ecclesiae
absint excusandi videntur a m. Ita BB. cit.
Item circa hanc Con.

Ex. j. An Canonici in Choro praesentes sed tacite
tamen recitantes satisfaciant suae obligationi?
Ex. Iure cui ex omni sententia Canonicos teneri in
Choro psallere alta voce et ad id ab Iuris ex
compellendos praescribit Trid. sess. 24. c. 12. in iis
tamen locis ubi est consuetudo ut Canonici non psallant
sed eorum vicari proble et eos excusari a peccato et
vestitione modo privatim orent et psallentibus
veneratim assistant. non confabulantes, colloquentes
litteras vel legentes ut dicitur in Concil. Basil.
Ex. 2do. An is qui socios non adiuvat canendo versus
suos submisse tamen recitat satisfaciat? Negat
Caiet. V. hora. Armilla n. 22. Navar. Ratio.
quod sic recitans versus sui Chori non vincet alteri Choro
quod sibi recitat non aliis quod praeceptum non implet, quod
ubi impleri per mutuam communicationem recitantium
Confir. j. Tum ut satisfaciat praecepto necesse est
ut recitet versus suos non tamen necesse sed ut ~~[illegible]~~ illius
orationis partem dicat fratri S. per mutuam com-
municationem talis sic non dicit sed sibi. 2do. Quod
alias quod potest satisfacere praecepto audiendo in
Choro l. ab alio legente unam partem, et alia
non recitando, quod iniuriam. Pro Resp.
Nota. Duo hic quaeri posse jo. an talis rec-
itans satisfaciat officio recitandi. 2do. an
expleat debitum officium Chori. quo Not.

Ex jo. Qui quis sic vitat satisfacere muneri
vitandi vitat et totum officium, nec obligatur
aliter. Ita Suar. c. vi. n. 8. Rod. Ad
integrum officium sufficit unam partem dicere
et alteram audire vel causas Caiet. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ eximunt privatim vitantem cum socio
ad horas non obligato non satisfacere si suas
versus ita submisse dicit ut ab aliis non possit
audiri, nam ille vere dicit partem suam
quoad a. alter non audiat contra nullum
praeceptum est, cum ad vitandum non obligetur.
Item si 3. sit privatim vitent ut
audire utrumque
ut satisfaciat, quod si unus alterum alte alter
submisse dicant vel satisfacit quia vel suam partem
dicunt et alteram audiunt. Unde ad Rom. Caiet.
Ex dicto Ma. qui submisse dicit non vitat alteri
partem suam Med. non vitat ab altero
partem suam Nego. Ut a totum officium dicit,
satis est ut habeat unam partem a se alteram ab
aliis etsi suam non vitet, neque enim ~~[illegible]~~ est
esse vitandum respectu singulorum sed vitis.
Ad jam Confir. Ex non dicit suas versus ut
partem publici et solemnis officii non dicit
partem suae integrae vitavit, nam ea est pars
cuiusdam integrae vitavit saltem privatae.

Ad. 2. 1. neg. seq. qa is qui unam partem officij ita accidit eam non recitat, neq. Eccl. absoluto permittit partem officij dicere et unam accidere sed solum alternando, quod facit qui singulos versus ad se pertinentes dicit.

Ex 2. Nec qui sic recitat non satisfacere servitio Chori. ratio a priori est, qa his personis dum redditus Ecclesiae spectant et sub hoc onere ut Choro serviant, si non canendo officium suum non faciunt ad eos intra iustitiam pecant m. tm. mas parvitas excusat ut sibi ter non recitent. aliud forte est de religiosis, etsi n. hi ad Chorum deputati ex vi regulae teneantur adesse Choro et ibi canere qa tm singuli nullos redditus pro se recipiunt sed pro vi tam stricte ad Chorum non obligantur, ut emanando l. submisse recitando m. non peccant, et ven. non effugiunt.

Dub. 4tum.

Quid et quo ritu recitandum

Obligatus ad horas ita ad integrum officium obligatur ut peccet mort. si l. uno tm die omittat l. totum l. notabilem eius partem quaelibet est quaelibet hora, ex vi, et minima l. sm quosdam 3tia pars cuiuslibet ex 7. horis

qd tn aliis omnibus dicitur minus verum
videri, nam assignanda est pars notabilis
esse totius officii dei non esse cuiuslibet
horae, ut pote maior inadaequata huius
praecepti, non videtur tn a. m. excusandus
qui dimidiam horam et minimam omit
tit l. partem ei aequalem, in matutino
v. Nocturnum. Ita Suar. Cas. p
Non propterea 7. peccata mortalia committit
qui una simplici volte omittit res 7. horas
unius diei sed unum gravius tn quam si unum
tm l. duas omitteret illige tn si fiat ex
neglia quadam non interrupta nam si saepius
volte omittendi expeteret plura peccata essent
utrum v. ducte explicanda sint confessario
alibi dicitur qui v. pluribus titulis obli
gatus est ad officium, ut qa in Maioribus est
et qa beneficiatus si negligat has preces tn du
bio graviter peccat, imo alii intendunt
talem duplex peccatum admittere, unum contra
religionem ratione ordinis alterum contra iustitiam
ratione beneficii qd non improbabile ita Sanch.
Henriq. Suar.
Con: 2da satisfacit praecepto dicendi horas qui
attente audit solummodo quis non via percipiat
quae dicitur ab altero choro et praesertim
a socio cum quo iuxta receptam Iuliae

consuetudinem alternatim dicit versus
psalmorum, hymnos &c. Ast ille nec obligatus
sit alioqui ad dudas nec requisitam atten-
tionem adhibeat. Ita Sa. n. 9. Afor. q. 6.
Suar. c. 25. n. 2. Peccat tamen et quidem pro-
vi materiae graviter qui verba non integre
ex negligentia profert, qui syllabas ultas absor-
bet aut versus suos incipit antequam is quo-
cum vicitat versus vio absolvat quod si adeo, ex
quo faciat et in notabili quantitate eum mor-
talem peccare nec satisfacere praecepto docent
Navar. c. 25. Manualis Less. Suar. et Col-
ligi ex Concil. Basileensi sess. 21. cap. quali-
tatem. Idemque asserit Navar. de eo qui
ad officium divinum obligatus cum alio ita cor-
ruptae et depravatae vicitat tamen proposito item
repetendi. Verum si quis verba proferat ita
imperfecte ut tamen substantiam quasi servet l. cum
altero vicitans ita versus suos anticipet
ut versus a socio dicti substantiae integri
censeantur an anticipatione credibile est nec
mortalem peccari nec quidquam repetendum esse. Afor.
Con: 3tia Quando sol. 3. v. g. aut 4. privatim
vicitant non tenent contra usum Ecclesiae
tres l. 4. Choros, sed duos tantum sunt tam
nihilominus lectiones l. singulae a singulis

l. ves ab uno legi, et cu modus alter
natim cum socio orandi uhorsari et sit in
aliis precibus, v. g. corona B. V. l. Sonte
l. ex obligatione S. Voti S. pœniæ dndis.
Capitula quoque et oraves ab uno, verbis
v. hymnorum et psalmorum alternatim
dndi st. antiphonas a. ab vibus divi debere
ait Rosella v. Horæ n. 8. sic recte Sylv.
et Navar. ac alii dnt suffre si attente au
diantur cum dnt à socio. An satis
faciat Iuliæ qui alia lingua quam lati
na recitat officium Quæstio est; aliqui putant
quovis idiomate satisfieri sa. v. Horæ.
n. 20. admittit 3. linguas quas doctas dnus
Græcam latinam, Hebræam si quis privatim
horas dicat ut v. quis utatur vernacula lingua
in locis dndis non facile admiserim.
Con: 4ta ves ad officium obligati debent illud dre
iuxta fram Breviarii Romani à Pio 5. editi
et à Clemente VIII. reformati exceptis, iis
Iulys et religionibus qui l. ex Institutione
per sedem Apostolicam approbata l. consuetudine
200. annos superante proprio Breviario
hactenus usæ fuerunt. quis hæ ipsæ Iuliæ
et conventus cum consensu Epi et Prælati
accepto possint Romanum et cum illo pro
prium legitime hns utentur vel commutare

l. solles ex eodem restituere qua commutatione sit
nil facta non sunt Romano recepto pristinum suum
propria authe resumere siquidem illa commutatione
tenentur renunciasse renunciari Pontificia uti
rendi suum. Ita expresse habetur in Bullis Pijs.
Ao 1568. et Clem. 8. Ao 1601. editis et Bre
uiariis praefixis. In quibus porro Iulijs
l. monarijs usus Breuiarij proprij et antiqui
legitime adhuc uiget decet Clericos l. con
uentuales talium Iuliarum in priuata recitatione
eundem ritum tenere cum Pontifex non uideatur
dare statim utendi nouo Romano (. nodum
alterius dicta religionis (. Iuliae.) absque con
sensu Capli et Praelati. non deest tamen graues
PP. inter quos Nauar. Rodrig. Sa. Less.
probabiliter asserentes eiusm. sectiuae confusione
et scandalo libere uti posse Romano quod
mpe affirmari sit 1o de Clericis et mona
chis in Academia studiosis ubi Romanum
in usu est. 2do de ijs qui ad titulum Patri
monij sui ordinati sunt, nec Iuliae alicui
deseruiunt sicut notat maior. 4. dist. 11.
q. 6. ad 1. 3tio de Clericis illius Iuliae quae
contra constitutionem Rom. Pont. retinet proprium.
Caeterum si quis tamen legitima facultate aut causa
obligatus ad Romanum, recitaret alterius re
ligionis aut Iuliae quantum consuetudine
aut Apostolica institutione approbatum Breuiarium

peccaret mort. aut Ven. pro exigentia vi
et materiae, si n. frequentius sibi non concesso
breviario uteretur mort. si rarius Ven. pec
caret.
Con: 5ta qui non utuntur Breviario novo
Bij V. obligantur etiam dicere officium B. V. parvum
defunctorum, Psalmos Poenit. Graduales diebus
per rubricas Generales in fine breviarij
positas notatis. Si statuto l. consuetudi
ne receptum sit ut eiusm. preces in Choro
dicantur imo etiam à singulis dicendae erunt si
consuetudo l. statutum id exigat. qui v.
utuntur breviario Rom. novo, vel ex Rom. resti
tuto, non obligantur amplius ex praecepto illas
dicere ne in Choro quidem excepto officio B. V.
cuius dicendi usus est consuetudo si quae ante
erat, adhuc maneat in choro, iuxta rubri
cas tamen reformati Breviarij habitaque ratione
non tamen consilij quam praecepti. Ut videntur aliquibus
obligantibus sub p. m. quae tamen obligatio non ita
ad singulos descendit ut si id in Choro dicere ne
gligant, l. scienter distracti persolvant pec
cent mortaliter sed ad eos tamen qui in causa sunt ut
officium vero in Choro non recitent. Quod ne
fiat, imo Praelati ac Superiores cavere sub
gravi culpa tenentur in privata tamen recitatione
extra Chorum nullam amplius super esse obligationem

Ondi officium pauca B. Virg. Verius est.
Ais tn̄ ad obstantibus oēs et novo Breviario
vtentes tenēm in die aiarum officium
defunctorum et diebus S. Marci et Rogaon
dr̄e Litanias omn̄ SS. cuncta Sedes rubri
cas eorum dierum tam intra quam extra
Chorum suar. Graphis. c. 22. n. 20.
Con: 6. qui sicut et sn̄ cōobli cōa offi
cium Vnius diei mutat cum officio alterius
V. G. dicit de Sancto cum Ondum est de feria
l. è contra. petitum n̄ tn̄ in Ven. committit
Ita Caiet. V. Horae c. 2. Less. d. 10. n. 77. Sylv.
Afor. et aly contra Kolet. et Angelum arbi
trantes ēē mort. quorum sententia tunc saltem
Vero similis est, si n̄ semel aliquando iterum commu
tatio fiat, sed frequenter aut perpetuo muter
t. ita mutandi intentio habet videlicet n.
tum gravis inversio et suffragia cōa p. m.
qui a. bona fide adeoque inculpabili istam
mutationem fecit n̄ manet obligatus ad
aliquid repetendum, quod ipsum affirmant Less.
Caiet. Syl. et de eo qui culpabile aut
dato opera permutationem fecit quis lauda
bile esset repetere. Ratio ipsorum est. quia
Eulia jario praecipit 7. Horas. de
quo a. solum est incumbentia, atque ita

n̄ teneri re petere qui sic recitavit
s. bona s. mala fide id fecerit. quorum sententia
probior sustineri p̄t si officium q̄d loco al
terius recitari sit aequivalens secus si sit no
tabili brevius, videtur n. tunc sic recitans
obligatus ad compensationem fundam ne tanta pars
officij omissa maneat. Ita Suar.
Porro si iusta causa mutandi urgeat ut
si V. G. n̄ haec ad manum lectiones de scto
et instet tempus exolvendi te penso oravis
nulla erit cuiusque officium mutare V. G. de
feria dicte ut ex cui docent Azor. Suar.
Laudem et mutationem impune concedunt
illis qui in aliena diœcesi hospitati
recitant officium de iario scto diœcesis
aut loci in quo morantur tum ob iustam
causam devotionis erga sctum, tum ut moribus
eius loci se conformet. Ita testatur Philiarchus
de officio sacerdotum.

Dubium 5tum

Quaenam causae ab officio divino
excusent.

Con: Causae ab officio divino excusantes sub vere
sequentes. ja s. naturalis s. inculpata oblivio

tpre habili ad vesetendum iam elapso;
2do. gravis infirmitas s. ipsi in ipsa
corporis qua quis citra notabile
damnum valetudinis vitare non potest quales
vir non est febris tertiana l. quart. quae
plerumque aliquo tempore relinquit l. ante l.
post. In dubio v. an morbus sit gravis
ut excusationem ab horis mereatur prudentis
ac probi medici iudicio acquiescendum
erit, tametsi n. medicus in lege vocandi
sicut et ie iuvandi dispensare non potest sed tamen
tollere dubium et tum circumstantias edicere
iustam causam hoc excusationis, quod si et medicus
dubitet superior dubium componet ut in
Bno videbitur proble n. est c. 27. n. 20.
superiorem ff. usus iurisdict. pro solutione in
casu dubii aliquo condonare pro modum di
spensationis aut relaxationis, quod si tamen is non potest
adiri tunc aut tutior pars eligenda est,
vitando vis. etsi fiat cum aliquali peri
culo dispendii in casu adeo dubio utique
non magni aut consulendus doctus et timo
ratus Confess. aut dux dubium practice de
ponendum, quia v. g. l. dubium non est aequale
cum forte plura faveant excusationi, l. non est

ita purum, quin admittat secum probabile iudi
cium de causa ad excusationem sufficiens. Ita
Suar. ubi n. 21. Ex eadem causa excu
sari caeci l. alias magna oculorum debi
lite laborantes multo magis qui loqui
nequeunt aut non nisi cum magna difficultate
vocem in verba contegere possunt. Sunt tamen ex
hoc capite non excusari etsi forte sacrificium non
audiat cum praeceptum hoc per se non obliget
ad audiendum sed dandum officium. 3tia
Carentia inculpata breviarii ut si quis
apud infideles captivus teneatur, l. qui per
periculosa loca proficiscens timet ne per
ipsum hostibus prodatur et ab iis male tractetur
l. certe in itinere breviarium amisit.
quod si quis sua culpa breviario careat eo quod
illud sponte proiecerit ita tamdiu peccato omissio
nis ex probabili sententia obnoxius erit quamdiu de
spontanea proiectione non poenituerit, post
poenitentiam tamen omissio illi non amplius imputabitur
ad culpam quamdiu aliud breviarium habere nequ
erit. si tamen talis breviario l. culpate l.
inculpate destitutus (idem de caeco) ex me
moria possit recitare horas utique non excusa
bitur quia praeceptum non obligat horas ex
libro legendas sed ore proferendas.

Quid si a. partem tm̄ sciat? Rndet Navar. c. 55. n. 15. Ad for. ~~cujus~~ Rod. Po. 5. q. 42. a. 3. simpl. et à toto eg[illegible] si quis maiorem saltem (loquuntur de toto tpre horarum,) l. praecipuam officij partem V. G. matut. cum laud. vitare n. poet, atsi partem minorem l. minus praecipuam V. G. parvas horas l. Vesp. vitare poit, et hoc satis probl. Verum vetus

Rx jo. si indubitatum sit breviario desti[illegible] l. coenam l. alia graviore occupatione l. aegritudine praeditum integram aliquam horam Ad minimam V. G. Tertiam aut praecipuam eius partem vitare poit et alias horas n. poit teneri illam vitare eo quod quis hora per se sit canonica oratio à aliquo officij partibus divisa Ita Suar. c. 78. n. 24. secus est, si tm̄ minus praecipuam horae partem vitare sic queat.

Rx 2do. si vero vitam sit aliquem ob aegritudinem integrum officium canonicum vitare n. pae dubitet bn̄ an unam l. alteram horam poit praesumendum est eum simpl. eg[illegible] eo quod pia mater Ecclesia tanto rigore n. obliget ut maiorem angustiis l. scrupulorum aegro pariat.

4ta Occupatio repentina et gravis q̃
sit notabili incommodo differri nequeat ea
tn obligatione horarum n vio tollet si satis
fieri potest orti ei pondo l. postponendo in
tra spatium prostitutum. Ubi pt. probli is
qui ob curam infirmorum V.G. unciones
l. publicam lectionem hndam aut ob confessi
ones pro suo Xpre à Horis recitandis impediti.
5ta Ignorantia qua excusatur jo. qui nec
dum breviarij recitandi periti ordinarii
tales n. licet graviter peccent tm Afor
suar. et cum AA. postea tn dum curam
id discendi adhibent recitandi obligatione
immunes st. bn tn monet suar. satis
ee tales casu pelures errores private committere
quam via intermittere. 12. Pueri
obtinentes Canonicatum qui ad officium
dndum pro tunc obliget bn adhuc legere
nesciunt, etsi n. tam ipsi q̃ procurantes et
conferentes graviter peccent, interim tn dum
discendi studium adhibent excusatum curare
a. dbnt, ut l. q̃primum sufficientem sciam ac
quirant l. ipsa beneficium resignent in
ter legitimam dispensationem Pont. obtinue
rint reg. de obligatione à recitatione quod forte
alij accepto stipendio eis noie recitet,

non recitatio est ung personale. Ita
Dispensatio summi Pont. qua non solum Clericus
aut religiosus sed etiam beneficiatus excusari, et alias
forte illa non fuisset licite concessa. Ita Suar.
c. 28. n. 38. Azor. q. 9. Pontifex quoque
conferens beneficium puero quem scit non posse le-
gere censetur eum sic liberare ab onere vi-
tandi donec adhibito studio legere possit
secus si ignoret eum posse legere Azor. q. vi.
Navar. Sed nunc etiam dispensare
possit alius Papa inferior? Affirmant alii
sed vis opinio (extra casum occurrentis
dubij de sufficientia causae per se excusantis)
simpliciter negat. Vide Azor. supra. Porro
qui legitime ab horis excusatus est is non tenetur
audire alios recitantes, nec tenetur mente me-
ditari aut alias preces earum loco persolvere
vel alium suo loco substituere cum hoc onus
sit personale nisi beneficium id expresse exigat
vel per se vel per alium beneficio quod inserviat est
horas dicat, quod si quis nequeat solus recitare
potest a. cum socio tenetur eum adhibere imo con-
ducere pretio si id commode praestare potest vel
ex redditibus Ecclesiis aut ex Patrio in ordi-
nariis titulum dicato ex alijs v. patrialibus
bonis non tenetur quemquam conducere Navar.
de oratione.

Dubium 6.tum

An et quae restitutio Clericis ob neglectas horas sit facienda?

Con: quilibet huius beneficium cum l. sine cura si
post sex menses ab obtento beneficio divinum
officium non diperit legitimo impedito cessante
beneficiorum fructus non faciat suos pro rata
omissionis officij et temporis sed ut iniuste
perceptos in fabricas Ecclesiarum huiusm. beneficiorum
l. pauperum eleemosynas aut alios
usus pios erogare tenetur. Ita ad verbum ex
Con. Later. sub Leone 10. sess. 9. quam
constitutionem innovavit et ita declaravit
Pius 5. Ut qui post 6. menses ab obten-
to beneficio eius horas vero l. pluribus diebus
omiserit eius beneficiorum fructus illi l. illis
diebus respondentes si quotidie divide-
rent. et quam qui mat. cum laud.
dimidiam qui caeteras horas praeter
Matut. et Laud. aliam dimidiam qui
horum singulas Vesp. sc. septam partem
omittat. Circa quam Pont. constitutionem
Not. 10. non teneri ad ullam restitutionem qui
non habet beneficium Ecclesiae sine qui ratione

solis ordinis l. professionis, eligendo
obligari ad horas nil tenerum restituere
Ibi cooperatoribus Sacerdotum aut Sacel
lanis qui accepto stipendio serviunt mo
natibus nulla per se loq. Id est vacante bene
ficio incumbit restitutio esto regula sit mori.
Not. 2. omittentem horas Cap. primis sep
mensibus ab obtento beneficio nondum elapsis
graviter quidem peccare ad restitutionem tamen non teneri
quod postea negant Sotus. Medina
in Instruct. Confess. c. 14. §. 11. Petrus
Navar. de restit. Suarez. asserentes
eigm. Ad eo tempore ad restitutionem teneri non
quidem ipsorum fructuum reatio (in post sep
mensis elapsos) sed l. fructuum l. alterius rei
aequivalentis (quales fundo in compensationem
l. in oratione l. sacrificiis pro fundatum eorum
est, quod obligatio restituendi sit neglectum offi
cium sive substantia ex iure naturali descendat
quod ob violatam iustitiam commut. imperat
restitutionem ex quibus unquam tandem bonis fundam
quoad determinationem l. ac modum resti
tuendi, quod sic fructus et non aliud eorum loco
restituendum sit proveniat ex iure Tullio

quod post 6. menses ab obtento beneficio obliget
Ratio quia beneficium datur pro officio adeoque quasi
sub conditione praestandi officij non datum
ob causam causa non secuta iure repetit.
Verum Navar. c. 25. Manualis n. 123.
Azor. Ro. 1. lib. 10. c. 14. q. 3. et 4. Lessius
lib. 2. c. 34. dub. 32. primo semestri
nullum vis obligationem restituendi agnoscunt
ut quod ex solo iure Iulio provenire arbi
trantur quorum sententia probabilis est, maxime quoad
beneficia curata et capellas quae papali
ad alias functiones, non ad horas sunt insti
tuta, ut ad sermonem, praedicationem. Quod
v. attinet ad ea beneficia quorum toto l. pro
cipua functio est praecisa canonica subest
quidem ex natura vi suffragij ratio quia stipendium
potest recipi et beneficiarius cogi ad restitutionem
non tamen tenetur sponte restituere in Iulia sig
fet se id velle. Ja pars habet rationem
ut possit cogi ad restituendum post quia
beneficium datur pro officio quo non praestito
fructus officij possunt repeti. 2da quod non teneatur
sponte restituere in Iulia sigfet se id
velle Prob. quia ad Concilij Lateran.
nullus fuerit Canon. quo beneficiarij tales

negligentes cogant ad restit. Rein. ipsum
Concil. et Dig. 5. aperte insinuant eos
non esse obligatos in primis 6. mensibus
signum est eos iure naturae ad restit.
non obligari idque primum post 6. menses et
tenti beneficij. Confir. fructus beneficio
rum non dant immediate Clericis pro officio
quotidiano ut merces famulis pro
servitio diurno (quia officium diuinum non est
pretio aestimabile ut servitium illud)
sed dant populum pro sustentatione mini
strorum meis Eulia sub onere tamen et
obligatione pro fundatoribus et populo Christiano
has preces recitandi. Unde tenemur quoque
ex iustitia preces has recitare quas tamen omissis
iure tamen naturae non tenemur fructus offendere
quia non censemur aliquid pretio aestimabile
detrahisse in Eulia expresse id iubet
sicut non iubet ante 6. menses elapsos. Ita
Ass. Malder. qui recte addit cum sylu.
donatione Eulici beneficij esse donationem sub
modo non sub conditione inter has a. donationes
hoc discriminis esse quod in posteriori non
impleta conditione donatarius est datum
tenetur restituere in priori a. multa point

à restitutione excusare Ad modo non impleto
sicut quae diximus de Promissionibus ubi
ex cap. Verum de condit. appos. dauimus
Ad Iuliam non tenere restituere Ad sibi
donatam sub modo eo Ad non impleto
Iulia quod dans Clerico beneficium intendit
quod officium sic non addit collationi tanquam
conditionem sic intendit ut Clericus sustentetur
atque ita gratis sine mercede implere possit
officium. Atque ubi sentiremus obligationem
restituendi sine substantia ex iure naturali
procurare posse tamen est quod ait Vasq. c. 4.
de Benefic. §. 5. n. 44. potuisse Consilium
Ad eos beneficiatos quibus nullum aliud of-
ficium nisi horarum incumbit immo senesti-
liberare à restitutionis obligatione applicando
eis additus ratione titulo et officii pro
stendi in futurum.
Nota: 3. Ubi sine probabili sententia beneficia-
ti immis sex mensibus ob neglectum divini
officium non teneantur ad restitutionem salubriter
tamen fere confess. si eis tamen aequalentur
aliquam satisfactionem imponant ut sc. pro
fundatoribus orent sacrificent &c.

Imo plerumq; expedire aliquam saltem
restitutionem fructuum per modum sumptus poenae
imperare tum ut ipsi pro suo delicto tum
ut menti fundatorum satisfaciant, quo etsi
non papam Bdario saltem voluerint obligare
beneficiatos ad modum suae donationis hoc est ad
onera Iudicia praestanda

Not. 4. quosdam dictam constit. interpre-
tari sum litteram ut sc. Cenig negligens
horas uno v. pluribus diebus amittat
omnes fructus illorum dierum esto alia offici-
a vite administret, eo quod verba Bullae
indiscriminatim loquuntur de beneficiatis
curatis et non curatis Ita Azor. Vasq.
Suar. et alij. e contra v. alios quosdam
eandem constit. benignius interpretari in
horas omittentes uno die v. g. debere
restituere fructus illius diei ita tamen ut de-
trahere possit portiones alijs oneribus re-
spondentes. Ita Bartol. Medina.
Henriq. et alij. quorum sententia probabilis
benigna et in praxi tuta est.

Quaeritur a. pars reddituum Canonicis officio
videre censet?

Poletus ait non minus quam 3tia Medina
quam putat in curatis, in sacellano 3.
Sa. in curatis ait sufficere 5tam in aliis quam
aut 3. Ex quibus satis mihi arridet Me
dina ita, ut tamen in parte hac credam
esse attendendam partim alia officia ut
interdum septuplo l. pluries officium con
superent, partim etiam ad quantitatem ipsorum
censuum, qui saepe tam pauci sunt ut vix
ex iis restitutio imponi possit.

Not. 5to Noie 6ta partis ob intermissam
parvam honorem restituendo bene illigi partem
6tam dimidii fructuum vim diei respon
dentium et ppter recitationem officii dei debi
torum.

Not. 6. fructuum restitutionem fundam esse non
expectata iudicis sententia quia aliqui putant
constitutionem illam esse mere poenalem nec ante con
demnationem obligare quod minus securum puto
illum bene monet Navar. si ipsemet beneficiatus
pauper sit fructus restituendos
eidem per modum ellemosynae applicari
posse consultum tamen hic erit si confess.
similem aliam satisfactionem imperet V. G. Oratores

sacrificia &c. quod etiam dandum si fructus vix
aequent l. non multum superent iustum vita
stipendium quod beneficiato iure naturae ob alia
gravia onera deberent etsi canonicum
officium non recitarit. Adde tamen huiusmodi
beneficiatos si pauperes non sint sed praeter
bona patrialia habeant aliquem expedire
aliquam saltem satisfactionem ex fructibus im-
ponere pro poenis.

Not. 7. Etsi vio probabilis sit sententia Naum.
Valent. et aliorum horas recitantes cum
voluntaria distractione sine exquisita attentione
non minus ad restitutionem teneri quam eas vio
omittentes, tamen aeque probabile est sententiam Azor
et aliorum a restitutione excusari eum qui
absque debita attentione horas complevit
neque praeterea debere a confess. ad
restitutionem cogendum eo quod populus ad hunc
per externam prolationem aedificetur et quod
sic prolatae et noie Ecclesiae fusae etiam aliquem
a Deo impetrare possint. Item dandum de eo
qui recitaret horas expressa intentione
non satisfaciendi si eas intra tempus congruum

nec repeteret nec intentione revocata
p horas iam dictas satisfacere vellet ad
restitutionem non teneri licet mort. peccasset.
Unde habes regulam Navar. n. 3 j. vel
tantum horas cum p.m. ita ut intra tempus
iterare teneatur obligari ad restit. si non
iteret, Ubi non est verum.
Dices. Tales non satisfaciunt praecepto quia
non minus tenentur restituere quam si omnino horas
omisissent.
Rx Non satisfacere in ordine ad evitandum
mort. satisfacere a. quoad obligationem restit.
Not. 8. Non recitantem horas ob aliquem
legitimum impedimentum l. ex inculpabili l. certe
non mortali culpabili inadvertentia, l. bona
fide credentem se non debere orare non
teneri ad restit. ita Cajet. cum Aug.
Dx An Canonici lucrentur fructus beneficij
et distributiones quae non cum aliis horas
in Choro persolvunt.
Rx 10. proble. beneficij fructus acquirere
Canonicum absentem a Choro si extra illum
officium recitet modo absentia sua
causas legit. habeat videnda tamen consuetudo.
dixi. si legiti. causas ex qua si Cerius a

beneficio residentiam postulante illegitime
absit fructibus privari causa tamen cognita
quare expectari et ictari debet, et con-
tumax et beneficio privari quia de re
Vid. cap. ex parte 1. et seqq. de Clericis
non resid. et Prid. quod sicut Canonicus
si ultra 3. menses quolibet anno ab
fuerint 30 anno privandos dimidia
parte fructuum 2. vibus eius anni.
Vultus ut res dia per se et non per substi-
tutos compellantur obire officio Episcopo ce-
lebranti assistere et inservire atque in
Choro nostro divum laudare dicte et re-
verenti, continet tamen hec dispositio poenam
ferenda sententia non lata, praeterea Sess.
23. c. 1. sicut Clericos curatos fructus
absentia culpabili vendentes suos non fre-
neque tuta conscientia retinere possunt et
nulla Judicis sententia subsecuta quod tamen
non puto eo rigore receptum sit absentia
notabile Dannum Ecclesiae illatum non fuit
ut quo Vicarius constitutus erat. Concedit
a dicta Synodus loco istius Episcopi et Cano-
nicis ut ab Ecclesiis suis duarum l. 3. men-
sium spatio singulis annis ab iustam

causa qualis est honesta recreatio, et sic de
Trimestro gregis obeunt. Darachi et
tempore bi nestri tm. Utrum a ad hanc
ipsam absentiam Epi licitia aequa sit non equi
mit clare. Negat Navar. c. 35. n.
121. affir. Pfor. lib. 7. c. 4. q. 3. Less.
c. 34. dub. 29.

Ex 2da Ubi distributiones quotidianas
saltem integras non lucrantur Canonicus in Choro
praesens sed non schallens ubi ad schallendum cum
aliis obligatur statuto l. consuetudine l. man
dato Epi per quem ad id compelli sit iuxta
Prin. Ubi tamen iam consuetudo obtinuit
ut Canonici non schallant per se sed per alios id
praestent lucrantur distributiones modo prae
sentes sint et horas saltem extra chorum
dicant. Det. Navar.

Ex 3. Distributiones et absens lucrari sit
sed impeditus legitime adverte modo impeditum
tale sit vere causa absentiae. Sed v. aliquot ad
ob quas Canonicus legitime excusatus distri
butiones et absens lucrari sit; ja est infirmitas
s. iusta et caeblis corporis nutas. 2da Uti
litas Ecclesiae cum sc. proseqtur negotia et causas
ad Ecclesiae suae utilitatem spectantes. 3tia
sunt problem DD. quos ibi Garicas. Pfor.

Nauar. h. Innocentius ob causam à Jure concessa absens sit v. g. necessaria recreationis gratia r. di. eby in mense quolibet aut 2. l. 3. mensibus quolibet anno, quis n. beneficiatis ob Religionem utilitatem l. corporalem infirmitatem et nempe ob necessariam recreationem de iure communi non de Oeconomi distrib. Ut docet Bonif. 8. in cap. cum non deceat de Elect. in 6. interim nil obstat quominus consuetudine l. statuto introduci possit ut ob talem iustam absentiam causam distributionis acquirantur ut declarat idem Bonif. in cap. Tu. de Cler. non resid. in 6. et explicant ibidem Glossa et DD.

Ex 4to. Ubi ad lucrandas distributiones sufficit praesentia in Choro vel saltem ut ut exteriorem attentionem praestet officio divino hoc est, ne interim semper confabulentur dormiat.

Sectio 3tia

De Actibus externis Religionis.

Quo ja

De Adoratione.

Sub. jam

Quid et quotiplex sit Adoratio.

Con: ja. Adoratio in genere loq. nec est aliud
quam veneria alicui exhibita ob sui excel
liam, s. est actus quo quis alteri apprehenso ut
excelliori exhibet interioris veneria et submis
sionis signum externum adeoque ut consi
derati facile patebit duae sunt adorationis partes
in. interius affectus servitutis et submissionis
natus ex iudicio de alterius excellentia et ex
terna signum quo talis affectus declarat ut nu
dato capitis pro atque hoc signum exterius
dicitur a multis adoratio naturalis interior a. affectus
adoratio formalis.

Con: 2da Quoniam alter alterum excellere potest 1. quo
ad naturalia v. g. ingenium, civilia officium pro l.
quoad supernaturalia v. g. scientiam, potestatem Ecclesiam pro
hinc sit ut sit duplex species adorationis altera
Politica s. civilis quae deserti alicui ob
honorem civilem ut reges adorantur; altera
sacra deserturus ob excellentiam supernaturalem qua
v. [illegible] sunt gradus excellentiae supernaturalis [illegible]
[illegible] sunt [illegible] adorationis sacrae actus nam
jo. Increata et summa Rei excellentia ado
rati cultu latriae quae vox etsi ex impositione
quis servitutem suggerat tamen ex accommodatione
sua plerumque soli Deo tribuitur et n. compo
sita ex parte [illegible] quae in compositis graecis

sigfe valde et verbo Deo quod tremere
sigfe. ut sic sigfer Deum ob summam maie
statem cum summo tremore colendum et hic
cultus nobis germanis idem est quod ambitus
ut licet latinum in aliquo sensu bene dicere
poimus nos sitos adorare germanice tamen ita
loqui non debemus nam quod vulgus male
sonat. 2do si excellentia est creata quidem ma
ior tamen quam quae per gratiam et gloriam con
ferri qualis est unio hypostatica et
maternitas Dei. certe quoniam in gratia
gratia et gloria est extraordinaria sup
eminens tum cultus ei debitus dicitur Hyper
dulia hoc est servitus maior quam qua
aliis sitis defertur. Hyperdulia talis debetur
Ambi Christi et B. V. de qua alibi.
3tio si excellentia sit gratia et gloria sup
naturalis non extraordinaria tum cultus ei de
bitus dicitur dulia s. servitus qua colunt
siti triumphantes in coelo militantes
in terris et in purgatorio luentes et si non
siti dicuntur proprie dudi non sint certe tamen
ipsis honorariam servitutem exhibemus.
4to si excellentia sit dignitas Iudicia
debetur illi Ambi dulia et observantia sic Papa
pedum osculo adorari p

Atq; ja ex his sacra adoratio speciebus ad
virtutem religionis proprie spectat, cetera
l. partes virtutes constituunt l. sunt dicti actus
unius virtutis ad religionem aliquo modo re-
vocabilis. Porro hae species adoratio
interno mente affectu dicuntur, etsi n. quoad
signa externa ex consuetudine iam soli
latriae sint appropriatae ut sacrificium templum
quae proinde sanctis tribui non possunt tamen plerique alia
signa sunt vi adorationi communia et tam Deo quam
creaturis dicto tamen affectu exhibentur ut genuflexio
osculum p. quare interdum sanctos et Deum eadem
signo vereremur in hoc non colligitur nos sanctos
pro Deo colere quia dicto affectu colimus sicuti
tituli quoad Deo et sanctis, nec sunt fere dispari
sensu V. G. Deus et B. V. dicitur species nostra ille
ut jmus author et fons vis Pontificis ista
ut deprecatrix. Christum vocamus mediatorem
B. V. mediatricem illum ut qui pretium re-
demptionis pro nobis solvit, hanc ut quae
precibus nobis redemptionis fructum impetrat
Christus dicitur vita nostra quia author vitae. B. V.
quia tulit fructum vitae.

Con: 3tia Adoratio obiectum Cui est ipsum
ea differt Ratio V. talis est quam est ipsa

excellentia quae si propria sit et insit ipsi
obiecto cui tunc dicitur adorari adoratione abso-
luta sed si excellentia non sit propria nec insit
obiecto cui defertur adoratio sed tantum dicat respectum
analogicum quandam scilicet representativam seu con-
iunctionis auctoritatis aut substantiae ad illum
cui excellentia tamen propria inest tunc dicitur ado-
rari adoratione respectiva sive generaliter ado-
ro sequitur absolute ob excellentiam regiam
ad thronum adoro respective non enim adoro pro-
prium ob propriam excellentiam sed excellen-
tiam regi propriam ad quam eo respective dicit.

Dubium 2dum

Utrum et quo modo co-
lendi et invocandi
sint sancti.

Cum fide dia certum sit Deum per summam suam
excellentiam colendum esse cultu latriae ex-
cellentissimo proprio et absoluto iuxta id. Rom.
Deum tuum adorabis etc. de modo quo colendus
sit hic nil tractabimus sed ad cultum sanctorum
qui maioris difficultatis molestiam per ha-
reticorum impugnationem causat convertimur
Dico igitur an liceat invocare sanctos in coelo
existentes sub hac formula ij Christum catholici

Sancta maia ora pro nobis, Sancte Petre &c.
Con. Ja de fide est Sanctos esse invocandos Ita
Trid. sess. 25. Jo. quia antiquissimi PP. suo
id nos exemplo docuerunt ut Nectarius Ephes.
Nazianz. et quot quot in secuti. 2. quia
hoc invocandi Ecclesiae approbata est, tota
a Ecclesia errare non potest. 3. quotidie fructum
in experimur nam multi invocatione huius l.
illius sancti consequuntur sanitatem corporis alij do
num castitatis alij illustrationem illius alij alia bene
ficia. Ex certa est quae non temere negari
non potest. 4to Constat ex Scriptura pium ac utile esse
invocare Sanctos in hac vita mortali egi
stantes hoc n. fecit Apostolus Coloss. 4to orationi in
stantes orantes se et pro nobis et 2. Thessal.
3. fratres orate pro nobis ut sermo Dei cur
rat et clarificetur sicut et apud vos ergo et
pium et utile est invocare Sanctos cum Chro
regnantes magis cum horum intercessio magis
efficax sit quam exterorum. Not. tamen hic quod
diximus de fide esse Sanctos invocandos id
hoc sensu invocare accipiendum, quod licitum
sit eos invocare non quod praecepto ullo ad
hoc teneamur, nam quos eorum festa praeci
piunt ab Ecclesia ut publicae Litaniae
dicti Christi et ex speciali lege tenerum

eos invocare in Coelis, imo fieri potest ut
ex decreto executivo praedestinationis sit
alicui nostrum medium ad salutem efficaci-
ter consequendam ut ait Suar. n. 23.

Contra catholicam Con. istam insurgunt
adversarii nostri qui more suo contem-
nentes antiquos PP. consensum Ecclesiae et
fructum pietatis dicunt 1o quod Invocatio
SS. sit injuriosa Reo qui solus vult adorari.
2do Quod sit injuriosa Christo qui solus est Me-
diator Dei et hominum. 3. quod sit signum
diffidentiae, quia quando confugimus ad sanctos videmur
diffidere Reo et Christo. 4to quod sit
res inutilis quia sancti in coelo non audiunt nostras
orationes neque sciunt quod hic apud nos agatur idcirco
frustra illos invocamus. Sed haec argumenta
parvi sunt valoris. Ut sane si 3. priora
valerent, oppugnarent etiam Apostolum, aeque non im-
pugnat invocationem sanctorum in terra militan-
tium quam Apostolus usurpavit ac Invocationem sanctorum
in coelo triumphantium quam nos usurpamus.
nam si haec consequentia bona est (solus Reus vult ado-
rari ergo non licet sanctos invocare in coelo) etiam
haec erit; solus Reus vult adorari ergo non licet
sanctos invocare in terra; nam particula (solus)

nō minus excludit hos quam illos. Item si
hoc est bona solus Christus est mediator; ergo pec-
cant Catholici invocando sctos in Coelo, Ad hoc
erit ergo peccant adversarij invocando sctos in
terra. Bng si sequitur, Catholici invocant
sctos in Coelo ergo diffidunt Deo et Christo, sequetur
Ad: adversarij invocant sctos in terra ergo dif-
fidunt Deo et Christo, sequetur Ad.
In 4to argmo supponunt Adversarij ss. in
coelo nō audire nras orationes neq; scire quid apud
nos agatur et qmo id probant. ineptissime
ex his sse Locis Job. 14. Si nobiles fuerint filij
eius S. ignobiles nō illigent. et Eccl. 9. Viventes
sciunt se esse morituros, mortui v. nil nove-
runt amplius. et Isa. 63. Abraham nesciuit
nos et Israel ignoravit nos. quae testi-
monia nil ad rem faciunt nō n. disputamus de
his hoibus qui tpre vel. testmi erant in Cymbo
l. in inferno, sed de sctis qui tpre novi Pest.
st in Coelo. Esto priores ignoraverint quae
hic fiunt, nō sequitur in, Ad posteriores ignorare.
Sed Instant. Qmo scti in coelo possunt ergo
noscere orationes nras et interna desideria,
ame hnt tam longas aures, ut vota nra
in terris facta percipiant. Ego vi-
cissim quaero qmo scti Stephanus in terra egi-
stens potuit videre Gloriam Dei ame habuit

tam longos oculos ut oculis apertis potuerit
videre Gloriam Dei &c. Quinto item facti in
hac vita possunt cognoscere arcana aliorum
consilia et cogitationes. Samuel cognovit
via quae erant in corde Saulis. 1. Reg. 9.
Elisaeus scivit via quae à famulo absente
erant perpetrata. 4. Reg. 5. Item via secre
ta consilia Regis Syriae 4. Reg. 6. Petrus
Apostolus scivit occultam fraudem Ananiae et Sa
phyrae act. 5. Rursus quae non cognoverunt
prophetae, quae ab oculis hominum erant ab
scondita? Si haec potuerunt fieri in terra
cur similia fieri non possunt in Coelo; etsi Schol
mista potuit dicere In conspectu Angelorum
psallam tibi, cur non etiam in conspectu ss. illis
aequalium? Neque dicas ista tantum constare
Angelis custodibus ex officio dum in terris ver
sant nam unus homo habet unum tantum custodem
et tantum plures psallentem videant et Luc. 15.
gaudium erit in coelo coram Angelis Dei super
uno peccatore &c.
Con: 2da B. V. spectata sum propinquas sibi dig
nitas matris Dei regina totius mundi sanc
tis &c. Ibi adorari absoluta et perfecta
Hyperdulia spectata v. quis Christi sanguinis

et mixta eumq corporali tractauit, eo
tenus sit (per se loq. et secluso scandalo)
adorari latria non absoluta sed respiciens
s. mali. ja pars est de fide tradita à
BBB. à Vasq. D. Ggiritz qui etsi noie Hyper
dulie non vtantur nemo tamen quam scholastici
per hanc vocem illigant (nempe epi
miam et excellentem Hyperduliam B. V.
deberi clare exprimunt. Ad 2da est coiar
BB. et colligi in: si n. crux l. vestis
Chri mali respicia latria adorari sit tali
sc. quae absolute et formaliter defertur ipsi pro
totiusque Chri ut in Vlt. q. de Incar. dicitur
cur non et B. V. quae propinquius aeq
sit ac coniuncta fuit ipsi Chro quam crux
vestis &c.
Con: 3. sciti alij vero qua praediti propriis ex
cellijs gra sc. ac gloria sua sit adorandi
absoluta dulia coi. Ita coiis Cathol. Rao.
qa ipse decor virtutum et dignitas sanctorum
quam ex gra et gloria sua obtinent et
suffrs rao formalis quam ipsis meritis honor
et cultus debeat. Dixi not. qua pra
diti sit propriis excellijs nam si spectent
tm excellentiam Dei increatam ipsis extrinsecam

quis n. sit templa, instrumenta Dei per se
loq. et secluso scandalo et adorari pro
latria materiali ut supra s. 1. q. 2. con. 4.
dicimus.

Ex hoies pij defuncti nec dum tn ca
nonizati à fidelibus coli et invocari possunt
Rx. non posse solemniter ac publice posse tn
privatim et praesertim alijs publicus n. d.
non qui coram alijs exhibet sed qui noie tantum
Ecclesiae et tanquam ab Ecclesia instituitur. Tn
sequitur jo situm non dum canonizatum sed speciali
licentia Papae in missa sacrificio officio ca
nonico publicis litteris et privato loco
veritatis invocari non licere nam hae preces
fiunt noie Ecclesiae. 2do. Non posse in me
moriam eorum erigi altaria neque eorum
ulliquas et imagines in publico templo ex
ponere fas esse nam haec ad publicum cultum
spectant. D. non esse licitum publicum festum
in talis honorem celebrare privatim tn
in eius honorem à servilibus operibus ces
sare non prohibet ut et non prohibetur
talium imaginem pro honorari b. in privato
altari locare. Bn tn movent aliquid
neque in privata domo fas esse ulliquas

unicas sctis non canonizati in altari
exponere cum lampade accensa ita ut ab
ingredientibus domum veneratio eis exhibeatur
ubi eadem causa lucem non esse videntur sctis
non dum canonizati imagines cum vestibus in
domo vidum canonizata locare eoque
hoc ex consuetudine soleant esse signa cano
nizati sctis. propria. in forte antiqua
sctitis opinio et inolita pingendi con
suetudo excusat.

Dubium 3tium

Utrum et quomodo colendae sint SS. Imagines et reliquiae?

Con: ja. fide catholica tenendum est Christi
B.V. et SS. imagines in pretio habendas et vene
randas esse. Ita Trid. sess. 25. in decreto
de sacris imaginibus ubi definit imagines
sacras in templis habendas et debite honora
ndas, nam honor eis exhibitus refertur ad
prototypa quae repraesentant ita ut per ima
gines coram quibus caput aperimus per Christum ado
remus et sctos quorum illa similitudines
habent veneremur. faciet Sa. dum Josue 3.

tradit Arcam vel imaginem et non meli-
ores imaginibus ob vespus à Deo honoratam
ut laici ne appropinquare quidem auda-
rent. Gen. 9. Reg. gravissimam poenam
minari homicidis ob imaginem suam in
hoie velucentem violatam. Sanctus Joseph
genuflexione honorans 2. philip. quod tamen
tum est signum Christi non minus quam ceteris ima-
go et hoies irreverentiam imagine suae factam
sibi imputant factam cur non et Reg. Reg.
Calvinistae poenam suam Euch. honorant cum
tamen signum Christi tum putent.
Concl. nostra adversant Iconomachi Calvi-
nistae item Lutheranis qui etsi omnes hae
in suis templis imagines tollerarint nunc
tamen easdem extorbent more Calvinistarum
alicubi tamen testa Dorimundo decreto
S. Michaele diabolum eliquerunt coelo
illorum dignum situm. argumenta eorum sunt
fere huiusmodi.
Ob. 10. Caelum imaginum iure divino prohi-
bitum est. Ex. 20. non facies tibi sculptile
nec similitudinem vim quae in coelo sunt.
Ex non vero hic prohiberi putarem l. sculpta
tam aliaque contra hoc Venisset Moyses

qui et Cherubim in tabernaculo et ser
pentem aereum fecit sed prohiberi tamen eo fine
ut tanquam idola venerent ideo statim addit
non adorabis ea et non coles. Nam alioqui
essent SS. praecepta Decalogi et jam dicendum
esset in deo jam de non sunda imagine alterum
de non adorandis imaginibus.

Ob. 2do in Concilio Eliberino Can. 36. legimus
placuit in templis non Christi picturas nec quod
colitur l. adorari in parietibus depingatur.

Ex Canone illo pictas in parietibus imagi
nes prohibitas fuisse tum ne immerente per
secutione in templis elicta vel transpor
tari non possint ludibrio fiant pagonis. Tum
quod imagines in parietibus depictae sed crusta
tam omittant crusta decidentia. In testa
Vasq. in Ephes. Ubi dictum Concil. fuit in
paucis templis Ecclesiae imagines reperiuntur
praeter sancti Christophori sed plerasque in tabulis
l. statuis, quae iam et illic ab hac ca
none decessum fuerit.

Con: 2da SS. imagines et reliquiae non sunt
nec debent coli dulia absoluta sed mediante
tamen respicientia. Ratio. quia SS. imagines et reliquiae
sunt se et absolutae cultum et veneratione non
merentur sed tamen respicientia quae ordinem alicuius

repraesentationis sunt ad ipsum exemplar. Ita ut
totus affectus internae submissionis ad pro
totypum referatur. Ita vis catholicae.
Ratio. quia nullae creaturae irrationali cultus aliquis
sunt se adhiberi debet imagines a. et reli
quiae SS. sunt se res inanimatae sed quia ipsis
non competit cultus nec veneratio. Prob.
Ma. quia cultus s. veneratio est signum submissi
onis vis a. creatura irrationalis huiusmodi naturali
subiecta est quia non debet homo ullam colere cre
aturam irrationalem. Adde quod creatura irrationalis cum
libero arbitrio et illum careat capax non sit
tumoris praemii laudis etc. cum per se nullam ha
bet excellentiam qua affectum subiectionis termi
net. Nos. dixi. Imagines absolute
et per se non mereri cultum quia saltem per accidens
concomitantem eas colimus cum prototypo quod
in situm aliquem apprehendimus ut in imagi
ne nobis repraesentatum et sic cum colimus ut
tam terminus adorationis sit solum prototypum
imago a. concomitantem se habet ut accidens
quoddam prototypi. Ex dictis
Reducitur jo. Eos qui non jactant l. sculptam
imaginem, iacentes precantur aeque minus cul
pandos esse quam illos qui sunt externa ima

gine prostrati (Kri) crucifixi similitudinem
in mente sibi formant, in cuius (Kri) ado-
rant, quod non illis est interna imago cogitatione
effecta hoc nobis est externa imago. Et
sicut ibi nulla intervenit idololatria ve-
nerando imaginem in mente formatam sic nulla
hic si veneremur imaginem corporalem visibi-
lem quia utrobique non per se jam imago sed ima-
ginatum s. prototypum adoratur.

Deducitur 2do neque eos culpandos qui
sacras imagines vestibus monilibus pro orna-
re solent ut constat Magnum tabernaculum
et Salomonem templum exornasse hodieque
nobiles cubicula sua vestiant aulaeis et
equos purpura auroque instruunt cur igitur
non liceat hoc fratrem imaginibus in honorem
(Kri) ac sanctorum quod ad honorem hominis sit parie-
tibus et ut mentis.

Deducitur 3tio neque reprehensione dignam
sed commendandam esse Christianorum consuetudi-
nem cereos coram SS. imaginibus accendentium
quod id in Vet. lege an arcam fiebat dio
mandato, merito et laudandum more
antiquo usu firmatum circumferendi
imagines in supplicationis hac non fieri potest in

imaginibus sunt quae olim fuerunt arcae
quae cum ipsa Dei circa Urbem Jericho
magno pompa circumvehere corruerunt
moenia. Caeterum victio certum
non nulli quod ad aliquas certas imagines sine
quibus over peregrinen adeoque in Cyro
ipsi fiducia collocent quod in quavis imagi
ne coli possit quibus Christus non ex Idololatriae
aliis de eius imagines quasdam praeferri ca
teris 2. quia ad excitandam pietatem sunt aptiores
sic B. Chrysostomus ait picturam dilexi fusi
li aera unsuetam plenam pietatis. Vel quia
coram ea Deus aliqua miracula operatur
curationum et sanitatum sicuti olim per Vir
gam Moysis et aeron potius quam per alia
eiusdem generis lingua et sicuti in hoc
potius quam in alio loco ad sanctum in vo
cant mirabilia operari solet quemadmodum
testatur S. Aug. Nia. in Virga Moysis
nil sanctitatis l. divinitatis inerat nec Virg
locus est alio sanctior ita non plus numi
nis est in Una imagine quam in alia
sed Deus est qui miracula operatur Ubi, quando
quomodo diu maiestati suae visum fuerit.
Con: 3tia Sacra aliquia sanctorum (quae

moie veniant ipsa eorum corpora s. cadavera
carnes, ossa dentes capilli, ungues, cineres
in quo conversa fuerunt, tela item pannis
et sandalia quae in vita tetigerunt s.
ad eorum demortua corpora admota fue-
runt. Item vestes et varia utensilia
quae in vita sua fuerunt usi. Honore
ac vultu Sanctae mariae sic et aspicia dig-
nos esse ex maiorum traditione definit
Trid. sess. 25. et Probat. 1o. si
terra in qua Deus apparuit colenda est,
ergo illum psalmi adorabimus in loco
ubi steterunt p. Isa. 3. Erit sepulchrum eius
gloriosum tunc etiam reliquiae sunt vultu dig-
nae ob paritem rationis. Probat. 2do.
Ideo quod Deus honorat etiam nos primus honorare
sed Deus honorat Lyphana Sanctorum dum per illa
patrat miracula, nam contracta officium
Tisbi mortuum suscitavit 4. Reg. 12. Eliae
pallio aquas dimisit 4. Reg. 2. mortuum
curavit contactu fimbriae Christi math. 9.
Rem sed etiam talia capacia honoris non ab
solute et in se sed cum respectu ad sanctum unius
sit, et qui in illis colit. cum non adoratur
pro obo sed habeat alterius excellentiam quo

in vbi inanimis non est oportet illa cogi-
tatione referre ad sanctum ut in eius excellentia
terminetur affectus servitij quare putant
alij eodem cultu afficiendas esse reliquias
quo ipso sanctus sic tamen ut externum signum
honoris V. G. osculum ad reliquias per-
tineat inferior affectus ad sanctos referatur
Excipiuntur tamen ipsam gratia cultus et quae
ad externum signum quae reliquijs propria
conferri nequeunt, ut oratio haec n. ad ipsos
sanctos dirigitur etsi coram reliquijs per-
agatur qua sermo tamen est ad intelligentem
in per prosopopoeiam res inanimatas alloquitur
qui placeat sicut Tulia crucem ô crux
ave spes unica.
Nec moratur nos haeretici dentes non esse res
per quas fiunt miracula dignas esse cultu
alioqui etiam asinam balaam colendam quae
locuta est. Respondetur n. non esse res esse
honoris capaces eo quod non in omnibus oppre-
hendatur relatio ad sanctos; aut quod ipsa nata
sua sint indigna quae colantur propter quan-
dam indecentiam ut vermes cadaverum et
sanctorum, labia Judae etsi Christum sint osculata
asina cui insedit (Christus)

Ut moderni haeretici concedant hono
rem SS. reliquijs et sctis, sed modum honoris
improbant, negantes eas festis, templis
aris aut vereis coli pie sed tm sepultura
Rem memoria rei gestae et demum vir
tutum imitatione. Verum ex hac seque
ret sctos non alii coli pie ij infideles
V. G. Catonem Ciceronem p quorum corpora
sepeliebant eorum memoria libris cele
brat eorum facta praeclara ad imitationem
proponunt. Rem si sepultura et
SS. corporibus debita cur haeretici ea
comburunt in fluvios spargunt ut non pudet
in Gallia fecerunt reliquijs SS. Irenaei
Hilarij p. Ao 1562. cur pedibus proterunt
et in patibulo ut fures suspendunt.
Templa quoque et arae sctis proprie non eri
gunt sed soli Deo in honorem, sctis a. in
memoriam, nec proprie sctis vota fmus
sed Deo invocata sed SS. intercessione. Aut
si vio sctis peregrinationem aut anathemata
fmus est ea sacra promissio laxe et im
proprie votum ut infra videbitur.

Testa v. agere in alicuius honorem non est
divinum cum etiam fiat in natalitijs et
Coronatione Regum. Item in memoriam
victoriae pro sanctis nec per sanctos propria
juramenta quia iurare est Rem testem veri-
tatis invocare. Prostratio item cor-
poris non est cultus Rei propriis sed cuius
alijs. cerei dnij ardentes cum nil a-
lium sufferent quam laetitiam. Item vitae et
virtutis splendorem utique sanctis accendi
sunt cum Reg. etiam non raro sanctorum sanc-
titatem radiatione cultus prodiderit.

Con: 4ta. Ad privatum cultum reli-
quiarum satis est privatum testimonium
unius personae fide dignae. Item scheda
aut inscriptio aut alia ratio c. concecta
ra. Suar. P. 65. s. 2. Vasq. l. 3. n. 3.
c. 8. n. 114. Sanch. Moli. Ratio est quia
in Adoratione et cultu privato minus pericu-
lum est, etsi interdum error moralis contingat
modo bona fide agatur, ad cultum v. publi-
cum requiritur publica eorum approbatio quae
duplex est, Una quae fit per Scripturam, altera
quae fit per Traditionem s. diuturnam Ecclesiae
approbationem sin. in aliqua Ecclesia ossa v. G.
pro alicuius sancti canonizati tenus dicitur

nihil habita sunt etsi alia testimonia exhiberi
nequeant quae incendio aliisque casibus periisse
potuerunt ipsa publica persuasionis continua
ata vetustas sufficit ad probationem sicut ex
eo docet Azor q. 3. reliquiae Aff. cit.
Sed nunc licet etiam Ecclesia approbare reliquias
sancti antiqui nondum canonizati ac eas palam
venerandas exponere? Affirmant aliqui ex
Trid. sess. 5. de Invoc. SS. ubi concedit
Ecclesia noviter inventas reliquias vel de quibus
dubium aliquis exoritur recognoscere et appro
bare adhibitis in Consilium Theologis et
aliis viris Dijs. Sed recte negat Sanch.
ibid. n. 10. eo quod per Trid. sess. 5 (ubi dat
facultas Episcopis repertas reliquias approbandi)
non abrogetur per aliud decretum Concil. Lateran.
statuens ut reliquiae noviter repertae non
honorentur publice sine licentia summi Pont.
Nam decretis Concilij generalis non dero
gatur nisi specifica illorum fiat mentio, loquitur
quod Trid. tantum de reliquijs iam canonizati
sancti concedit Episcopis ut si dubium de ijs aliquis
exhibeat V. G. nunc vere illius sancti reliquiae
sint? possint adhibitis in Concil. theologis

et alijs viris cognoscere et approbare
videtur tamen per Deum posse proponi si
iam constet de sanctitate personae per tra
dicem et vulgo Ecclesiae consensum quae
canonizationi aequipollet ut supra
notatum est Sanch. a. 15. Sicut hanc con.

Item Nam Papa ita sit infallibilis in Ca
nonizando ut de fide sit esse sanctum quem
canonizavit. Affir. Bellar. lib. 1. de
sanctis c. 9. Val. Tom. 3. D. 1. q. 1. p. 2. Cang.
lib. 5 de locis cap. ult. Bonnes et
sumista pane vers. Negant V. Turri.
2. 2. q. 16. a. 3. Caiet. Antonin. cum S. Th.
quodlib. 9. a. 16. ubi ait Canonizatio est
medium inter duo sc. inter iudicium infalli
bile Papae de rebus fidei et iudicium fal
libile eiusdem in causis civilibus et cri
minalibus pie tamen credendum est quod neque et
in his iudicium Ecclesiae errore possit. Sed
prior sententia magis placet Probatio. ex
in canonizatione exprimitur manifesta fi
dei definitio quod sit tum ex communi tum spe
ciali forma Canonizationis in communi n. haec verba
afferuntur: eumque tanquam sanctum publice et
privatim colendum esse decernimus et defi
nimus. In speciali v. ita loquitur Sixtus 4. in
Canonizatione S. Bonav. hunc sanctum esse fidelem

firmiterq. teneri decernimus. Et in Cano-
nizatione S. Tho. Aquin. post recensita eius
miracula ita insit Joan. 22. hoc est testi-
monia tua Rex quae de hoc viro iusto
nobis credibilia facta sunt nimis. nam si testim.
hominum accipimus, testim. Dei maius est, quo aiam
eius coelum possidere iam credimus. Et dnus
in Canonizatione S. Ridaci ita loquitur sixtus
5. publico nro et huius sctae sedis testi-
monio quae a Spu S. gubernatur et regitur B.
Ridaci sctitatem optimo iure declaratam esse
ex quibus ita concludit: Vi huiusm. decreti
canonizationis obligationem res fidelis sive dia talem
esse sctum et beatum quod decretum illud est infalli-
bile alioqui non posset totam Ecclesiam ad errorem
obligare. Prob. 2. Impossibile est Vrsam Ecclesiam
errare in iis quae ad divinum cultum et religio-
nem pertinent cum sit columna et firmamentum
veritatis cum quod Vrsa Ecclesia pro hoc et colat
a Dnis. canonizatum impossibile est ut hoc iu-
dicium sit falsum. Ex quibus, Reducitur Cano-
nizationem differre a Beatificatione non solum quod hoc
aliquando permittat cultum talis sctis solum alicui
parti Ecclesiae puta certae religioni et Ordini
sed etiam quod haec Vrsim solum permittit ut talis
habeatur sctus non a. ad hoc credendum obligat Ca-
nonizatio a. plane obligat ut is pro sctis habeatur et colatur.

Nec obstat jo Bont. in hujusm. Canonizatione
procedere ex testimonio hominum cui subesse possit falsi-
tas. Resp. hoc presupponi quod tanquam con-
dicio proprie tamen et ultimate Canonizationem
in eo non fundari sed in infallibili assistentia Sp.
Nec obstat 2do. sanctos non raro detineri post
mortem in purgatorio. Resp. eos forte l.
hoc ipso liberari in remissa eis pena ex ex-
plicatione meritorum (Ecc.) ab Ecclesia per modum
indulgentiarum. Rem non facile quod canonizatio
à morte non post multos annos et ex di-
ligentissime examinata quo spatio sit quod libera-
ri à purgatorio. Con: 5ta si post diligen-
tem inquisitionem maneat dubium non sint vera reli-
quia alicuius sancti abstinendum est ab earundem
veneratione et privatim sed maxime publice ita Ar-
milla V. Canonizatio suar. ubi Sanch. c. 9. non
tamen sunt contemnenda aut in ignem V. G. abijciendo
sed in loco decenti asservanda ne si abijcias
periculum sit sacrilegij aut ne si colantur pri-
culum sit superstitionis. quod idem probatur asserunt
si reliquiae sunt sint confusae cum reliquijs non
sanctis. quod si tamen moralis certum sit esse ali-
cuius sancti reliquias licet in certum cognoscere in
particulari qua schedula V. G. omissa est poterunt ea
tam privatim quam publice coli ita ut pro-
pijs vocis Ecclesiarum.

Caeterum circa usum et abusum reliquiarum
notanda sunt adhuc aliqua jo. non esse putem
si Clerici l. et laici sacras reliquias reverenter
tangant (quis quod ad laicos attinet aliqui publice
ven. esse putent) aut eas decenter includant è
collo gestent neque speciali in confessione expli
candum si eas deferendo interim peccant mort.
eo quod hoc non directè cultui sunt adversus Ita
Sanch. c. 40. n. 20.
12do Graviter tamen prohibitum esse sacras reliquias
quaestus causa venales exponere Ita Trid. sess.
25. hoc n. Symonia est mortalis culpabilis.
Recipe si essent possessae ab haereticis l. in fide
lib. sic n. licet illas emere, ubi tamen non id quod
sacramentum reliquiis sed indigna earum tractatio vel
merces. Putat tamen Sanch. n. 22. praedicto loco
Trid. non prohiberi ostensionem reliquiarum ad po
pulum et si finis principalis sit lucrum temporale
dummodo hoc non intendatur tanquam pretium specialis
vi (quae videtur pertinere ad formam rationis
emptionis Symoniacae) sed tanquam debitum su
stentationis stipendium l. tanquam eleemosyna
gratis data adeoque esset tamen ven. consentit Sot.
lib. 9. de Just. q. 6. a. 2.
Sextio non licere reliquias furtive subtra
here et ut honorabilius servent in quid insti
dentes et haereticos qui sunt in iusti possessores

alioqui n. esset furtum sacrilegum et pulsus
mort. nam levitas mala excusat ex qua
tamen non tam spectanda est rei gratitas quam rei
oblatae dignitas. Afor. putat furem ve-
quiarum esse excoicatos sed suar. ait non esse in
certum eo quod extravag. Bonifac. 8. in
qua ipso facto excoicationem exenterantes cor-
pora defunctorum ut ea immoniter deco-
quentes ut ossa a carnibus separata ad alium
locum avehant nil ad reliquias factorum in
deorum pertinere. Ad hoc reliquias per-
petuae sepulturae traditas transferri non pos-
sunt Lopa l. Epi l. Synodi licia in periculum
sit incendij, Belli &c. Secus si non sint perpetuae
sepulturae traditae ita Sanch. Cap. 2. Antoni
Sylv. et alij &c.

Dubium quartum

De Cultu aliarum rerum sacrarum et
benedictarum, ut agnorum Dei,
aquae lustralis, Cereorum salis &c.

Ipsum spectat ad venerationem rebus benedictis et
consecratis debita cuiusm. sit Agni Dei
aqua lustralis, Cerei et similia quorum aliqua
scrutabilia vocantur vel quod in scrutinium colla-
tione adhibeantur l. quod ipsi similia sint scrutinij

ob speciale effectum licet imperfecto modo quo
nam ex opere operato gratiam conferunt ut Sanctus
quis Aforis. Con. 1. l. 4. c. 11. q. 4. Probatur etiam de
fendat Sacramentalia debere ex opere operato ve
nialia. Cui consentit Gretsch. lib. 2. de
Benedict. c. 9. nec Rei institutionem requirunt
sed Ecclesiae dispositioni relicta sit quorum efficacia
Prob. ex 1. Tim. 4. vis creatura Rei bona est,
sanctificatur enim per verbum Dei et orationem. Et Ille
Joan. 16. si quid petieritis Patrem in nomine meo
Unde sic argumentandum contra haereticos. Creatura
per verbum Dei et orationem sanctificatur quia aqua Cerei
et Indus creatura Ecclesiae precibus benedicta merito
sancta habentur. Item Reg. dat quidquid in Christo no
ve petitur quidquid Ecclesia in benedictione Sanctum
eum petit dabit ei. neque ideo exorcizamus
eum. Ex quo à daemone obsessos credamus
(quoniam et hoc aliquando fieri potest exemplo
Monialis 1. Dial. S. Greg. c. 4.) sed quidquid sciamus
daemonem omnibus, ubique corporeis ad nostram per
mitiem uti posse ac velle, nisi Reg. prohi
beat ergo Ecclesia iure sibi in daemones
dato Marc. 16. Luca 10. talia adiurat et
daemoni eorum abusum interdicit.
Praecipui effectus talium sunt 1o. remissio ven.
pti: 2do. expectatio actualis gratiae 3. remissio

pœna temporalis. 4to Compressio dæmonis
5to morborum et aliorum malorum propulsio.
Est a. duplex modus tum Suarez to. 3. d.
15. sect. 4. Koninck q. 71. a. 3. d. 1. quo
huiusm. effectus ex ista causant 1o per modum
obiecti quia ut ex sacra appetendum et sic
pias cogitationes excitant. 2do per modum
impetrationis, quia Deus ob Iuliæ preces quibus
aliquam benedictæ fuerunt mentibus talia bene
ficia conferunt, quare aspersio aquæ lu
stralis aut similis vel thurificatio gratiam actualem
per se non infundit sed ut precum Iuliæ quibus
benedicti impetrant eam à Deo neque per se de
let ven. nisi accedat dolor aut similis bonus
motus intuitu Iuliæ precum conferri so
lito, nec n. Iulia ipsa alicui immediate tum eius
pœnitentia remittere ven. non potest ita nec potest conferre
alicui vel cum immediate venialia delendi.
Similiter modo impetratorio remittit pœna tem
poralis dum impetrat bonus motus confiteationis con
trionis s. doloris pro peccatorum pœna satisfactionis
Quæ impetratio generalibus tum promissis de ratione
exaudienda nititur sub quibus tum multæ conditiones
illigant quare facile aliqua desiderat.
Jesuitæ Suar. to. 2. de Relig. c. 8. n. 10. ait esse
superstitiosum adeo certo in huiusm. ubi benedictis
confidere quasi infallibiliter adiuturæ sint. quod

dictum limitandum videtur nempe si vis in
quolibet casu et ordinarie sic persuasum
esset Deus sed in aliquo tantum spectatis circum
stantiis ois putaret ad Rei gloriam pertinere
talem effectum Deoq. certo futurum crederet q
est fides miraculorum, quam damnare sapti
tionis non licet saepe a. cum scientibus fuerint mi
racula. his praemissis

Ex jo. An et quomodo liceat venerari Agnus
Dei. Not: Hos ex antiquissima
Iudiae consuetudine à Pont. non solum 1. sed
Ad 8. pontificatus Anno solemniter multis
cum precibus consecrari quorum vis magna est
contra fulmina, grandines incendia de
mones morbos ut experientia constat et
probat Greg. lib. 2. de Benedict. c. 34.
eos decem tractandos esse praecipit Greg.
13. in bulla quae incipit. Omni certe studio.
in qua sub excommunicatione ipso facto incurrenda
prohibet ne quis agnum Dei coloribus illustret,
l. auro depingat (. dum tamen id hodie duobus
pictoribus ex privilegio Romae permissum.) aut
venales proponat. qua Constitutione occurrit
jo irreverentiae ne à nuda manu laica agni
Dei tangantur qui non tantum sunt benedicti sed Ad sacro
krismate delibuti et tantum manuum contactu
vix possunt depingi. 2do. Avariae et symoniae

nam pictores istas picturatas imagines venum exponebant, et turpem quaestum faciebant quum eas qui falso putabant, agnos Dei ornationes maioris efficaciae esse retinere tamen sic depictas licitum esse docet Sanch. 2. moral. c. 43. n. 28. nam verbum Florere in Bulla non est de absoluta retentione illigandum sed ad praecedentia referendum; sic n. loquitur Papa nec illas venales proponere seu tenere quovis praetextu audeant.

A. subdiaconis licite tangunt laicis tamen sub ven. prohibetur quod etiam dicit Afor. et Sanch. de Clericis in minoribus puto tamen hos minus peccare quam laicos, et forte eos non peccare si absit contemptus et irreverentia.

In Concilio mediol. sub sancto Carolo statutum est ne illos quisquam omnibus inclusos gestet quod sic facilius turpi tactu polluantur. sed est tamen parte statutum et multis contraria praxis. Vendere a. l. emere cereos, agnos Dei, non dum benedictos ratione laboris et materiae informando non est prohibitum. sed nec post benedictionem putat is nefas esse Afor. lib. 9. c. 9. q. 4. si adhuc praecise ratione materiae ad sacras usus, si vero etiam ratione consecrationis aliquid pro illis acciperetur esset symonia.

Non est illicitum sed utile agnus Dei ad re-
stinguendum incendium in ignem proiicere vel ad
sedandas procellas in aquam. Hinc et sancti
Egonti in mare reliquiaria sua proiecisse
ad fluctus comprimendos alligata tamen funicu-
lis, ut retrahi possent quod de agnis Dei non est
necessarium. Baron. Tom. 10. fol. 808. n. 77. ait
agnus Dei ex cereo paschali et alia admixta
cera candida olim fieri consuevisse, et recens
baptizatis de collo appensos fuisse, cum non gen-
tiles infantibus suis bullas ad avertendas fasci-
nares appenderent, Iuliam superstitione in relig-
ionem versa ex sacra cera bullas confecisse agni
Dei referentis imagine in signitas quas rege-
nerati gestarent ut eius exemplo mansuetudi-
nem et humilitatem discerent. Sicut condis ima-
ginem gentiles in suis bullis ferebant ut si ne-
scerent se esse homines si corde praestarent. Est
a bulla ornamentum puerorum ex metallo con-
cavum et rotundum. Itaque mentitur Hospinia-
nus haereticus quod ait agnus Dei ex Ethni-
cismo in Iuliam venisse, cum Ethnici nunquam
usi sint agnis Dei bullae non haereticorum non
fuerunt Agni Dei licet in Iulia ocasionem
sumpserint ceras sacras appendi baptizatis
quod non est illicitum cum fiat intuitu veri Numi-
nis.

Ex 12do. Quid de aqua, cereis, sale et similibus rebus benedictis sentiendum?

Praemitto benedictionem duplicem sumi jo late ex idem quod bona precari alicui sic benedixit Deus creatis crescite et multiplicamini, sic et benedixit Noe, Jacob. Rei tamen benedictio quae practica est, eigus quod optat effectrix dicitur ab hac ideo haec optativa tamen illa et Rati va vocari potest. Benedictio hac alia est publica quae in publicis Ecclesiae officiis et conventibus datur ab Ecclesiae Minoris, et si à Papa Episcopo, l. Abbate fiat dicitur Pontificalis; si v. à sacerdote alio in missa l. extra dicitur sacerdotalis. Alia v. privata quae datur à privato quocunque non ex officio praecise sed ex benevolo in alium affectu. Solemnem benedictionem in Ecclesia dare non potest femina S. Ria unissa sit S. Abbatissa Ita Concil. Arausicanum jo. privatim tamen à femina sanctitatis opinione clara potest et viri benedictionem petere quam Deus et miraculis confirmavit in Vita S. Hildegardis et Brigittae. Istud S. Pauli Hebr. 7. difficultatem habet, quod minus est inquit à meliori S. maiori benedicere videtur n. falsum cum et mendicus benedicere Regi et Ho bona precari Deo dum ait sanctificetur nomen tuum.

Rndet Ribera in idem caput benedictionem sanctam
ut talis est, esse maiorem eo qui benedicitur cum be-
atis sit dare quam accipere. Sicut Paulus
tamen loqui tantum de benedictionibus quas homo homini
non Deo impertit, de hoc non semper verum est
Bonorum meorum non eges; alij aliter indent.
Mensae benedictio censetur privata tantum spectatis
ad benedictionem latè acceptam eo quod non con-
secret ordinariae cibus et potus ut absolute
ita dicatur benedictus sicut dicitur vinum S. Joannis
et illi cibi qui tempore paschali benedicunt.
horum non reliquiae ex reverentia non projiciunt
aiantibus quemadmodum reliquiae ordinariae mensae.
ac idem videtur dicendum de domo navi et
similibus quae per benedictionem non eximunt à
numero rerum profanarum, nec stricte bene-
dicta aut consecrata censentur, sicut censetur Ecclesia
cemeterium &c.
2do benedictio stricte est idem quod aliquo modo
sacrare s. consecrare. huius benedictionis materia
est partim res aiata et inaiata ut templa eorum
ornamenta, homines, sal oleum &c. Ipsa per se loq.
irreverentia est aquam benedictam vino infundere
praecise eo fine ut augeas vinum. Item passim
notatur uti cereo benedicto ad quamvis opera domes-
tica nisi id facias et eo fine ut inter ista opera

et per hoc vinum dæmon arceatur morti ve-
rent aut eorum pericula evitent quod pium est
ac licitum.

Aqua benedicta varia est aliquando benedicitur speciali
ad possessionem jam capitis pro Ecclesia, aliquando pro
Ecclesia, altaris, campanæ consecratione. aliquando
pro eorundem reconciliatione aliquando solum pro
Baptismate. Demum singulis diebus dominicis
ad domesticum usum. et quidem à sacerdote non
à Diacono quia est certi ordinis. Hinc ad
dit Sylv. v. aqua benedicta fore illum irregu-
larem qui excommunicatus l. suspensus hanc aquam
benedicit.

Sed nunc aqua non benedicta affusa benedicta est
benedicitur? Item de aliis liquoribus mixti-
onis capacibus.

Resp. jo. si non benedictum additum benedicto sit in mi-
nore quantitate quam benedictum tunc dignius trahit
ad se indignius totumque est benedictum ex in-
tentione Ecclesiæ à cuius precibus benedictio pen-
det.

Resp. 2do. si benedictum sit non benedicto notabiliter in-
nus non benedictum per benedictum non benedicitur aliquando
si unam aqua benedicta in mare fundatur
totum est benedictum contra mentem Ecclesiæ.
Hinc etsi aliquis sacerdos fratrem benedictionis
super mare lacum prosperet ita tamen non benedictum

fieret quia Tulia dum vult conservari aquam
quae est quoque usibus humanis necessaria est. Servat
quoque aqua benedicta in mare effusa suam bene-
dictionem, quia non corrumpitur sed cum mari non coi-
cat. Cum V. per singulos annos more
ab Epo benedicti ut Adriaticum ab Epo Adriae
Venetum a Patriarcha Venet. pro non est benedictio
stricte sed laxe sumpta, consistens in eo quod
per certas preces Rng Reg moveatur ad dandam
tranquillitatem in mari.

Pro 3tio quod paulatim et successive aqua non
benedicta benedictae affundit tota censetur benedicta
licet non benedicta repetitis vicibus et notabiliter
maior sit quam benedicta, quia in hac casu pro mente
Tulia moralis censetur adhuc eadem sicut vestis et
navis successive reparata licet partium quae
accesserunt sit maior numerus. Si vino conse-
crato addatur, aqua non consecrata benedicetur si in
vinum vertatur, alias non item quod sit alterius
speciei. Certum V. est vinum S. benedictum S. non be-
nedictum affusum sanguini Christi in calice non converti
in sanguinem. Plura Gretsh. lib. 2. de Pered. c. 20.

Dubium 5tum

Quid de numismis, granis benedictis et In-
dulgia donatis sentiendum?

Innoluit hic mea de Indulgiis quam prom

breviter aliquot quaesitis placet perstringere, Ut tum quae de re proposita sentiendum sit decidamus.

Ex quo jo quae sit Indulgentia? Resp. Est remissio poenae temporalis Reo debitae, facta per applicationem satisfactionis Christi et Sanctorum extra sacramentum. Pro quo supponendum jo. quod remissa culpa saepe cum Reo remaneat poena temporalis. 2do quod Christi merita sint in ex haustu et multi sancti plus poenae subierint quam pro suis peccatis debebant. 3tio quod Iulia ius habeat hanc exuberantem satisfactionem extra sacramentum applicandi per Reo extra sacramentum, nam ea quae fit extra sacramentum excellior est, in tituli solis meritis et satisfactionibus Christi, quae a fit per indulgentiam minus est praestans fitus non e Christi solius meritis sed se ex thesauro Iuliae id est B. Virg. aliorumque caelitum suffragiis. Per thesaurum Iuliae non est ut ens physicum quasi bona opera nostra Romam portent ex toto mundo aureo dein malleo reserando ut cavillantur haeretici, sed moralis consistit in acceptatione divina quae Reus meminit sanctorum ergo adhuc vult remunerari. Si igitur in aliquo templo dicatur esse indulgentia sensus est, quod nisi tantum illius templi sit condio requisita ad obti

vendas indulgiae, ut quod templum ipsum s. ex
quibus alia eiusm. effectu indulgiarum sortiatur.
Rec. tamen ideo ss. merita adiungunt meritis (tri)
quasi haec non sufficiant sed ex singulari favore
(tri) sacros amicos honorantis et in consor-
tium redemptionis admittentis istud contingit.
(tri) n. gloriosum est, et sctos ita perficere ut
aliis possint opitulari. Cum v. Isa. 6. 3. et Act. 4.
Vni Deo sctorum remissio ascribitur Jerno et de
remissione culpae, vel de iuria causa remissionis
poenae, siquidem nil nobis prodeunt sctorum merita
nisi in gra (tri) fundata. Licet a. finita sint
sctorum merita v. G. sctorum Petri et Pauli
non deficiunt tamen vio reg. n. Ecclia certam partem
determinat sed Rei providentia relinquit qui pro
iusto numero concedendarum indulgiarum ad finem
usque mundi ita potest dispensare ut eo usque defi-
ciant. Quod v. Ecclia habeat ius thesaurum
hunc dispensandi. Prob. jo. In omni re
publica, bona a privatis civibus delicta re-
dunt mysterium quod est in republ. Ecclia.
2do Matth. 16. dicitur quaecunque solveris per quod si
vere vinculum potest solvi ab Ecclia per merita
(tri) et vinculum poenae temporalis intra s. extra
sacram dummodo debito modo fiat solutio.
Oppones. Ex dictis sequitur quemcunque sibi ipsi

poe. indulgias impertire nam Indulgia est
remissio poenae temporalis per applicationem satisfactionis
abundantium, at quod alicui superabundat in
satisfactione potest id alio tempore sibi indigo applicare
atque ita sibi indulgias concedere.

Ex neg. seq. Ad prob. neg. itidem Sm. Kad.
quod merita iustorum quoad abundantiam satisfa-
ctivam transeunt in thesaurum Ecclesiae cuius di-
spensatio nulli privato sed soli Pont. competit
per se. Pro cuius explicatione Advert. quod
operans postquam opus bonum operatus est non amplius
habeat statum in illum sed transeat in thesaurum
Ecclesiae (: quoad superabundantiam satisfactivam
non quoad vim meritoriam sic non totum edit
operanti.) Non talis operans si postea incidat
in p. m. non potest priori opere satisfactorio pa-
nam minuere sed debet id expectare ex distri-
butione Ecclesiae. Non multorum in purgato-
rio existentium satisfactionibus alii vivi fruuntur
ipsis tamen (: in dispensatione Pont.) non applicantur.

Ex 2do Quotuplex sit Indulgia.

Ex jo. Indulgiam ratione effectus qui est remissio
poenae aliam esse totalem s. Plenariam aliam par-
tem. Plenaria enim poenam in purgatorio lu-
endam remittit, non item foro externo debitam ut est

carum suspendium, nec poenam in hac vita
immutabili decretam, ut sit morbi infamia
mors, nec quas Confessarius in medici-
nam et cautelam imposuit. Plenaria sub-
dividitur in Plenariam simpliciter quae solam
poenam delet, et in Jubilaeum quod est alia
privilegia conjuncta habet, ut potestatem absolven-
di a censuris et reservatis casibus commu-
tandi vota. Partialis Indulgia dicitur ea
qua per se pars poenae debitae aboletur. Quia
per se, quia ex accidenti fieri potest ut eadem aliquam
totam extinguat ut si indulgia sit 9. die-
rum Dictus V. G. poenam totidem diebus luendam
habeat, atque horum indulgiarum est determinata
quae concedit ad elagandam poenam centi-
tripis V. G. quadragenam, quae est 40. dierum
abstinentiae communis aut Poenam quae est 40. dierum
abstinentiae asperior in pane et aqua cum sequenti
septennio solo in aliquis poenitentiae operibus paulo
mitioribus traducendam, atque ita cum dicitur in-
dulgia unius Poenae l. quadragenae remit-
tit hoc tantum de poenitentia hic agenda, l. de
poena olim luenda quantum eluere per unam
Poenam l. quadragenam potuisset. Alia est indeter-
minata quae remittit V. G. 3tia pars petis
debitarum poenarum.

12do. Dicuntur Indulgia quasi ratione subi in
personales, locales et reales, Personalis dat
directe personis abstrahendo a loco, V.G. reli
giosis sodalibus. Localis dat certo loco et
templo, non quod ipse locus sit capax sed homines in toto
tali loco, vel ratione tamen loci et conditionis ad tales
indulgias lucrandas. Realis dat aliquo
signo mobili, ut Rosarijs, Medalijs cuius
origo haec esset lib. 6. de Vita Dij 5ti
abhinc annis circiter 80. Margarita
Parmensis cum in Belgio potiente rebel
les haeretici libellum supplicem obtulerunt quo
rum iniqua postulata, cum aegreferret Ducissa
quam astantium fert dixisse non esse curandos
Gensos quod gallice mendicos sunt vel hodie
Et illi haeretici Gasi vocant, qui hac con
tumelia irritati contra Regem Hispaniarum
conciverant et pro tessera conjuravis aereum
numisma e collo gestarent in cuius altera
parte Rex in altera mendicus erat expressus.
Catholici ad fidei suae protestationem et ipsi num
mos e collo suspenderunt, hinc (A) in Reipublicae
effigie insignitos quae pietas adeo placuit
Dio 5. ut ijs nummis largas indulgias con
cesserit. qui mos hodieque durat.

Not. h. j. ad lucrandam localem Indulgiam
sufficere foris mare si quis ob multitudinem
visitantium loco excludatur nisi expresse ingressus
requiratur quia foris astans et ingredi cupiens
censetur moraliter visitasse sacrum. 2do. si In-
dulgia localis concessa est ad determinationem
temporis V. G. diei tunc qui saepius in die Iuliam
visitat semel tantum lucrat Indulg. quia haec vi-
detur esse mens concedentis et propius fidelium
secus si absque determinatione indulgiae concessa
esset visitantibus. 3tio. sine spe aedificandi
templo diruto, vel in alium locum sub eadem Pa-
trono et cum aliis privilegiis transferendi
pereunt indulgiae locales secus si aedificetur in eadem
loco tunc non aliquo modo censetur eadem Iulia modo
prior cum hac spe aedificationis fuerit destructa.
Quaeritur 3tio quae dispositio requiratur ad con-
sequendas Indulgias.
Resp. necesse est ut quis sit in gratia, saltem tunc
cum lucranda sit Indulgia qui non est in p. m.
non est capax remissionis poenae. Consequimur a.
indulgias in instanti terminante ultimum opus pre-
scriptum etsi quis priori tempore fuerit in statu p. m.
modo ante finem ultimi operis quis recuperet gratiam lu-
crari potest indulgias. igitur si ieiunanti promissa

sunt indulgiae licet tota die sit in p. m.
modo in fine diei (qui est vespere ieiunij
media nox) contentus lucrabit indulgias.
Si a. in fine operis quod coeat gratia nunquam
postea indulgentiam illam obtinebit. Et in
hoc differt indulgia a sacramentis quae valide
percepta remoto obice conferunt gratiam.
2do. Ut quis deleverit eam culpam et venial.
cuius poenam vult abolere stante n. culpa nun-
quam remittitur poena, qui quod plenariam indul-
giam vult consequi debet ei culpa vacare.
quod cum rarissime fiat ob occultos affectus ad ve-
nialia paucissimi plenariam totam consequuntur.
3tio. Ut quis non sit excommunicatus excommunicatione maiori
quae privat participatione bonorum Ecclesiae.
4to. Ut impleat totum opus praescriptum quod
est conditio sine qua non, quare qui per ignoriam
id est oblivionem totum omittit nihil lucratur.
qui v. tantum partem, probabiliter et partem indulgia-
rum omittit in valde parum sit quod in moralibus
pro nihilo reputatur.
5to. Putant aliqui et requiri ut opus prae-
scriptum fiat cum intentione lucrandi indulgias
ipsa suae. ipse alij tamen aestimant non requiri
actualem intentionem sed sufficere habitualem seu in-
terpretativam sive vim. ne ipsa praestes quod requi-
ritur etsi oblitus sis l. ignores indulgiam concessam

ex. Ita Salas B. 17. de leg. c. 15. Sed
nunc sunt indulgias lucrari si alius pro me opus
illud faciat? Ex si opus prostat alius tamen
instrumentum tu ut papam V. G. famulus ex
iussa det pecunias pauperibus tunc obtines in
dulgiam si v. alius prostet opus papam ut fit in
ieiunio confessione oratione nil obtines quia
proprie tu non ieiunas. Et hoc ex mente Pont.
indulgias concedentis.

Ex 4to quomodo dosa sunt indulgiarum sunt
intelligendo.

Ex jo. quod indulgia unius anni V. G. l. septemij
l. et 100. et 1000 annorum concedunt sensus
est, remitti tantam poenam pctis debitam quanta de
leretur per poenam unius anni l. 7. annorum sunt
canones pro pctis imponi solitam pro quo
Nota: jo. Olim pro gravioribus pctis V. G.
Adulterio et iniquitas fuisse poenas 7. annorum
et pro gravissimis quibusdam delictis graviores
unde sunt illos qui multa millia forte gravium
pctorum patrarunt sunt illos Canones debuisse
multis annorum millibus poenitere si fieri potuis
set. 2do. Ubi caeteris paribus pro
quibusdam pctis per breviorem poenam poenitentiae satis
fit quam in purgatorio eo quod voluntaria poena
sufferentia h. haec ratione satisfacit ibi v.

tum satisfactionis rigorosae iustitiae tum poenas purga-
torias ob continuitatem et incredibilem acerbitatem
breviori tempore expurgare hoiem quam poenas olim
per Canones iniungi solebat. Unde patet non recte
colligi quosdam multis annorum millibus mansu-
ras in purgatorio (quia forte mundus tam diu
non stabit et poenarum acerbitate diuturnitas
compensari potest) sed multas non debitores tanta
poena in purgatorio luenda, quanta videret
tanta poenitentia exacta modo iam explicato.

Ad 2do. si dicitur indulgentia de incunctis poenitentiis
et extendi ad non incunctas. Dico quod ubi
concedit maius et minus concessum esse videtur ma-
iusque. et hoiem eximere a poenitentiis iam per iu-
dicis sententiam incunctis quam ab aliis iniungen-
dis. Quam quia alias hodie indulgentiae non magnam
utilitatem habent quandoque poenitentiae quae pro peccatis im-
poni solent exiguae sunt, et saepe tum loco medi-
cinae s. curationis peccatorum imperatae quas vero
implere expedit.

Ad 3tio. si dicitur indulgentia de peccatis confessis pu-
tat Suar. B. 50. sect. 5. n. 10. sufficere contrarium
de ipsis quae odia sunt restringenda. favores am-
pliandi, nec videtur confessio exigi in ad-
culpam removendam quae impedit indulgentiam et
aeque tollitur per contrarium quam per confessionem.

securius tn̄ docet Koninck h. dub. 7. requi
et confessionem mortalium n̄ a. venialium. igr
si qs nullius mortalis sibi conscius eet poet lu
crari indulgiam talem tn̄ confessione secus si tres
mort. et confessio in bulla praescripta eet.

Sex 4to. Ad indulgias lucrandas sufficit opus
aliis praeceptum n̄ aliud exprimat. Sed nec
requ. et ut opus illud sit unquam bonum cum
vitiis circumstantiis an sufficit actus externus ma
ali et quoad substantiam? V.G. si requirat pere
grinatio l. oratio satisne sit uter peragere. l. pro
ces recitare etsi interim confabuleris l. aio di
stractus sis et ven. peccas. Suar. t. 6. n. 2. putat
substantiam operis sufficere modo intentio adsit lucrandi
indulgias. Contrarium tn̄ tutius docet Kon. dub. 3.
qa opus malum n̄ videtur idoneum ad finem intentum
at Iulia nempe ad Dei cultum et placationem Pro
quo Nota venialia hic se ad opus aliqn̄
per accidens tn̄ et committantur. ut si eundo ad
templum casu irascaris, n̄ ambulas tp ira sed
ex desiderio lucrandi indulgias n̄ igr obstat ira
lucrationi indulgiarum. aliqn̄ afficit ven. intrinsece
indulgiarum opus vitiando finem l. aliquam cir
cumstantiam V.G. si prodeas ad processionem ut
placeas hominibus tn̄ per tale opus nil lucraberis

videtur n. meas esse Cont. Ut fiat opus bonum
qua proponit indulgiam tanquam praemium operis
opus a. malum qua tale non est dignum praemio.

5to Quis possit concedere indulgias?

Ex Jure divino sit solus Papa, huius ordinario soli
Episcopi extraordinarie vis cui Papa l. Episcopus de
legat. Sic Episcopi sunt delegare cuivis Clerico
Papa et laico, quod si quando Cardinales legatum
concessisse indulgias non tamen ex delegatione Papae
concessisse putandum est. Ja pars Prob. quia
potestas Jurisdict. specialis à Deo soli Papae
immediate datur à quo in alios derivatur potestas
v. concedendi Indulgias est Jurisdict. ex 1do
Prob. quia in Jure Can. nulli est concessa haec
potestas ordinaria in Episcopis et quae restricta
vid. Ut in ja Dedicatione templi possint dare
Unius anni indulgiam alias Unius quadra
gena et hoc vinis tantum et subditis quibus
extra Territorium et constitutis cum non sit
Jurisdictio ~~[illegible]~~ contentiosa. Archiepiscopus in
sua et suffraganeorum diaecesi sit dare
indulgias. Episcopus provocatus l. suspensus quidem
tollerare valide sed non licite eas dispensat
sufficit a. ad hoc Episcopum esse electum et confir
matum licet consecratus non sit. Chalati

ordinem qui eo privilegio dare possunt in
Dulg. post publica missarum solemnia fuit
id tamen statim delegata, ita tamen ut non sint
tamen indulgiarum promulgatores sicuti ju
blaeum pro suis religiosis promulgent
sed se veri concessores. quia v. quidem huiusmodi
factores sunt participes bonorum operum suorum
divinis illa concessio non est proprie indulgia
tum quia non fit per modum jurisdict. et absolu
tionis a poenis Deo debitis per applicationem
satisfactionis Christi. tamen quia alienus satis
factus illis applicant tamen ut in petitoria
sint non ut satisfactoria, cum subditi ipsi
propria intentione saltem generali id faciant
quod superiores illis imperare possunt; alias a
communicatione bonorum operum plus non praestant ij
qui benefactores in singulares amicitiae et vin
culum recipiant quam esset de ipso ordine vel sit
ut seq. intuitu bonorum operum ordinis his
beneficia quae est largior. Suarez B. 84. S. 5. n. 6.

Sed 6.do An et quomodo defunctis prosint
indulgiae?

Ad 10. Certum est, secundum Bonaventuram aliquibus in purga
torio existentibus posse applicare indulgiam cum
n. ostendit Ecclesiae pagis et Declarat Leo 10.

qa si applic. primolis sed suas satisfactiones
plurimis defunctis nec videtur posse suas
[illegible] applicare satisfactiones Christi.

Dico 2do Indulgentias fidelibus a papa conce
ssas non posse applicari defunctis in [illegible]
stantia concessionis, nisi ea fiat et ab aucto
ritate sit valde convenientis.

Dico 3tio Ipsi uni post lucrationem indul
gentias debere esse in gratia, licet ad eas pro de
functis lucrandas per applicationem operis pro
scripti per se loquendo necesse non sit ut operans
in gratia tunc sit cum indulgentia effectum consequi
contra Vasquez. Reginaldus Suarez. quia gra
tia [illegible] ad partem fidelis indulgentiam recipientis
[illegible] operans indulgentiam [illegible] ut in gra
tia [illegible] debeat [illegible] in indulgentia [illegible]
[illegible] sit [illegible] defuncti. Not. [illegible]
se loquendo [illegible] pro [illegible] pro de
functis satisfactiones debeat esse in gratia [illegible]
S. V. G. [illegible] supra [illegible]

Dico 4to Ut indulgentia defunctis prosit ne
cesse est ut operans eandem in bona fide [illegible]
[illegible] ut [illegible] indulgentias pro defunctis contra Henriquez.

quis interim necesse est sit ut quod ipsa quaeris
satisfactionem pro defunctis efferat nam opus hac
solum, ergo ut iudicio quia posita erit
tam poena non obstante ut satisfactionem dicis
operis sed (hic) ut sit. quare non in sententia in
dulgiarum ponitur. quoties missam dixeris
liberabis animam poteris totam satisfactionem quam
missa ex opere operato sit alteri vel tibi re
servare et tamen animam liberare, secus vero si hac
est sententia quoties dixeris aut obtuleris missam
professionem tunc non expresse exprimere tenet.
requirere hanc conditionem quia cessante indul
gia non sequeretur ita sunt. Monitum quibus
monet esse diligenter attendendum ad sententiam concessionis
sicut et tantum ut missam pro defunctis offerre.
Ex sexto Papa non potest dare defunctis indulgentiam
per modum iurisdictionis sed suffragii poena non dicitur
potest emitti sed per modum absolutionis cum
autem quod iurisdictionis non, quia caret Papa in
mortuos quippe non subditos omnino. 2do pre
tium iudici satisfactionis offerendo cum praeter ut
dignus accipere quod est suffragii quam v. defuncti
dat exequiori aut ab exequiorum absolvi
id tamen multa fit per vivos quibus permittit
vel prohibet oblatio precum

Item celebris resoluit quaestio utrum
indulgia defunctis certo prosint.
Affir. probat Navar. Val. Kominck.
eo quod Christus Thesaurum Ecclesiae aequè pro
defunctis ac vivis disperdendum summo Pont.
reliquerit. Sed probatur negare Bonau.
Stich. Bur. Crist. Corduba. Cong. Petrus
Soto. et inclinat Bellar. D. de indulg.
dentes indulgias pro defunctis concessas non
habere effectum infallibilem sed tantum praedicte per modum
suffragii ac impetrationis sive liberalem Dei acceptan-
tis voluntatem. Ratio est: Quia iudex supremus non te-
nere commutationem poenae sibi debitae admittere
sed non se promissione non obligavit quod Christus
supremus iudex non fecit respectu defunctorum
nam ea promissio Math. 16. quaecumque solveris super
terram ad vivos tantum refertur cum his verbis sicut
indicat Trid. Iudiciaria potestas Petro
eiusque successoribus concessa sit qualem statum
Pont. in mortuos non habet. Confir. ex
ipso usu fidelium qui sunt applicatam defuncto in-
dulgiam plenariam permissam in altari privi-
legiato celebratam tantum pro eo orare et sacri-
ficare pergunt ipso ipsi facto indicantes talem
indulgiam non habere vim infallibilem effectum etsi iusta

cōe sabbatica videat. Ex
Nūc qua dicimus de defunctis pari rōe
et procedunt de vivis ita ut quis etiam pro alio
vivo indulgias applicare possit. Ex. Etsi
aliqui valide nostras satisfactiones quibus tum
vivis tum mortuis applicare et pro eorum
poenis satisfacere poterimus modo egistant in gra
nihilominus tamen indulgias pro nostro arbitrio
tamen expressa sunt. facultate applicare aliis non
poterimus eo quod distributio Thesauri Ecclesiae soli
Sanctae per se jo sit concessa a vivis valde pro
in sempiternum pendet applicatio indulgiarum ita ut
nulli alii quam vivi ipse vult, neque plus neque
minus quam vult de satisfactionibus (Ad et ff.
applicet.
Ex. Dicimus qua ratione indulgiae cessent l. re
vocentur.
Ex. Licet Indulgia absque limitatione concessa
ex se perpetua sit, potest tamen eam in gratia loqui
multis modis cessare jo lapsu temporis in indul.
gia definiti non a. p. mortem concedentis ex cōi
2. per revocationem eius qui eam concessit l. suc
cessoris l. superioris, nec tamen Indulgia aufert
donec perveniat ad notitiam revocationem eorum qui
ea gaudebant ut docet Pan. de Paenit.

Limitat tamen hanc Suarez d. 54. s. 2. n. 19. dicens
sufficere ita promulgatam esse revocationem, ut post
longum ad eorum notitiam pervenire potuerit. 3tio
per destructionem rei super qua versatur indulto
pro qua indulgentia est concessa, ut v. g. esset
tempus causa ob quam concessa est indulgentia
non deficit, secus vero per adventum alterius in-
dulgentiae esset contra se in eodem subiecto [illegible]
pugnat contra Candidam d. 6. quod vide ibi.
Ad 3. specialis est difficultas quae nunc intelligenda
tamen sit revocatio indulgentiarum tempore Iubilaei
id quod speciale de Anno iubileo 1655. Certe
bullam inspectantium fuit, cuius bullae verba
quoad institutum ita se habent: suspendimus
quaslibet indulgentias et gratias similes ordinarias
tam saecularibus quam aliis quorumcumque ordi-
num Regularibus, firmis tamen semper quae virtute
per quoscumque Romanos Pontifices aut alios
cum quibusvis licentiis et decretis concessas
quorumvis in favores, etiam derogatorias et de-
cretis praesentibus per expressis hic valeamus
suspendimus etc. de qua constitutione revocatoria
cum varie varie sentiant auctores de eius difficultate
et primum est eius interpretari omnino [illegible]

Cathedra nec plicatim declarare vuderent
demum ad eos in iudicium declinandam ab ipso
Sto declarato ad seqq. quaest. petita fuit.
1o. An censeantur revocata plenaria tm l.
et n. plenaria. 2do An sub eiusm. suspensi
one comprehendantur aliae indulgiae a Legatis
Nuncijs l. ordinarijs concessae. 3. an in
dulgiae suspensae saltem in articulo mortis sus
fragari possint. 4to an eadem suspensione
comprehendantur altaria privil. pro defu
nctis. 5to An absolutionis ptas. delegata
a casibus sedi Aplicae reservatis fuerit
suspensa, inge si tm respu ad indulg. lucran
das sit concessa. ad quae ita Vndit.
Ad 1am. suspendi oes et singulas indulgius
a Romanis Pont. et a se concessas tam ple
narias quam n., tam personis singularibus q. vita
tibus concessis in quo differt haec suspensio
a Greg. 13tij qui tm plenarias; et a Sixti 4.
qui tm vivitatibus n. a singularibus personis
revocavit. Ad 2. n. suspendi indulg.
ab ordinarijs concessas, sed solum concessas a
Rom. Pont. Ad 3tium n. esse suspensas illas
quae dum existentibus in articulo mortis qua cessa
ratam suspens. ad 4tum vndit neg. qa suspen

gia monstrorum proprie ad veniam et non
indulg. Ad 5tum Pro partibus trans
alpinis et septentrio. non esse suspensa privi
legia absolvendi ab haeresi et aliis Papae re
servatis ob earum naturam nutem. Dum in par
ti Bulla sub dato 28. Jan. Ao 1625. in
dulsit Monialibus ut quovis tempore anni eiusdem
lucrari possint Jubilaeum intra sua claustra
quas extendit et ad captivos et diuturna
infirmitate impeditos quominus ire queant
Romam. atque haec apponere placuit ad fu
turam Reformationem. His praemissis de Indul.

Ex ad propositam quaest. de Medaliis quarum
eigm. res non esse fratri et stricte benedictas cum
nullae adhibeantur ceremoniae aut preces Ecclesiae
super eas sed sola volente Clont. designentur ad
hoc et sint condio et ipsi subm. cui omnes
sint acquirendae Indulg. ideo tamen dicti
ctae Cotae tum quod sacrum et spirituale effectum ad
vinctum habent, tum quod moralem quandam statum
contrahunt ex tali designatione, proinde sunt tali
honore digno. quod V. aliqui Roma veniente
tes ad hunc finem consequendum res istas in Ger
mania primum designant hi proprie non con
cedunt indulgentias sed tantum exequuntur statum Ro
mae acceptam determinandi subm. cui con

assit Pont. indulg. adeoq. tm̄ implent con-
diōe sub qua Pont. dederat tali numero
indulg. qua condiōe impleta concessio Papae
transit in absolutam perinde ac si dnēt Papa
Concedo indulg. illi altari vel templo imaginis
qd vel ubi tā designaveris. Quod si qd a
missio medalio bn̄dicto semel aliud substituat
et post mensem iterum inveniat amissum puto posse
illud semel substitutum nō manere bn̄dictum
qd substituit cū tacita hac condiōe donec
amissum recuperet igr̄ si hoc recuperatum pe-
nitus amittat adhuc semel poterit aliud sub-
stitui qd videt mentem Pont. conforme à pro-
hac totum pendet. Ad
Atne Ung idemq. eodemq. opere plurium ac di-
versarum indulgiarum effectus obtinere. V.G. si quis
io circumferat numismata bn̄dicta quibus sin-
gulis concessa sint indulg. 10. annorum vel
toto semel psal. 50. isq. semel pensum absolvat
sortiet ne poena remissionem 100. annorum.
Ex neg. per se loq. nam verisimilius est singulis
actibus opus esse ad singulas indulgias comparandas
aliaqui nō consisteret congrua proportio inter
indulg. et earum causas quare aucta indulgia
augenda est et causa nō aliud exprimat. Koniuch.
Suarez

Idem videtur sentiendum de pluribus indulgentiis
eidem operi per dictos Pont. concessis. Item
qui in quibusdam bullis concedunt omnes indulgentiae
verbis verbendi n. non est Pont. tam uberes tam
variae mixtae plenariae indulg. una omnes profu-
ndere velle ob unicum opus, in id posset ex eius
verbis l. aliis adiunctis verosimiliter unicum ut
posset conjici si Apostolus praescriptum non poterat
multiplicare, v. g. si omnes indulg. verbis
concederent vicarii in festo Natiuitatis tamen
n. non est improbabile una vice posse sed obtineri
plures indulgentias. Sic
Nam unum medalium posset esse subiectum pluribus
indulgentiarum ob dictas formas et motiua concessa-
rum, v. g. utrum medalium praedictum indulg.
S. Caroli posset sed tamen indulg. s. Sanctorum
Ipsae absolute loq. non implicare modo id ex
Papae licentia fiat, et ad multiplicatas indulg.
conseqendas multiplicari et opera. Secus si ex pri-
uata votorum applicatione fiat. Rad. tum quia ut
hic regula sequ. Cancellariae Rom. duae indulg-
iae sunt incompatibiles in eodem loco, si nulla sit
facta mentio priuris in impetratione posterioris
unde posterior quasi per subrepticionem impetrata ac-
cedit nulla, quia et duae indulg. unum vi mobili
concessae incompatibiles erunt ex parte rationis.

Tis qa BB. vos qui quaerent an qt Vno opere
poit lucrari plures indulg. Sed id respu ad
plura subo V. G. plura numismata qsi
pro certo hoc Vni subo ut dari plures indul
gias reales. Dog vis et pagis fidelium Vni
subo et Vnius generis indulg. s. Vnam suam indere
debere.

Ad 2da

De observatione festorum.

Post adoratione propinquum fuisset agere de
sacrificio ut quo manifestissime cultus Deo
defertur qa V. de eodem commodior dedi locus
erit in materia de SS. Eucha. eorum, cuius tractatione rese
remus. iam de observatione festorum quoque ita
dem tam Deo quam SS. cultus exhibetur, acturi.
Et licet observatio festorum duo includat iure
saltem Iudaico; jo abstinentiam a certis operibus
2do sanctificationem per certa opera pietatis, ut
celebratio et audio missae, hic tamen solum de pri
mo respectu agendum praecepto dedi et audiendi
missam ad ipsum locum dilato. Sit g.
Con: jo. In praecepto sunt vos dies festi qui l. ex
Vrbis l. parvis Iudaica constituto l. consuetudo
Vim legis assecuta. observant.

Attendenda a. est consuetudo loci tam quoad
ipsa festa quam quoad initia et finem ipsorum.
olim fere incipiebant a primis Vesp. et du
rabant usque ad 2das ut adhuc alicubi (a)
tamen ansam durare ab una media nocte
ad alteram. a quibusdam minus religiose
solum festa S. Crucis, Nicolai, Martini
in Innoc. et tales peccant ubi non permit
tit ut officina his diebus operiantur.
nec derogant festis illis per privatam hominum
negligentiam. de fer. 5. et 6. Hebdomadae
sanctae praeceptum non agnosco valde tamen con
sultum est, ijs diebus et Sabb. S. saltem
mane divinis vacare et servilibus absti
nere ut notat Suar. Interdum dies tamen
ponitur a parte coitus, v. g. Academia
una l. altera tribus qui dies alterius con
suetudo propriae festus non est, et eo sine peccato non
audit missa l. exercent servilia, qualia et
crediderim esse festa mercurialia. In festis
particularibus tamen locorum observanda est con
suetudo, si igitur mos sit ut dies aliquis tamen
celebrent usque ad meridiem et finitam missam
ut dies aliorum, licebit postea servilia ex
ercere. Sed a festum diem instituere usque cum
consensu capituli l. cleri et populi cap. fin. de

ferijs. et cap. 1. dist. 3. de Consec. expressa
tn populi consensus non requiritur, dummodo non contra
dicat si non raoblr contradicat non obligaret
festum sa. v. festum n. 2. putant tn aliqui
et a solo Pro pae festum statui ita colligit
ex Trid. sess. 24. c. 12. de Regul. Lamas. part.
3. c. 5. §. 4. sed contrarium probatur indicio.
Pares aut. mgrtus saecularis pnt indire festum
praecipiendo ut populus abstineat ab opere
servili sed tn obligare ad missam Navar. c. 10
Tolet. lib. 4. c. 24. Sylv. v. Ratio. ad festa
maiorum voto l. iurato suscepta tenetur quae
populus sed non sub obligatione voti sed iuris, et
non haec personalis sed ex consuetudine aut sta
tuto. festum ab Pro statutum tenetur et
Religiosi etsi exempti observare non subsint
Praelato loci iurisd. ipsi Pales tunc et quo
ad haec exemptum a Ridecano. audita
missa pt ps laborandi ita transire ad alium
locum ubi festum non est Nav. c. 10. n. 5.
Con. 2da die festo prohibiti sed jo. strepitus
et actus iudiciales civiles et criminales et
spuales ut rei citatio examinatio testium iuxta
partium Notariorum publicae scripturae
sententia iudicis quae via tunc pro nullis la
bent non notas l. pietas urgeat Navar.

festis a. mercatu vitas et si alias [illegible] testes
vocari aut audiri a iudice non possint [illegible]
tabulis interea v.g. mercatoris itinerantis qui
peragere nequeunt eo quod eo tempore [illegible] in
diebus negotiationes [illegible] his diebus [illegible]
expedientes, causas miserabilium personarum [illegible]
qui tales causas exequi [illegible] videntur [illegible]
sunt [illegible] [illegible]. notat latrones de fuga su-
spectos pro die festo capi et incarcerari.

2do. Mercatus et nundinae solemnes tamen [illegible]
die prohibita lege sunt, tamen lege per con-
suetudinem abrogata est; quae tamen consuet.
[illegible] fieri pro mercari [illegible] ut saltem
mercaturam [illegible] diebus [illegible] festis, tamen licita
[illegible] Indiciis [illegible] vel particularibus [illegible] [illegible]
de quorum pretio litigandum [illegible] [illegible]
[illegible] lege vel consuetudine. 3tio. opera
servilia quidem proprie servientibus conveni-
unt [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible] ad hoc [illegible] impertinentes [illegible] [illegible],
[illegible] contra [illegible]. Notes a. tria [illegible]
genera operum [illegible] opera [illegible]. ut studere,
orare, exhortari, disputare, legere, scribere,
et haec licita sunt in die etsi pro pretio
exhibeantur lucrum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
servilia nam [illegible] liberalia opera mercede
aestimari possunt; Item aliqui [illegible]

artium professores Causidici in lectionibus
l. consilijs parandis occupantur quod etsi affir-
Angelus et Abbas repugnat tamen consuetudo. et Cois
persuasio. 2. est opera corporis Sta Amis
q. famulis cuia ut iter fre bellare ludere
digladiari saltare, canere instrumentis navi
l. curru vehi et hoc itidem diebus festis licite
fuit, plaustra tamen curru l. mulos mustos
agere opus servile est quare illud die festo
inchoare non licet inchoatum tamen si commode
abrumpi non potest continuari. 3tio
est opera propria famulatui, ut arare, sere
re, triturare et hoc citra dubium pro
hibita est. Ita cois. Item sequitur advocatum
die festo pro studere litibus, consilio dare
et scripto pro pecunia, transcribere v.
libros lucri causa et pingere mechanicum
ac illicitum est die festo non item si quis discendi
tamen l. exercitij causa exemplum aliquod delinea
ret, l. aut pingeret Lintenus dicit Sa. v.
festum. Sotus. Nav. lib. 2. Consil. 6. de feriis.
Alij describere libros servile non putant et
passim a viris pijs et doctis conducuntur
scriptores et diebus festis iusque licere docent
Suar. Med. lib. 1. Instructorij c. 14. Ratio
quod transcriptio sit opus artis grammatica q.

~~[illegible]~~ liberalis ja est dum scriptoria exer-
centes potius liberales censentur vel actus scri-
bendi non prohibentur generali prohibitione operis
servilis, licet per accidens subiungatur speciali lege pro-
hibeantur quia in. pars artis liberalis est. et
quod de transcriptione mercenaria docet Ma-
dina. Quod contra eam sententiam non improbat
concedit cum Lapez de pictura pietate pictio facta
modo sine magno labore et apparatu pictorio
fiat ut est imaginum delineatio facta carbo-
ne calamo. Ja quia talis pictio perinde ac pictio
consistit in ducendis lineis et figuris. Ita
2do probat et vulgata persuasione artes pingendi
non inter mechanicas sed liberales numerantur
quippe ad recreandum animum instituta liberum
hoie digna. 3. quia si licet pingere exer-
citii (discendi gratia die festo item terris sol-
lendi gratia ut docent Angelus, Annulla sa-
necessarie et artem pingendi suapte natura non esse ser-
vilem nam alioqui ad ligna findere p.
ob similem causam in die festo licitum esset. contra
ves. his moti quidam AA. pictoribus damnare
non audent pictores si diebus festis audita ve-
dia domi sine apparatu et scandalo pictoriam
exercentes cum eis persuaderi vix poterit ut his
diebus ab ea prorsus abstineant. Verum a
coi non facile recedendum Vide Suar. lib. 2. de Relig.
c. 19. 7

Ut ponas deferimus inter impressionem et
scriptionem ait illam esse opus servile non hanc
eo quod impressio non fiat per modum locutio-
nis et expressionis conceptus ut scriptio
duo n. sunt in impressione typographi. Ja vidi
non typorum. 2do ipsa impressio typorum tinctio
quae via per se terminorum in aliquo corporali
opere artefacto quod ex intrinseca natura sua
alio non ordinatur quam ad imprimendam char-
tae figuram typorum sicut sigillum cerae im-
primit et tali figura auctore est quod ex
illa resultet mentale signum. Ita fere suaresi
Non excusarunt typographi a peccato die festo
imprimentes in piede aut rite coactis nam
consuetudo illa tam mala quam fere die bona
obtinuit et patitur dein in festis impri-
mentis eis favere nequit. Not. dixi a
peccato non excusari imprimentes nam typographos
die festo post missam typos ordinantes a
m. excusat Laym. lib. 4. et forte non impro-
babile.

Con. 3tia Cae ut quas die festo licita sunt et
servilia opera sunt varia ja pietas sit mia
tunc excusari aliquam iudicia p. 2do religio
opera n. quae ad praesentis diei cultum spectant
et alio tempore fieri non possunt non prohibentur.

3. Notabilis [illegible] specialis l. corporalis
pigmentis l. aliena quae [illegible] manifeste [illegible]
et sit [illegible] facultate [illegible]
[illegible] licet operari. Nav. [illegible]
[illegible] facultate [illegible]
[illegible] a Navarro [illegible] absolute [illegible]
[illegible] licet [illegible] festis [illegible] aliquas
picturas elaborari [illegible] de [illegible]
docent. imo Sa. absolute putat licere
[illegible] eas pingere modo non adeo [illegible]
operosa sit pictura et opus [illegible]
[illegible] pingere [illegible] sola [illegible]
[illegible] prohibita ut colligunt
licet de [illegible]
ut festis diebus [illegible]
[illegible] pingere [illegible]
laborem, imo aliqui inter quos Nav. c. 13
n. 11. Lopez c. 22. negant talem [illegible], an
requiratur [illegible] facultate [illegible], ut ad [illegible]
[illegible] Respondere [illegible] ut eadem
artes pictores [illegible] diebus festis
[illegible] ad [illegible]. Ita [illegible]
[illegible] solis, [illegible] metallicis [illegible]
[illegible]
[illegible] qui fecerint
[illegible] Nav. [illegible] n. 6.

subditi quoque uxores et liberi a suis
hæris maritis pro compulsi excusationem si aliquis
malum grave timent famuli tamen de alio sibi
deo prospicere debent nisi ab hoc ipso et eo
bis causa excusat Na. n. 13. ex eodem denique
nostris titulo excusationem fortiores pro quibus ad nec
ptias l. ludos publicos parare debent vestes
nec extra diem festum sunt perficiendi neque in te
nere denique vestes fundas pluribus fortioribus di
stribuere cum suo incommodo aut laboriosis
calculare dies ut hanc rectius evitent.

4ta causa est paupertas hinc pauperes qui dis
ficulter se alunt sunt laborare die festo
modo absit scandalum et missa non negli
gatur. Item de famulis et omnibus reficien
tibus vestes nec aliis diebus habent etiam.
Item de nutricibus et fortioribus qui eisdem
famulis l. aliis pauperibus vestes diebus fe
stivis reficiunt ut eosdem post festum vin
dicant. Item de mulieribus filia ducentibus
quo ut hebdomadarium persum reddere et
se alere possint missa audita laborant. quod
probat ad textum extendunt qui ut telam
suam absolvere possint nonnullis diebus festis
operari cogunt quos confessorii excusatos
hic sunt si saltem missam audierint et præteri

torum dierum negligat hanc rectam non causari
alias ad notabilem maiorem laborem non teneri
ut eandem rectam laborandi die festo pre
vertant.

5ta est Approbata Consuet. quae excusat
tabellarionum iter, maleadina aquatica
6ta mala parvitas excusans saltem a
p. m. aut indeliberato, hinc die festo
Vm. C. alteri barbam tondens non peccaret
graviter Nav. Verum non placet quod dicit
Ja. vim verum quae in festis licita sit
et instrumenta conficere licitum esse quod
si: Verum est tum post opificem die festo
conficere aleas, remos ex quo nemo con
cesserit.

Cond: 4ta Opus prohibitum fere die festo ex
se est p. m. Cois. sit tamen fere Ver. tum ex
indeliberatione actus tum ex parvitate materiae
nam sicut exiguum opus censetur materia levis
ita et opus breviter durans, quatenus v. sit
hoc tempus inertum. quam dicit si non ut
tingat 3. partem diei non esse materiam gravem
si nimium id, multam praeiudicans pro
festo nec hominis rationem problem; alias ho
ram integram; sed haec restrictio nimia quia
respectu totius diei pars 24. non est notabilis

dic multum impedit fres praecepti qui est
cultus Dei. Ego etsi solus aliud in
diem 3. horas integras l. forte 4. sufficit
et gravius [illegible] ex pro p. [illegible] tri praedictis
viri arbitrio hanc exceptionem relinquendam
qui ut tale considerata exceptio q. ista exig
tri hoc e iudicabit ut in Anno videtur
Certe si [illegible] servile valde propinqua
ad Dei cultum attendat ut tempori parva
tas etiam [illegible] praesente ~~[illegible]~~ ut opera
det, immo [illegible] erit si pridie fieri
[illegible] potuit. Alia opera servilia vel ea
[illegible] [illegible] fiunt ut desiderant ea
servilia l. parum servilibus retineant
ut qui in [illegible], [illegible] introducunt
perfecte reddantur [illegible] ut Idea
tri [illegible] [illegible] ut debeat die festo
fieri, si commode poterat an si bonis fiat ut
videtur [illegible]. [illegible] et [illegible] qui se [illegible]
[illegible] Ann. egerent in die festo ut frequenter
[illegible] [illegible] a p. Lorinas, eis [illegible]
usq. servile tunc [illegible] desiderit se tale
[illegible] [illegible] talia exercitia [illegible]
[illegible] [illegible] quod hoc [illegible] [illegible] diffi
[illegible] [illegible] toto die [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quam male
agere. [illegible] [illegible] opera aliqua [illegible]
fiunt licita consuetudine aliud hic aliud

alibi de quibus prim. certa regula
est. Caeterum circa observantiam festo-
rum legitima causa existente dispensant
ordinarij l. Praelati Jurisd. ipsi Jul.
praedicti quibus l. consentibus l. absentibus
parochi dispensant.

Q. 3tia

De Decimis, Primitijs et ob-
lationibus.

Decimae sunt iustum stipendium Ecclesiae mon-
ris ob spiritualia officia quae Deo pro salute
fidelium exhibent persolvendum. Vocan-
tur a Decimae quia sunt 10. pars fructuum l. bo-
norum ex quibus pendunt quarum aliae sunt praedi-
ales quae ex terrae fructibus tantum, aliae perso-
nales quae ex rebus per artem industriam sa-
ram personae acquisitis pendunt ut est lucrum
ex negotiatione officio Ecclesiae. Aliae dicuntur
sunt mixtae quae dantur ex lacte lana aliisque
fructibus pecorum quae proprie praediorum fructus
non sunt licet sine eis non provenient. Personales
iam raro in usu sunt praedialis et non ubique
parvo praedialium aliae dicuntur maiores aliae
minores. Illae sunt quae ex vino frumento

et alijs similibus pendant. Quinta quaestio an
spiritualis personalissimas praestant. Dicimus decimarum
alia sunt profana alia Ecclesiastica profana
quae quidem tributi [illegible], quae olim temporales
Principes subditis suis imponere solebant
Ita et laicales dicuntur quia et illa laicalis
dici possunt quae ex concessione Ecclesiae ob in-
[illegible] eadem laicis personis obvenire. Ecclesi-
asticae vero sunt quae a primaeva institutione Ecclesiae
[illegible] ob speciale officium deputatum. In
dubio quaeritur 10. maxime laicales an vero Ecclesiae
[illegible] profanandae [illegible] Ecclesiasticae [illegible]
[illegible] an decimarum ad Ecclesiasticos an vero
ad laicos pertinent praesumendae pro Ecclesia.

§ 3. Quaeritur et quo Jure 10. sunt maxime
solvendae. [illegible] obligatio decimas solvendi
sub gravi [illegible] contra iustitiam [illegible]
[illegible] contra [illegible] quia 10. [illegible]
[illegible]. Ita [illegible] 25. [illegible]
quae decimas subtrahunt [illegible]
[illegible] ob hoc crimine
in [illegible] absolvendos. Ratio, quia
decima sunt [illegible] stipendium Clericis ob
speciale [illegible] quod [illegible] pro [illegible]

by exhibent debitum quare eorundem solu-
tio non tam iustitiae actus est, sed et ad Rei cul-
tum pertinet, quia Reo in omnibus suis conservatae
sit, consequenter eorum defraudatio non tam hominibus
sed et Reo iniuriosa. Unde sequitur omnibus Iuliis
adversus quemvis decimarum suarum possessorem
usurpatorem suppressorem aut ex lege
competere. Ita ut etsi non comparent
divino 10.ma partis fructuum quam illa separa-
ta et aliquo modo tradita sit per de-
signationem tamen contra omnem iniustum destru-
ctorem fructuum tam solo haerentium quam
separatorum aut instituere possunt quem
admodum docent Innoc. et Abbas in cap. Com-
missum de decimis. Vide Clement. 1. de
decimis. Ubi verbum ipso iure decernun-
tur religiosis qui 10.mas sibi usurpaverint
et Iulias privare praesumunt, nisi infra men-
sem desistant et intra duos menses domini-
ficatis satisfaciant.

Ad 3.do Quinam ad 10.mas solvendas obli-
gentur. Ex 10 Ubi Clerici est redditi-
bus Iuliis beneficiorum ad 10.mas non obligent
(Volunt n. Iulia eigm. redditus tam diminu-
tione beneficiatis provenire) tenemur tamen eas dare
ex propriis novalibus Ita cap. 2. de decimis

Est a. nouale ager de nouo ad culturam
redactus de quo non extat memoria quod aliquando
cultus fuerit.
Ad 2.do Religiosi tamen ex noualibus suis id est
terris quae antequam ad eos peruenirent nullus
b. exiguos fructus afferebant si postea eos pro
pria manu c. sumptu excolant decimas per
dere non tenentur Ita Glossa recepta cap. Com
missum de decimis et altera Glossa in cap.
Quid pro nouale. de Verb. sign.
Ad 3tio Ad 10.mas praestandas omnes dicta uniu
uersi ordinis religiosis status dignitatis personae
obligantur si res frugiferas possideant [illegible]
fructus percipiant quibus unus omnino est. Ratio
quia ex transit cum onere si quis fructus prae
diorum hoc onere affecti sint consequenter cum sua
causa quemlibet possessorem comitantur quod adeo
verum est, ut etiam ipsae interdum parochiae si
dotationis aut legati noie possideant prae
dia alteri Parochiae 10.arum noie obligata
10.mas eidem praestare teneantur in consuetu
dine aliud obtentum sit ut ex [illegible] do et
Abbas c. 2. de decimis.
Ad 4to Elocato fundo cui unus soluendi
10.mas omnino est tali pacto ut fructus ad colo
rem pertineant ipse a pensione quandam pra

stare teneat non fundi, dum s. colonus de
cimarum noie conueniendus est. Ita cap.
cum hoies §. fructus de decimis. Si v. so
lus sit partiarius tum is de parte fructuum
qui ipse manent ratione culturae, dum v. de
altera portione quam ratione fundi percipit tan
dem 10.as ita habet ergo. tu a. nobis. Verbo
tributa Nam v. nouus possessor v. Gen
stor fundi teneat ad 10.as et praeteriti tempus
à venditione intermissas quaestio est. pro affir
matiua est ex Imperatores ff. de publicanis
quae non possessorem fundi tributarij obligat
ad tributa et an non soluta quam fundus
ad ipsum deuenerit. Verum negatiua est
probior eo quod 10.mae non proprie tributa sed
metaphorae dicantur vide Stear. c. 38.
de decimis.

Ex 5.to Qui graui pauperte premuntur ita
ut solutis 10.mis necessaria non habent ad se suos
alendos inter in à decimarum praestatione immu
nes esse debent secus qui tollerabili pauperte
laborant hoc est persolutis 10.mis ad huc se suos
sufficienter sustentare possunt. Ratio. quia non est credi
bile [illegible] piam Matrem Ecclesiae velle ut cum tribu
tione 10.mae exigantur cum et ipsos Clericos ad ta
lebus subueniendum obligat

Dec. 3. Quibus 10.ma pendenda sint.

Ex jo. Decima prædiales (personalium n. vix
adeptis l. certe rarus est usus) solvenda sunt pa-
rocho in cuius parochia sunt prædia conti-
nentur in consuetudine aut præscriptione l.
privilegio l. transactione l. alio modo legi-
timo ius decimandi alteri Iulia ipsius
sit. Ita habet cap. ulto de restit. spoliatorum
in 6. Quod a. de præscriptione dicitur ea esse
aut immemorabilis sine titulo, vel ius cum quo
parocho loci solvi iubent 10.ma præscribenti
restitutio aut certe præscriptio 40. generalis esse
debet vel titulo iuxta decisionem textus in c. 1.
de præscript. in 6. Patendum tamen in casu
quo fideles in una parochia firma præscripsit
in alia v. eiusdem diœcesis prædia sita sint non esse
iure communi decisum utrisque parochorum decimæ
debeant prædiales ac proinde consuetudinem
sequendam cuiusque loci. Ut aperte dicitur in cap.
Aplicæ et cap. cum sint.

Ex 2do spectato iure communi quarta pars deci-
marum parochialium solvi debet Ex jo. Ita habet
in cap. conquerente de officio ordinarij cap.
cum olim de censibus. Verum hic canonicæ
portioni 40. annis à Clericis præscribitur

contra Quem cum titulo, alias opus est pre-
scriptione immemoriali cuiusdam cap. j. de
praescript. in 6.

Ex 4to Dn. ubi, et quomodo decimae sol-
vendae sint?

Ex jo decimae debent quoprimum fructus solo
separati et collecti sunt. Ita ut si rusticus
in mora solvendi sit, periculum ioannis ad ipsum
pertineat, neque opus est ut ioannis a parocho exi-
gantur quia dies ipse pro creditore intercessit
Sed recte Covarruv. j. resolut. c. ij. ait Dominus
Guillelmus praedium aportare fructus non an-
te in horrea sua condere quam Parochum mo-
nuerint ut ipse l. procuratores eius fructum
collectioni aut decimationi assistat ne ulla
fraus committatur.

Ex 3do spectato jure communi non obligantur praedij
Rny aut colonus decimas ad horrea Ecclesiae
l. parochiae deferre si satisfacit monendo
parochum ut ioannis separatas solo l. collectas
accesserat quod si negligat et ea in agro in-
centes aliquid damni patiantur parochi culpa
imputabilis ita Covarruv. ibi Sacr. c. 37
n. 6. et horum verum quod est in consuetudo
obstet.

Ex 8. 10.ma est integra et sine diminutione
solvenda. Ita cap. Ita a nobis. de decimis
Vnde fraudans in parte notabili non solum con
tra religionem sed etiam contra iustitiam quia reti
net alienum l. alteri debitum inter frau
datores qui minores l. deteriores moni
pulos l. fructus assignant quis non tenetur
seligere, meliores sed mediocres Anna fide.
Item decima debet dedici ex fructibus in
tegris prius ex eis deducatur ergo tributa
cap. Ita a nobis.

Ex 5.to Quibus modis acquirat ius
accipiendi decimas?

Respondeo praeter titulum communem acquirendi ius
decimarum qui est collatio parochialis beneficii
potest ius etiam obvenire Ecclesiis personis per omni
cabilem compositionem s. transactionem potest non legitime
transigi ut Vni parti haec, alteri alia pre
dia assignentur modo in tali transactione nullum
praetium ab alterutra parte praestandum inter
cesserit. Porro si talis compositio inter derivos
fiat cum authe et consensu Dei ecclesiae per
petua, si v. privata tamen authe tunc rata tamen
erit inter pasciscentes successores a. non obligabit
Ita cap. Extra 2. de transactione et cap. Veniens 8.

Ex 2do Jus decimarum unius Parochiae est
commutari cum jure decimarum alterius parochiae
modo item in tali permutatione hic authas interveniat.
Ex 3tio Jus decimarum fundatum sumptum est,
quod in speciali officio fundatum et ut in minoris
Ecclesiae debitum est vendi aut permutari cum
ex speciali absque vitio symoniae non est speciali a
laicis ne gratuita quidem concessione obvenire
est, quia hic sicut ministrare Ecclesiae non potest ita
et juris decimarum in illo minoris fundati
capaces non sunt. Maior tamen sumptus pro utilitate
fructuum percipiendorum praecisa a speciali jure
ac titulo jus decimarum, vendi, locari atque
etiam laicis concedi est in Canones prohibeant.
Ratio quia jus percipiendi reditus Ecclesiae hac ut
ipsa considerare temporale est quod etiam in laicos
cadere est. Hinc jo Summus Pont. ex justa
causa est reditus decimarum laicis in remu-
nerationem benefactorum in perpetuum concedere;
2do omnes beneficiati et vectores Ecclesiae et
inferiores pro jus habent propria authe deci-
marum proventus cuique locare l. vendere ita
tamen ut jus l. dominium utile 10arum non ingeat ab
Ecclesia alienatum sum ex cap. 2. de locato.
Hanc rem pulchre explicat Lessius dum quaerenti
utrum jus 10arum possit alicui laico competere

ita videt. jarum ius decimarum laicis compe-
tere non potest quia est speciale fundatum in titulo speciali
vid. in mutatio Iuliano. De hoc illige Canones
decimas nec detineri à laicis nec ulla usura
pione l. praescript. ab ipsis pro possidendi, sed tamen
eis concedere ius aliquod 1.dorum 10.arum vel ab
illo jario qui non habet proprium ius 10.arum etsi hoc
ipsum non possit in laicum conferre tamen ex eo potest illi
aliud ius ad fructus tribuere v.g. donatione fru-
ctuum elocatione venditione quod ius dictum est à jario
illo et fundatio quod remanet penes Clericum l. Iul.
an vitio n. 3. contracta huiusmodi vel nec speciale
est. Aliud est ius feudale in 10.mus ita ius
decimarum à laico praescripti potest vel titulo
quem Annis 40. tamen tempore immemoriali ita lessius.
Notandum dixi in Canones prohibeant quod etsi
iure antiquo Qui eisque inferiores Praelati vi-
lites decimarum ob iustam causam laicis con-
cedere in feudum perpetuum poterunt ea tamen pro-
eis oblata est in Concil. Lateran. sub Alexandro
3. a.o 1560. Unde si quis ab Episcopo l. alio rectore
Iuliae tamen consensu Papae post dictum Concilium
in feudum perpetuum acceptas habet concessio talis
ipso iure vitia fructus ita recepti Iuliae
restituendi erit. Quod si v. laicus decimas
vel in feudum concessas a tempore immemoriali

possideret nec constat nec an l. post Lateran.
Concil. tale feudum nactus fuerit in dubio
praefertur ante Concil. acquisivisse. Ita Abbas
in cap. cum Apostolicae . in . Covarruv. l. [illegible]
c. ij. n. 8. Sylv. verbo decima q. 10. dubi-
tans. [illegible] in parag. l. [illegible]
[illegible] decimarum [illegible] [illegible] à [illegible]
[illegible] sit contradictione [illegible] aut [illegible]
possessione fuisse sola. Decimas post concilium Lateran.
in feudum per [illegible] dari et quia, [illegible]
obstat [illegible] [illegible] adhibita [illegible]
[illegible] [illegible] hac concedere [illegible]
ad dicto [illegible], [illegible]
[illegible] ordinarius [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et valde [illegible]
[illegible] hodie [illegible] laici. Decimas [illegible] Concil.
Lateran. in feudum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in feudum concedere [illegible]
et [illegible] Abbas cap. prohibemus. 4. [illegible]
Covarr. [illegible] c. ij. [illegible] et [illegible] 10.
feudales [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] in
corporata [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] laicis in feudum concedere. Ita [illegible]
[illegible] [illegible]. Abbas [illegible] [illegible] in cap. [illegible]
[illegible]. 10. et 11.

Ex 4to Jus 10arum a personis Iuliis contra pro
prium Parochum praescribi sit cum tit. annis 40.
sed, spe immemoriali. ja pars prob. cap. si di
ligenti de praescript. Ubi dicitur titulus non requi
ritur praescript. quadragen. contra Iuliam, in
cum ius est contra praescribentem, ius a. Canon
severe prohibet 10as ad Iuliam parochialem et
eius mensas spectantes ab aliis Clericis et Iuli
is personis percipi. Prob. 2da pars. Ex illa generali
regula, possessio immemorialis cum bona fide
sive praesumptione tituli si sit capacitas in
praescribente et possidente, Iuliae a. personae iuris
decimarum capaces sunt, ergo Nota tn. haud
est improbabile quod tradit Abbas in cap. cum sint
de decimis. Cuiac. ubi in 8. Parochus quod
quem fidelis sermo suscipiunt pro 10. t. 20.
annis praescribere ius 10arum contra parochum
loci et eius diaecesis in quo praedia sunt sita,
imo ut addit Sidor. ibi et Sesim dici pro si
dictum sit ad assignam parochiae limites pro
dium spectare debeat, sive n. Parochus utriusque
Iuliae contra alium 10arum spatio possit praescribere.
Ex 5to Laici non praescribere 10as et spe imme
moriali in praescriptio fundata sit in opinione
aut praesumptio legitimae concessionis alicuius

aut privilegij ita Glossa [illegible] in
cap. Cum quo. V. detinere. Felinus ibid. [illegible]
Abbas ibid. Cocar. Sylv. Et [illegible]
decimarum ex primaeva institutione [illegible]
titulo speciali ita ut ab ea separari sine auctoritate
Praelati Ecclesiae non possit consequenter si laicus titulo
speciali incapax eas possidere velit necessario
suam intentionem fundare debet in titulo iuste
concessionis vel privilegij non a immoda deten-
tione, quare dictum illud, quod Regis privi-
legio acquiri sit idem quoque per immemorialis
praescriptionis possessionem acquirit. Verum non est
si quis ex legis institutione quae incapax sit possi-
dendi Abbas cap. cum instantia 4. de censibus
non deest tamen Juris consulti ubi videre est quod
Marcus Antonius [illegible] de Jure fisci
lib. 4. tit. [illegible] qui laicos possidentes [illegible]
tempore immemorialis sine titulo tutum esse dicunt
eo quod ipsa possessio immemorialis det tit. ex
iuris dispositione quam sententiam apud nos multi
Germani in proxi exercent possidentes huiusmodi
[illegible] quas laicales vocant. [illegible] et quo tit.
ad eorum antecessores pervenerint nulla coniecta-
ra assequi possunt, ego a [illegible] eorum [illegible]
tas decimas iniuste possidere solent [illegible]

iniustitia, eo quod probatis ignorantia a fideli iniustitia
excusat sequentes sententiam BB. aliqua probatio ratione
nipa.

Dicendum est quomodo quis reddatur immunis a sol
uendis 10.tis

Tam clericos quam laicos immunes fieri
possunt a solutione 10.arum 4 ptr. 1. l. privilegio
Dont. 2. consuet. 5. praescript. 3. transaue.
4. aut remissione eius cui ea debent.
Ie privilegio exploratum iuris est, modo id non
oio damnosum sit Ecclesiae cui aliis 10.a de
bent. nam hac spe subrectionis expectione
privilegium evelli poet. cap. quod pro novella
extra. de verb. sig. idem est si ratio prima
quis esset cum sublata ratio tollatur et effectus
sed et duobus aliis modis huic privilegio
derogatur, aut per renuntiationem expressam
s. tacitam aut per sententiam iudicis. per expressam
renuntiationem si is cui privileg. competit ex
presse illi renuntiet, per tacitam si 30. l.
40. annis 10.a contra privilegium solutae sint
ab Ecclesia l. monitio privilegiato, nam in
privato sufficit l. una solutio consulto
facta, cap. cum expressisset. 5. extra. de
consuet. per sententiam si ea lata sit contra
privileg. deductum in iudicium vel etiam

de iudicio l. suppressum cap. subiecta extra.
de sententia et re iudicata. Quod ad pre-
script. attinet dico conformiter superio-
ribus immunitem à solvendis iuris ac tit.
praescribi 40. ais sub eo. tpe immemoriali
ita. c. 1. de praescript. 6. Ex quo BB.
hanc regulam statuunt, si praescriptio
sit contra ius Ecclesiae resistente ipsi dre
ioi ex pe et tpe immemorali in tit. praescripti
adsit alias sufficiunt anni 40. talis a.
et praescriptio immunitis solvendi iuris
Cronsão v. de iuris non solvendis ita vale
simil tpale ab altero praestandum inter
resserit eaq. perpetua est, si et Epi consensu
facta sit. alias personam transigentis non egre-
dit. Dum iura recte remittunt ob pau-
pertatem debitoris l. ob vitandum scandalum quod
saepe oriretur si hoies aegre solventes iuris
ui ad eos compelleret quae tamen remissio per
se loq. ad tempus tm non in perpetuum durare
debet, aliaqui alienationem superaret permitti
ergo est Ecclesiae in aliquem ei prospectum
foret. Circa Primitias Not:
Eas esse jus fructus agrorum, vinearum hortorum
arborum ut patet Reut. 26. quae in secundis
vocant jugerita. Primitias dare iure

nadi, nec praecipitur in aliquo casu id necessarium
sit ad sustentationem maiorum. In Jure a Can.
praeceptum colligi ex cap. recenti minimi sed
consuetudine iam fere passim abolitum est.
Quod ad oblationes spectat quas fideles ad
altare tum Deo tum Iuliae Dei nomine offerunt
Not. de iis nullum extare praeceptum Iulianum
posse tamen eas esse debitas in conscientia Jo. quia
id exigit rectus maiorum Iuliae sufficere su
stentationem alias non habitum ut quia Daroch. alias
habet valde tenue stipendium. 2do quia longa
consuetudine eiusm. obligatio fuit introducta
ut si populus longo tempore v. g. 10. annis oblationes
in certis solemnitatibus ipsi ex obligatione s.
intentione obligationis contrahendae facientibus Dae
latis obtulissent. 3. quia ipsi Daroch. t. Re
ctores Iuliarum eas longo tempore bona fide exi
gentes ipsi praescripserunt ubi Notat Suar.
c. 5. spectant a. istae oblationes de Jure
ad Iuliae Rectorem s. Darochum et si alius
eius loco celebret Vide Alfor. t. 7. c. 27. q. 13.
Porro quod ad offerentes spectat debent ipsi esse (Lr)
ani ab Iulia non praecisi s. excommunicati;
foeminae ad altare sub missae sacrificio
admitti possunt sed non intra cancellos ubi Clerici

consistunt ut habetur in cap. 1. de Cohabi-
tatione Clericorum et mulierum. Ang. oblationes
nec dari nec accipi debent ex iis quae iniu-
ste acquisita et restitui obnoxia sunt hinc
quorundam criminosorum oblationes recipere
sacris Canonibus prohibitum est jo. Raptorum.
cap. super eo. de raptoribus. 2do Usura-
riorum cap. quia in vobis de Usuris. 3. Me-
retricum, et hoc ideo ne Iulia videatur fa-
cere pro si de mercede pro oblatione ac-
cipiat. Verum cessante scandalo ut quia
V.G. earum poenia et emendatio publice
nota sit Iulia ab ipsis dona accipere con-
tra inhonesto, modo non iniusto titulo acquisita.
Ita Suar. ubi c. 5. n. 8.

Q. 4ta

De Immunitate Iulica.

Immunitas Iulica est ius quo loca, vel
personae Iulicae a vobis oneribus aut offi-
ciis civilibus liberae sunt. et Triplex est
ja Localis quae Iulijs earumque Coemeterijs
et similibus Iulicis locis tributa est. 2da
Realis quae alicui ex s. loca Iulica gaudent
3. personalis quae Iulicis personis debetur.

Et hoc iterum duplex est, ja quoad privi
legium fori quo Ecclesiis personis concedit
ne ad saeculare forum trahi aut in eo iudi
cari aut puniri possint. 2da quoad privi
legium Canonis quo ijsdem personis concedit
ne citra gravissimum sacrilegium et reservatae
excommunicationis sententiam a quoquam caedi vulne
rari aut violentae manus in eos injici va
leant. de quibus ordine.

Dubium jus
Quid sit Immunitas localis?
Et in quibus ea consistat?

Immunitas Ecclesiae localis nil aliud est quam
exemptio quae Ecclesijs aliisque locis sacris con
cedit, ut ab oneribus l. operibus aut usibus
eorundem sistiti et liberti repugnantibus
immunes existant. Et, in his magis versar.
jo. ne in ipsis negotiatores praesertim mundi
norum et fori cuiuscunque tumultus exer
ceant. 2do ne Judiciorum saecularium
strepitus aut ullius causae praecipue criminalis
cognitio per laicos suscipiatur aut agi
tetur. Ubi tamen Nota. quod licet in Ecclesijs
et Coemeterijs tam contractus profani quam iu-

dicia saecularia interdicam tn contractus
si ibidem initi sint sustinentur secus est in
Judiciis saecularibus quae nullius momenti
sunt cap. 2. §. censent lib. 6. de Immunit.
Ecclesiae. Si tn tn contentiosa sint Juris
dictionis haec est, in quibus contentione l.
conflictu partium procedit. nam a. si sint Juris
dict. Voltriae ut recte considerat Danvenit
ad cap. Cum Ecclesia n. 6. Extra. eod. tit.
Addit tn quod etsi ea quae Voltriae sunt Juris
dict. in Ecclesia valeant non tn debere ibidem
exerceri nisi pietatem concernant. 3tio ne ibi
Universitatis et societatum quarumlibet
consilia Congregationes et publica par
lamenta fiant. quod itidem illiga tn suar.
si mea talium actuum sit mere temporalis ac
saecularis nam si sit de re Ecclesiae l. perti
nente ad pietatem non est prohibitum ut tn Da
nonnit. supra. 4to. Ut rei criminis ad
talia loca confugiens per vim extrahi
non possit absque gravissimi sacrilegii pto
Et circa hunc ultimum immunitatis localis est
jo. Quibus Ecclesiis aut locis compe
tat immunitas ita ut delinquentes per vim
in extrahi non possint.

Ex 3o. Dali immunitatis munere gaudent
imprimis Ecclesiae et sacella quaecunque Epali
autem consecrata aut et solummodo benedicta
l. alia dare V. G. erectione crucis, aut
simi lapidis positione ad publicum sacrificij
aut sermonum usum destinata etsi nondum
in eis celebrata fuerint dia. 2do Ecclesiae
et oratoria Epi autem divinis officijs per
petuo deputata, licet nec dum consecrata
aut benedicta, secus dandum de oratorijs
privata autem constructis etsi Epus dede
rit facultatem in eis celebrandi quae non ob
id censentur perpetuo et immutabiliter dio cul
tui dicata Ita Lanor. cap. ult. de Cons.
n. 4. Armilla, Sylvest. V. immunitas. alij
3tio extendit idem privilegium ad Ecclesias
pollutas, interdictas aut violatas et nec
dum reconciliatas, quia pollutio l. inter
dictum non tollit immunitatem Ecclesiae cum non plus
operetur quam ab Ecclesia praescriptum sit Ita
Suar. Ro. 1. de Relig. Tr. 2. c. 9. n. 6.
4to extendit ad totam Ecclesiae fabricam V. G.
tectum porticum atrium partes pariter exteriores
turrim sacristiam Ecclesiae coniunctam et similia quae

quae religiosis adhaerent religiosa censeri l.
Ex Religiosis de rei vindicatione. Nec ob-
stat quod in talibus locis Iulia non pollicatur nam
Iuliae violatio odiosa est, immunitas a favora-
bilis. Ato expetendit ad coemeterium Iulia-
nam propale trahit secum accessorium imo jure
cui ad quaecunque loca confinia Iuliae usque
ad 40. passus si Iulia maior fuerit v. Metro-
politana. 30. v. si fuerit minor. Ad oes
item domus clericorum aut religiosorum intra
dictum spatium existentes non a saecularium verum
huic juri passim Iuliae derogatum est.
Ex 2do. Immutatis eodem privilegio gaudent
Monasteria, conventus, collegia religiosorum cum
toto ambitu claustri et viridario quod totus
ille locus est sacer et religiosus. Item Hospita-
le Epi authe fundatum. Palatium item Epale
et ab Iulia secunctum modo tamen (ut vult
Clarus sed negat Palinatius in appendice c. 17.
n. 272.) intra passus eiusdem Iuliae sit con-
structum. Item domus clericorum saecularium
instar religiosorum in cui vicentium, semi-
naria puerorum, dum apprehendens manu
Iuliae portam quis clausam, aut vectem non
est accellendus tamen sa. Sicut nec apprehen-
dens presbyterum deferentem SS. Euch. aut sub
umbella ipsius incepta incedens. Ita Sacr. ibi Clarus
q. 98. Nov. c. 25. n. 18. Ex dictis

Colligitur 1o Committi sacrilegium contra loci
sacri immunitatem si capiatur l. extrahatur eius ex
loco sacro ad quem vel effractio carcere l. è
satellitum manibus dum ad supplicium ducerentur
elapsus confugerat. Idem dicendum de eo qui ad
iuncto promisit, se ad carcerem rediturum pa
tent tamen suos. Sylu et alij huiusmodi. si iuste
captus fuerat pone tradi ab Epo obtenta prius
cautione de impunitate poena corporalis
secus si iniuste fuisset detentus tunc n. ob
tenta iuncti elapsione non tenerentur. edire nec
Epus poet illum tradere. Alij tamen in neutro casu
putant Epum posse dare licentiam capiendi tum
quod eius gaudeat immunitate exceptis casibus in
iure expressis tum quod Greg. 14. in Constitutione
sua prohibeat omnem extractionem pro quavis pa
ce l. causa Ita Palinodius in Appendice. n. 140.
Colligitur 2do Violari immunitatem Iudicum si
eius cum solum vestem extra Iudicium posuit ex
trahatur aut capiatur Item si pedem l. manum tantum
exporrexit capite et alijs praecipuis corporis
membris intra Iudicium adhuc existentibus ita
n. vere dicitur extrahi è loco sacro.
Colligitur 3. non violari immunitatem Iudicii dum
eius extra locum sacrum deprehensus deducitur

ad carceres, coemeterium aut Ecclesiam eff-
in receptae epic, hic n. ad Dnum cui in bonis
facere non liber ad Ecclesiam, coemeterium
nec confugerit. Ecclesia a. Area eas qui ad se
confugerint, Ita Farinacius q. 28. n. 69 et
alij plures com. contra Clarum
Colligitur denique ex commisso sacrilegium qui eis
suspensio Voltario offensas relegetur, qui immunitate
Ecclesiae eripiat eum qui ex violenter extrahit
eum qui consentienti et fit iniuria. Cum n.
immunitas immediate concessa sit loco sacro, non
videtur renuntiari in favorem tertii cuius
a quo id cedere jure suo.

Quaeritur 12do. Quinam gaudeant immunitate Ecclesiae.

Resp. Gaudent hac immunitate reg. et feli Christi
in genere generaliter, suspectis intendentibus qui ex
ratione interdictis suspectis et hinc aliqui ex
in qui eam exprimunt, priores a. immuni-
tatis exprimunt. eos item bannitis, prosti-
tuti, assassinij et publicis exempli interfectores
Item Fornicatores et raptores Virginum, contra
Conventus. in vigore confraternitatis aliud et
tenentur sit fuerit confraternit. observandum a non
nec Jure Covarruvias c. 20. n. 13. Ut fures et
fugitivi ad Ecclesiam confugientes a saeculari
Judice extrahi possunt, eo quod hoc crimen ob eius
frequentiam perniciosum sit Patriae reipubl.

In alijs tn locis ut in Gallia fures gau
dere immunitate testatur Clarus n. 4. Et quod Covarr.
hic monuit de furibus idem statim infra n. 14
monet de debitoribus quos etsi sm cum sententia sub
batij in cap. inter alia n. 22. ad Iuliam con
fugientes tutos esse iudicet ut in extraneis
sint recte tn advertit hoc ius respu debitorum
civilium non in vibus usque adeo observari. hoc
verum est debere tales praestita cautione de
impunitate poenae l. per se l. per procuratorem in
iudicio comparere, et si id fre nolint pt Iu
dex post solemnem citationem bona eorum apprehen
dere et ex ijs petitoribus ad modum debiti
satisfacere.

Ex 2do Ricto immunitatis privilegio non gau
dent injuriis haeretici. Tum qa crimen haeresis
expresse excipit in Constit. Greg. 14. Tum
qa ab eo non debet quis fructum capere, quod nisi est
impugnare haeretici a. impugnare Iuliam
Extendunt hoc aliqui non ad haereticos solum
ob haeresim, sed etiam ob alia delicta asylum qua
rentes. sed contrarium probatur videre Sylv. Suar.
An v. Blasphemi sint tuti in Iulia quaestio
est. Cuius DD. hic non gaudere praesertim si blas
phemia sit haereticalis. Ita Reciang Ambro
sij c. 9. n. 10 et alij. Quidam tn salvo meliori

iudicio et praecisa consuetudine in con
trarium putant et hos gaudere eo quod immunitas
Ecclesiae favorabilis sit nec restringenda in
ad casus in jure expresse positos, blasphemiae
a. n. excipi in Bulla Greg.
2do. Nagani Judaei aliis officiales non Bapti
zati carent privilegio immunitatis Ecclesiae
uno casu excepto, si ni. veri Christiani fieri
velint et Bapt. non simulate sed ex animo petant
Ja dubio tamen judicandum est eos simulasse qui
praesumunt Bapt. petisse solum ne caperent.
Ex tamen Decianus sup. Sicar. c. 10. n. 22
3. Carent eodem privilegio publici latrones
et grassatores viarum qui itinera frequentata
l. publicas stratas obsident, ac viatores ex
insidiis aggrediuntur. Ita habet Cap. inter alia
et in Constit. Greg. 14ti. Publicus latro dicitur
qui in viis publicis hominis transeuntes vio
lenter aggreditur ac publice depraedatur quia
ob frequentata latrocinia pro latrone com
habetur. Aliquando a Grassatore quod hic publicas
stratas in urbe ille extra urbem homines aui
dendo invadat et spoliet. Unde grassator pub
licus vocatur qui ob frequentata in viis pub
licis furti aut homicidii crimina fama
publica talis existimatur. Ex quo sequitur
fures multos s. furantes in viis privatis

de iure vel consuetudine immunitate ipsius con-
trarium habeat Covarruv. var. resolut. [illegible] c. 11
n. 4. plurimorum contrariam consuetudinem allegans.
4to. Depopulatores agrorum non gaudent immunitate
Ecclesiae et ipsius in cap. inter alia [illegible]
mentio de populatoribus nocturnis, tum in con-
stitutione Greg. fit extensio ad profanos popula-
tores, et facta restrictione ad nocturnos
nomine populatoris agrorum illius ille qui de-
pascit alienos agros id est segetes vel fructus sur-
ripit et agros vel vineas vastat.
8to. Patrantes in immunitate Ecclesiae committentes
homicidia vel mutilationes in Ecclesiis aut earum
coemeteriis, juxta Cap. fin. de homicid. et habetur
expresse in constitutione Greg. 14. Ratio est, quia
per eos [illegible] ut immunitate Ecclesiae fruatur qui in
Ecclesiam delinquit juxta Cap. [illegible] de [illegible]
et in eo quo [illegible] pervenit [illegible] cap. fin.
Hic resurget 1mo. quid si quis occidit vel mutilavit
extra Ecclesiam et canale vel glande trajiciat
existentes in Ecclesia, vere [illegible] homicidium commit-
tere in Ecclesia.
Hic resurget 2do. Quod mutilatus vel vulneratus
moriatur extra Ecclesiam denuo [illegible],
acceperit in Ecclesia quia homicidii delictum censetur
[illegible] existimatur in Ecclesia commissum. Secus si extra

Iuliam ab hoc itidem extra Iuliam existente
vulneratus se recepisset ad Iuliam in eaque
mortuus fuisset. Ita ad privationem immunitatis
non tam attendit ad locum in quo quis ab altero
vulneratus moritur quam ad eum in quo mor-
tis causa necessaria applicatur. Maior dis-
ficultas est sic. Utrum existens in Iulia
privatur immunitate si existentem extra Iuliam
mutilet vel occidat. affir. Sicar. Couarr.
Farinac. c. 16. n. 223. Ratio eorum est quia licet
effectus delicti extra Iuliam consumetur abso-
lute tamen graviter delinquit in Iulia ea quae ibi
inchoat ad occisionem hominis quae est grave
peccatum. Idem dicit si quis in Iulia mandet mi-
nistro aut famulo, ut alium extra Iuliam
occidat alii tamen negant utrumque. Ratio eorum
quoad jus est, quia privatio immunitatis non incurrat
nisi in casibus a jure expressis in cuius a. non
exprimi amitti immunitatem ob aliquem homicidium
vel mutilationis in Iulia inchoatam sed consuma-
tam et expletam. Deinde quia privatio immu-
nitatis sit odiosa et penalis non restringendam
potius quam ampliandam videri, alias non est
is amitteret immunitatem qui adversarium in Iulia
ense insecutus eundem extra Iuliam interimit
quia nemo dixerit. Ratio eorum quoad 2dam
est, quia poena privationis immunitatis Iuliae

non sit extendenda nisi ad casus in Bulla Greg. ex
ceptos casum a. istum de mandante in Ecclesia vici
dere in Ecclesia alium extra ex Ecclesia non esse ex
ceptum. Quin imo sit aliquis inter quos Bonaci.
ius Constit. et alij apud Suar. sup. qui mandantes
alios vicisi et in Ecclesia excusent a poena a
mittenda immunitis s. ipsi dum mandant sint
in Ecclesia l. extra. Ratio verum generalis est,
quod mandans famulo quod mandans famulo alium
s. extra s. intra Ecclesiam vicidere l. mutilare
proprie non vicidat l. mutilet censura a. lata
contra sentes aliquid non liget mandantes l. consu
lentes, nisi in sentia censura exprimatur sicut
ex communi docet Clarus l. 5. sect. 8. Caiet. V.
Equivocatio Sanch. lib. 2. de matr. c. 49. poena
a. privationis lata contra homicidas l. muti
latores non afficiat mandantes quia nil in l. expri
mit. Atque sentia haud improbabilis est.

Difficultas est 2do. Utrum committentes alia de
licta in Ecclesia pater homicidium V. G. furta,
sacrilegia, fornicationes, incendia, incurrant pri
vationem immunitis. Nav. Covar. Suar. et alij qui an
Constit. Greg. 14. scripserunt affirmant incur
rere Quod quia sunt mentionem homicidij et mu-

tilavis tam exempli gratia Deus qui in eo debet
quis puniri in quo deliquit. Alij tamen negant in
currere. Ratio eorum fundatur est, quia privatio
immunitatis est sit trahenda ad casus in Bulla ipsa
non expressos. Ut optime tradit Farinac. in
Decisionibus Consil. 76 n. 7. et 9. Cuius sententia
ut qui post Bullam Greg. scripserit pro ce
teris amplectenda est.

Difficultas est 3tio An ij qui sic immunitatis
consequenda alios occiderunt prope Ecclesiam pen
deant immunitate? Ex gaudere nam vera
non delinquunt contra veneriam Ecclesiae cum in
ea sitam non perpetrent. Item sicut saepe dictum
poena privationis immunitatis non debet extendi in
ad casus praecise in Bulla expressos quemadmodum
sic Dom. definit. Qui enim se obtinendae
absolutionis in Jubilaeo de industria committunt
sita reservata sunt virtute eiusdem Jubi
laei quandiu duraverit absolvi. Ergo
Dico Non gaudent immunitate Ecclesiae qui per
industriam ex insidijs S. praedictorie occiderit
proximum suum. Ita Bulla Greg. sum. ex c. 21. Exo.
si quis per industriam occiderit proximum suum et per
insidias, ab altari meo avelles eum cuius ei
exemplum habemus in Salomone 3. Reg. 1. qui
Joab ad altare confugiente imponere non aliquid

eo quod per insidias occiderit Amasam et Alner.
Ille a. dicitur proditorie occidere qui alium non tamen ex
industria s. ex proposito enecat s. quod Amicitiam
simulabat cum eo quem occidit, s. qui dolose
aliquem seducit ut occidat, s. qui hoc inter
sicut nil tale praecidentem. Ex quo sit
ut ille dicatur proditor qui alterum veneno
enecat l. qui ipsum cui se ut socium et amicum
in via adiungerat nulla ipsa causa interve
niente occidit. Qui v. occidit inimi
cum non dicitur proditor in rigore loq. quia illum
occidat a tergo aut dormientem aut per insi
dias e fenestro stare petat ad necem. nam hic ne
cem cavere poterat et praecidere, sciebat enim
inimicum suum non fieri. Ita Carinaci. Consil. 76.
n. 7. Antonius Gomez Variar. resolut. 5. de
homicidio c. 3. Suar. ibi c. 11. Nec obstat
quod cap. Epodi duo dicantur sc. si quis per indu
striam occiderit et per insidias quia duae illae
voces (s. per industriam et per insidias) conuen
tim sumi debent ut posterior sit limitatio
s. determinatio prioris sensus. sit si quis occide
rit per industriam insidiosam sicut Cocarr.
vertit. Porro hic non comprehendit mutilatio
tantum aut vulneratio cum verba bulla eius pro

hoc casu non meminerint, secus in casu su-
periori. Ubi ad privationem Dominicis suffi-
cit mutilatio in templo facta etiam non secuta
morte vulneratio tamen nec ibi sufficit.

2mo Non gaudent immunitate assassini id
est qui pecunia aut alio pretio promisso con-
ducti praevio mandato vicidunt homines in-
cautos nil tale ab eis praecogitantes. Ita
communiter BB. Ex quo patet jo. Illum non esse
Assassinum qui sine pretio aut eius praevia pro-
missione alterum vicidit quis alteri gra-
tificandi causa faciat iussus aut persuasus ab
illo. 2do nec illum qui alterum vicidit pre-
via solum promissione vaga et catastrophica
ut si dicat nunquam se ei defuturum in
nute. 3tio nec illum qui sub spe bona
illius obtinendi alium vicidit l. spe alicuius
praemii a mandante accipiendi ergo vicidit
sine praevia pecunia l. promissione eius. 4to
nec illum qui adversarium cum quo inimicus
est vicidit sociis pecunia conductis ergo
non vicidit incautum. Dnus nec illum qui
pecuniam accipit pro expensis tantum itineris ergo
non accipit pro homicidio. Nota tamen sit hic
aliqua jo. Etsi ex defectu unius alterius
conditionis supra posita homicida non dicatur

assasinus tamen si proditorie et incautum ac-
cidat carebit immunitate quia proditoria occisio
est aeque casus expressus in assasinia. 2do Hic
itidem non sufficit mutilatio aut vulneratio
sed occisio vi ipsa subsecuta ad incidentiam
poenae. 3. aeque mandantes ac ipsum occi-
sorem privari immunitate quia isti dicuntur vi
assasinii in constitutione a. Greg. non dicitur tamen assa-
sinus sed et assasinii vos privari immunitate
Ex quo patet cur aliqui in casibus supra
§. 4 et 5. expressis regent aliquos man-
dantes et consulentes, immodari ~~dantes con-~~
~~silium~~ poena privationis immunit. eo quod
non dicantur homicidii vos, sed qui homi-
cidium committunt id est qui vi ipsa et per se
occidunt privandos esse immunitate. Idem Judicium
esto de haereticis non n. tamen ipsi sed vos angelicum
favorem exercitium eis praebentes hac poena in-
volvuntur, dicitur n. vi haereseos in Bulla a.
non dicitur haereticos sed haeresis vos hac poena
plectendos.

Quo dicitur non gaudent immunit. vi criminis
laesae maiestatis in personam Papae ut patet ex
Constit. Greg. Ubi Nota jo hic cupto dicti
nam paulo ante dictam implicari et mandantes

2. nec quod crimen laesae maiest. inducere pri
vatae immunit. sed quod committit in ipsam perso
nam Episc. Hinc si quod Episc. consiliarum
praefectum, Commissarium vel vicarium, non inciderit
in casum quo etsi iudicor reus laesae maiest.
non tamen in ipsam personam Episc. 3. Ad incur
rendum crimen laesae maiest. opus est ut Episc.
laedat a suo subdito extraneus. n. non aliter
reus. Ita Clarus 5. laesae maiest. n. 6. ex cri.

Quaestio 3.tia Qui sint effectus immunitatis vocatae ad
Ecclesias confugientium.

Ipse est aliquot. Ita quod reus in in loco sacro
nec capi nec vinculis constringi potest.
Ita vis. Sed tamen nihilominus iudex custodiam
Ecclesiae apponere ne reus libere aufugiat sed si
extra Ecclesiae fines constitutus sit capi et incar
cerari potest. 2do Quod dum est in loco communi sententia
mortis aut alia poena corporalis in eo statu
tui non potest, licet pecuniaria affici potest.
Ex cap. inter alia ubi dicitur: super hoc tamen
quod in ipsa facit est alias legitime puni
endus; scilicet Actor qui addit nec poenam
servitutis egalis aut Divinae mutationis decerni
potest cum adeo sint graves et corporalibus
forte pares. 3. prohiberi non potest quominus
Iudex aut rectus ad eum deferat ita habet
L. de praesenti Cod. de his qui confugiunt

nec, ut spoliari vbi ad Iuliam delatis in
vespere carendo deliquerit cum et ipsa gau-
deant immunitate. 4to Quod vero per vim e
loco sacro extrahi nequeat, et si ita fuisset
sit extractus iterum Iuliae restitui debeat
quod si tamen rogatus (blanditijs aut promissio-
nibus illectus egeat, non violari immunitas
secus si dolo a iudice eductus postea capiatur.
Ex 4to Quae sit poena extrahentium e
loco sacro?
Ex Eos jo. gravissimum scelus sacrilegij committere
poenas Clericos Iuliae iudici resistere ac vim
vi repellere claudendo foris Iuliae et si ita
vetas postulet auxilium laicorum implorando
in tali casu ad Iuliam defendendam. 2do pae-
ne debere iudicem arceri ab iniqua Iuliae
per censuras Iulicas praesertim excommunicationis.
non desistere et eum extractum protinus resti-
tuere velit vipta c. minor 17. q. 4. imo
in Constit. Greg. extat excommunicatio ipso facto
ijs verbis. qui nostrae constitutionis tenorem at-
tentare praesumpserit declaramus ipsam factum
eam censuras pro quae non tantum extrahentes sed et
mandantes constringunt vt docet papis Ste-
apolitana c. 7. n. 7. atque ab hac excommunicatione
nullus Confessarius sit vertute alicuius privi-

eiusq. absolvere in facultate speciali ad hunc
effectum habuerit ut habet in Constit. Clem. 8.
pro tamen Episcopus aut alius ab eo ad hoc de
putatus absolvere tradit noiata praxis lau
ciis. 3. Judex illegitime vero ab
Iudice abstrahens l. ulterius contra illum pro
cedens ex iustitia obligatur ad compensationem
damnorum eo fundam. Ita vir DD.
4to dicitur totus processus Judicij post eiusm.
violentam extractionem institutus ipso facto et irri
tus ut pote factus sine jurisdict. Ita Suar. c. 10.
n. 14. hinc non est Judex eiusm. delinquentem
torquere imo nec invidiae interrogare
consequenter nec eius tenere interrogantem indere
cum Judex non habeat jurisd. in eum ita ille
gitime captum.

Ex dicto Utrum et quomodo delinquens possit
ad Iudicem alium mutare locum recepit tradendus
sit Curiae saeculari?

Ex jo. Praelati locorum gaudentium immunitate
tenentur delinquentes consignare Curiae saeculari
eos requirenti si cognoverint aliquid delictum
ab eis commissum quod immunitate amiserunt.

Ex 2do. antequam delinquens ab asylo abstra
hatur obtinenda est ab Jo. l. eius officiali
expressa facultas extrahendi et capiendi

vel. Ex 3. necessario inter esse debet persona
Ecclesia facultatem habens ab Epo l. eius Vicario
dum aliquis è loco sacro extrahitur. Ex 4to
delinquens non statim atque eductus et captus est
tradendus est laicae potestati, sed in carcere noie
Epi detinendus donec ab eo l. eius deputato
cognitum fuerit, an vero sit delicti cui
privatio immunit. imposita est. Ex 5to
Epus non potest dare processum facto à Laica pota
te, ita ut si per eam cognovit vel potuisse
crimen privans immunitate Ecclesia eum statim
debeat tradere curiae saeculari sed debet novas
probationes recipere, Quod quia processus iste probat
aliquam suspicionem cum exhibeatur in propria
causa ipsius Judicis saecularis de sua Jurisd.
contendentis. Quod quia expresse dicitur in Bulla
cognito prius per Epum aut ab eo deputatum
an ipsi crimina superius expressa commiserint
vel a. dat facultas cognoscendi de aliqua
causa censetur etiam data potestas recipiendi probationes
circa illam causam. Ita Farinac. c. 8. n. 128.
Utrum v. vero qui ob aliqua delicta amisit
immunitatem potest in Ecclesia capi non solum propter illa
delicta verum etiam propter ea quae non est adiuncta pri
vatio immunitatis controversia est, placet vega
tica sententia. Quod quia Greg. vio tenuit ex

trahi delinquentes in ipsis casibus in sacra Bulla expressos, sublata facultate alii interpretandi. Tum quia alia criminum non faciunt rem indignam immunitate quam illa non potest extrahi, nec in carcerari aut postmodum in corpore puniri ita sylv. Scar. Parin. de Carceribus q. 28. n. 67.

Verum quia hic toto hac dubio dicimus de reis ab Ecclesia non extrahendis illigenda sunt de secularibus non a Ecclesiis. Hinc si clerici ob delicta ad Ecclesiam confugiant ab ordinario potest extrahi. Tum quia is maiorem potestatem habet, quam iudex secularis. Tum quia in Iudicio Ecclesiae non ita severe agitur ad poenam corporis sicut in Civili, si tamen Clericus commisisset ob quod deponendus est Iudici seculari tradendus esset, non potest extrahi, vel si extrahere non potest Curiae seculari tradi.

Dubium 12dum

De Immunitate Ecclesiae valde?

Immunitas Ecclesiae valde est privilegium quo clericorum aliarumque personarum Ecclesiarum bona a vectigalibus, tributis aliisque Civilibus oneribus morgatui aut Episcopi solvendis sunt immunia et exempta. Porro inter personas Ecclesiae hac immunitate in bonis suis gaudentes numerantur jo. omnes Clerici in sacris constituti

tuti, vel iter officiati, etsi in sacris non sint
vel quoque religiosi et religiosae in approbata
religione professi earumque Novitii ac Laici
conversi. Nec refert quod novitius non sit
vere religiosus, quia vere ad saeculum quae est
facultas ad vota saecularia electo officio ec-
clesiae transire potest, cum tamen exemptionis Confi-
cio gaudeat. Rem Novitius ex receptissi-
mo usu Ecclesiae pro Ecclesia persona habetur et
agnoscitur, unde non tamen in sua persona sunt, sed etiam
in patrialibus bonis quamvis necdum monasterio illa-
tis instar religiosorum Ecclesiarum exemptus ha-
bebitur. 2do. Clerici minorum ordinum et ja-
tonsura si non sint coniugati gaudent privile-
gio exemptionis dummodo habent conditiones requisi-
tas a Concil. Trid. sess. 23. c. 6. de refor.
expressas. 3. Clerici coniugati non sunt exempti
a vectigalibus neque iure Can. neque consuetud.
habent tamen privilegium fori et Can. sequentibus tamen
restrictionibus limitatum, ut dicunt Virgi-
nes, et quae unicae. 2. ut deferat tonsuram
et vestes Clericales, 3. ut ab ipso alicuius Ecclesiae
munere sit deputatus. Quare a. Sant. ~~quare~~
adamerit coniugatis Clericis immunitatem a tribu-
tis non a. privilegium fori et Can. causa est,
quia tales Clerici conquirendis divitiis ut thesau-

rizent filijs suis incumbere solent quod tu-
ret cum praeiudicio Episcopi in tributa per-
derent.
Bona Ecclesiae a saecularium Regaae li-
bera sunt explicita. jus genus. maales Ecclesiae
et adiuncta Cemeteria Sacra item Sestes
et via benedicta l. consecrata tanquam divini
cultus Instrumenta. Hoc horum est, quod ea ut
sic nullam utilitatem temporalem habent quae in
aestimationem venire possit quandoquidem ad divinum
ministerium dedicata nullis usibus profanis
applicari debent. Idem dicendum de Sacris et
ornamentis sacris in privato oratorio sub
potestate alicuius domini existentibus quae tamen ad
omni onere et servitio libera sunt. Eadem modo
aliae Ecclesiae domus et horti iuxta positi
ab exactione immunes sunt, siquidem haec via for-
me nullum alium usum habere possunt in ordinatum
ad sacrum ministerium ideoque nullo prorsus
alio onere gravari, aut si ante gravata e-
rant liberari debent. Ad 2. genus per-
tinent bona Ecclesiarum tam mobilia quam imo-
bilia l. a fundatoribus l. ab alijs pijs fideli-
bus ad Dei honorem oblata ut ab Ecclesiae Ca-
latis tanquam administratoribus in pium usum
puta Ecclesiae ornatum maiorum et pauperum su-
stentationem convertantur. Ejusque tamen in funda-

tur Ecclia aut beneficij in ipsa fundatione mo
deratam aliquam praestationem cum sui consensu re
servasset, nam eiusm. pacta s. conditiones servari
debet probat ex cap. veniens de conditionibus. Ad
3tium genus referuntur quae ad singulas personas
Ecclesias dnij capaces proprie spectant eaque dupli
cis generis sunt, nam quaedam ex titulo speciali acquisita
sunt ut beneficiorum redditus missarum stipendia
quaedam ex tit. speciali v. g. haereditate, arte, ideoque
illa clericalia haec patrimonialia vocari. Bona
clericalia ab vi exactione saeculari libera sunt
ita communis. nam haec s. titulum eorum acquisitionis
spectes, cum sacer et spiritualis sit s. ipsas personas
considerans utpote et ipsas sacras et exemptas
saeculari potestati subiecta esse non potest. Bona pa
trimonialia pariter ab exactionibus immunes esse do
cent cum Canonistae et Theol. Kao, quae solvere
tributum subditorum proprium est cum id sit signum
subiectionis, at personae Ecclesiae immunes sunt ab
Jurisdict. saecularium quae est a tributis. Confir.
Quia ong solvendi tributa non est mere valde
sed convenit ubique personas quae sub Principis Juris
dict. existentes lege tributi obligari potest, si
quidem bona ex quibus tributa per leges imperata
a subditis solvebantur postea ad alias passes
sones ac Bonas a Principis potestate omnino exemptas

Decemiant onere illius S. obligatione pariter
egimi. Item iuxta Reg. Abbatis c. vlt. n. 12.
de vita et honest. Cler. Si persona exempta
est consequens et res eius. Item mutata persona
mutatur et conditio rei. Si opponas:
Bona patrialia non Clericatum obligata fuisse
exactioni saecularis ingratus quam ea et trans
ire. Respondeo dicendum esse inter obligationem
vel n. ea, inter rei tamen per accessionem si persona
quae ingratus habebat tunc mutato statu per
sona mutatur et status rei: Vel bona per se
S. realem habent obligationem alicuius tributi vel per
sonis ex praecedente pacto feudali, censuali
Emphiteutico. Et tunc non attenta qualitate
personae quae possidet laicane sit an Iudica;
subdita, an exempta S. extranea res cum tali
onere transeunt ad Iudicem. Ratio manifesta
est; Quod is qui emptione legato ex rei ali
quam ad Iudicem transferat praecisione non potest
alterius iuri quod in re illa habet non sua quibus
rei moderator et arbiter est non aliena l. in
re mandata Cons. mandati. In quibusdam
casibus Clerici a praestatione tributorum non sunt
exempti. Jo. Si negotiationem exerceant
tunc n. licite ex eo quod emunt. Vendunt aut
deferunt negotiationis causa pro vectigalia exigi
pbt ex cap. quanquam de Censibus 6. Et hoc

in odium negotiantium uniuersitas deriuatur. si tamen
post trinam monitionem Dei a negotiatione non cessa-
rint tunc non et non prius amittunt immuni-
tatem quoad tributa. Praeterea si ex suis ecclesiis
negotiantur non a. si res Ecclesiae ad negotiandum
transportent eant non habent immunitatem tunc im-
munes a Gabellis qua delicitur Clericis Ecclesiae
uocare non debent. Dicunt illum illigandum de illis
ecclesiis solis in quibus Clerici negotiantur non V. de eligi-
bus suis Ecclesiis. si tamen ex suo patrimonio nego-
tiantur perdunt immunitatem in toto patrimonio sta-
tuta Glossa. 2do si possessio antiqua ad ius
Ecclesiae l. Ecclesiae veniret haberet unus perpetuum
annexum ac inuariabile V. G. aliquem censum l.
seruitutem Dei debitam l. unus reparandae via
publicae adiacentis ex tunc non est ab Ecclesia
persona praestandum est quia res quae cum sua onere
transit cap. cum non sit. 33. et cap. pastora-
lis. 35. de Rescriptis. 3tio Quando un-
tributio fundata aeque primario cedit in obli-
tatem dominorum ac laicorum V. G. pro reparatione agro-
rum et aggerum ne inundet bona Ecclesiae
et persona [illegible] si hostes infideles l. haeretici
devastent aut in [illegible] devastaturi sint
regiones catholicorum in quibus sit praedia et alia

bona Ecclesiae tali casu et ipsi Clerici na
di iure contribuere tenentur. Non est tamen
ptas laicis hac casu Clericos recusantes ap
pellere per se sed per superiorem Ecclesiae. Item
V. tributum exigit ad usum publicum vel
aeque causam V. G. ad reparationem pontium
viarum publicarum murorum urbis, tunc
in his remote solum concernentibus Clerus
immunis est. Ita Pastor. cap. non minus de
immunit. Ecclesiae quis alias contrarium sentiant,
saltem quando contributio laicorum non est sufficiens.
Inter quas Sa. V. Gabella Henriq. c. 5. § 6.

4to Quando laicorum facultates non sufficiunt ad
succurrendum publicae necessitati tunc aliqua
contributio imponi potest Clericis ad quod tamen
hodie requiritur consensus Papae ut colligitur ex
Bulla coenae. Nam forte periculum esset in
mora tunc non sufficiet consensus Episcopi cum suo
clero qui tamen hoc ipso non potest obligare exem
ptos nisi et ipsi consentirent. Posito quod con
sensu Praelatorum quorum est consentire tribu
tum non exigit authe laica sed Ecclesiae.
Et ita res illorum inferiores tenentur.

5to Si Magistrus laicus a Clericis V. G. orga
tinensis a Canonicis accipiat moderate pecu
nias ex pacto constitutas cum speciali onere

protectionis &c. Et eos ab haereticis protegat
ac cum alio simili onere id est tributum sub legitimo
suscepti oneris stipendium censendum est.

Saeculares Magistri aut Principes qui a Clericis
aut ex eorum bonis ad negotiationem non delatis
exigunt l. imponunt Praedagia Gabellas Pon-
toria collectas Allias et Anlia sub ipso
facto excommunicati per cap. quanquam in 6. neque
absolvi possunt nisi accepta restituerint. Si in
hac deliquerit Civitas ipso facto subiacet
Iudicio interdicto. Hodie a ista excommunicatione
est Papae reservata in Bulla Coenae excommu-
nicatione ipsa. qua etiam involuuntur quicunque
Iurisd. in fructus et redditus ad Iudicium pertinentes
vacante Iudiciorum monasteriorum et aliorum bene-
ficiorum pertinentes ex authe usurpant l.
quamvis occasione sui Pont. Adm. l. aliorum ad
id legitimam facultatem habentium expressa licentia
sequestrant aut arresto subponunt.

Verum circa has excommunicationes advert. esse pu-
tant aliqui an tributum quod a Clericis exigit
tale sit ut licite saltem a Laicis exige-
ret, an &c. ne quidem a Laicis non exempto exigi

licite poss., quales sunt Gabellae novae ex
acta à statu non licite. In priori quoque casu di
cunt incurri excommunicationem per Cap. quamvis quod
non est reservata. In posteriori vero incurri ex
communicationem Bullae coenae quae soli Papae re
servatur. Quae sententia placet Navarr. in
manual. c. 27. n. 69. et 70. Verum contra
est publicus sc. per Bullam coenae excommunicari
omnes exigentes praedagia Gabellas pro ad id
statum non licitas, si iam absolute non habent
statum exigendi, sed respective tantum id est exi
gendi ab his à quibus exigunt, v. g. Clericis
aut laicis alias exemptis. Ita Moli.
A. 670. et coin. cum eo BB. et Scapis Lulia.

Dubium 3tium

Quid sit immunitas personalis
quoad Privilegium fori, et in
quibus ea consistat?

Immunitas personalis quoad forum est privilegium
quo à sacris Canonibus suffragantibus et
Juris Civ. constitutis personae Lulia ab one
ribus Judicij Civ. eximuntur quousque a
se ea extendat sequ. Concl. quaeritur.

Conclusio. Personae Lulia in causis tam Criminal.
quam Civil. coram Judice saeculari nec unice

nisi nec iudiciari aut puniri ullo modo
sunt. Ita Cois ex Decretis Concil. et Pontif.
Nec obstat hic ulla, tum publici tum
privati mali avertendi rationes hoc n. non
dat ingratum locum iurisd. in Clericos
sed solum ius defensionis malis in casibus
infra ponendis. Personarum Ecclesiasticarum
nomine veniunt h. ex religiosi non ex
clusis novitiis et Conversis. Item eiusdem
qui militant sub aliqua regula profitentur
Tres quoque et nominatim 3tis ordinis SS. Dominici et
Francisci sunt. Non comprehendit
a Eremita in subditus sit alicui ordini
speciali Prelato aut Ep. Polet. lib. 1. c. 24.
Illique a hoc de speciali subiectione quam
ita sit quandam obligationem s. illa ex voto s.
ex pacto s. ex speciali munere oriatur.
Con. 2da Clericus a saeculari iudice citari
aut compelli non potest ad testificandum in
causa in qua etiam non agitur de poena sanguinis
Vad. ex testimonium alicuius authentice
requirere s. imperare actus est iurisdict. Clerici
a sit exempli ab hac iurisdict. quod si respo
stulare videatur ut Clerici testium in aliqua
causa regula pulsarit id dupli praestari vid.

jo. Et coram ordinario suo examina-
tus deponat ac depositiones ad Judicem se-
culares transmittat. 2do. Et ipsi Clerici
licitam det coram saeculari Judice com-
parendi. Verum consuetudo iam obti-
nuit ut Clerici saeculares a Judice l.
partibus vocati ad testificandum rege in
causis Civil. Altro accedant. si tamen falsum
testium dixerint tam causa cognitio quam cri-
minis punitio ad Iudicem Judicem referen-
da sit.

Con: 3tia si Clericus et laicus sint delinquent
et in concubinatu tota causa adversus et
rumque reum ad Iudicem Judicem pertinet. Ratio
quia secundum Regulam generalem quando plures sint delinquent
res ab eodem Judice iudicandi sunt cum a
Iudicis iudex dignior sit laico ad ipsum per-
tinebit hoc casu utrumque reum iudicare.
Recte tamen nota Menochius sententiam hanc in
praxi vix observari cum passim Judices se-
culares contra concubinas et mulieres su-
spectas procedere soleant. Circa quam con-
suetudinem duo sunt Not. nullo modo licitum
esse Judici aut apparitoribus in domum Caro-
chi V. G. l. Iuliam irruere et mulierem
in abstrahere quia est Violia usurpatata ad
versus Iudices.

[illegible] ista ad probandum Contradictiones quas
[illegible] scandalum quia [illegible] factas in [illegible]
[illegible] custodia [illegible] ob ipsius C.
[illegible] postea [illegible]
[illegible] hinc condemnandus in
sua probatione [illegible] de
[illegible] audiendus
crimine ipsius Clerici.
Cum: [illegible] In aliquot casibus licet [illegible]
Clericus citare [illegible] ad tribunal
laicale [illegible] cum Clerici [illegible] in suis
[illegible] judice laico. [illegible]
[illegible] judice [illegible] a laico [illegible]
Clericus [illegible]
[illegible]
[illegible] Clericus [illegible] laicus coram
[illegible] Clericus [illegible]
[illegible] judicia [illegible]
[illegible] foro [illegible]
[illegible] a judice laico
[illegible] ad [illegible]
[illegible] crimine [illegible]
[illegible] Clericus in flagranti [illegible]
[illegible] de perpetrando [illegible]
[illegible] a [illegible]
[illegible] judici [illegible]
[illegible] crimen [illegible]

[illegible]

tonsura et habitu [illegible] [illegible] se immiscent
q. n. l. ipso iure gaudent privilegio fori vt
docent multi l. certe post trina admonitione
[illegible] Clerici vt docent alij de quo Julius
Clarus [illegible] c. 1. 39. Practica crimin. q. [illegible]
Concilium Trid. sess. 23. c. 6. fori privilegio non
gaudet qui et in minoribus non habet beneficium
aut gestans habitum et tonsuram non serviat ali-
cui Ecclesiae ex mandato Epi., aut in Seminario
Clericorum vel schola vel Academia de licentia Epi. ipsi-
us [illegible]
in via ad ordines maiores degit
Con: sta [illegible] laicos [illegible] clericis
negare se habere, quod Clerici Praelati neque
quod administrare Justitiam. cap. qualiter et quando.
[illegible] Rubrica et Glossa d. prohibemus et [illegible]
[illegible] Clement. [illegible], quod maior [illegible]
[illegible] defectus [illegible] iudicis [illegible]
[illegible] maior [illegible]
[illegible] temporalibus [illegible]
[illegible] defectu iudicis
[illegible] cap. [illegible]
Clerici [illegible] cap. [illegible]
cap. [illegible] male
habere [illegible] metropolitanus [illegible]
administrare [illegible] non [illegible]
[illegible] iudices [illegible]

Dicitur quod Prelatus Ecclesiae adiuvet
tanquam sui regni Patronus et caput.
Multo minus valet quod [illegible] dicunt
Cancell. Bract. qq. n. 3. quod si aliquis Ecclesiae
Statutis vel aut [illegible] [illegible] [illegible]
ad Ecclesiam [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
iudices regni, qui ad se processum causae Eccli-
ae advocare ex minore et si quod [illegible]
factum comperiunt Ecclesiam iudicem ad acto-
rum [illegible] compellere valent. Ita n. [illegible]
speciali privilegio aut commissione [illegible] [illegible]
citra sacrilegam [illegible] aliene [illegible]
ditionis [illegible] Ecclesiae violare [illegible]
[illegible], [illegible] necesse est, ut iniuriam passus ad
superiorem iudicem Ecclesiae querelam suam de-
ferat, quod si in extraordinario casu fieri [illegible]
[illegible], l. [illegible] [illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible]
nullum afferre velit tunc ipse iniuriam passus na-
[illegible] [illegible] [illegible] et alius [illegible] [illegible]
[illegible] ad sui defensionem vocare [illegible]. [illegible]
[illegible] de republ. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
periculum [illegible] et [illegible] a [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible]
ubi [illegible] [illegible] defensionis modo [illegible]
fiat per modum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] modum [illegible] ac [illegible] defensionis

cum moderamine inculpatae Tutelae.

Ad 2. Si aliquis post crimen commissum eli-
giosus aut Clericus fiat utrum a saeculari
Judice puniri ac iudiciari possit?

Ex 2. Resp. Neg. Ratio est; si non criminosus
ad locum sacrum confugiens in extraneis et
a saeculari Judice puniri non potest quantumcumque ma-
gis si ipse personae sacrae effecta fuerit. Quippe
Nisi rex in fraudem Clericus vel Religiosus dat
factus tunc non contra eum Judex saecularis
procedere poterit etsi non ad poenam corpora-
lem saltem pecuniariam. Sed Quando
Clericus in fraudem status Julianus assumpsisse
putandus est?

Ex 3. Si Clericus a saeculari Judice an
mutationem status e custodia illegitime eru-
perit aut fidem datam fefellerit tunc con-
tra eum procedendi plenum ius habet Judex saecu-
laris. Ita Abbas c. de obligatione ad ratio-
cinia. Si tamen Clericus in sacris fuerit ex ipsa
sententia et tradione Julii Judicis.

Ex 4. Si Clericus an mutationem status praecedens
fuit a Judice saeculari per iudicium litis con-
testationem procedi potest contra eum saltem ad multam
pecuniariam. Ita vis ex cap. proposuisti de
foro competenti.

Ex 3tio si solum infamatus non esset statum
Clericalem nec Clericus iudicialis pro
verbis fuit non est iudex secularis contra
eum procedere mutato statu ne ad multum
quem secularem ita suar. contra Quarrus.
et Flores. quia non videtur aliquis fraude fre
quam iure suo utitur Clericus a. Asi de Cri
mine infamatus iure Clericatus aut statum
religiosum assumere potest. Quippe non tamen mi
nores Clericum Iudicium assumat tamen in
non tio pessimi se dicendi Reo sed effugiendi
secularem iudicem id fere presumit.

Ex 4to si quis non delictum emisit votum re
ligionis l. ordinis sacri quod postea exequi
ad declinandum tribunal laicum non posse a
laico puniri. Inducunt aliqui; aliqui do
cent posse; alii docent posse quod sed ad penam
pecuniariam quem quod tenet Quarrus. cap.
32. practi. quaest.

Ex 5to si quis dum privilegio Clericali gau
det delictum committat et postea ducta ipso
re privilegium illud amittat de Crimine
commisso ab ultimo iudice iudicandus erit.
Nam ut colligitur ex l. 1. ff. de poenis in iudi
cando reo inspicitur tempus delicti.

Nec tn̄ à Sinli inferas si laicus delinquens
ad Iudicium forum transeat à saeculari magistra
iudicandum fore. Nam disparitas est, quod lai-
cus ad statum clericalem transiens simpliciter
mutet forum Clericus a. ad laicalem ordinem
transeundo non tam mutet forum quam cum
tot forum cum foro, nil enim impedit quo
minus laicus ab Iudice Iudiciari
possit impedit a. unde quod Clericus à saeculari
iudice ob incapacitatem iurisdict. exercendae
in personam saecularem.

Dubium 4tum

Quid sit Immunitas Personalis quoad Privilegium Canonis?

Immunitas personalis quoad privilegium Canonis
est, quod Clerici l. Monachi sub anathema-
tis poena de facto incurrenda et summo Pont.
reservata nec caedi vulnerari, mutilari
occidi nec violentae manus in ipsos iniici
possunt. Ita ex Can. si quis suadente. c. 1. q. 4.
Ubi habet: si quis suadente diabolo manus vio-
lentas iniecerit in Clericum l. monachum
anathematis vinculo subiaceat et nullus
Episcopus praesumat eum absolvere in mortis

Vigente periculo vitae aut eius confectioni
praesentem et eius mandatum susceperit.
nomine Clerici illegitimi qui falso sub tonsurae
ab ipso acceperint quamvis aliqui et hi sola
canonis privilegio priventur. Item sunt Clerici
in coniugio viventes in tonsura et habitu
Clericali gestantes, alioquin habitu non in
stent, nec ex eorum nullus sub tonsura vivit
aliis aut in ministeriis constitutis quae
del privilegio canonis in a tribunali Ecclesi
eius stant aut Clericali tonsura ac habitu
gestant alioquin habitu ex mandato Episcopi de
servient, aut in aliqua schola vel Univer
sitate, nec licita Episcopi est in eam admis
sione nulli vestes. Et licet Clerici
in coniugio viventes de privilegio fori tn
loquitur non videtur de privilegio canonis
de hoc colligi debere necessario colligi ex
illorum difficilis amittat quam sententia ibi abbas
c. i. de Apostatis. n. 6.
Clerici et in Maioribus qui dimisso habitu
et tonsura negotiis saecularibus se immiscent
si ob eo monitu non desistant, canonis
privilegium amittunt cap. de audia. cap.
contingit. si vel dimisso habitu sed diu in
vel latrocinijs vel armis bellicis se immiscent
et non moniti privilegio canonis priventur
ut ibi fori privilegio sta abbas in d. cap.

3tio Clerici exercentes publice officium laicis
nis aut cauponis si coniugati sint l. habitum
clericalem dimiserint, atque ter moniti ab eo
non destiterint privatum dicti clericali privile
gio si tamen coniugati non sint et habitum clericalem
retineant amittunt privilegium quoad res tam
ita ut instar laicorum solvere tributa ac
vectigalia teneantur non a. quoad personas. Ita
habet Clem. 1. de vita et honeste Clerici.
4to Clerici s. in maioribus s. in minoribus exi
stentes qui per annum exercentes artem igno
miniosam ludionis mimi parasiti
ipso iure perdunt via clericalia privilegia
quam etiam omnes si ter moniti ab eo non resi
piscant cap. ult. de vit. et honest. Cler. 6.
Nomine monachi gaudentis privilegio
Canonis comprehenduntur etiam utriusque sexus reli
giosi et eorum conversi ac conversae, quis
in quibusdam religionibus proprie dictam professio
nem non emittant modo habitu mutato alicui
religioni se devoverint emisso saltem simpli
ci voto castitatis. Atque Novitij non sunt in
via ad professionem, hi namque in favorabi
libus nomine religiosi veniunt, eorumque gra
tijs participant ita ut etiam ut in pena delicta

a secular. judice vindicari, puniri
et puniri. Quia ad Clericos [illegible] illi gau-
dent privilegio Canonis si quis suadente [illegible]
cum [illegible] exceptis haec.

Ad Excommunicationem Canonis incurrendam duo ex-
requiruntur. ut sit actus s. internae laedendi
percussionis p. m. [illegible]. et actus externa iniuria
s. violatio gravis sit l. in corporis l. saltem
Clericis honore. Primum sit intentio laedendi
[illegible] [illegible] ex lege exempta ut incurrat
excommunicatio, vel actio versa laedat exterius
gravis sit sit tunc intentio laedendi a mente, p.
excusat excommunicatio ut incurrat [illegible] [illegible]
per [illegible] Can. supra [illegible] [illegible] [illegible]
quo [illegible] sufficit ad [illegible] incurrendam [illegible]
iniuria gravis [illegible] sit primum. [illegible]
[illegible] in [illegible] Can. l. [illegible] [illegible] incurrit
[illegible] sufficit iniuria [illegible] [illegible] [illegible]
corporis circa personam l. [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Clericum l. religiosum [illegible], [illegible]
[illegible] [illegible] percutere [illegible], [illegible], vel
violenter detinere in publico l. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] nulla [illegible] [illegible] [illegible]
fraudes [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
in [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

q in [illegible] ia [illegible]

pulueris, capillis persequi tenetur vt in fluuiis
aut fossam mittat equos tenendo, vel ingerere ma-
nus violentas in equum eius. Clericus ex fide
vel occidendo interea, vel [illegible] trahendo
suspendendo. Ast in hoc gratia nisi sit nave
corporis, attamen gratia fit temporis honoris.
cap. accepta de sent. excom.
Ista in sua possessione competentis
Est quis Clericus in sua possessione competentis
sibi ea ordinis Clericalis excommunicasset, quae
tas contrahit, vel Canonibus et privilegiis
fori praecipue in fauorem ordinis Clericalis
promulgatis sit: quare ast in forma [illegible]
privilegio expresse renunciet ea
Clericus, privilegio expresse renunciet ea
tamen inualida est, vel [illegible] facta Ista cap.
si quis diligentibus, de foro competenti. Item plerique
debent excommunicatis in curia à clericis sic seipsos
a malis valnerare Ista Haun. Mol. Tr.
2. d. 51. Ast denique excommunicatio lata con-
tra facientes et extendendo se ad mandantes
consulentes, vel exprimat et ex eis sunt Clerici
lib. 5. decret. §. [illegible] excommunicatio Canonis ex
Sacri concilii, capite mulieres §. vel. et cap.
grata de sent. excommunicationis, extendit etiam ad man-
dantes consulentes (nisi impedientes quidem ex
[illegible] impedire ideo esset poena facienda, si quis
tamen mandabit de Clericis verberandis vel [illegible]

an ipsius executionem revocaret immunis est
a poena excommunicationis et irregularitate licet man-
datorum nihilominus exequatur quia post ferrum
retractationem mandantis mandatorum [illegible]
malia [illegible] propriis [illegible] in
foro externo [illegible] [illegible]
[illegible]. De consulente licet [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] si consilium [illegible]
revocavit et alia via egit quae posuit ad
effectum impedendum eo tamen secuto poenam ex-
communicationis evadere et probl. [illegible] ab irregulari-
tate et damni restitutione [illegible] [illegible]
Antonin. 3. part. tit. 88. c. 2. [illegible] [illegible]
[illegible] n. 15. Mauro lib. 3. c. 4. n. 27.
[illegible] [illegible] [illegible] quoad irregularitatem et
restitutionem damni probabilior sit. Ideo [illegible] quia obli-
gatio restituendi et ferme [illegible] irregularitas
ex delicto [illegible] proprie dicto poenae [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] homicidio [illegible]
[illegible]. Excommunicatio [illegible] poena proprie dicta
[illegible] a [illegible] qui homicidii mandatum re-
vocavit et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]

Nota: Excommunicationis poenam [illegible] [illegible]
mandans aut suadens an ipsius executionem
poenam ducat, [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] consilium revocavit; [illegible] [illegible] mandans

Clerici consistit eandem postea renovet sit in
renovatio ad mandatarium [illegible] percipit [illegible] nihilo
minus excommunicationem in censuram. Ita sentio e. s.
[illegible] m. 183.
A. d. d. 7.
Cas. excommunicatus a censura [illegible] aliquo
Clericus est [illegible] irregularis. Et si quis [illegible]
[illegible] clericum quia [illegible]
[illegible] [illegible] allegatio [illegible] in foro
[illegible], sit [illegible] [illegible]
[illegible] debere [illegible] quod si quis
[illegible] [illegible] Clericum Joannes et ab eo ab
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], et casu [illegible] [illegible] contrahit [illegible]
Clericum [illegible] excommunicatos et [illegible]
[illegible] [illegible] Clericum [illegible] [illegible]
et si quis [illegible] Joannes [illegible] [illegible]
ac Jacobus [illegible] [illegible] hominem [illegible]
[illegible] in posteriori casu [illegible] homines [illegible]
[illegible] in priori a. [illegible]
[illegible] Clericum in priori [illegible] Clericum [illegible] Cleri
homines [illegible] Clericum [illegible]
[illegible] observans casu ac [illegible]
[illegible] Clericum. 2da Jam
[illegible] [illegible] ad [illegible]
[illegible] et [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] agi, [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] 4. 22. q. 1 a. 2.
[illegible] clerici [illegible] in [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible], [illegible]
[illegible], quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

in ... percussionis ad poenam et offendiculum.
3a. Qui ob defensionem suam vel alienam cor-
poris, famae, bonorum, pudicitiae Clericum ag-
gressorem [illegible] vel percutit etiamsi
aliquando excesserit modum defensionis nisi
... excedat et in contrarium aggressionem
suspenderit. Nota tamen quod si mulier aliqua
... et in ... si Clericus ipso facto pudi-
citiae suae ... si tamen ... tamen ...
bis aggredientem ... et verbis
si [illegible] verbis repellere ... non ... si
molestiis, et se ab eo vel in fugam vel ...
non aggredi posset. Vel ... pudicitia ...
mulieris facto ... a Clerico si tamen illa
modo ... ... et in
... ...
... Tamb. l. 4. c. 50.
Restituat Clericus vel in ... ablatam ...
restituere debet et ... quanta ... ...
... et propria ... ... in
... ... si ...
... ... de ...
... ... et ...
... ...
... ...
4ta Qui in Clericum cum uxore, matre, sorore
vel propria filia in ... agentem vel solum cum
sola in loco suspecto ... et aliis ...

cunctis suspectis manus violentas in continen
ti iniecerit, Can. excommunicationis non incurrit quis
peccet. Sin a. post intervallum temporis quo iustus
dolor sedari potuit hoc peruntiat aut ovi
dat censuram non effugiet. Item si data opera
in loco occulto se absconderat ut deprehensum
vindicare posset Nav. consil. 25. de sententia excom.
Haec tamen praedicta excusatio locum non habet in
aliis consanguineis quae peruntientem in ja
linea consanguinitatis non attingunt. cap. si
v. f. cetero. Mol. ubi B. 55. n. 5.
5ta Praelatus si disciplinae causa Clericum
etiam in maioribus peruntiat a censura Can.
immunis est, modo percussio non sit valde in
decens aut notabilis excessus, si moderata
habita ratione personae et culpae aliae cen
sura excommunicationis non evitabit Nav. c. 27.
n. 81 Suar. B. 22. l. 1. n. 48. Patri
laico non est permissum castigare filium in ma
ioribus constitutum. Mol. tr. 4. B. 56. n. 9.
contra Navar. frustra dictam sententiam esse suam
causam. Idemque dicendum de magistro laico comparatione
discipuli in sacris constituti, l. etiam de Eccli
co si inferior sit in gradu quam is quem peruntit
ut si Clericus in minoribus peruntiat existentem in
maioribus, l. Sudiaconus diaconum non v. si fa

perior inferiorem gradu perpetuat. Ita
moli. Itaque vel tamen adventus non memo tam
modi personas facilius à m. p. et consequenter
ab excommunicatione excusari eo quod difficile in
tendum se cohibeant quam graviter et sepe
delinquentem filium l. discipulum castigent
verbere. Et tamen per filium praeceptor discipu
lum, propinqui suos propinquos in minoribus
constitutos disciplinae et correctionis gratia
percutere sine excommunicationis poena. Ita habet cap.
ex tenore. cap. cum Volte §. vel. de sententia
excommunic.

Porro Ergo non per
se sed per alium Clericum non a. Laicum Clericos
delinquentes corrigere debet cap. non licet Dist.
86. sed Abbas per se ipsum non per alium disci
plinae causa religiosum percutere potest in mutatis
l. orationibus causa alia ut exigat. tunc non per
clericum l. alium monachum non a. Laicum
ut praestare potest alioquin tamen qui tales ver
berari praecipit quam verberantes quis ob
delictum excommunicationis sententiam incurrunt. Ita
Cap. Ursitis. de sententia excommunic. Consue
tudine tamen fermè obtentum est ut liceat Prae
latis religiosis castigare subditos per
alium religiosum quis tamen conversus sit pue
ros, tamen ac nativitas et Clericos in minoribus
et per Laicum saecularem ex commissione Prae

lati disciplinae cum verberari possit, Moli-
cius n. 8. Licet de Iuris dispositione con-
cessum Praelatis aliisque Iudicibus Ecclesiis non
sit punire Ecclesias personas sibi subditas per
laicum licitum tamen est eis comprehendere illas
per laicum et trudere in carcerem ac in fine
ut secularis statuta licite possint in carcerem
mittere derivas de mandato Ecclesiarum
statuum.

Ad 6 Excommunicatione contracta ob leves Clerici
l. monachi percussionem qualis esse censetur
si fiat palma pugno, pede, ligno aut la-
pide non relinquente post se ullam maculam
aut lacerationem carnis nec membri mutila-
tionem, dentium aut notabilem crinium (barbae
evulsionem, nec sanguinis immodicam effusionem
quoque nec ex circumstantiis aggravata est, et
Ep. ordinario iure absolvere, sed etsi gra-
vis fuerit percussio dummodo non enormis in
gravibus casibus ut si Clerici in ordine viventes
aut Clerici eiusdem Claustri se percutiant,
Ep. l. ordinis Praelato cum iure absolvendi
ptas competit. Enormis ac percussio cum iure
semper apud Sedem reservatur. Ratio cum iure
quia multi regularium Praelati, ut et religio-
si mendicantes et qui eorum privilegio potiuntur

papae beneficio obtinuerunt et etsi,
excessus enormis fuerit suos absolvere [illegible]
moli. cit. B. 60. atq. hac de [illegible]

Lo 5ta

De Juramento.

Dubium Primum.

Quid et quotuplex sit Juratum?

Juratum est invocatio Dei Numinis in testimonium
et confirmatione alicuius rei dubiae. Dat ha-
remedium ad expediendas lites [illegible]
[illegible] vis [illegible] Juratum. [illegible]
testium saepe non sit sufficiens ad veritatis confir-
mationem partim propter defectum [illegible]
partim propter defectum [illegible] necessarium sunt ne-
cessarie ad dictum testium, ita [illegible] nec [illegible]
[illegible], nec [illegible] aliquid [illegible] S. Thom.
q. 89. a. 9.

Not. tamen [illegible] ad [illegible] Juratum non sufficit [illegible]
ba Juratum tamen [illegible] proferri [illegible] aequivi-
[illegible] et [illegible] Jurandi aliaque [illegible]
ac [illegible] Juratum, [illegible] contra [illegible] si [illegible]
[illegible] interna adsit [illegible] Deo [illegible]
Juratum et obligatorium [illegible] sine ulla signorum
pressione [illegible] quod [illegible]

principi sponte. Not. 2o. Ad hoc ut Judex
sit certus et velox sui continere meam tam
tiam sub invocatione Dei testimonii factus veri
tacalet; Vel hoc est Judicis verba canonicali
ut sufficit promovendo, contra Deo dicere Reg
sub ne [illegible] Reg. et Aplis neg, [illegible]
sed Judex per se leg. [illegible] simplicii [illegible]
time [illegible] dicat. [illegible] ex cognitione [illegible]
quod dato et [illegible] Dico per se leg. [illegible]
nato [illegible] cognitio formalis [illegible]
[illegible] spectanda est in primis
[illegible] [illegible] sive cognita sit, [illegible]
intentio cognitionis quae [illegible] completam certitudinem
ne [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] Reg. et [illegible] Aplis. [illegible]
nat hoc [illegible] Reg. [illegible] [illegible]
Judex accipit, [illegible] hoc, neg sub ita [illegible].
[illegible] moraliter cognitio [illegible] aut
[illegible] [illegible] relinquat filios.

Not: 3tio. Invocatio Dei non est test-
monium aut [illegible] explicita, ut neg Reg. [illegible]
presse in confessione [illegible] [illegible]
[illegible] S. Pauli c. [illegible] testes [illegible]
in [illegible] med. ad [illegible] [illegible] [illegible] neg. [illegible]
implicita [illegible] per [illegible] ut absolute [illegible]
[illegible] alios in [illegible] Blasphemia [illegible] (Idololatria)
[illegible] ut in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ac [illegible] [illegible] [illegible].

Ipsius Juris ratione Chry. math. 2. 3. ita ex-
plicavit, qui iurat in Colo, iurat in Thro-
no Dei, et in eo qui sedet super eum, sic et per
crucem iurari solet cum ordine ad Deum in
ea mortuum. Item per sancta Evangelia, quippe quae
infallibilis Dei veritas nobis manifestata con-
tinet.

Not. 4. Sexus l. similes dicti modos, Juris
per Deum, l. per Deum ita est, testem in vero
Deum, testis mihi esto Deus. expressum et in
dubium Juris fratrem continere. Dubitatur
tamen de hac formula; aut meum aut; in verbis
Juris ratione habeat?

Resp. In foro iudiciali ea verba censeri
Juratum, puta si Judex dicat: Lob ochu auf
drin aid.

Resp. 2do si ipse extra iudicium ea verba ad confir-
mandum dicti suis adhibeat. et intento aliquid
acta iurandi desit, non fore Juratum, sed dictum
l. promissum loco Juris. et sensus verborum sit
tam certum esto meum dictum l. promissum ac si
iuratum sit.

Resp. 3tio tamen verba illa in vulgari et sermone
plerumque Juratum continere, si deliberate pro-
ferunt, ut testatur Sanch. lib. 3. c. 2. n. 1. ad

tenentur fideliter et velle exequi verba ut ex fide
quae sunt aliena: ita juramentum confirmatorium exige-
ret, respectu ad quod nec [illegible]
ut illa verba in fide sua juxta communem sensum
sola praestanda sunt, et non ad alia [illegible]
intentione conceptus.
Not. etiam verba illa, in fide mea, ubi ista
et esse Card. l. 2. q. 89. n. 6. cit. qui dicit
per fidem meam hoc faciam [illegible] offert in [illegible]
[illegible] hoc faciam sicut
[illegible] atque [illegible], [illegible] hoc faciam sicut
fidelis sum [illegible] solo. pariter [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] aliquid [illegible] et [illegible]
[illegible] a [illegible] [illegible]
sicut [illegible] [illegible] vel [illegible] [illegible], et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] hac persona [illegible] [illegible] vel in
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] aliis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible], in [illegible], in [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per

aiat vero exercitiis, nec curare per conscientiam
quis est radius et participatio quam dicta veritas
quae tam intentio facile praesumi non debet.

Iuxta dicitur ja in verbale et corpo-
rale. Verbale est quod fit per verba dicti Numinis
contestationem virtualem vel expressa sententia.
Corporale est, quod praeter verba corporalem exer-
citium contineat, v. g. digitorum decussatio tactus
sacrosancti Evangelii. Sequitur a corpo-
ralis actio ut cum maiori deliberatione veniat
ac timore iuvet, ita quod huiusmodi circum-
stantiis aggravatur obligatio et violatio curet, et
maiorem poenam meretur.

2do. Dicitur in contestatorium et exerci-
tatorium. Contestatio est, quod fit per simplicem contest-
ationem, ut cum simplici Deus invocatur, ut per Deum vero,
Deum testor. Exercitatio est, quo quis sibi hujus
rebus in aliquo divinitus inferendum peccatum
si verum non sit, quod dicit, et in hac parte adde-
ritur Deus sit in testem veritatis et vindicem falsi-
tatis si falsum dixerit. quae postremo ratio est quod
Iuxta amoenum ut Mr Sanchez huius generis
est quod dicitur per aiam meam, Deus me puniat,
moriar. Et illud verbum in sua ipsa facit
mihi Deus et hoc quoniam exercitatorie peccat

[illegible]

3tio Juramentum assertorium et promissorium. Assert:
est quo confirmatur veritas vel falsitas de praesenti
vel praeterito, ut juro me heri [illegible], hoc est
occidisse. Promissorium est, quo confirmatur
veritas vel falsitas de futuro, juro me [illegible]
[illegible]. Circa quod [illegible] dicendi sunt
Not: 1o Ad veritatem juramenti assertorii sufficit moralis
assertionis propositae veritas, [illegible], quod [illegible]
[illegible]

Not: 2o [illegible] juramentum promissorium de [illegible]

[illegible]

[illegible] eleemosynas pauperi acceptanti [illegible]
firmat et iuste fiunt. Ubi etiam [illegible]
legatos Deo acceptabiles, Volo et iuro;
[illegible] S. [illegible] praestandi, [illegible]
[illegible] pronunciatio in [illegible];

4to. Neg. [illegible] iuramentum in [illegible] et so
lemne sit [illegible] solemni forma
[illegible] et [illegible], tacto Evangelio [illegible].
[illegible] Sanch. [illegible]
[illegible] nec per se [illegible] in confess.
[illegible]
[illegible]
[illegible] per se [illegible]
[illegible]
[illegible] blasphemia [illegible]
[illegible]

Dubium 2dum

An et quomodo liceat iurare?

Resp. [illegible] per se nec est malum nec per se
[illegible] medicina
[illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible]
[illegible] per se [illegible]
[illegible]

dicitur à (Christo) mediatore. [illegible] Deo Patri [illegible] unus [illegible]
[illegible].
[illegible] Durandus de [illegible] convenientia [illegible] de-
bitis [illegible] constitui [illegible] satisfieri [illegible] aliis [illegible]
[illegible] gradibus [illegible] [illegible] Reg. [illegible] [illegible]
infallibiliter [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

Vera. habet debitas [illegible] constitutas [illegible] ex
parte [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible] probabilis
qui [illegible] à [illegible] [illegible] [illegible] à [illegible] in
iudicio [illegible]. ut Christus [illegible] dignitate [illegible] [illegible]
[illegible] magno [illegible] [illegible] peccati, [illegible]
[illegible]. [illegible] non dignitate; [illegible] [illegible] [illegible] publi-
[illegible] [illegible] [illegible] aliis [illegible] [illegible]
2do [illegible] parte [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] perfectos [illegible] [illegible] [illegible],
plenaria, [illegible] per membra (Christi) [illegible] [illegible] habet
membra [illegible] quae [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] per [illegible] membra et vulnera Christi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] determinate [illegible] perfectos [illegible]
[illegible] [illegible] ab [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] a [illegible] per [illegible] [illegible]
aliquis [illegible] [illegible] ad Deum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad Deum peccato [illegible] propria [illegible]
[illegible]. 3tio [illegible] parte [illegible] probabilis [illegible]
[illegible] [illegible] iudicio [illegible] [illegible], [illegible], [illegible]

[illegible]. Praeceptum [illegible] contrarium esse
[illegible] abrogatum est. [illegible] parte [illegible]
[illegible] sit [illegible] est [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] promittat [illegible]
[illegible]
[illegible] divinis consiliis repugnantes, [illegible]
[illegible] peccabit [illegible].
Valet[ne] juram[entum]. [illegible] de juram[ento]
[illegible] religionem
[illegible] in monasterio [illegible]
[illegible] valet [illegible] prohibet a religio[ne]
[illegible] religionem
[illegible]
[illegible] ad religionem [illegible]
[illegible]. [illegible] valere [illegible]
illicitas, indifferentes, divinis consiliis ac
pietatis officiis adversas, ita et juramenta
talia [illegible] et juramenta. [illegible]
[illegible] in [illegible] hoc [illegible]
[illegible] causa [illegible]
[illegible]
periculo peccandi se exponit. [illegible]

tudo sit peccatum veniale. at quoties mortale? si
quis est solitus iungere mendacium iurato [illegible]
aliquod v. si quis habeat hanc consuetudinem iurandi
et mentiendi; at sic talis semper peccat
mortaliter v. [illegible] dum iurat, si in re peccat,
quod consuetudinem malam iurandi et mentiendi
deponere sit in animo studio adhibito ut
res. Tunc ipsa consuetudo desinit esse
voluntaria, ut et amplius peccatum non talis
peccat saltem mortaliter. si ita per consuetu-
dinem inadvertenter falsum iurat. Secus est,
si absque studio deponendi consuetudinem
perseveret, tunc enim propter spreta peccatum [illegible]
[illegible] quia consuetudinem s. peccandi [illegible]
causam a se non removet, sed potius [illegible]
talis est mortaliter peccat [illegible].

3tio Iurans [illegible], ut si quis falsum iurat [illegible]
[illegible] mortaliter. [illegible] iurato assertorio ut falsum et
[illegible] nullius [illegible] confirmare et
sine animo iurandi. Ita ex parte [illegible] v. [illegible]
n. 4. 2do. Promissorio iurato promittens
sine animo implendi vel se obligandi v. [illegible]
sicut se pastorem ut [illegible]. [illegible] mortaliter peccat
eos qui iurat et sine intentionem [illegible]
quod iurat sine [illegible] v. falsum [illegible]
tione [illegible] v. [illegible] in familiari collo-
quio sine [illegible] [illegible] aliquid quo

hoc acc. saepius quae audientes mendo comed
pecc. et falsa, iudic confessori, ipsius
ipse alicui mente apprehendat, tenetur et ta-
lis, nihilominus ita ut quod tali dicto non confes-
sus, manet postea tenetur aliquid fore. Affirm-
Lo. 1. c. 4. quod si hoc est ex mali eadem
ita inventi et si imperfectam est invalida ac
integrae oppositi, videtur ut videtur peccare; quia
in tali casu licitis ut hic interrogante eludere
Verbis aequivocis, et est facile subtilius
aliquis, ut si [illegible] me fecisse, si fecit hoc
Verbis non fecisse. Item potest a confitente
Verbis negatus transferibus tamen, qui falso
putatur posse infectus. Et nec videtur esse ne-
gare in compositio sensu factum, si vero
specialis tamen illud in factum ut sic absolute tamen
ut, sed tacere videtur ad intentionem inter-
rogantis et comparentis. Tamen illud non
posse Sta. Sylv. et Azor. non negat Affir.
Sic et potest adultera probatum ejus a viro
suo interrogata negare crimen adulterii
sui confessariis et ex orig. interrogat.
et nec quaeritur negare post factum se quasi
interrogati. Licitum ejus iurare se duntaxat
aliquid ut iurare aliquando si postea, plenius
sit. Aliqui putant mercatores mort. pe-
care qui non negat iuvare sua bona merces

commisse, et hanc solam se una cum alijs vi-
deri tm̃ sponsare pro a [illegible]. Si [illegible] et
redat in notabile [illegible] [illegible] et
alsi grave scandalum, plura de his
3bus requisitis Sanch. lib. 4 c. 21.

Dubium 3tium

Quae sit mãa, vis, et obligãt.
contractus?

Resp. 1o. Contractus promissorius quo quis se ob-
ligat sub poena ad praestandum promissum in
[illegible] [illegible] mãa, alsi animus complendi
[illegible] habuisset [illegible]. [illegible] [illegible].
Quid si ad habuisset animum se obligandi?
Resp. Sanch. lib. 1 de matr. d. 9. [illegible]
[illegible] ad nil teneri, [illegible] qui dolose [illegible]
[illegible] intendens [illegible] l. se obligare aut [illegible]
[illegible] contra [illegible] cum [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ad nihil potest intendere
[illegible] obligari, [illegible] tm̃ [illegible] [illegible] l. damni
ad compensare aliquid et intendit ad [illegible]
[illegible] tenet. l. [illegible] facta iniuria [illegible]
[illegible] [illegible] l. et grave scandalum [illegible]
[illegible] virgines [illegible] defloravit sub promissione [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] fide [illegible] et promissione
sibi sane [illegible] [illegible], tenet ad [illegible].

iere, quod alii non tenentur satisfacere pro damno illato.
Et, si vir sit multo nobilior probabiliter non tenetur
eam ducere, sed illa excessum nobilitatis nouerit
sed non quod damnum oblatae virginitatis non tenetur
tanti, quanti obligatio ducendi vxorem multo inferioris
status, quare in tali casu poterit pecuniis
aliisve ebq compensatio fieri.

Dico 2do Rubitans an iuraverit ad nil tenetur.
Ita Cor. Soto et Sucar. Ro. 5. D. 40. S. 2. n. 15.
Quia in tali dubio melior est conditio possidentis
suam libertatem, dubitans ni sciebat se an liberum
fuisse neq; ibi iam constat se per iuratum a libertate
excidisse, sed quod tuto se exhibere liberum se esse, sed
Obligatione et promissio iurata absq; tamen plena de
liberatione.

R. Non obligare saltem sub mort.

Dico 3tio Iuratum de opere sed mortali vel veniali
illicito nullam obligationem parit. Cois. ex regula 58.
in 6. Non est obligatorium contra bonos mores
praestitum iuratum. Ratio. Quia involuit contradictionem
unde ut quis obligetur ad malum a quo tenetur in conscientia
abstinere.

Dico 4to. Iuratum de opere indifferente non ex fine
et circumstantiis honestum nullum vim obligandi
sed ut si iures per certam plateam non transituram

Rão. Qa ao in nullum finem honestum elata
vtiosa, ideoq; mala est, cum nullus actus humanus
in inducendo possit esse indifferens et consequenter
non potest esse obm Iuris promissorij. Quod si tamen
eadem ao l. promissio ex obo suo indifferens
ad finem bonum referatur capax fiet obligationis
Iuris, vt si iures te certam plateam non transi-
turum causa petendi vitandi, hoc non hac omissio ho-
nestatem vitetis. Vnde ideo est capax mea est obli-
gationis ex Iuris.

Dico 5to Iurium de opere indifferente
h. inutili aut illecito de facto ita nullum est,
vt licet postmodum mutata circumstantia
vtile et honestum fiat, non tamen convalescat. Sicut
eg. Iuris. 6. non firmatur tractatu Hispanis quod de
iure obtinio non subsistit. Item solemniter
aliquot casus. 1. Iurasti tamen causa et inuti-
liter certam verbis plateam non transire in qua
deinde incipit habitare persona quae potest tibi esse
a causa petendi, quo casu intermissio transitus in-
cipit esse bona cum ante esset indifferens, non tere-
ris abstinere a transitu quia iuratum in initio
non valens convalescit minime. 2do
Contra ja sponsalia simplicia iuratus contra-
gisti 2da mortua ja sponsa non tereris cum

non contrahere qui promisit et Juravit hinc
facta [illegible] ab initio irrita. 3. obstrictus voto
simplici castitatis [illegible] contraxisti sponsalia post
et sponsalia [illegible] teneris servare contractum et qui
ab initio nullus fuerat.

Dico 6.to Juramentum de [illegible] contractibus
factum de re [illegible] [illegible] vel [illegible]
impeditivus vel ab initio nullum est [illegible] vel si in
[illegible], v.g. matrimonium, [illegible] directe impeditur
[illegible] vel orbi
[illegible] castitatis [illegible] nullus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] et postea
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Rei? quia saepe [illegible] statutis ubi quae in form[illegible]
legi. [illegible] se emendavit, & aliquis interesset
eo ergo. Nota. [illegible] [illegible] [illegible]
communis contractu fuerit [illegible] in qual. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et de [illegible] [illegible]
semper obligat, nec in aliud [illegible] [illegible]
[illegible] pro arbitrio Juramenti [illegible] [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] emittat, [illegible] eo [illegible]
[illegible] [illegible]. [illegible] V. Juravit [illegible]. [illegible] [illegible]
So Reg. Juris – Juravit [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] pro [illegible] dispendio salutis [illegible]
[illegible] [illegible]

Actio [illegible] Juravit [illegible] [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] à Civil. Lege prohibito [illegible] irritato ob
[illegible] [illegible], ut [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] obligare Juravit [illegible] et bonos contra
mores Civil. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] pro libertate [illegible] [illegible] [illegible] praestari [illegible]
[illegible] contra bonos mores [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] Juravit [illegible] in alterius [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible], [illegible] aliqui [illegible]
[illegible] per alienas [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dolo et errori
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] renuntiationis [illegible] et [illegible] in

ricibile potuerunt, tum leges civiles et, juramento
firmabiles fortiores sunt. 3tio Contract[us]
pro. l. pupilli sine curatore debitis juste leg[.]
et vim su[a] sibi juris acciperent aliq. qui
vis et per violari. 4tò Juramento facta conven-
l. alteri ultra solidos 40. etiam promissio
Jure ut fidejussores illo
de
tu accedente roborant. fidej. Mulier pro al
tero fide nihilominus et obligat efficiebat et
privilegium Velleianum a Senatus consulto concesso
fidejussione Creditor quoque
neque inplere ... nec cum. vel cupit et sol
licito ...
venti repetitio concedit sibi invocat ...
solutionem facta fuerit sunt. Denique fidejussor
creditus nempe ut solvens liberari, ...
tu tenet. Atque in his recursibus ...
debitum ita firmat contractus solus invers Vlay,
vire ad solutionem tenent.
Nos. dicimus 3tio. de opera ... vire probi
...ipsa partes et contracti vire non in
... affirmare ... firmari qui n. ...
nulla ... obligatio ... Lex ...
firmatur ... confirmari ... habere ... aliq.
...tum.

Ripi 2do. Quando legis prohibitio l. irritatio non prohibeat sub causa, quia alias iuratum Reo fidum irritum foret vigore regulae, non obstat iuratum praestitum contra bonos mores, quorum oppositum hic est praestitum.
Sic non valet iuratum de crimine non manifestando de crimine reipubl. perniciosa, de non indendo iudici legitime interroganti. Item iuratum quo Clericus praeiudicabile denuntiat privilegia fori l. Comunis.
Ad discernendum v. quod id quod contra Caeles leges fit l. promittit petitum sit. hanc habe regulam. Leges prohibentes aliquid aut quarum finis praecipuus est commodum ipsorum pacificentium ne damnum aliquis patiant non obligare solent sub causa si v. finis earum praecipuus sit bonum publicum reipubl. ut est immunitas Clericorum integritas iudicii civilis p. ea sub p. m. obligare solent ita ut nec iuratum accedente ijs convenire possit.
Div. 8vo. Iuratum praestitum pro alterius iniuria v. g. ut aut metu extorta ordinaria servandum est si sine iurantis peto fieri sit, id est si turpitudinem contineat tam ex parte

exegentiis et acceptationis ista. Ex parte in-
certis dicta l. 3 - 30 - reg. Supra dicta de-
ficit hoc praestitum sacramentum et ipsi fidejus-
sori et observet cum iuratus est l. à legitimo
contractu eligeat. Ex hoc deducunt
aliqui. 3o. Ut si debitores ad solvendas
usuras usque ad liberant sibi de observantia
lationem usurarum eius fidei iuratus.
ergo debitores de furto. Ad 2um Resp.
iuratus latroni usque exigenti pecunias
iuratus juramento ab eo ei legitime relegat.
petitum ubi quo solvitur et l. contrarium à latrone
[illegible] solvitur et l. contrarium à latrone
equidem l. à latrone expellere. Resp. digi
ordinarie validum ei furtum, quam aliquibus
casibus fallit assertio. 3o. Si ergo tale contractus
quod ratione oppositum ob bonum publicum
nullus. Iterum, matrimonium et sponsalia solum
ita et professio quam male ex[illegible] acce
dente furto vel confirmari [illegible]
manent tamen aliter dicta. Ad 3um Si erat l. 20
l. 3. sit vera [illegible] ei [illegible] promisse [illegible]
nec promissio nec [illegible] [illegible] [illegible]
ex defectu consensus [illegible]. Ideo si erat
l. doli dans causam contractui fit vera ne

tollere vi conditionis; ergo deficiente condi-
tione cessabit vis eiusdem utrumque et obliga-
tionis.

Dico 9. Etsi metus incussus ab alterius
iniuria ab eo, vel cum turpitudine ex
parte solius exigentis aut acceptantis, stari
debet et servari debeat. Et promissio in re
[illegible], tamen nec teneri nec conscientiae in
firmat contractus ut ex eo promissor [illegible]
obligetur ac in iudicio ab eo compulsus [illegible]
Ita Sanch. lib. 1. Dec. c. 7. n. 77. Sanch. lib.
4 de pact. n. 20. et Lib. 3. moral. c.
Exemplum sit [illegible] si promissarius [illegible]
[illegible] promissa sit [illegible] in externo foro
promissarium compellere [illegible] ad solutionem
[illegible] promissarius nullum accipiendi ius habet.
[illegible] ad contrahendum [illegible] ad [illegible] promi-
ssio [illegible] dolo inductus [illegible]
tandem iniusto metu ac [illegible]
nulla [illegible] in externo foro [illegible] compul-
sio ad solvendum. Ita Azor [illegible]
[illegible] et [illegible] qui pro [illegible]
[illegible] metu [illegible] obligat [illegible]
[illegible] in [illegible] conscientia [illegible]
[illegible] in externo [illegible]
vel [illegible] ad [illegible] qui [illegible]
[illegible] in integrum restituendum.

stipulatio et q. debiti [illegible] effectu [illegible]
[illegible] juratio valet, et juratio validat et
confirmat contractum factum vi adjecti
[illegible] q. promissione firmat eidem tunc [illegible]
[illegible] aliquando [illegible] ex justitia tenere
ad exhibendam rei promissae ad quod prius
promissarius tenetur [illegible], et q. juratio [illegible]
promissione [illegible] promissionis [illegible]
est, [illegible] promissionis [illegible]
prior obligatio [illegible] alienum [illegible] q. pro
missarius ad rei promissae [illegible]. Vid. [illegible]
[illegible] dolo [illegible] ad [illegible] in
[illegible] injusto [illegible]
[illegible] postea [illegible] solutione [illegible] statim
[illegible] promissario ad
[illegible] promissario [illegible] obligatio
[illegible] legitimo [illegible]
[illegible] postea [illegible] legitimo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] effectu obligatio [illegible]
[illegible] juratio [illegible]
[illegible] promissione [illegible] promissarius
[illegible] legitimo [illegible] injusta [illegible]
[illegible]. Vide [illegible]
[illegible] c. [illegible] n. 15.
B. 249. [illegible] contractus
[illegible] promissarius
[illegible] publicum [illegible]
[illegible] promisso [illegible]

[illegible] contrahendi matrimonia plura praesumpta [illegible]
invalida sunt.

Dico 10°. Quando duo pacta, seu contractus sunt
aequales inter se, posteriora [illegible] [illegible]
vel praeiudicant priori simplici v.g. promi-
sit sponsalia Titiae, deinde eadem invalida
promittit Semproniae tenetur ducere Titiam
altera neglecta. Si vero duo pacta aut
contractus sunt ipso iure [illegible] tunc posterior
non praeiudicat priori, seu invalida
ad simplex, v.g. promisit Titiae sponsa-
lia et iuravit deinde eadem promittit Sem-
proniae eamque ducere tenetur Semproniae, con-
tractus posteriorem [illegible] in priori [illegible]
iurag.

Dico 11°. [illegible] in dubio stricte [illegible]
interpretandum est [illegible] religionis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Ita [illegible]
[illegible] quo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illegitimi [illegible] [illegible] [illegible] in
[illegible] [illegible] Ita Glossa cap. [illegible]
de [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ultra limites
[illegible] v.g. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] interpretandi
[illegible] de alia navi illicita quo [illegible]
[illegible] et [illegible] [illegible] [illegible]

Item iurasti servare statuta alicuius Colle-
gij. Vicisti l. iurasti servare Regulam S.
Ben. Illius iuxta l. vetus sm differam sta-
tutorum intentionem legislatoris loci con-
suetudinem. Vn si statuta gravis momenti
et sub m. p. obligatoria fuerint iuxta trans-
gressio novam mortalem sacrilegij cuspam ad
gerit, si a. fuerint levia et sub ven. tm
obligantia l. tm ad poenam subeundam eodem
modo iuxta obligatio illigenda erit. 3.
Iuxta bona fide praestitum, ne ultra in-
tentionem iurantis extendendum est, saltem im-
plicitam s. tacitam eam sc. quae in mente iu-
rantis venisset ultra dubium adiecisset.

Porro in vi iuxta promissorio quis absolute
sumpto facto tacita quaedam conditio continen-
tur ja est (si Rotuero) nemo n. obligatur
ad impossibile. Quod si una pars ei promis-
sa sit impossibilis altera possibilis, tunc utile
per inutile non vitiatur si utile ab inutili
separari potest et sm dependentiam ab illo promis-
sum fuerit. 12da est, salvo iure et
auctoritate superioris si is iuxta sibi praeiudicans
irritare aut aliam iustam ob causam in eo di-
spensare velit. 3. est vi is in cuius gratiam
et utilitatem iuratum est obligationem emittat ubi tm

Brigdum est. Nam l. Iuratum fit tm̄ ordinis
in gratiam hois nec directe in eius utilitatem et
si iuret quod amico suo ingressurum se Religio-
nem aut alium pietatis opus facturum et
tunc ille cui promittit non potest absolvere
promittentem quia promissio ei non facta est propter
se Reo. Si vero iuratum propter fiat hoi,
s. in utilitatem eius ut si sponsalia iurata
contrahas cum aliqua, si iures famulo dare
honorarium, tunc ex cōi sententia hoie remit-
tente obligatione cessat et obligatio iuris er-
ga Reum. Item si iures te non arcessa-
rum honoratum hospitem introeundo ostium
illius n. m̄ ille honorem talem respuat l.
remittat ut notavit Tolet. l. 4. n. 22.
4ta Condio est, si eadem statu per-
manserint s. notabiliter mutata non fue-
rint, quia notabilis mutatio ipse alium obm̄
facit ad quod se verisimiliter iurantis intentio
non extendit. Item sponsus a sponsalibus et
iuratis resilire potest ob notabilem paupertatem
aut deformitatem sponsae supervenientem.
Item promissio gratuita quis iurata sit
revocari potest ob ingratitudinem gravem pro-
missorii. 5ta est, si alter quoque
promissis suis steterit quod in reciprocis
promissionibus locum habet. patet ex cap.

veniens r. de iure iurando, qui frangenti
fidem, fides. Item si qs mihi hodie in
rebus promittit equum ego v. alio tpe aliud
promittam, et frangens tamen si ille fidem non ser
vat neq; ego promissionem servare teneor.

Dico deinde: obligatio iustitiae quae praecise ex
vinculo religionis contrahitur, vio personalis
est, solumq; vivo durat ac nec ad haeredes
aut successores transit. Prob. Item si canon
ius aut Capitulum pro se et suis successoribus in
perpetuum promitteret aliquid in ea vice, t. fieri
tenerentur, successores non obligarentur
ratione religionis sed successione vel obligarent
ne facti ss hoc ex vi legis aut confoederationis
nis; Item ideo Stantes Capituli vel comunitatis;
Item ideo liberi Vasalli non imme
diate tenentur fidelitatem praestare ex
stricto iure, sed ad effectum sui Homagio vel obli
gationis.

Notandum denique (obligatio iusti
tiae quae praecise ex vinculo religionis contrahitur)
quia etsi haec non sit ex authore extinguitur
tamen adhuc manet obligatio iustitiae si
ratio promissionis cum materia promissionis
vel tenetur sit ... bene n. exhibenda per
a promissario acceptata, tunc mortuo
promittente obligatio religionis, perseverat
iustitiae quae ad haeredes transit ut ei non in
iustitia satisfaciat.

Dubium 4tum

De Irritatione, Dispensatione et Commutatione Iuramenti.

Circa irritationem iuxta Praenot. eam usurpari usque earum personarum, quae alterius stati subae iuxta edere non possunt in iis dependentia et voluntate earum quibus subsunt ita ut ea irrita reddere valeant quibus ipsis praeiudicant. Haec porro dependentia duplex est. Una per se, si nimirum voluntas iurantis ita subordinata s. subiecta sit voluntati alterius ut in sua obligatione inducat hanc conditionem si alter consenserit l. non expugnaverit, sic filius in pubes a voluntate Patris, religiosus a voluntate sui Praelati dependet. Altera per accidens ratione materiae de qua aliquis iurat si alterius stati subae sit ut si filiusfam. Vocat calicem argenteum templo hoc praenotato

Dico 1o. Iuramentum promissorium in solius Rei quam praestitum per dominationem statem suis, Praelati, Mariti, Rmi irritari potest. Ratio quia sigm. iuramentum nil aliud est, quam votum iuratum votum a. est a ditis personis irritari et iuramentum quod accedens voto ipsius naturam et conditiones assumit.

Dico 2do Juratum et hoc praestitum irri-
tari potest, jo si Verbum circa materiam alterius
dispositioni habeat, vel Papa irritare potest via
iuxta circa beneficia Ecclesiae edita, cum ea
ad plenissimam eius dispositionem pertineant. Item
Ergo via iuxta Clericorum circa res suae di-
spositioni subiectas, ut si iuret Clericus se vestes
sacras commodaturum e loco non discessurum
in debita solverit &c. 3do si Verbum cir-
ca promissionem et contractum qui dubium
statu pris, Praelati, Rmi, Ducis &c. infir-
mari possunt. Item Praelatus vero promissionis
iuratas suorum regularium sine suo consensu
factas irritare potest. Sanch. lib. 3. moral.
c. 20. Item Pater et Tutor via pacta in-
vita impuberis, tum ob aetatis imbecillitatem
tum quia eius voltas et obligationes alterius stati
subiecta sint.

Quoad dispensationem et commutationem Juris
attinet

Dico jo. Qui ordinariam vel delegatam
statum habet dispensandi et commutandi in votis
habet etiam eandem in iuratis. Ita Sanch. lib. 8.
de Matri. B. 2. n. 18. Ipso. Quia votum et
iurium in iure et quoad BB. aequiparant
quia ferme similes erga solum Deum ex religionis vir-
tute obligationem habent.

Dico 2do. Juxta circa materiam Papae re-
servatam C. cuiusm. sit de castitate perpetua de
religione incunda de peregrin. ad limi-
na Apostolorum, ad sepulchrum Rmi, et S. Jacobi
edita) Et ipsa reservata sit adeoque in
generali concessione S. privilegio dispensandi
aut commutandi non veniunt in speciali expri-
mantur. Ita Cajetan. BB. contra Rabienam
Navar. Sanch. B. 13 et 3. moral. c. 19 dicens
nullum Juxtum absolute editum Papae re-
servatum esse de quacunque materia sit editum
non item votum. Verum generalis Ru-
liae consuetudo et praxis resistit.

Dico 3tio Juxtum confirmatorium pro-
missionis Rmi facta ordinarie elapsi
non est in eo consensu eius cui praestitum
est. Ita communiter BB. quia in tali Juxto Rmi
acquisitum est ius quo proprium sicut et aliis
bonis invitus spoliari non est. Nisi ordi-
narie non acquiruntur aliqua casus [illegible]
[illegible] bonum Ruliae cui privatum Rmi re-
dere debet iuxta elapsum postulet. 2do
si ita crimen promissionis mereatur ut in
poenam spolietur eo quod iuxta promissionem ac-
quisivit. Ita Excommunicatorum Rmi subditi
solvuntur iuxta fidelitatis ipsis praestitae.

3. ob graves iniurias quas passus est in
rem. ut si iniusto metu adiurandum suis
sit adactus ultra dimidium iusti pretii lesus
Verum quia is qui solam habet plenam delegatam
dispensandi non potest hunc iure suo privare
ideo hic non potest dispensare nisi id eidem speciali
sit concessum quod bene notandum est.

Alio 4to Quartum factum in commodum
3tii si sit pure in Deum directum V.G.
Iuro quod velim virginem pauperem hanc do
tare calicem huic Iulia offerre, ab Ecclesia
aliisque Prelatis sententiam iurisdictionis. Antiquus vero
ratio iure relaxari potest etiam consensu
eius in cuius utilitatem redit iustor aliorum
votorum quae in solius Dei honorem fiunt
Ita Cris. Ratio, quia cum huiusmodi iuxta fiant
personae Deo et in eius honorem obligatio
ipsi acquirit et ipse est proprie creditor
pauper v. l. Alia tamen designatio ut mea circa
quam is cultus est Deo exhibendus. Confir.
Quia in huiusmodi iuxtis nullum ius acquirit
ei in cuius gratiam eduntur etsi in illa con
sentiat eamque acceptet ideo sine eius iniuria
ut causam alii in Dei honorem cedentem a Pre
latis relaxari potest.

Signatae dispensationis gratia ordinario. Itaque quando
potestas delegata abrogatur quando haec dispen-
sandi ordinarius aut eorum privilegijs gau-
dentes cogitarunt, sed certa privilegi-
ijs concessi l. commissionis plerumque
videtur l. saltem illius, ut Vicarij l. Guard.
delegatio l. commissio, quia sicut ut paenit-
entia dtij quod bene censetur fieri si verbo
verbo aliquo persona aut voluntas facultas
iam acceptata sit, ubi vivat jus nullum
ex eodem gratia acceptatur. Quod si v.
verbo acceptata sit a privilegiato ob
neglecta causa cum aliter fit, ut allegans
na r. G. indulti indigentibus tribuere
[illegible] hinc conceditur, ne si velut l. quod
iure committunt, ergo eminentiam fundatur
l. in officio suo l. officij ordinarij pro
videtur.

Dico 3tio Quando nullum ipsorum communi
dtij facultas vel sola clausula fit, hanc enim
ad [illegible] facta illi 3tio et ab eo a
cessatione, hanc [illegible] subdit ordina
rio [illegible] dispensandi aut com
mutandi [illegible] illius 3tij [illegible], in casibus
supra [illegible] Dico. quod bene [illegible]
[illegible] in contrarium et accept. illi
3tio [illegible] ipso invito [illegible] [illegible]
lib. 4. [illegible]

Q. Utrum et[iam] praelat[us] Eccl[esiae] possit iuste
ob iustam causam v. g. [illegible] aliam in
incapacitatem [illegible] relaxare?

R. 1o. directe relaxare iura quae sibi per
modum absolutionis l. dispensationis [illegible]
[illegible] [illegible] iustam relaxare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
solos [illegible] praelatos pertinet.

R. 2o. Indirecte relaxare [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praelatus [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. Exempla [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] praelatus
[illegible] [illegible] [illegible] causam [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] l. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]. Ut docent [illegible] l. [illegible] causa.
Cod. de [illegible].

Qo 6.ta

De Voto et Voti relaxatione.

Dubium Primum.

Quid sit Votum?

Con. Votum proprie dictum est promissio de
liberata Deo facta de bono meliori
Ita aois. singula parla exponuntur.
Dr. jo. Promissio est excludat nudum
propositum quia votum procedit ex volte se ob
ligandi Deo. S. promissario est ei exin ius
acquiratur quod adeo verum est, ut si quis per in
vincibilem ignoriam non sciuisset voto omnem
esse obligationem voto non teneatur multo magis
tenebitur si quis habuisset actum positive con
trarium obligationi, id est, expresse noluisset se
obligare ad id quod vovere se putabat. et si
propositum habuerit idem exequendi. Signate
dixi ignorantem voti obligationem eo non teneri;
quia qui tm de obligatione vovens non cogita
vit voto teneri si alias deliberate vovit
nam voti et iam eius obligatoriam novit
non item si prosus ignoravit. Eodem modo voto
teneri qui habuit quam aiunt se obligandi et
promittendi non tm exequendi nec promissam ut
vir docens BB. Nec obstat votari voti

quod iste cum volte non exigendi sed praecavi
condi nullum ergo bonum sed grave peccatum committat
quia licet talis actus vovendi quia peccatum
est Deo displiceat est tamen quia voto promissa est
eidem placet et accepta est, et non actus ex obiecto
suo bonus et solum prava circumstantia operantis
vitiatus unde etsi talis vovit male votum
tamen implere potest bene. Atque ita Deus votum
istud, si non acceptat ut meritorium praemii
acceptat tamen ut obligatorium voventis. Circa
eandem partem adhuc

Not. 1o. Ad votum obligationem sufficere promissionem
sive tacitam ut si quis sponte sacerdotium suscipiat
quod nonnulli aliis caelibatus sacris ordinibus
annexi, licet non tunc caelibatus non
faciat mentionem, implicite tamen ex illo
vovere.

Not. 2do. Ad votum non sufficere intentionem indi
rectam quo eligit aliquid in sua causa, quare li
cet homicidii reus sit qui alterum vivendi in
ebrietate praescivit quod ebrius sic fore soleat non
tamen valent vota emissa ab eo qui praescivit
suam ebrietatem ad vovendum facilitatem quia ad vo
tum requiritur directa obligandi intentio Sanch. lib.
1. de Matr. B. 8. n. 21.

Not. 3tio. Ad votum sufficere voluntatem vovendi
permanentem in suo effectu, sic valet professio

deliberate incipientis caeremonias in
professione fieri solitas, licet in ipsa pro-
fessione ob multitudinem circumstantiarum
tantum, aut divinorum contemplatione absque
actualem profitendi voluntatem non habuerit.
Sanch. 4. Mor. c. 1. n. 6.

Dico 1do Promissio deliberata. Quae ad
vocandum effectum exigit consensus liber. Non
ergo votum ex subito animi motu ac passione in-
dicium praecedente conceptum non obligat si-
cut n. ex tali motu non censetur quis peccare
ita nec vovere. Ita a deliberatio ad voti
valorem exigitur ac sufficit, quia ad incur-
rendum p. m. sum illud Glossae in cap. mulier
32. q. 1. qui sed potest obligare diabolo potest
se obligare Deo. Porro quem statim poenitet
post emissum votum non eo ipso probat se in suf-
ficiente deliberasse quia aliquando fit ut ad post p.
m. quis mox poeniteat. Dubitans v. sta-
tim post votum an voluerit se obligare con-
sequenter ad dubitare potest an habuerit animum vo-
vendi vovendi, et quis in dubio consultis-
simum sit dispensationem voti tenere et dispe-
tere, probabile tamen est, in dubio an quis voverit
neminem teneri voto, quia melior est conditio
possidentis. Sed in dubio an quis unquam vovis-
sit quam vovit l. an sit obligatus modo

[illegible] sit reddere pertinentibus uxoribus. redd-
debitum sit [illegible] mulier coniugata quae in viri
Vetus addit quod [illegible] cum
[illegible] [illegible] possibilis [illegible]
[illegible] sit, [illegible] sit, modo nulli
gravis fuerit, et dicit ac coniugata ad do-
[illegible] sit [illegible] [illegible]
[illegible] sit et [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] Nav. [illegible] manual. Nav.
[illegible] qui petere [illegible] [illegible] illi-
[illegible] venialiter [illegible] illi [illegible]
[illegible] sit adeo [illegible] et [illegible]
aut [illegible] adeo [illegible] [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible]
[illegible] coniugatis [illegible] forum. [illegible] lib. 7. de
matrim. [illegible] Uxor [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] nulli [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Qui [illegible]
[illegible] aut alias mulieres extra [illegible]
[illegible] [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] Not.
[illegible] Vetus addit quod [illegible] coniugata [illegible]
[illegible] [illegible] viri [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

exploranda, votum illud est irritum l.
simplex sit l. solemne saltem, nisi [illegible]
in delicto debito in [illegible] [illegible]
quo non delicti, adhuc ab initio [illegible]
vitii quod vitiet illud sit nulla [illegible]
3. Ignorantia l. error tollens consensum vol
untarium efficit votum nullum [illegible]
Not. ignorantiam duplicem esse, unam nega
tivam seu privationem erroris, aliam privatio
nis, alteram positivam seu pravae dispositionis
Ad quas si negativa ignorantia sit circa sub
stantiam rei promissae v.g. [illegible] votum
obligationis [illegible] in ea [illegible] [illegible]
verum proprie [illegible] obligationis voto. [illegible]
quia talis ignorantia tollit proprium voluntarium
[illegible] nihil enim magis contrarium est consen
sui quam error. [illegible] in [illegible]
[illegible] voluntatem obligandi se ad [illegible]
se alii tali voto obligari [illegible]
[illegible] sit circa [illegible] et [illegible]
promissae [illegible] v.g. [illegible] votum
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in ea [illegible] [illegible] a [illegible]
ullo errore [illegible], quod si sit in eo [illegible]
[illegible] [illegible] voto, [illegible] absolute
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ab [illegible] l. illam [illegible], [illegible]
illud [illegible] [illegible] sit eo quod [illegible]

Sui conceptionis occultata per gratiam completa
sit Verbo cum voto proposito a [illegible] stat [illegible]
eiusque idea [illegible] illius [illegible] Virginis et [illegible]
consequi Virginisse conceptam, cum [illegible]
[illegible] Nec [illegible] [illegible] difficultas
[illegible] [illegible] [illegible] memet, haec [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] sit [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] propositi
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] illas [illegible] Ita [illegible] [illegible] lib.
[illegible] et [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
Quod si [illegible] sit [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] sit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
adeo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] [illegible] Jerusalem [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] 100, Virginum [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible], Virginum [illegible] Benedict. [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
ab [illegible] [illegible] [illegible] [illegible], Virginum [illegible]
[illegible] cum [illegible] [illegible] cum [illegible]

disciplinas nec[essari]as ad officia et alia propria
ad sacramenta sed in his et similibus casibus si
error sit circa ea quae respiciunt Deo superstitio
committitur directe, deinde ubi tractatur de
Deo. Dico: non semper nisi voluntarie committitur
secundum aliquem modum scilicet affectate vel
scienter, sicut in illis [illegible] quae inter-
dicuntur, tamen in illis [illegible] ad confessio-
nem [illegible] solicite qui ipsa illas [illegible]
quae doctrina facile aliquis exemplis appli-
cabit, quod sit [illegible] ignorantia [illegible]
sit vera [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] sit [illegible] [illegible] ad [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] [illegible] ignorantia [illegible] sit et [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sit et [illegible] [illegible]
[illegible] quae [illegible] potest pro [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible].

Dico 3. Superstitio [illegible] facta Deo [illegible]
et [illegible] [illegible] quae [illegible] Deo [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
modo [illegible] [illegible] est, quo modo [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Deo [illegible] [illegible]
[illegible] superstitio [illegible] [illegible] [illegible] pro
[illegible] [illegible] et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] a
religione [illegible] [illegible].

Dñi dñi de bono meliori qua parla
insinuar mãa voti de qua cõ sequ. de
bijs agendũ.

Dubium 2dum

De Materia Voti

Mãa voti duplex est remota et propinqua
remota sunt res ipsae quas in rei homine nos
facturos esse l. omissuros promittimus. pro
pinqua v. est ipsa nra operatio l. omissio rei
promissa. Ut a. mãa remota voti sit con
veniens 3. requirunt. 1o. debet esse in nra
potestate 2. debet esse opus bonum. 3. debet esse me
lius q. eius oppositum. Ita Cas. quod ad jus
attinet, pt. stulte n. promittis quod in tua
potestate non est. Ipsum votum de simpl. non per
cando ver. nullum est secus si addas. ex pleno
deliberatione, nam hoc possibile est. Item vali
dum est votum de certi generis puto ver. non pa
trando multo magis de mortali non fundo qua
cum rei gra pnus esse mort. vitare. Quod
si votum sit partim de re possibili partim de
impossibili tunc si partes totius sint divisim
promissae et sine dependentia inter se, ita ut
singula per se sint mãa voti virtute quasi
multiplicis validum erit votum sine partes

possibilem. Ut vovisti abstinere 5. diebus
a carnibus, iam a. non potes in bis semel
teneris abstinere bis aut semel. Vovisti
loco pro donare 100. floremos, iam v. non
potes nisi 50. teneris dare 50. Si v. partes
totius collective et per modum unius l. in
dividue promissa fuerint tunc si aliqua
pars voti impossibilis sit, vovisti totum vo
tum. V. G. Vovisti te Iuliam edificatu
rum ad pauperem postea adactus non teneris
ad partem possibilem et edificare tantum capellam
quam mana voti et individua sic edificatio
Iulia, quae per modum unius promissa pro
fuerit. Quia votum personale factum fuit
impossibile per modum accessorium teneris ad sub
stantiam omissa modo, ut vovisti in pane et
aqua peregrinari ad sacram eremum iam in
mis difficile tibi est, cum tali modo votum
exequi, teneris ad peregrinationem non exequi.
Vovisti ire ad sacram eremum cum oblatione li
bra cera, cera postea non habes, teneris nihilo
minus ad peregrinationem. Exequi enim mo
dus additus fuisset ad minuendam difficultatem
rei promissae. Ut si vovisses te peregri
nationis causa exhibitum ad S. Jacobum si
dem equitare non potes, non obligaris ire pedes.

Ad 1. quod votum perpetuum factum est im-
possibile vult et accessorium s. modus sub quo
illud conceptum fuit. Et novisti peregrina-
re in Cilicio aut cum ieiunio in pane et
aqua. Si postmodum peregrinari non potes
non teneris ad ieiunium nec in dicere Cilicium
obligatus es. Vocasti ad indulgias lucran-
das confiteri et communicare in die festo, si ca-
su postea indulgias lucrari non possis nec
confiteri l. communicare teneberis, quia cessante
principali cessat et accessorium. Si quis
plura vota eaque incompossibilia edidit ser-
vare dedit quod dignius est, quia duobus praeceptis
concurrentibus quorum utrumque sit impleri non potest
minus dignum cedit digniori votum a. est ipsi
lex quam quam sibi vovens imponit etc.
Si v. sint aequalia posterius irritum erit prius v.
servari debebit quod si dubium sit an prius vo-
tum dignius existat posteriori tunc ulcito poste-
riore prius servandum erit, nam prius est ipsi in pos-
sessione et consequenter implendum. Quod
ad 2dam Condicio attinet ergo s. per se s.
ex circumstantia malum non est aperta voti materia:
quare ne n. malo Deus non honorat, ut si

novos ha[illegible] bonum. utrum in eo fuerit
eleemosynas daturus et bonos glorias quae
est mortalis peccat dando vel quod sit ac
in p. veniale v. si dando Deo. Sicut
si in[illegible] faciat vel quod dando iniquitas sed petit
Deo gratis esse affirmat, ut hic vel peccat
mendo sed est tenere ad [illegible] [illegible]
vel ea ignorantia in re [illegible] [illegible]
Deus et votum factum de opere licito sed est
vel illicitas a Deo [illegible] ad agendas
quos est vel illicita acceptas, et si novas
Deo. [illegible] Deo ob [illegible] victoria ob
factas l. obtinendas. Resp. a.
[illegible] [illegible] bonum ob malum finem, [illegible]
et malus finis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], et tunc [illegible] votum
et si novas eleemosynas [illegible] obti
nendas, l. illicitas [illegible]. Resp. et
malus finis sit solus finis [illegible], [illegible]
[illegible] votis ad [illegible] et si professionis
in religione vel [illegible] [illegible], et tunc [illegible]
[illegible] votum, [illegible] [illegible] et finis
religionis a Deo obtinendi, sed et finis
[illegible], ut hic et [illegible] [illegible] votum ad et
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] et finis [illegible]
[illegible] sit finis [illegible] [illegible], [illegible] [illegible].

Sed Nec valet emissum: si in duello in-
minus occidere ipse saltem ingrediar religionem.
Ex neg. si religio vocetur ut medium ad
vocem obtinendam, valere a. si vel vocet
atur ut poena operis mali iam positi, sicut
valeret votum endo, si amplius fornicatus fue-
ro fiam religiosus. Vel si vocetur in gratiam
eius pro obtento beneficio; vocare n. beneficium
Rei et consecrari ut in duello non occiderit.
Less. de vot. dub. 5. Quod si fornicatus non sit
pravus etsi operi pravo coniunctus valebit
votum etsi ipsum bonum vovens tanquam medium
ad illum finem impetrandum, v. g. vovens eleemosynam
si ex concubina filium susceperis. Si
vel n. fornicari malum sit, posita tamen forni-
catione prolem pravam ipsam bonum quoddam est et Rei donum,
cuius gratia esti pro votum. Votum de
re prorsus indifferente com. ver. est, Reg. n.
non honorat rebus indifferentibus non valet ergo
votum promittentis die sabb. non vere, si inte-
rim ab aliis similibus non abstineat, et die vere
dare corpus assas, si eligas ad solutionem edat.
Item te non collocuturum cum aliquo qui tibi
semel molestus fuerit. Item votum nunquam
ingrediendi more quod in eo fuerit aliquam periculitatem
et [illegible]

si tn̄ res per se indifferens, per finem extrinse-
cum aut circumstantiam bonam absolvatur ab
indifferentia, fiet materia apta voto. Votum
dei sum se bonum quod sit per finem mere
spirituale in valide suscipit ut si voveas
ieiunium ut sumptibus parcas. Nam
quia in moralibus spes ei sumitur a fine
si quis sit prorsus indifferens, totus actus
erit indifferens, et consequenter inepta materia
voti. Nota. dixi per finem mere
spiritualem. nam si votum ei bonae eligatur
tanquam medium impetrandi aliquid spirituale
et indifferens a Deo valebit votum v.g.
voves peregrinationem ut Deus te salvum a
peste servet, ut honestum matrimonium l.
officium tuo statui congruum impetres l.
pro eis iam impetratis gratias agas. Obliga-
ris voto, quia etiam hoc a Deo tanquam authore
eorum petere honestum est. Sanch. 4. moral.
c. 7.

Si votum fiat incompossibile cum praecepto
et Iudicio, aut post diligentem inquisitionem
adhuc dubium sit tenere voventem votum
non implere, nec est necessaria dispensatio l.
commutatio quia licet obligatio voti implendi
sit iuris naturalis dei ea tamen subponit pro

cepti impletionem nam voti obligatio est vel
tria, praecepti v. necessaria, nec admittit
a Deo obligatio ex voto nisi supposita prae
cepti impletione, vel hoc pro illo sa
cundum est. Quod ad 3tiam
conditionem attinet, votum per quod maius bonum
vel impeditur nullum rem habet, quale esset
si votum religionis aliaque perfectionis consi
lia excluderet, unde S. Th. definiens votum
ait: esse promissionem Deo factam de bono
meliore, hinc votum de non ingredienda
religione per se loq. nullum est quia oppositum
eius melius est et Deo acceptius, per accidens tamen
si quis v. g. necessarius esset parentibus in saeculo
iuvandis aut conversioni animarum procu
randae tunc votum non esset contra maius bo
num respectu talis subiecti. Quod si veneas
te rempubl. non gesturum, non futurum consu
lem, non Episcopum probabile est secundum Aforicum
lib. 18. c. 5. nullum esse votum eo quod ad
versetur officio pietatis in Cives rempubli.
Iudicam l. politicam. Sed melius dixit
S. Th. 2. 2. q. 185. a. 2. ad 3. quem
sequuntur Prod. ~~[illegible]~~ Suar. si aliquis
voventis sit hac munia non accipiendi

quis ea superior aut publica necessitas
l. lex Charitas postulet, certum est votum
h. iuratum si v. aliq. vocentis sit talia nu-
mera non accipere m. l. legitimum supe-
riorum praecepto, l. necessitas aut Charitas
contrarium iubeat, validum erit votum ac
honestum siquidem hoc in humilitatis in-
stantia consensum ab ambitione coercet.
Dng. matrimonium coram non est mea [illegible]
per illud via ad religionem praecludatur
ceptis non nullis cohibus V. G. si quis nuptias
virgini promisit eoq. promisso ad co-
pulam indugit. Sanch. de matr. Item
quod matrimonium alicuius est valde utile reipubl.
per quod V. G. sperat pax Christiana coram Deo
et infidelium conversio et forte etiam si
quae personae se valde imbecilles ad e-
sistendum concupiscentiis saepius vitas nove-
rint, quibus melius est nubere quod vi. Nau.
c. vi. n. 10. Leff. bn. h. n. 44 putat hunc
votum non esse validum absolute sed solum sub
posito quod talis alia remedia ad carnem
superandam nolit adhibere, tunc n. obliga-
bit ad matrimonium, sicut si aliis remediis vel
velit. Volet etiam votum eius, qui promisit

ducturum uxorem intuitu causae piae ubi
eam ab interitu corporis l. aio eripiat
quod verum est. si hoc sensu condio edat V. G.
si duxero uxorem velo ducere pauperem &c.
Interea tamen talis non est simpliciter obligatus ad du-
cendam uxorem cum adhuc possit caelebs morere
aut religiosus fieri, sed solum posito quod ve-
lit aliquam ducere debet pauperem ducere.
si v. votum sit vis absolutum V. G. ducam
pauperem uxorem recte putat Sanch. citato
B. 4. esse irritum ad eos, sine praeto posse con-
trahere cum dicitur sine hac regula passim
a DD. tradit: validum esse votum si haec
materia bona Reg. gratam licet actu ex-
cludat aliud opus dignius Reg. gratius
modo non excludat aptitudine sed in aliud
mutari possit.

Q. Nunquid qui prorsus ad nocendum
tenere iuravit l. fecit se posthac non
editurum vota sine confessarii consilio si deinde
eo neglecto quod veneat tamen eo obligetur.
Ex affir. Quia ad valorem voti non exigitur
ut prudenter et sine praeto fiat sed sufficit si
haec obiectum bonum et fiat cum sufficienti deli-

beraue. Excipe m̄ qs expresse voluit
sed sua vota n̄ ee valida m̄ concepta
ex consilio Confessarij, tunc n. posterius vo
tum sm̄ hac circumstantia editum n̄ valebit
m̄ qs vel expresse l. saltem virtualiter pri
orem illam voltem retractet. Virtualiter re
tractata censebitur si qs memor voti prioris
nihilominus posterius votum edat.

Dubium 3tium

Quae sit obligatio voti?

Circa obligationem voti multa quaeri pt.
jm quanta sit eius obligatio. Circa qd.
Dico jo votum validum obligat sub m.
p. ex suo genere. Cois. Verum hic est
videnda intentio voventis ultra quam n̄
obligat votum qa aō agentis in moralibus
n̄ operatur ultra intentionem illius sicuti
nec lex vim habet m̄ sm̄ intentionem legis
latoris votum a. est veluti lex quam qs
sibi ipsi dedit. Est igr p.m. nolle exequi
votum notabilis mā, l. de eius executi
one poenitere de ipsa v. omissione voti po
nitere per se n̄ est pctum sed per accns rāone p
diculi. Votum absolute factum

Ut aliquis à Deo impetres obligat, licet
non impetres secus sit sub hac conditione vo-
uisses, si impetres. Sa. V. votum.

Dico 12do. Voti violatio potest esse Ven. ob
indeliberatam l. semivoluntariam oblivionem
aut ob parcitatem materiae. Ut si quis senel et
iterum Dr. et Auc. l. stipem unius oboli
voto promissam obliuiscatur. imo probabiliter
excusant a p. m. eum Less. Henriq. Sanch.
qui non impleuit votum notabilis materiae
si ad id implendum non aliter voluit quam sub Ven.
obligare. pendere n. hac ex intentione vo-
uentis docent ipsum. Less. lib. 2. c. 40. D. 9
Sanch. lib. 1. de matr. A. 5. Henriq. l. 5. c.
21. Sa. V. et Soly. putant non pendere ab in-
tentione vouentis obligationem sub m. l.
Ven. sed obligare quidquid votum pro ratione materiae
quorum sententia et ipsa probabilis est.

Dico 3. si de vouentis intentione non
satis constet, tunc materia voti inspicienda
est et secundum eius naturam ac conditiones votum
obseruandum, quia quisque promittens presumitur
tali modo se obligare voluisse sicut ei
natura postulat. Si V. est voti materia inspecta

de voventis intentione debitum ma-
neat tum interpretatio fieri debet tum verbo-
rum quibus usus est proprietas (l. potius com-
munis) et inspectata acceptatione. Ita omnes DD.

Dico 4to. Qui votum castitatis
repetit novam obligationem sibi non obstringit
sed priorem confirmat. Azor. c. 14. q. 1.
Ideo contra votum denuo renovatum ille
qui tum votum postea committit, fiunt alioqui
alia voti violatio per se loqui. [illegible] tamen videtur
peccatum per accidens [illegible] multiplex [illegible]
[illegible] illud actus qui injustitia l. alterius [illegible]
legi fuerit praeceptum.

Dico 5to. Votum non obligat in casu
[illegible] gravi et impedito quod [illegible]
[illegible] si deo vovit in morte [illegible]
Ideo si voverit [illegible] [illegible] [illegible]
et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ale
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible]. [illegible] v. [illegible]
voverit. [illegible] peregrinationem si postea
[illegible] magnum de futurum [illegible]
[illegible] qui si praevidisset votum non
[illegible] [illegible] [illegible].

Dico [illegible]. [illegible] tam [illegible]

mea v. G. l. aliud quod docuerit [illegible]
doctrina [illegible] vobis [illegible] praedicta [illegible]
[illegible] altera facultate [illegible]
et conferatur liberalitate et [illegible]
[illegible] ad [illegible]
[illegible] promissio.

Qu. 12°. Quo titulo compleatur [illegible]?

Alius est qui [illegible]
[illegible]
[illegible] Collig. [illegible] cap. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] in [illegible]
[illegible]
[illegible] si [illegible]
[illegible] praesertim [illegible]
[illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] studijs
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] si [illegible]

vel mortalem conscia voti dilati sylv.
v. votum. Advertunt tamen B. si voti
religiosi ingrediendae aut ordinis sacri
suscipiendi differatur hanc dilationem utilis
ad mort. pertingere ij si peregrinationis
vovisset. Denique quod ex ut prorsus
votorum non obligatus sit ad obsequium ipse
tuo Deo praestandum, ideo quo dilatio ex-
cutio differtur eo maior pars promissi
Deo obsequij auferatur et votum non in
perfecte et sum parte vitae suae exequatur
in alijs votis non sit.

Dico 2do. Intra certum tempus quod nonnullis
si intra illud s. culpabiliter s. inculpabiliter
non impleatur eo elapso solvere omnino nullatenus
si tempus determinaverit et parte oti et tum
diuersa necessaria s. et alij loquuntur si quod nonnullis
tanquam ung diei, et si omnino diem
praefixerit et ultra illum executio voti non
differatur s. ad voti executionem se magis et
stringit non et tum obligandi restringendi
tenet voto et tunc elapso. Ergo. Advertunt
v. s. si nonnullis praecipuum fuerit et tunc
praefixo impedimento incubat tenetur cum ante
exequi. Ratio. Quia tempus ideo praefigitur
vel sit terminus ultra quem non differatur voti
executio, quod si eo tempore votum impleri non

juxta [illegible] ad illud implere ne contra pro
missione dilato, quia ultra tempus praefixum.
Ex data doctrina multi [illegible]
[illegible]. Vovisti pridie communionis
recipere, peccasti non communicando postea
ad nil teneris. 2. Vovisti peregrinationem
14. Sept. peccasti non eundo, obligatio tamen
solvendi adhuc nisi liberaris in tempore voto
ad teneris. 3. Vovisti peregrinationem
ad festum Germani 14. Nov. propter ad
lucrandas indulgentias Dedicationis Angelicae
non solvendo votum hoc tempore statuto peccasti
sed postea ad peregrinationem non teneris, quia
tempus determinasti ut parte obligationis con
[illegible]. 4to. Vovisti quotidie
orare [illegible] Pater et Ave et [illegible]
[illegible] si hodie omittas teneberis ad
[illegible] sequentibus diebus ad eleemosynam [illegible] ad [illegible]
omissas [illegible] videtur [illegible] intentio [illegible]
[illegible] si [illegible] promisisti quoti
die per annum duos [illegible]
[illegible] is peccasset [illegible] eo die quo non
[illegible] et [illegible] imputata [illegible]
[illegible] ad p.m. Quid? per annum [illegible]
[illegible] quotidie [illegible] Pater et Ave, nec
per multos dies [illegible] peccavit m.

aliud praecep. commissa collectiue sumpta
grauis mat. habent, eo quod sic sumpta con-
videntur hanc totalem violationem et quia sunt
omnia commissa [illegible] complere [illegible]
[illegible] voto de stipe. Sotus l. 7. q. 1. a. 1.

Dico deinde quod non sit contra voto die au-
dicatur commissa v.g. die Sabb. eodem die
facere intendit immemor voti, satisfaciat
voto, modo postmodum memor habeat ra-
tum id factum; quia si expresse equivalenter di-
xisset nolle se illo facere satisfacere voto probat
Af. [illegible] c. 15. q. 14. tale tamen in au-
diendo aliud facere, quod et fecit.
Alij negant et [illegible] satis est si postea
mutat voluntatem apponendo [illegible] et [illegible]
non posse aliud facere accedere et [illegible]
habeat priorem conditionem, sed de [illegible] con-
[illegible] Lessius [illegible] de Votis.

De 3tio. Utrum Votum promissum ob
eiusdem personas valeat ut sic satis-
fieri per aliam personam non possit. Resp.
Not. [illegible] votum personale voca-
tur [illegible] personale est promissio Deo facta
alicuius actus functionis v. officij personalis
a vouente v.g. capitulis frequentandi, orandi,

Reale est promissio Deo facta alicuius rei
dandae l. expendendae à Vovente V. G. Ele-
mosinae, Ecclesiae fundandae per Mixtum
quod ex utroque participat, ut si quis Deo pro-
mittat non solum rem aliquam suam sed etiam
propriae personae officium V. G. se propriis
manibus templum aedificaturum, suis
viribus contra hostes fidei pugnaturum.
Dico igitur jo votum mere reale licite ac
valide executioni mandari, sed ipsius
Vovente officio tum alterius hominis mini-
sterio parum non refert ad executionem voti
quod mere reale est. Utrum ipsemet Vovens
suis manibus l. famuli ministerio Ele-
mosinam tribuat suis an aliorum manibus
Ecclesiam aedificet, ac proinde ipse Vovens
votum exequi non possit, per alium tenebitur.
Dico 2do. Voti mixti executio quod talis
soli personae Vovente incumbit. Ratio quia in
voto mixto non solum rem aliquam suam sed etiam
propriae personae ministerium Deo promit-
tit, quod quidem sit in propria persona votum
exequi tenebitur. Sed Dico est. An debeat
nihilominus exequi quod est reale voti si non
possit personale, V. G. an si Novissimus pre

grinationem et oblationem Lampadis; si iam peregrinari non possis, teneris saltem ad lampadem offerendam?

Ad 1o. si utrumque per se et in sensu diviso promisit tunc si postea peregrinari non possit, tenebitur saltem ad donum, quia hoc votum reale per se et sine dependentia personali edidit. Sanch.

Ad 2do. si v. utrumque per modum unius promisit, ita ut partes promissa collective et cum dependentia ad se invicem fuerint voto tunc si id quod personale est implere non possit vovens neque ad reale tenebitur. quia cuncta una parte cuncta est alia cum non fuerit intentio voventis observare unam partem sine altera.

Ad 3tio si de voventis intentione non satis constet nec utrumque per modum unius l. per modum plurium promiserit alterum erit quod in tali voto promissum sit principale et quod accessorie si n. quod personale est principale fuerit promissum reale ac accessorie tunc si vovens personale agere nequeat non tenebitur ad reale, secus si quod reale voti principale et personale secundario promissum sit.

Dub. 3tio Votum mere personale solam per
sonam voventis ut v.g. aliquos adstringit ita
ut solus vovens ut v.g. alij [illegible] sacrificia voto
promissa [illegible]. Ratio est, quia votum est promissio
quae soli ipsi [illegible] ex propria voluntate consequen[illegible]
imposita [illegible] aliud, quam ipsum voventem ac
consentientes obligare [illegible] aliis vel alienam
[illegible] voluntatem [illegible] Resp.

Septimo Votis quae parentes liberis suis vel
[illegible] dicunt [illegible] liberis nulla obligatio
imponitur [illegible] obligantes consentiant vel
postea ratificant [illegible] [illegible] [illegible]
exigat promissio voti, ita debet explicari
[illegible] vovens sit se obligare [illegible]
[illegible] [illegible] in [illegible] ut liberi religi
[illegible] [illegible] [illegible] ita ut [illegible] alienas [illegible] propria
[illegible] [illegible]
fraterna promissio

Sept. ord. Si aliqua [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] postea [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] postea [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
propria [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] legitima Consuetudinis [illegible]
[illegible] [illegible].

Septimo 3. Votum mere personale teneri
[illegible] per se ipsum implere [illegible] liberari si per
alium impleat; hinc qui [illegible] se [illegible]

peregrinatorum, non satisfacit si alium rogat
ut pro se ieiunet peregrinetur, quia, ut sub
ponit proprium factum promisit, unde ad
personam obligatur.

Sequitur 4to si quis votum personale suum per
heredem implere non potest, non tenetur alium sub
stituere qui impleat, etsi per suam culpam
in hoc impossibile incidisset. Ita (quia quod actus
se non extendit ultra intentionem agentis, non
recentis a intentio fuit se oratum, ei
naturum, quod si ita praestare non potest non tenetur
per alium fere, nisi ad id se vel expressa l
tacita obligare intenderit ut si fuerit se in
firmum pedibus nihilominus vovisset peregri
nationem ne illusorium quod sit votum convenit id
interpretari aut voventis fuisse per alium
votum exequi.

Ex 4to Utrum haeres teneatur ad persolvendum
vota testatoris defuncti?

Brio jo. Haeres tenetur exequi omnia vota ea
lia defuncti. Ita vis. quia haeres voluntas de
cuncto haereditatem defuncti, sicuti in omnia ig
commoda et jura succedit. Ita etiam in omnia aliquam
onera et debita. Ubi tamen
Nob. jo. obligationem istam quis haeredem constringit
non esse ex vi ista religionis quae solum vovere

obligat sed ex certa iustitia ratione (accepta
hereditatis in qua facito quasi ~~[illegible]~~ sus
cepit omnes obligationes reales defuncti.
Not: 2do heredem non teneri vota l. legata
pia praestare ultra vires hereditatis (: et forte
neque cum diminutione legitimae necessariis he-
reditatis debitis) quare si vota realia exce-
dant vires hereditatis tunc eorum solutio
ab herede duntaxat praestanda est pro rata.
Not. 3tio votorum persolutionem antepone-
dam esse omnibus legatis piis quia potior est obligatio
votorum ut quae defunctum astringebat non v.
obligatio legatorum at v. debita iustitia pro-
ponenda esse tam votis quam legatis piis quia
vota solvenda sunt ex bonis defuncti talia a. cer-
senti ea quae supersunt deducto ~~[illegible]~~ alieno.
Dico 2. Vota mere personalia heres non teneri
exequi quia defuncti personam tantum repraesentat
in realibus commodis s. incommodis non a. in persona.
Ceteris privilegiis aut obligationibus in sponte etiam ad
personalia se obligasset aut sub ea conditione ad
hereditatem admissus fuisset.
Dico 3tio Vota mixta heres implere non debet nisi
quod in ipsis reale est, et independenter a personali obligatione
aut personali promissum fuit. Ut ex iam dd.

Ex 8to Quo sit obligatio voti
Poenalis? Votum poenale est, quando quis re
aliquam in poenam criminis vovet, sed in opus
aliquod quod sub voto l. absque voto, sive l.
omittere recurrit neglexerit l. commiserit et
hac propterea ut poena illius incurrenda timeo
retrahatur a crimine

Dico 1o. In voto personale sine quam vo
ves personalis spectabat fiat in publicis aut illi
ita corruet votum poenale seu accessorium,
ut si vovens l. vires te proximum auxilium
et si non facias 3. flor. pauperibus ero
gaturum nulla erit obligatio huius poenae fa
ciendae.

Dico 2do. Si obligatio personalis per dispensationem
sublata fuerit illius et sublata poena quia
illius non sit facta mentio in impetratione dispen
sationis, nam poena est transgressionem voti si
dispensatio facit ut nulla sit transgressio quae est
ut nulla sit poena: si tamen semel pronunciasset
votum tunc dispensato voto non statim reipsa est
dispensatum in poena quae unius solutio non trahit
secum solutionem alterius, quare in dispensationis
impetratione aperienda est incidentia ejus.

Dico 3tio Votum personale v.g. si in p

stum missam et audire. Votum autem pro eleemosyna, debet ordinarie illius totius quolibet festis omissis fuerit. Ubi ergo in festis Domini [illegible] plerumque est satis non peccabit [illegible] secundum facultates [illegible] [illegible] totius quolibet. Id ipse habet stricte in [illegible] [illegible] tenet professio, ergo [illegible] duplex votum videtur, scilicet de et [illegible] missa [illegible] et de eleemosyna danda, [illegible] non [illegible] votum pro de missa audienda, non ergo [illegible] festos [illegible], [illegible] votum penale de eleemosyna, si missa neglecta fuerit. Quod si [illegible] [illegible] votum de poena solvenda [illegible] [illegible] tamen si propositum de missa audienda et [illegible] et [illegible] nihil de [illegible] [illegible] intentione [illegible] illius esse votum penale. Id [illegible] [illegible] transgressionis [illegible] totius quolibet. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ubi [illegible] [illegible] si aliquis [illegible] si [illegible] [illegible] poena [illegible] se [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quolibet illius de [illegible] [illegible] [illegible] peccasset.

Quaer. 3. Quo sit quomodo obliget voti conditionalis.

Dico 3. Resolut. Votum conditionale [illegible] non parit ob[illegible] obligationem ante [illegible] [illegible] [illegible] conditione statim incipit obligare.

Cavere tn̄ debet qui facit votum conditionale
ne interim se inhabilem reddat ad executio-
nem, dum eveniat conditio. Ut qui vovit re-
ligionem si Pater ex India redierit is matrimonium
licite non contrahit donec de morte Pris-
ciae factus sit Navar. lib. 3. Consil.
de voto Consil. 15. Excipe nisi conditio
ex libera voluntate voventis pendeat, ut si quis
voveat se religionem ingressurum si intra
annum luserit is non expectata conditione lici-
te contrahere poterit.

Dico 2do si conditio voto apposita sit in
libera potestate voventis neque ulla lege pro-
cepta non peccabit vovens etiam si studio eam
conditionem evitet aut impediat ne eveniat
ob hanc solam causam ne obligationem voti con-
trahat v. g. vovisti dare elemosynam totiens
quoties te inebriaveris, juravisti ingredi re-
ligionem Capucinorum si Doctor evaseris non pec-
cabis contra votum etiam si te non inebriaveris
l. in studio non perseveris quia per tale votum te
non obligasti ad aliquem finem nisi sub tali con-
ditione quae (: eo ipso quod a libera tua voluntate
pendeat :) libere omitti possit.

Dico 3tio si conditio apposita voto pen-
deat l. ex causis naturalibus l. ex libera voluntate
alterius non peccat vovens si conditionem impediat
nisi vi aut dolo id faciat Suar. c. ij. de voto

m. ib. V. G. vocisti. Religionem si Rex intra
annum valetudinem restituat non peccas contra
votum si comedendo l. bibendo exceedas et va-
letudinem laedas sed contra temperiam dum-
modo sine dolo et non ex industria fiat.
Item vocisti. Religionem si Rex consentiat
non peccas si voti poenam ductus, prece l. argentis
propositis agas ut Rex non consentiat secus si in
aut dolo quo vovens non censetur se obligare ad
promovendum l. nullo modo impediendum even-
tum conditionis modo vis et fraus absit.
Caeterum qui aliquid Reo vovit l. hoc promittit
sub conditione si Rex consenserit statim obligatur si
Rex consensum praebeat licet postea dissentiat
e contra statim obligatione liberatur si Rex dissen-
tiat et si postea consentiat. Quod si Rex
expresse dicat se nec suadere nec dissuadere
tunc conditio hoc ipso censetur impleta in alia
promittentis mens fuerit Sanch. Quia qui vo-
vit aliquid sub conditione consensus potestatis censetur
se obligare in Rex aegreferat et contradicat
l. saltem dissuadeat Juxta regulam Juris Pons.
qui tacet, non utique fatetur sed tamen verum est eum
non negare l. contradicere.
Dico dicitur qui per fraudem l. vim impedit
ne conditio eveniat obligatur voto perinde ac si
conditio impleta fuisset V. G. vocisti. Religionem

si spatio unius anni formicarius pctm excita-
veris si iam intra annum formineris ea inten-
tione ut voti obligationem subterfugias tn
obligaberis voto sanct. l. 4. c. 23. n. 47.
Ratio, quia hoc est contra fidelitatem et pactum tali
voto inclusum ut cuius est securior ht. Actio
nam sincere et pure illigando tale votum
et pactum in eo inclusum intentio merito pu-
tatur fuisse bona fide agere et conari mo-
rali et ordinario modo ad vitandum pctm
absq. fraude et dolo nec voto abiti ad
malum. Contrariam tn sententiam hanc in praeterea
tenent Maior 4. dist. 38. q. 1. Suar. de
voto c. 17. n. 20.

Dubium 4tum

Quinam vovere possint?

Resp. Eos qui sunt sui iuris satisq. maturi in
Christo quam autem non sunt sui iuris sed subditi
tm quoad eam promissam. Ita filij puberes
subduntur parentibus servi Rnis. Uxores ma-
ritis. alij sunt subditi etiam quoad ipsam voltam
s. actum vovendi ut filij impuberes parentibus
tuteri, Curateri et Religiosi Praelato ac
summo Pont. non ita huic alij saeculares.
Atq. horum subditorum utriusq. generis vota
in 3bus conveniunt. Jo utriusq. sunt licite
vovere etiam sine consensu superiorum sub tantum

tn̄ l. expressa conditione si superior l. positive
consenserit l. re comperta non repugnaverit
qua conditione exclusa votum est irritum.
2do Neutrius votum est irritum quod semel licite
sub illa tacita conditione est editum prius a su-
periore irritari obligat n. sub conditione et tenetur
vovens provocare consensum superioris detecto
voto. Vol. q. 6. p. 6. alias licet superior
nescius voti facultatem deneget non erit reli-
giosus ab exequendo voto nec ad tempus quod
expectatus quis Navar. c. ipse contrarium putat.
3. Utrius votum a superiore non dum approbatum
est ab eodem efficaciter irritari ex quacunque
causa, ita ut subditus faltem quidem subditus ma-
net, non teneatur ad executionem voti. Sigl. v.
votum putat tn̄ solus venialiter faltem peccare
superiorem si absque rationabili causa subditi votum
irritet quod tn̄ alii negant. Si v. voventi necessaria
l. admodum utilis esset obligatio voti, l. si superior
votum se consentiente editum sine causa revoca-
ret, tunc utique venialiter faltem peccaret superior
quis revocatio valeret et subditum a voto
liberaret qui a semel votum irritavit, et si
postea mutata volunta approbet non ideo votum
vires recipit sed v. voti irritatio.
Rigi l. in quibus hoc vota conveniunt) nam
in seqq. discrepant jo. subditi quoad est tm

permissionem posse multa vota de rebus suis ad
superiores non spectantibus sine eorum praeiudicio
valida et absolute emittere. At iis non con-
tradicentibus, seu subditi alterius iuris qui
nec de rebus ipsis [illegible] in principalis quae
sunt in potestate parentis possunt emittere sed tamen
status eius consensu. Vol. [illegible] Secundo
pubertatis vota personalia sibi non praeiudicantia
ut et realia de bonis castrensibus irri-
tare nequeunt. Item filius [illegible] et filia
[illegible] annum egressi libere emittere religionem
[illegible] [illegible] et alia quae parentes irri-
tare non possunt. Item Abbati uxor nunquam
[illegible] [illegible] sine alterius consensu [illegible]
[illegible] nec alter eorum (i. [illegible] [illegible]) sine
alterius consensu emittere possunt [illegible] nequeunt
petitionem debiti neque hoc alteri praeiudi-
care possunt sine [illegible] [illegible] sine alterius con-
sensu emittere, nequeunt [illegible] [illegible] sine [illegible]
petitionem debiti. Sic possunt [illegible] vir [illegible]
vota de rebus ad gubernationem domesticam
spectantibus irritare, non e contra mulier
viri, cum vir sit caput mulieris, [illegible]
vota [illegible] de rebus [illegible] [illegible]
administrationem ut de dando eleemosynam
ex bonis paraphernalibus non possunt vir irritare. Vol.
3tio possunt vota religiosi a Praelato, et im-
puberis a parente irritari et [illegible] eorum [illegible]

sancte facta atque post semel emissas sanctitas
expressi: Ad votum Conjugis de reddenda
sententia V.G. l. alterius subditi privati juris
est ex eo pertinentibus ad superiorem semel quod
irritatum superioris autem non potest ab eo amplius et
pilari juxta dicta Vol. n. de Sagel.
3tio Votum religiosi l. impuberis semel
a Superiore irritatum non reviviscit, quia subditus
liberatur a potestate superioris sicut votum subditi
privati tamen juris valent, quia illius ex vol.
alias licito non quod ipso facto nullum fuerit,
tale n. nunquam [illegible] Cap. placuit. Ubi
votum religionis a conjuge sine consensu alterius
conjugis illicite editum, parum irritum declaratur, ita
ut post mortem comparte conjuge non teneatur religio
nec ingredi obligatus teneatur, ad non exigendum
debitum teneatur tamen quoad ad servandam castitatem
post mortem conjugis quia moriens ille quoad
hoc duo erat sui juris, nec praejudicabat
alteri. Circa etiam filius patris si [illegible]
[illegible] factus sui juris tenetur ad [illegible]
[illegible] votum semel irritavit. [illegible]
[illegible]
Colliges 1o. Non quae ratione officii publici
l. alio omnino dispositum l. privato obligati sunt
non posse vovere quae impediunt semper alias
debita officia quod solum alteri subest [illegible]

Item nec debitor vovere eleemosinam
si redat in damnum creditorum nec Ep.
l. parochus vovere longam peregrinationem quam
ad residiam obligari, nec servus ob quam
debitum obsequium dno praestare non sit. Ad
Quaerunt religiosi vota post professionem
facta, a Praelato irritari posse licet de eius
ex praecepto necessitate emissa excepto voto tran-
sundi ad religionem arctiorem cap. licet de
religiosis. et Cess. Ahi a. vota novitiis
a Praelato irritari non possunt quia ipsi adhuc
sunt sui iuris sunt tamen quoad executionem
suspendi et differri si Sanctus comode tempore
novitiatus exequi possint et absint proba-
tionis. Ad 2. Ratio Pae regulares licite
quam vovere in quibus subsit suis Praelatis, quia
cum illigent tacite eam conditionem si Praelatus
consentiat aut non repugnet, quo casu vali-
dum est eorum votum, posita eiusmodi conditione.

Sed discernere oportet quando sufficiat Praelatum
non contradicere, quando v. opus sit positive consenti-
re, ut votum sit validum aut licite im-
pleatur de quo

Resp. si opus quod religiosus vovet sit quod de
re absolute bona talis tamen quod sine venia

superioris fieri non potest, ut expereginando, alia
magna ex illiq. in voto eius condio si superior
ex consentiat si v. sit de illis quae sunt veniae
sunt pt. vel Conuersiones vocales peculiares mortifi
cationes corporis mediocres et alia quae in
Regula non prohibentur illiq. condio in superior
contradicat. Sed iterum difficultas
est, si posterioris modi votum fuerit utrum sub
ficiat superiorem ignorare et ideo non contradicere
Nam in priori modo certum est non obligare votum
in ex certa scientia superior consenserit, certum est
et consensum illum debere si est in plurari saltem
explorari et votum insinuari à vocante etsi
quod quoad hoc posterius putent sufficere petere con
sensum rei sunda non detecto voto.

Ex tamen 2do. Quod in voto religiosi aut cuius
cunq. alterius subditi tamen illiq. condio in
superior contradicat statim obligare votum
et nil sciente superiore donec contradicat
quia cum ea mea nullo pacto sit interdicta
et sit bona et apta voto emittendo et ipsius
non interdicit et sita in vocantium potestate. Ita
Sanch. l. 4. mor. cap. 21. n. 6.

4to. Ubi vota filij familias irritare
poit pr et pupilli l. minorennis tutor aut
Curator n tn pt mater m forte absente pro
ut Ecce sua familia pleno iure praesit
l. eo defuncto sit tutrix Cass. l. 2. c. 40
d. 10. n. 78. Quidam putant idem pro
magis l. Aliud si pupillus et tutoribus ca
reat quia tunc est loco prius Cass. ibid.
5to Vota puberum quae edita sunt post
annum 14. à puero et post 12. à puella
n vel à parentibus irritari m quae disciplina
familia et prius stati obst. Atque votum
religionis sacrorum ordinum, precum, confessio
nis et similia vota personalia tunc amplius
irritari n pnt, seu de votis longarum
peregrinationum quae ad domesticam gubernationem
spectant. Realia et vota eorum irri
tari pnt, m ex bonis castrensibus essent fuda.

Dubium 5tum

Quibus modis votum elapsum.

Voti obligatio varijs modis extinguitur
1o. per voti superioris infirmantis
l. irritantis id quod Deo votum et promissum

es. Si de hac dub. praeced. sed per
lapsum temporis, voto praefiniti, si in adjici
ati obligationis causa, restringenda, fini
enda. tunc n. tempore si culpabili sine cul
pabili elapso non obligat amplius votum
V.G. vovisti singulis diebus dare ele
mosynas usque dum felicioria spirent tempora
quibus pauperes se facile alant, tempore cari
tis elapso non teneberis voto. Dixi Rol.
si tempus adjiciatur causa obligationis finienda,
quia saepe eiusdem oblig. statuenda causa ad
jicit, nec sic. ultra illud executio voti
differatur. At tunc termino temporis quomodocunque
elapso adhuc obligat votum, ut si vovis
ses intra mensem te aleis et aleatoribus
valediturum. 3. Cessante causa
finali et principali cessat obligatio voti, V.G.
vovisti peregrinationem ut parens tuus è
proelio evertatur si is ante solutam peregri
nationem occidatur voto solveris. Dixi
cessante causa principali, quia si impulsiva
tantum cessaret non continuo cessaret votum

V.G. vocisti vocare salutandi parentes
peregrinaturus pro sanitate corporis recepta,
et mortuis parentibus tenebaris voto eo
quod votum hoc intrinsecum et obiectum finem
sive motivum suum adhuc retineat.

4to. Mutata materia voti cessat obli-
gatio voti. Ut si ex possibili fiat impossibilis
ex licita illicita ex bona indifferens
sumi ex illa rationi regula: obligatio ex-
tinguitur si in eum casum incidat a quo
incipere non potest. quod adeo verum est, ut si
votum conceptum de re impossibili vel illi-
cita fiat postmodum possibilis et licita non
obliget votum iuxta aliam regulam; quod
obiectio rationem est, non potest tractare tempus
convalescere. exempla passim sunt obvia.

V.G. vocisti ordinem sacerdotalem, sed
iam in praelio amisisti manum, vocisti
die veneris audire sacrum, at eo die
mysterii imperio iuberis custodire menia
civitatis. vocisti adire praelium pro reli-
gione, at nunc mutata causa belli pre-
liari non pro religione sed pro regione, solutus est

Voto. 5to Notabili mutatione sup-
veniente, aut speciali aliquo casu quem
novens ab initio expectare fuisset occurrente
cessat obligatio voti, v.g. novisti pere-
grinari ad iam viribus et viatico necessario
ita es exhaustus ut non sit difficillime
praestes promissum voto solutus censeris.
Verum h. Not. nam mutatio supveniens
sit temporalis vel perpetua non tollit obli-
gationem simpl. temporalis, tam suspendit. Hinc
sublata impossibile morali cessat vinculum
obligatio, quare si novens peregrinationem
ad meliorem fortunam venit voto tenetur
6to cessat obligatio voti per legitimam su-
perioris dispensationem. Differt dispensatio
ab irritatione jo. quia haec ut valida sit, re-
quirit nullam causam illa v. sine iusta causa
vel solum illicita sed etiam invalida sit. 2do
Quod in dispensatione requirit iurisdict. Tali-
ca, in irritatione opus sit alio iure in per-
sonas sibi obligatas iuxta. Sic ius pater-
num, oeconomicum mariti in Ihesum, Herile
in servos.

Causa dispensandi sit multiplices, ex
plerumque vivunt l. ex imperfecte vo-
vendi, si in absque prudente deliberatione
in ira, metu, moerore, tenera aetate
conceptum sit votum. Item si error contige-
rit circa causam impulsivam voventis l.
ea via cessarit, l. certe vivunt ex mora
voti, si in ea magis ad minus voventis
quam ad speciale eius utilitatem disponat cuius
modi sunt vota caelibatus, non petendi debitum
in locis ad lapsum carnis proclivibus.
Vota multorum precum quibus se voventes aliqui
a melioribus impediunt aut scrupulorum
perplexitatibus involvunt. Vel vivunt ab
executionis eiusdem voti difficultate si in
voventi sit valde difficilis ut circumstantiis
et gravamina non non praecisa, quo casu
si difficultas sit valde gravis et mani-
festa, tunc etiam sine dispensatione desinit votum
si v. sit dubia dispensatione opus erit, l. dum
vivunt ex nocte l. utilitate magna publica
ut si votum caelibatus servari non potest, in cum
interitu magnae familiae, vel publ. valde
necessaria, si peregrinatio longa institutione,

quod sine notabili neglectu vel familiaris
aut boni cuiusque. Verum circa dictas causas
aliqua diligentia sit Not. Unum est, quod
ubi praestantius est votum, ut castitatis perpe-
tuae et religionis ibi maiores et egregi-
ae causae et saepe unam solam ex dictis V. G. fa-
cilitatem vocandi in tenera aetate non sufficere
ad dispensandum cum alia accedente quae exe-
cutionem voti impediat vel difficilem reddat.
Sanch. tamen lib. 4. c. 45. n. 8. id non requirit
modo cum dispensatione coniungatur aliqua
commutatio. Alterum est: si confessarius vel
alius dispensandi facultate praeditus videat
subesse quidem causam aliquam, dubitet tamen num
ea sit sufficiens, posse eum in mitiorem partem
declinando dispensare modo scandalum absit
et aliqua inde utilitas speretur. Tertium est
Etsi in dispensatione iusta causa concurrente
ita tollatur obligatio voti, ut per se loquendo
nil in vicem ipsius a dispensato expendendum
sit, quia tamen non semper iusta causa subest, vel
ea non ita liquet ideo sine efficiens et causae
propinquae confessariorum raro utendum pura
dispensatione seu relaxatione voti ita ut sine vi

vnere condonen. s. plerumq; vtendum cum
aõe quo dispensaõem admiptam habet, ita
vt saltem opus aliquo semel l. Lepius, sindum in
compensaõem sublati, voti imponat. 4tus
sufficere ad dispensaõem vt cum bona fide
adhibito congruo examine pro rei qualitate
ab Prælato et subdito putetur iusta l. le
gitima, tunc n. valebit dispensaõ etsi
forte postea deprehendatur non fuisse vis
sufficiens, Reg. n. ab hoc amplius non exigit q
vt faciat quod in se est, quo facto concedit
ei vsum authis et statis suae, quod etiam locum
habet in dispensaõe iuris impedti matrimonij
vnde Sanch. l. 8. de matr. d. 17. n. 8.

Potestas dispensandi alia est ordinaria dele
gata alia. Ordinariam habent soli Præ
lati exercentes Jurisd. Tuliciam in foro
externo qualis est jus in Pont. quoad vi
vota fidelium. 2. in Regis aut Jurisd.
quasi Regalem habentibus quoad vota suorum subdi
torum. 3. in Prælatis ordinum exempto
rum vsum suorum regularium. Item, mini
tiorum. Sed quod tam Regi quam Prælati ordi
nario iure dispensant in vilius votis soli

Jubilaeum, [illegible] Sancti, reservationis Pont.
[illegible] generale [illegible] in [illegible]
castitatis, Religionis professae, peregrinationis
ad limina Apostolorum, ad S. Jacobum et in
terram sanctam. Ex his patet Episcopum aut alium jurisd.
[illegible] habentem posse dispensare in aliis votis
non reservatis [illegible] quo casu circumstantia
commutationis aut casu [illegible] permissa desi-
[illegible] in voto reservato. [illegible]
dispensare [illegible] in voto castitatis et [illegible]
ut [illegible] In voto
fornicandi; [illegible] debitum [illegible]
voto castitatis integrae [illegible] Ille
[illegible] conjuges [illegible]
nec petere debitum nec reddere nec for-
nicari. qui [illegible] voti integrae
castitatis, relinquitur [illegible]
[illegible] nuptiis [illegible] consummato ma-
trimonio alter [illegible]
[illegible]
[illegible] petendi, [illegible] in
dubio [illegible] Tolet. [illegible] cap.
3. de [illegible] Navar. c. 36. [illegible]
[illegible] totius integrae castitatis [illegible]

posse se eximere a reddendo. alia vero
ratio si conjuges interveniente ex parte
pacto alterius conjugis voti sui seu [illegible]
antiqua continentia temporalis et perpetuum vo-
verat, tunc non solo voto suo, [illegible] tenetur re-
servatum est; nam sibi continentia integra
est perpetua, ideoque nulla ex parte re[illegible]
ad debiti petitionem quod sibi ipsi dispen-
sare non [illegible]. Tertio dispen-
sat ordinarius [illegible] cum eo qui ante ma-
trimonium simplex votum castitatis [illegible]
stitit perpetuae dispensat non [illegible] quoad in
ipso voto [illegible]. [illegible] ad petendum de-
bitum, [illegible] si [illegible] [illegible] peccavit [illegible]
[illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] tenetur servare castitatem, [illegible] dispensa-
[illegible] non sibi integra, [illegible] [illegible] [illegible],
[illegible] tempus. [illegible] qui post contractum
matrimonium voto religionis se [illegible] [illegible]
[illegible] dispensare [illegible] neque ad petendum neque ad
reddendum si matrimonium [illegible] sit consummatum
[illegible] [illegible] apud [illegible] [illegible] [illegible] et [illegible]
[illegible] non tunc [illegible] votum [illegible] tenetur [illegible]
a quo semel matrimonio consummato [illegible]

quam [illegible] tali voto parem, in tali
dispensando S. per plures S. [illegible], illa
[illegible] [illegible]. Similiter si plura est ad
[illegible]. Si [illegible] dispensando [illegible] [illegible] illa [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] con
gradu.
[illegible], [illegible] lib. 9. c. 32. 4to
Si dispensare [illegible] in voto ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] multum differt a voto
castitatis [illegible] per [illegible] [illegible]. Si
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] in [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] in [illegible] [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] dispensare in [illegible] [illegible] [illegible].
5to [illegible] dispensare in voto [illegible]
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] castitatis, [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] castitatis [illegible]
[illegible], [illegible] [illegible] [illegible] dispensare [illegible] in
voto castitatis [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]. 6. [illegible] dispensare in [illegible]
[illegible] [illegible] voto, [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. V. G. ad [illegible] [illegible]
S. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ab [illegible]. [illegible]

7°. Est dispensare in qualitibus his pere-
grinaribus adiunctis ut si quis vovisset
itarum pedes, l. mendicando vel in voto
religionis quoad moram et dilationem ingredi-
endi quia tunc non dispensatur in voto sed in cir-
cumstantia per accidens adiuncta. Sanch.

8. Est dispensare in voto ingrediendi reli-
gionem strictiorem ut sic transeat ad in-
ter strictam, quia hoc non est dispensare in
voto religionis quoad substantiam sed tantum quo-
ad aliquam eius circumstantiam etsi ipse Religio-
sus strictioris ordinis subditi sui in-
tera non poterit, sed tamen si exemptus sit in eadem
dispensare ut est communi notat Sotus.

9. Si Pont. votum sibi reservatum mutat
sed in aliud non reservatum v.g. votum re-
ligionis in preces privatas potest dein-
ceps etiam in hoc dispensare quia est novum vo-
tum per se non reservatum. Cass. lib. 2 de
iust.

10. Est dispensare tantum Sanch. in votis reser-
vatis quando expressus eius voventis ipsis ad so-
lam culpam ven. obligare se, aut ad solam

poenam, quae tunc valde à voti perfectione defici-
unt et levissima reputantur.

ii. potest etiam dispensare in voto virginitatis si
vovens nil aliud intenderit quam obligare
se precise ad integritatem carnis, tunc enim amissa
virginitate per jus peccatum extinguitur obligatio
voti, quia res est impossibilis. Verum contra non
sic illigatur sed ut involvit votum castitatis
unde et in dubio sic interpretandum Cass. citat
c. 18.

iii. potest dispensare in voto poenali quod sc.
quod vovet in poenam delicti v. g. si me amplius
inebriavero voveo in poenam huius peccati in
gressum religionis, sed in hoc inquam voto
non tamen ante sed etiam post admissam culpam dispen-
sare potest ipsius ut multi docent DD. apud
Sanch. de matr. l. 8. Ratio quia tale votum
non fit directe ex affectu illius boni pro
missi cum aliquis ab illo valde abhorreat,
sed solum in poenam ut illius metu caveat
à peccato, unde non videtur esse tali momenti
nec tam insolubile quod si spontaneo affectu
nuncupatum esset.

13. Sit dispensare in voto conditionali
de futuro conditione non dum impleta. V.g.
Voveo religionem si pestem evasero, pro hac
quia votum tale pendente conditione est imper-
fectum. Sunt. a. non censetur reservatum nisi ab-
solutum et perfectum. Not. digi condi-
tione non dum impleta, nam post impletionem
incipit esse reservatum in quo sensu esse
pragin. Sic dispensare non solent. Prob. quia
votum tale factum est per modum contractus
onerosi, at Deus praestitit contractum ex sua
parte, unde in ipse est impleat, et ingratus
et iniquus in Deum. quare talis ex parte
videtur magis reprehensibilis quam si gratis
promisisset Religionem. Quare a. votum
conditionale impleta conditione dispensari non
potest, potest a. votum poenale est post ad-
missam culpam, nam haec est, quod in voto con-
ditionali assumptus tendat per se in re
promissam sub conditione. Ut bonam, et salu-
briter praestandam in honorem Dei, in voto
a. poenali nequaquam sed fertur tantum in eam
velut poenam quam malles vitare quam incur-
rere, quapropter si quis religionem voveat, non ut
poenam petit vindicativam sed ut medici

nales, potius ut sc. magis vitare possit for-
nicationem, tunc eigm. Votum post patratam
fornicationem erit reservatum Pont. cum non
proprie penale sed mere condionale sit.
Ita Suar. Do. 2. de Relig. Tr. de Voto.
lib. 6. c. 22. Less. ibi. d. 13. contra
Sanch. ibi qui tenet votum condionale
ea et impleta ab eo dispensari posse

14. Si votum castitatis religionis pro
sit metu emissum, licet non vero gravis
qui in virum constantem cadat (ita n.
per se est irritum) potest in eo dispensare Eps
Ita Angel. Navar. pro Chao. Quia cum eigm.
votum non adeo sit liberum ob imperfectionem
consensus iniuste extorti non videtur id summum
Pont. voluisse reservare, Adde quod et Gra-
vius authorum sententia sit, et votum so-
lemne quantumvis levi metu et ad extor-
quendum votum iniuste tamen expresso, emissum
in conscientia foro irritum esse.

15. In voto disiunctivo cuius altera
pars est reservata, altera non, v.g. vo-
veo castitatem vel ieiunium perpetuum di

sperhat Ep̄g. qa tale votum nō est determi-
nate de re reservata. Et quod si
pars nō reservata fiat voventi impossi-
bilis? Ad tum determinata quod
obligat ad reservatum. qa tn̄ hoc potius
provenit ex accidenti, quam ex intentio-
ne voventis, ideo est tum probabilis di-
spensat Ep̄g, alicui dandum si ipsemet
voventis eligat partem Pont. reservatam
tunc n. nec Ep̄g dispensare nec voventis
facta semel electione votum mutare sed
iuxta Reg. 21. in 6. quod semel placuit
amplius displicere non sit.

Bnq̄ sit Ep̄g dispensare in votis et pro
prie reservatis V. G. restitutis perpetuo
quod summus Pont. sit difficulter adiri et
gravis rectas cui istius medendum sit re-
currit. eigm. est V. G. si coniuges post
contractum matrimonium mutuo consensu
factam continuam vovissent cum perpetua
effectione iuris petendi debitum et tunc
grave periculum saltem alteri ingruat.
Item si idem periculum solutis ex dilatione
matrimonii inter ipsos usque ad responsum Pont.

impendeat, vel dnus alicui quoniam grave
scandalum l. damnum alicui ex mora ti
meat. Ita Sanch. l. 8. de Matr. D. 9.
n. 22. Ubi ponit exemplum in iuvene
voto Religionis astricto qui virginem gra
vidam fecit, quam ab eo ducta fuerit
infamabitur et periculum est in mora ne
l. à suis consanguineis arceatur l. eius voluntas
mutetur. Item si periculum sit ne interea
sponsus moriatur cum dispendio salutis et
prole non legitimata. Ratio horum sunt ex
rationabili praesumpta mente Pontificis nolle
si eum in hoc casu tam gravi ita ignorasse
plenam dispensandi sibi reservare sed potius eam
ad ipsos devolvere si ad eum facilis accessus
non fuerit. Verum hic D. Adverte. Sicut
hanc dispensationem non esse absolutam et simpli
citam sed solum ex parte et sensu quod ex
voti executione non vero tollit sed tantum su
spendit ad tempus quare mortua coniuge
redit vis voti et tenetur servare castitatem
peccaretque si aut extra matrimonium fornica
retur aut eo soluto ad 2. nuptias sine novo
Pont. indulto transirent.

7. Ratio Gratiae in tali casu nullis dispensare quantumvis Legatus pontificius in provincia sit, quia Jure communi Legatus est a latere et plus est in dispensationibus in sua provincia quam ordinarius in sua Diocesi, ergo liberum est vacanti in tali casu l. ad Gratiam l. Legatum confugere, quia si Legatus l. alius qui speciale dispensandi ita commissionem habet adesset, hanc probare est tutiorem Nav. Cess. Sanch. suarez Gratiam est posset dispensare quia ipsius potestas est tantum ut ratione nullis haec tamen ratio iam cessat si alius adsit qui speciale commissionem l. delegavit, eo quod Papa hanc speciem aliquibus concedere soleat, ut in nullo ad illos recurrat. Contrarium tamen, et tunc Episcopus posse dispensare cum Legatus l. alius privilegiatus adest, tenent Henriq. l. 3. de poenit. c. 10. Sicilia part. 2. de Censu. c. 7. B. 1. d. 6.

Delegatam statim dispensandi in Votis hanc hodie communis religiosi mendicantes et qui eorum privilegiis fruuntur et quorum Innoc. 8. concessit mendicantibus sa

ultra dispensandi in oibus votis in quibus
sunt Pri, quod tamen illigi debet de iis tamen
quae ordinario iure Epo competunt,
ideoque proprie Epalia sunt, non item de iis
qui per se Papales sunt et tamen per accidens
ob nigentem rectam et moralem impossibilitatem
adeundi Papam ad Epum devolvuntur, qua
re eigm. religiosi possunt dispensare in voto
non nubendi, non petendi debitum, non for
nicandi. In voto castitatis autem matrimonium
emisso ad petendum debitum, item in emis
so post matrimonium ab uno coniuge sine alte
rius licentia, l. cum licentia quoque sine absque
cessione proprii iuris petendi. Item quando
ambo sine consensu alterius continentiam vo
verunt, l. quando uterque novit petita ab
altero simpli licentia non tamen per modum con
tractus, de cedendo utrinque iure petendi
Item in aliis casibus supra recensitis, a
n. s. usque ad is. inclusive eo quod vero illi
ordinario iure Epo competant. In reli
quis a. n. ult. expressis dispensare non possunt re
ligiosi quia ordinario iure ad Epum non spectant
sed per accidens tamen ratione rectis et difficultatis

adeundi Pont. ut iam à nobis dictum.

7 Mo. dnus non tollit quod sit transfert obligatio voti per commutationem.

Circa quam 3. quaerunt Jo. Cuius authe vota commutari possint?

Sed Jo. quilibet propria authe potest votum propria authe in manifeste melius commutare. Excipe vota reservata Pont. haec n. neque inter se, neque cum aliis praestantioribus sunt eius licentia commutari possunt cum in his non dispensationem tantum sed Ad commutationem sibi reservavit. Verum ex his iterum excipe votum editum in religione approbata in quo via tam realia quam personalia commutari possunt, ut habetur cap. scripturae. de voto. Vota a Novitiorum si cum operibus religionis incompatibilia sint interim suspendunt, alia a qua sunt compatibilia nihilominus à Confessario l. praelato in onera ordinaria religionis mutari possunt, testatur Sa. Miranda.

Sed 12. Commutatio voti in aliud aequale propria authe fieri non potest sed opus est plate sublimiori ordinaria l. delegata

Ex ao. Quia Rex in cursu consentire ut
quis a promisso sibi vultu recedat, sed vult
potius ut in determinata spe perseveret
in casu commutationis urgeat, quam cognoscere
ad superiorem spectat.

Ex 3. Qui statim dispensandi habet hac
ipso etiam habet commutandi qui non sit quod ma
ius est, sed utique etiam quod minus modo nullam
praeiudicium 3tio emergat quod tunc fieret
si alicui certo loco l. personae per ac
ceptationem ius acquisitum fuisset. Verum
in acceptationem cum nondum ius ad se
titio competat. Vota in aliis personis
l. loci pij commodum edita per dispensa
tionem l. commutationem tolli sunt.

Ex 2do quia est quoties causa requiritur
ad validam et licitam commutationem

Ex 1o. In commutatione voti in opus mini
festo melius nulla requiritur causa quia per se
notum talem mutationem Deo gratam esse.

Ex 2do. In commutatione voti in aliud opus
aequale requiritur aliqua causa, non tamen ut licite
sed etiam ut validè fiat. Ita Cois. quia in hac

commutatione Voventi aliquid remittitur dum
vid. Votum non in propria specie (ad quam
tamen ratione fidelitatis suae tenebatur) sed in alia
quapiam solvatur. notat tamen Suar. c. 20.
n. 7. si commutatio tamen iusta causa bona
tamen fide facta fuerit in ipsa aequale
illudque iam peractum sit credendum Deum
illud acceptasse ut vovens ad nil aliud
teneatur.

R. 3. In commutatione tamen huiusmodi non est
causa executioni obsistens sicut in di-
spensatione sed sufficit alia quaeque rationabilis tamen
cuiusmodi est si vovens commutationem istam
instanter petat, tunc n. sufficit causa ut
condescendatur fragilitati eius quo maiori cum
solatio debitum in alia materia, ad quam ma-
gis affectus est, exsolvat. Ratio quia in com-
mutatione voti obligatio non penitus relaxatur
sed in aliam tamen materiam transferatur, tamen aliquid
expedit et Deo honorificum est, ut haec com-
mutatio fiat. In dispensatione n. cum obligatio
voti absolute relaxetur non censetur haec
condonatio, expedire l. ad Dei honorem pe-
tinere nec aliquid obstet executioni. Item
dicendum si commutatio fiat in ipsa aliquanto minus

accedente aliqua dispensatione, tunc non sufficit
cum mobilis actui operationi voti non obstet
et quod cum [illegible] contradicat stante lege natur.

Q. 3tio Quomodo haec commutatio voti
consideranda sit?

Resp. Commutationem hanc fieri debere in
aequale bonum, aequaliter ac naturali aequi
[illegible] non mathematice et [illegible], quare
actui [illegible] aequale sit commutatio in
[illegible] bona [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible], ne [illegible]
vota [illegible] [illegible] [illegible]
ab [illegible] dispensandi, [illegible]

[illegible] actui [illegible] vota [illegible]
[illegible] in personale [illegible] realia, et personalia
[illegible] in personalia commutari [illegible]
in personale et [illegible]
[illegible] [illegible] in
[illegible] commutatione [illegible] spectanda physice [illegible]
naturalis [illegible] ad Dei gloriam et [illegible]
[illegible] [illegible] utilitas.

[illegible] Resp. Not. [illegible] votum [illegible]
[illegible] absolutum et [illegible].

sionem et contractam poenam in alium poenam
commutari. Sed 6. attendendum est non sola
obligatio voti an et poena iam contracta
a confessario commutetur utrumque n. [illegible]
qui potestatem commutandi habet. 12do qui
potestatem dispens. l. commut. delegatam tamen habet
non posse eandem alteri subdelegare delegatus
n. nunquam subdelegare potest si sit electa
industria persona ubi in proposito accidit.
3. post commutationem voti adhuc in arbi
trio vovente consistere votum suum l. id
in quod commutatum est votum exequi aut no
vam commutationem petere quia commutatio facta
est in favorem vovente quod a. potest favori
suo renunciare. 4to Votum per commut.
semel extinctum non amplius revivisse etiam si
opus in quo commutatum fuit fiat impossibile
Ipsi qui vovit peregrinationem ideoque votum in
religionis votum commutavit si postea e re
ligione eiiciatur non tenetur peregrinationem perficere
quia via vota simplicia commutationem in pro
fessionem solemnem consequuntur ipsa extincta sunt
ut in propria materia non obligent. Rico (in
professione solemne) quia per vota simplicia
secretis priora in saeculo erita manent

Sponsa non penitus extincta vim ipsius tenebunt,
qui non professionem ad saeculum recurrunt. Non
huius discriminis est quod ipso iure vota pro
cedentia non commutentur in illa simplicia sicut
commutantur in Professione solemnem. Dico ipso
Iure quia nunquam propria intentione sit ante
cedentia in illa simplicia commutare ita ut
penitus ante extincta maneant nam quis propria
auctoritate sit votum qualecunque commutare in id
quod manifesto melius est, quod si tamen aliquis in
saeculo vivisset continuam perpetuam ac postea
editis in Societate votis dimittatur prior illo
non absolvitur quia ipsi non differt a voto re
ligioso ideoque in sua specie immutatum perseverat.

Tractatus 2dus.

De Statu Religionis.

Sectio 1a

De Essentia, Varietate ac Perfectione Status Religiosi.

Dubium 1um

Quid sit Status Religionis?

Religio ut proprie hic sumitur est fide-
lium ad Christiana charitatis perfectionem tendentium
per sponta nea paupertatis, castitatis et obedientiae
vota perpetua, stabilis ac socialis ordi-
nate vivendi modus ab Ecclesia approbatus.
Dicitur jo. fidelium ad perfectionem tendentium) quia
ut S. Th. 2.2. q. 186 a. 1. ad 3. ait Reli-
giosus non est transgressor professionis si per-
fectus non sit sed si contemnat ad perfectionem ten-
dere. perfectio ac in eo consistit ut quis
victis huius mundi impedimentis Deo to-
tali adhaereat. Ad hanc perfectionem obti-
nendam sumpte nostra fert status religiosus
siquidem in eo perpetuam vovendo obedientiam of-
fert quis Deo animam iudicium ac voluntatem in omnibus
agendis subiiciens ea Praelato tanquam Christi
Vicario. Vovendo castitatem offert corpus
abstinens se Dei causa a carnis voluptati-
bus et licitis. Vovendo paupertatem offert
bona S. ex exteriores se illis propter Deum spoli-
ans, atque his 3.bus vinculis sese sponte
astringendo totum se et vitam spoliatum
unit Deo, cum praeter animam corpus et bona
externa nihil amplius habeat Ito.

2do. Rx. per spontanea castitatis vota perpetua? quia validius et securius hac virtutes voto firmata nos refrenant à mundi concupiscentiis, ij fient absque voto nam professione Reo facta se quis obstringit ad perpetuam earum observationem.

3tio. Dr. stabilismodus ordinate vivendi quia ad nam religiosi instituti requiritur stabilitas irrevocabilis et irretractabilis saltem ex parte voventis quia ideo additur quia religioso statui non obstat quod simplicia tantum vota in sodiente Jesu Christo superiorum authem iterum dimitti possint, sufficit enim ad statum Lucae ut qui eum amplexus est ipse met discedendi libertate careat.

Ex his sequitur Religiosum ad Cardinalatum Episcopatum aut Maiorem dignitatem evectum hoc ipso non desinere esse religiosum cum aliis effectibus votis irrevocabilibus obstrictus maneat. Re castitatis voto non est dubium, obedientia a votum manet saltem in substantia imo etiam in effectu ergo summum Pont. vim reli

giosorum ordinum generalem cuius authe
depositus iterum reduci potest sub actuali
obedientia Prelati quis sine expresso Cont.
iussu ad id non teneatur. Rodrig. to. 3. Regul.
quaest. q. 52. a. 26. Quod ad votum
paupertatis spectat durat illud etiam in ad
gradum promotis quia jo Rominij ad
ditum suorum sine veniam satiam prorsus
incapaces sunt. 12. Etsi plenissimam eo
rundem redditum administrationem habent a
sacris Canonibus concessam uti docet Sanch.
lib. 6. morol. c. 6. et alij quo ipsum tamen
ea quae superflua sunt, non in alios quam pias
causas erogare possunt alioqui ad restitutionem ob
ligati. Quae vero propria parsimonia ac
quisierunt, ea in quascunque causas inter
vivos donare et absumere ipsis ex Iulio
benignitate licet Sanch. ibidem. 3. Mortis
causa donare l. testari de Iuliis redditibus
aut bonis patrialibus l. quacunque industria
acquisitis permissum eis non est in
Papa dispenset l. licitam tribuat quod facile
concedit evectis ad dignitatem Cardinalitiam
generalem l. aliam similem. Quod vero ad alios

observationes regulares attinet censeri ijs se
lut in culmine magisterij constituti absolui
ita ut à culpa et pœna immunes sint si eas
non servent. Ubi habetur in cap. Un. 18. q. 1.
quis sum moralem honestem deceat eas ser
vare præscripta Regula quæ cum spirituali mu
nere bene consistunt. Tenentur item ex præcepto
SS. Canonum habitum sui ordinis portare. Verum
Clemens VIII. apud Sanch. cit. n. 22. concessit
Episcopis regularibus ut retento saltem colore
habitus sui ordinis possint se conformare Episcopis
sæcularibus in figura eius.

4to Dr. Socialis modus vivendi. Quia ad
statum Religiosum requiritur ut sit sacra quædam
Comitas in qua consequenter esse debet specialis quædam
Jurisdict. Superioris ad inferiores ad com
petentem eorum in viam salutis gubernationem
Cum v. in religiosos qua statum istum am
plectentes nulli competat specialis Jurisd.
quæ non à Christo per suum in terris Vicarium
deriveretur, necessario ad eiusdem status essentiam exi
gitur authoritativa Sanct. approbatio, eoque
l. tacita s. interpretativa qualis antiquis
simorum erat statuum l. specialis et expressa

qualis est hodiernorum. Hodie namque
sapienter decretum est ut soli Kom. Pont.
conscio expressaque assentienti exercenda sit
immediata approbatio religionum novarum, sine qua
irrita prorsus ac reprobanda forent. Innoc.
3. in Concil. Lateran. cap. vel.

Ex dictis Colligitur jo praeter ista 4. tria
Vota ex parte nouentium et approbationem
ex parte Iuliae illa acceptantis aliud
nil ad essentiam perfectionem status religiosi perti-
nere positis n. 4. istis remotis caeteris,
consurgit immutabilis vitae institutum fi-
delium a Christiana perfectionis charitate tenden-
tium. Ita Ludovic. Miranda q. 1. n.
7. Ass. et caeteri cum Contra improbatam
Soti aliarumque opinionem quae Chorus S.
Psalmodia quae solemnitas votorum aliaque
ad substantiam religiosi status integritatem requi-
rant.

Colligitur 2do. Nec Papam dispensare
posse ut quis maneret religiosus voto pau-
pertis, Castitatis et obligatus non sit, eo quod
haec ad essentiam religiosi status pertineant,
ut expresse docet Cap. cum ad monasterium

de statu monach. pōe tn̄ vista ac legi
tima cōa subsistere Cont. Ad cū reli
gionē professis dispensare ita vt religiosi
ēē desinant docet Glossa cap. ubi A Pla
rig BB. Licet contrarium sentiat S. Th. di
cens fieri nō pōe vt quod Deo semel consecra
tū ē ad hoc profanos denuo convertat
Quod verū ē in sensu composito q̄diu
consecratū manet nō a. in sensu diviso si
desinat ēē consecratū quod per Iulia au
thē fieri pōe cōis docet Sentia.
Colligit 3. ordines Religiosorū licet
inter se differant accidentali regularū et
functionum suarū discrimine tn̄ in
effectibus convenire, atq; ita quotquot fue
runt, sunt et erunt dicti a dictis institutio
ribus vnti ordines religiosi sunt eiusdē spe
cies effectus spei infimae sequēs tota uniuersi
tatis religiosi nōa perfectionis effectus con
sistit in 3bus ab Iulia approbatis accepta
tisq; paupertis p. votis. in his a. quae
vibus vnia sunt, Vane quaeres effectus desitē
Ita Lud. Mirand. ubi et q. 2. a. 1. Cess.
ubi d. 2. contra nonnullos arbitrantes
Varietē religiosorū ordinū ēē effectus eorundē

statuum ductione primaeque divisione eli
giosi status in mere contemplativum, me
re activum, et mixtum esse quasi genus
in hos subalternos, cuiuscumque istorum sin
gulos distribui in alios inferiores. Sed
contra hos firmiter tenendum dissimilitu
dinem hanc esse auctoritatem mere et ex prin
cipio desumptam ex 2dario speciali fine quem
approbante Iulio praefixerunt institutores
ordinum; partim ex partibus medijs quibus re
ligiosi utuntur l. ad sua juria tota ex
actis servanda l. ad commodius assequendi
finem illum 2datium speciale.

Est tamen haec ordinum religiosorum auctoria
varietas jo Iulio Christiano sicut magno
ornamento ita et valde proficua nam hac
ratione, quae plurimis patet via ad statum perfectionis
quibus aliquis fuisset obstructa qui non est idoneus
ad unum vitae genus erit idoneus ad
alium. 2. Eadem varietas ordinum
secum necessario fert inaequalem auctoritatem per
fectionis inter eosdem. Institutum non solum vitae
contemplativae est simpliciter perfectius quam reliqui vi
tae activae et mixtae vitae status longe prae
stat utrisque. Cum quia est institutum vitae per

stolorum qui perfectissimum elegerunt. Quod
quod praestantius est contemplari coelestia, et
contemplata sit in aliorum salutem transfun
dere quam tantum vacare contemplationi propriae
saluti. Sicuti et melius est et aeque ma
ioris virtutis lucere sit et illuminare quam
lucere tantum.

Hinc errant 10 Novelli Candrista à T. Th.
et aliis refutati qui maiorem perfectionem ordi
nis ex arctiore, austeriore, duriore
modo vivendi metiuntur, cum ut dictum est
metienda sit ab altiori fine, à modo vi
vendi familiari Apostolicis institutis ac magis
idoneis mediis ad illum consequendum totaque
essentia servanda, etsi haec media sint mi
nime severa rigida aut molesta corpori.

Errant 2. qui censent ideo à Kom. Pont.
concessum esse transitum vibus aliis monachis
ad ordinem Carthusianum quod putent hunc ca
teris simpliciter perfectiorem sed quod putent austerio
rem, nam ipse S. Th. ait non ignorans carthusi
ani ordinis rigorem eum tamen perfectione cedere ali
quibus mixtum institutum professis prout testatur
et probat ex professo citato q. 188. a. 6.

Bubium 2dum

Quid sit solemnitas votorum quod pariat effectum? et utrum religioso statui sit efficax?

Nota. Quod vota solemnia emittunt omnes omnium ordinum religiosi excepto societatis Jesu, in qua soli professi 3. substantia vota solemniter nuncupant, ceteri v. simplicia tantum concipiunt. Consistit a. votorum solemnitas in eo, quod religiosus in ordine à Rom. Pont. approbato iuxta formulam ab Eccl. praescriptam emittat 3. substantia vota, tradendo ac obligando se irrevocabiliter religionis praelato, et ut ipsum religio se obliget irrevocabiliter ad nunquam irritanda vota ab eo emissa. Quare etsi vota simplicia societatis aeque religiosi huius sint constitutiva atque solemnia aliorum ordinum ab his tamen in eo deficiunt, quod emittantur à voventi acceptantur ab Eccl. volente quidem ut novus quantum ex se religioni obligetur irrevocabiliter nolente tamen, ut ipsum religio obligetur in perpetuum ad non elapsanda eius vota.

Effg ex voto solemni praecedentes potissim
tres sc. Jg est. quod matrimonium post se contractum
s. ratum s. consummatum reddat ipso iure nullum
faciatq. concedens Sacrae ad contrahendum in
habilem Ita Bonifac. 8. cap. quod votum,
in 6. ubi ita definit. praesentis decla
randum duximus oraculo sanctionis illud
solum votum debere dici solemne quoties ad
post contractum matrimonium dirimendum quod so
lemnizatum fuerit per susceptionem sacri
ordinis aut per professionem expressam aut
tacitam factam alicui de religionibus per
sedem Apostolicam approbatis. 2dus. effg est
quod solemnis professio dissolvat vinculum
matrij et prius contracti rati tamen non con
sumati ita Trid. sess. 24. can. 6. Est
a. hic effg voto solemnis professionis adeo
proprius ut nec ad sacrorum ordinum suscep
tionem nec ad alia Sacramenta quoties reli
giosa vota se extendat. Jus de sacris
ordinibus probat ex Joan. 12. qui in ex
trac. antiquae concertavi ita loquitur: licet
votum solemnizatum per sacri ordinis suscepti
onem quoties ad impediendum matrimonium contra
hendum ac dirimendum sic post contractum

fuerit sm statuta Canonum sit efficax epu-
tandum, ad dissolvendum tm prius contractum
etsi per carnis copulam non fuerit consummatum
in validum esse censendum. Item de votis
simplicibus probatur tum ex verbis Sancti Iulii
tum ex usurpatu consuetudine soc. Jes.
quae scholasticos, et adiutores suos ob-
ligatione cati matrij obstrictos et post
emissa vota simplicia l. saeculo emittit,
ad satisfaciendum parti l. ut dictam obligationem
extinguere eosque societati efformare
possit ad professionem solemnem admittit.
Item effectus est: quod eadem valide facta pro-
fessione solemni religiosus reddatur prorsus in-
habilis et incapax omnis veri dominij ad res
temporales vis hereditariae successionis
est expressum dogma catholicum retro
in sacris Canonibus inculcatum c. 7. q.
ingredientibus. 3. q. 3. Porro
quam secum iure antiquo fert solemnis
professio inhabilitatem matrij postea con-
tracti, eandem iure novo amplexit Pont.
religiosorum societatis simplicibus votis ita
ut aeque reddantur inhabiles ad contrahendum
post nuncupationem votorum simplicium quam

alij per editionem solemnium. Eodem iure
novo amequit capacitatem dnij visq hae
reditariae successionis illis votis simplicibus
quae à coadiutoribus formatis eiusdem soci
etatis edunt, quae vota voluit Cont. Vo
cari publica, prohibuit tn dici solemnia
ad dictionem eorum simplicium quae à soci
etatis dictae scholasticis nuncupantur quibus dnij
bonorum incapaces non fiunt sed tn usq eorum
Ita Greg. 13. in Bulla ascendente Kno.
Ex dictis Colligitur 1o disemptionem matrij
post contracti esse effectum rationem non solis votis
solemnibus sacrorum ordinum et religiosae
professionis sed etiam simplicium votorum substi
alium quae à religiosis non dum professis
concipiuntur ut v. soli professioni solemni
esse proprium effectum dissolutionem prius initi
matrij rati non consummati.
Colligitur 2do solemnitatem votorum tam solem
nibus quam simplicibus religiosorum votis
omnes effectus praedictos ex sola constitutione
Iudica promanare et nullatenus Iuris
aut aut humani existere. Ita Ex
presse Bonif. 8. ab Rpo Bieterensi de

votorum solemnitate consultus cap. quod votum
supra. Ubi respondet, quod votum debeat dici
solemne et ad dirimendum matrimonium effi-
cax nos consulere voluisti nos ipsi at-
tendentes quod voti solemnitas ex sola consti-
tutione Ecclesia est inventa.
Colligitur 3. solemnitatem votorum reli-
gioso statui mere extrinsecam esse et
accidentaliter non jo ex definitione summi Pont.
Clem. scholastici et coadiutores soc. per
vota simplicia propria et substantialiter consti-
tuuntur religiosi non minus quam aliorum
ordinum professi per solemnia; quae Pont.
definitio falsa esset si solemnitas effectus esset
religioso statui quod n. si solemnia vota
non haberent effectum religiosi non essent. 2do.
si solemnitas et simplicitas votorum essent
effectus differentiae status religiosi absurdissime se-
queretur eum qui prius simplicia postea solemnia
in soc. emittit, fuisse prius unius speciei
religiosum cum postea alterius et ita soci-
etas erit duplicis speciei ordo s. institutum
quorum alterum est vocantium solemniter
alterum simpliciter quae omnia absurda definitionis

Pont. contraria sit. Si quis a. pertinaciter ne-
gare vellet 3. illa vota simpli. soc. non esse
vere substantia religionis vota eaq. emittentes
non esse vere religiosos, religiosorumq. privi-
legijs gaudentes ipso facto excommunicationis lata
sententia, nec non et inhabilitis ad quis offi-
cia et beneficia tam secularia quam regularia
cursum incurreret, quorum absolutio soli
Pont. Rom. reservatur. Ita declarat
Greg. 13. in bulla Ascendente Dno.

Sectio 2da

De ingredientibus statum reli-
giosum.

Dubium jus

Quinam ingredi possint religio-
nem.

Ostendere eos absolute posse ingredi qui sui
iuris sunt qui a. alteri sunt obstricti non possunt
nisi de illis consensu. Talis sunt jo. Christi
hi n. iureiurando sunt obstricti summo Pont.
vel sui illis consensu Christi renunciare

et religionem intrare non potest. Rein gr
ist obstricti Iuliae tanquam maritus Sponsi
Sed et aiam suam pro ea ponere tenetur si
cut Christus pro Iuliae maritus a. non potest dese
rere Sponsam sine eius consensu quia nec Christus
quod si hoc pro arbitrio ei liceret in mag
num damnum cederet Iuliae. Si tamen
Christus ipsi ij eius Iuliae melius foret reli
gionem intrare Votum non esset invalidum
tenerentur vel Pont. aperire et copiam
exequendi petere..

3do. Intrare religionem non potest coniu
ges post consummatum Matrimonium Cap.
placet. de conversione Coniugat. et
cap. quam. Sed si alter altero ignorante
l. non consentiente profiteatur alter potest repe
tere coniugem et ille tenebitur redire
et debitum petenti reddere, non tamen petenti
exigere sed quantum in se est tenetur servare ca
stitatem. Nisi expresse dum profiteretur
voluisset se absolute ad castitatem obli
gare sed tamen subposito statu religioso
tunc n. nec à petitione debiti neque à
2dis nuptijs abstinere tenebitur. In dubio

tū interpretar, Ecclia illum se voluisse, abso
lute et quantum licite poterat ad continentiam
obstringere. idem in foro conscientiae in dubio
praesumendum est.
Sed nam professio Coniugis absq; consensu
alterius facta saltem sit valida sub conditione
si m. coniunx non repugnaverit.
Ex Probliq eiusm. professionem esse irritam
in foro conscientiae excepta obligatione castitatis
iam dicta, quia conditionalis professio non ad
mittitur in Ecclia sed iure et consuetudine
debet fieri absolute, sed contra ius est si ali
qua conditio adiungatur cum eius effectus non possit
esse pendens. Quare si maritus coniugem
professam revocet s. n., aut ipse facultatem
revocandi perdat, commisso adulterio, l.
et postea consentiat non ideo convalescit,
Professio praeterita non n. firmatur tractu temporis
quod de iure ab initio nullum fuit. Ita Sanch.
l. 7. de Matr. Less. c. 40. d. 3. Ratio; quia
per professionem non se transfert in ius et
statum religionis atque is qui est in alterius
statu non potest absq; eius consensu se in statum
religionis transferre id n. cederet in prioris

incontinentiam. Confir. quia si professio esset
ullo modo valida deberet coniugum pro-
fessus mortua uxore ad monasterium re-
dire sicut debet servare castitatem atque
hoc est contra Cap. placet. ubi dicitur non teneri
redire.

Dantur tamen duo casus quibus coniuges etiam
consummato matrimonio possunt religionem intra-
re. Ius est, si accedat utriusque consensus
sed tunc uxor consentiens in ingressum vi-
ri l. è contra tenetur etiam ingredi si iuve-
nis sit, l. talis, ut in saeculo manenti
merito timeri possit de incontinentia, si a-
sit senex aut certe talis ut non sit mo-
rale periculum in saeculo sufficiet votum
continentiae in manibus Dei. Ita habetur
Cap. cum sit Cap. Uxoratus. Cap. Apostolica de
Conversione Coniug. Quod si maritus
professus V. G. uxor in saeculo manens nec
continentiam nec religionem vovisset indu-
cenda erit ut id faciat, quod si nolit, et
periculum sit incontinentiae, debet Ipsa suspen-
dere professionem mariti ad vitam uxoris
et illum uxori reddere, mortua a uxore

redit vis professionis et tenetur redire ad
monasterium quia cum consensu Vxoris professus est.
cap. Consuluit. et cap. ex parte de Conuers.
Coniug.

Sed quid si Vxor sciens statutum Iuris vid.
non posse se consentire in ingressum mariti in
et ipsa religionem intrare velit? Resp. Eo
casu si periculum incontinentiae sit posse com
pelli ad religionem ut habetur ex Cap. sig
nificauit. quod tamen non sic illigatus quod possit
cogi ad profitendum sed ad habitandum in reli
gione s. monasterio.

2dus. Sed vnus et altero inuito ingredi
religionem iugi potissimum quatuor eventis
sic. antequam matrimonium consummatum cap.
Verum. et Cap. ex publico. de Conuers. Coniug.

2do. Et post consummatum sed Vxor ingredi
si vir per vim consummauit ante expletos
duos menses qui ei a Iure dicto Cap.
ex publico. concedunt. Idem dicendum si per
metum grauem cytorsit consummauit. 3.
si alter coniugum committat ad veterium
sed innocens religionem ingredi cap. Agathensis.

27. q. 2. Sed ut id ordinate fiat debet
prius fieri separatio auctoritate Judicis causa
cognita Cap. porro. de divortijs, et hoc
partim ad vitandum scandalum partim ne
possit cogi et repeti ad redeundum.
Quod si ipse quoque adulterium commisisset
ipsius occulte, non potest coniugem deserere
ut religionem ingrediatur quia talia delicta
mutua compensatione tollerentur Cap. fin.
de Adulter. Idem dicendum si cognito
ipsius peccato debitum petijt vel reddidit quia
censetur reconciliatus et ius suum condonasse
22. q. 1. c. 1. 4to si alter
incidat in haeresim et iudicio Iuliae se
paratio fiat tunc innocens illum non tenetur
admittere sed potest ad religionem transire etsi
ille convertere voluerit Cap. fin. de Conver.
Coniug. Si tamen non fuit facta separatio ve
nerit emendatum recipere nec potest ingredi
religionem Cap. de illa. de Divortijs, quia
privatio iuris in coniugem est poena poenae
a. in haereticos statutae non sunt mandandae
executioni ante sententiam. igitur requiritur aliqua sententia
sufficit tamen sententia declaratoria criminis. Castro palao
lib. 2. de iusta punitione haeret.

3tio non potest religionem intrare qui post
editum votum religionis Virginem sub promissa
vera l. ficta matrij defloravit, sed tenetur eam
ducere si paris conditionis ut possim docent
BB. modo tamen ipsa votum ipsius viam nescire
vit et recuset vel aliam satisfactionem. Ratio.
Quia ingressus religionis iam factus est ei illicitus
non potest ingredi nisi gravem iniuriam irrogan
do puellae quare tenebitur eam ducere et
matrium consummare cum alia iniuria ipsius
ex aequo separari non possit aut occurrere
efficaciter infamiae imminenti. Neque tenetur
corrupta admittere aliam compensationem, tum
quia pudicitia non est pecunia aestimabilis, tum
quia non tenetur subire infamiam amissae Virgi
nitatis ut ille votum suum impleat.

4to Non potest religionem intrare qui vedi
toribus non est solvendo si intra paucos annos
manendo in saeculo ipsorum satisfacere possent
si a. non sit probabilis spes satisfaciendi intra illud
tempus. l. dictus in saeculo manendo, cum
veret notabile periculum salutis poterunt in
gredi relinquendo bona sua vedi toribus
dividenda pro rata. Ita S. Th. 2. 2.
q. VII. a. 6. ad 3. Nec monasterium tali ut

strictus, ad mittens tenetur ad quamquam solven-
dum, nisi quis ex ingressu statum est com-
pletus. Secus dicendum si Brevi tempore in
saeculo satisfactum scienter admissus fuis-
set. Vide Medi. cap. de vestit. q. 3.
cap. 8.

5.to Non potest ingredi ravibus reddendis ob
nogij quia illorum persona est ad talem fun-
ctionem obstricta, ergo solum una ad
transiens, secus si ad aliquod diuturnum
officium V. G. ad docendum aliquot annis
ad rempubl. administrandam, quantumvis
iuxta se obligassent tunc n. in his, con-
tractibus videtur exceptus status perfectionis vel
illius tacita conditio, nisi religionem ingres-
sus fuero.

6.to Religionem intrare non potest filius
quorum parentes gravi premunt nec
cui alii succurri non potest nisi manendo in
saeculo quia tunc iure naturae tenentur illos
alere si sine dispendio salutis in saeculo
manere possint. Ita S. Th. q. VII. a. 6.
Idem dicendum de parente si filius sine
premerentur quae tamen obligatio ad fratres et so-

rores non extenda est, quod si filius parente
in gravi nocte constituto professus fuisset
tenerem egredi si egenti eius succurri non
posset, debet Praelatus l. fauctem egrediendi
concedere l. monasterium tenebitur egentem su-
stentare. Professio tamen non est irrita sed su-
spenditur tamen executio, donec parenti sub-
ventum fuerit. Si vero post professionem
filius ex improviso in talem egestatem in-
cidisset, non tenebitur filius egredi, neque
est potest repugnante Praelato, in nullas
est extrema, nam in hac tenerem filius
omni modo subvenire est, egrediendo reli-
gionem petita tamen prius licentia est si non ob-
tenta. S. Th. quodlibeto 3. a. 16 et 2. 2.
q. 101 a. 4. ad 4.

Itaque religionem ingredi non potest pueri et
puellae sine consensu parentum et tutorum
ante annos pubertatis quia tunc ille sunt
subiecti sunt quoad vitae dispositionem, si vero
annos pubertatis attigerint sui iuris fiunt
in iis quae ad statum vitae eligendum pe-
ctant unde religionem ingressere possunt et invitis
parentibus.

Sed nec potest quis cogi ad Religionem?
Respondeo negat. exceptis casibus in iure ex-
pressis, quin Concil. Trid. sess. 25 de
Regularibus c. 16. 17. et 18. sub Excommunicatione
prohibuit ne quis virginem aut viduam
ad ingrediendum Monasterium vel ad suscipi-
endum habitum cuiuscumque Religionis vel ad
emittendam professionem cogat qua excom-
municatione involvuntur, Consilium, favorem,
et auxilium praestantes. Item qui consensus
eidem actui praesentes vel consensum vel au-
them interponunt, sed et idem Concilium
citato loco tamen ideo annullat renun-
ciationem bonorum à novitio factam ne vi-
ri sui bonis spoliato adimatur libertas
egrediendi, ubi tamen non prohibetur testamen-
tum quia non adimit libertatem egressus, nec
nullam vim habet ante professionem. Bess.
ibidem d. 4. Not. dixi. Exceptis
casibus in iure expressis.) Ja n. excipiuntur
ij qui sponte Religionem voverunt hi n.
compelli possunt ut votum impleant. 12do.

qui conscius conscius dispositionis iuris con
sentit ut alter religionem ingrediatur l. sacras
ordines suscipiat tunc n. est ille compelli
potest ad ingressum. 3. qui crimen aliquod
commiserunt ob quod iubent trudi in monasterium
verum hi non tenentur profiteri sed solum poenae
ipsius impositum peragere.

Dubium 2dum

An quis teneatur qui vovit Religionem?

Dico jo qui generatim vovit religionem
debet moralem diligentiam adhibere ut in ali
quo ordine quacumque tandem suscipiatur
quare si non admittitur in uno l. admis
sus quidem in probatione deprehendat se inhabilem
debet tentare aliam et haec unius ordinis
plura coenobia donec in aliquo eorum
admittatur Ita S. Th. 2.2. q. 88. a. 3. et
cum fere AA. Attendenda tamen est
hic vocantis l. expressa l. tacita inten
tio ob hanc n. qui in sua Civitate pro
vincia l. regno non suscipit non tenetur ad
ire alias terras nisi id intenderit, in dubio

a. non praesumitur intendisse. Sed a haec
intentio colligi ex circumstantiis perso-
nae Conventis S.G. sitae mas l. femi-
na qui novit, pauper an dives ali-
enae linguae assuetus l. non. Feminis
ordinarie aliquando non est obligare se mi ad
monasteria ~~dia~~ Vicina, Mares v. ordi-
narie ultra suam provinciam l. na-
tionem in qua alienam linguam addi-
scere oporteret aliquando ac intentionem
non extendunt. Ex dictis
Sequitur jo. generatim Conventes religio-
nem si in aliis ordinibus non recipiam
non teneri ingredi asperrimos ordines sa-
pucinorum l. Carthusianorum si l. affir-
ment, l. ex circumstantiis (: ut quod sint hoi-
es debiles ac delicati:) colligi possit
aliquando eorum ad talia instituta am-
plectenda non fuisse. Sequitur 2do eigen-
Conventes si non admittam mi ad statum
laicorum, non teneri ingredi, quin l. ex
presse l. tacite noluerunt se obligare
mi ad statum sacerdotum. In dubio spectan-
da est condio personae. nobiles n. medio-
criter literati et studiosi praesumunt

intendisse statum sacerdotum, milites &c.
et Mechanici statum Laicorum.

Dico 2do qui certam Religionem novit
debet pro morali possibile laborare ut in
aliquo eiusdem coenobio recipiatur quod si
repulsam passus fuerit in uno tenetur ten-
tare aliud quousque rationabilis et probabilis
spes fuerit susceptionis. Ita Coiz. Quippe
nam religionem in ordine ad particulare locum
novisset, tunc n. in tali loco non receptus
solvitur à voto simpli nec tenetur reparare
alia. Verum circa dicta

Not. 1o. qui non simpliciter sed respective tantum id
est, sed certum aliquem impetum repulsus fuit
ab ordine obligari se eo cessante rursus
eidem offerre quia solum censetur dilatus ad
tempus. 2. qui sua sponte impetum
obiecit ne suscipiatur tales et graviter
peccasse contra religionem et teneri in
conscientia illum tollere, seriusque laborare
ut suscipiatur. 3. si religiosi semel
repulsum mutata postmodum volte recipere

velint teneri eundem cedere, in forte
interea notabilis mutatio facta sit vel dis
ficilis sit regressus, ut quia V. G. iam in la
tiori ordine factus est Nuncius l. de
susceptione desperans bona fide celebra
vit sponsalia cum puella à qua non in cu
incommodo aut aliqua infamia separari
potest. Ito qui post votum religi
onis et mala fide duxit uxorem et
consummavit matrimonium non peccare postea pe
tendo debitum, quia nondum tenetur vinculo ser
vando castitatis Caret. q. 88. c. 3. Mor
tua tamen uxore tenetur religionem ingredi
in forte per aetatem l. corporis dispositionem factus
sit inepta, aut non possit in difficillime
durionem illam vivendi rationem perferre.
Ita Lopez. Victoria. apud Less. cit.

Dico 3. qui absolute religionem vovit
nil aliud exprimendo, praesumitur se tamen
voluisse obligare ad bona fide experien
dum non ad profitendum Sanch. l. 4. moral.
c. 16. n. 86. quare talis si post alij
probationem reperiret sibi statum ordinis non
convenire, citra alicuius peccati conscientiam

exire poterit, et à voto liber erit. Qui
ipse non tamen novit religionem ingredi, sed in
eadem ad profiteri talis nullo modo potest e-
gredi quidem iudicium idoneum et ratio vivendi
est ipsi tollerabilis etsi non sit usque adeo
consentanea. quare quamvis tota sit difficul-
tas ut censeatur intollerabilis obligabitur
perseverare. S. Th. cit. a. 4. alii tamen ut
Sanch. ibi. putant posse hic quem dispensare
cum non sit dispensare in voto religionis
sed tantum in modo exequendi. Alii v. ut
Soly putant neque tunc obligari ad am-
plius quam ad bona fide probandum eo
quod ante votum religionis ex dispositione iuris
includat hanc tacitam conditionem: si bona
fide deprehendero in probatione eam mihi
convenire et ideo constitutum esse annum
Probationis.

Dico 4to qui post instantem petitionem ad
religionem admissus non fuit liber à voto ef-
ficitur, neque in saeculo manens tenetur ad
continentiam ita Cois Rationem, quia qui novit
religionem non novit castitatem sed tantum statum
in quo aliquando votum fuisset castitatem.

Excipe mi continiam stat religionem vo
visset, sed tunc dubitandum erit, l. n. Ca
stitem vovit accessorie tm vn in depen
dentem ut supposito statu religioso et
tunc liberari à religione liberari et à
continia. Vel continiam independen
à statu religioso, sed qsi per se ac pspal
vovit tunc liberari à voto religionis
tenebitur adhuc servare castitem.

Dubium 3tium

Quae Conditiones requirantur ad
Validam Professionem.

Praenot. Professionem aliam esse expressam
aliam tacitam. Expressa est cum quis utitur
aliqua formula Professionis qua mentem
suam explicet et intendat religioni in
corporari. Tacita Professio sit 3plis
sed cum exacto probationis tmo deferat quis
habitum professorum per triduum Cap. ad no
stram de regularibus. 2do si tali
habitu suscepto faciat aliquid opus professus

proprium, vt si in Capitulo suffragium dederit statim sit professus nec triduum requirit Cap. vidua ibid. 3tio si in ea religione vbi nulla est electio habitus novitiorum et professorum deferens habitum per totum annum in termino anni veneris professus Cap. ex parte. ibid. Debent a. haec fieri aio saltem tacito profitendi et consentiente illo, cuius est admittere, si talis aius desit non erit coram Deo professus etsi in foro externo praesumatur. Quare monet Glossa ibid. quod nolens obligari debeat ante finem anni habitum deponere l. saltem aperte protestari sibi non esse animum religionem assumendi, et talis protestatio evincit praesumptionem Juris et in foro externo. Haec praenotato vt valida sit Professio Regula 10. Ideas legitima et quae est 16. annorum completorum Ita Trid. sess. 25. c. 15. de regularibus quare Professio ante facta est irrita, nullamque inducit obligationem ad alicuius regulae l. ordinis observationem aut alias quascunque effectus.

7 do. ergo integer annus probationis post
susceptum habitum Ita Trid. ibi quo
absoluto l. ad professionem sit admittendi
Novitij l. à monasterio expellendi nisi iusta
causa dilationem excusaverit ut si V. G. mor
bo aliquo laborent, si aetas desit, si
in probatione non viam satisfecerint. Debet
v. annus hic esse continuus Ita Glossa ad
Cap. Aplicam. sic n. melius probatur austeri
tas ordinis. paucorum tamen dierum in
terpolatio non impedit moralem continuationem.
Debet item fieri probatio in habitu qua est pars
austeritatis ordinis. Item in ipso monasterio
nisi à superiore concessum sit ut Auris com
morentur. Syl. V. Religio. Habet tamen
annus probationis computari de momento
ad momentum hinc si accepisset habitum
jo octobris post meridiem, anno vertente
in valide profiteneris ante meridiem.
Simili in aetate expectandum est punctum
Novitiis et hoc semper verum est quando certum
tempus statuitur ad favorem alicuius ut sic re
stituatur in integrum ut non obliger aliquo

contractu l. lege 7 seq. si tm̄ ideo statuar
qa n̄ credit. an̄ ad aliquem actum idoneus
vt cum requirunt 7. anni ad sponsalia et
14. ad matrim. et ad beneficium Iuliam
tunc n. sufficit diem anni 7mi l. 14ti ee
inchoatum nec ipsum est expectare punctum
naturalis. Caeterum Praelatus Novitium
an̄ expletum annum probationis admittens ad
professionem peccat mortalr, et si de ordi
ne mendicantium sit, est et ipso facto
excommunicatus et suspensus ab officio admit
tendi ad professionem Cap. n̄ solum de regular.
in 6.
Quaestio Regula aliqua profitendi id est, se
vere obligandi, nam sine hac promissio per
se n̄ obligat. per se inquam qa per accns
ratione scandali, aut damni vitandi obli
gare potest, nempe si quis malitiose ita professus
esset, hic n. et mortalr deliquisset et an
tinuo contra iustitiam delinqueret, qa cum
n̄ sit membrum Religionis eiusdem tm̄ commo
dis et sustentatione fruitur quare aut Pro
fessionem ratificare aut detecta fictione
coram ordinis Praelato egredi debet.

4to. Ut non fraude l. metu inductus fe-
cerit professionem, metus n. gravis et ad
extorquendum votum iniuste incussus irri-
tat professionem cap. 1. de iis quae vi.
Idem dicendum de metu veneriali modo
alia concurrant quae difficulter homo a se
repellere possit ut precum aut imperii saepius
repetiti importunitas, adiuncta frequentes
blandiciae haec n. efficiunt ut toties cum
auctoritate instanti pudoratus Novitius contra
dicere non audeat. Gravis item offensio aut
diu duratura offensio eorum a quibus Novi-
tius vita aut fortuna dependet, praeser-
tim si minae expressae adiuncta fuerint.
vid. nil amplius subsidii praebendum si ex
religione expressus fuerit, haec n. l. sin-
gula, l. si iuncta prudentis viri arbitrio
considerata et Novitii condicione gravem
metum causare possunt. Vide Ess. l. 2. c. 11.
5to. Ut fiat cum consensu eius, cuius
est incorporare religioni, consensu inquam
libero non fraude aut metu iniuste ex-
torto sicut in aliis contractibus residet

a. hoc ptas incorporandi apud Prelatum
eig n. est incorporare religioni vicis et iura
et privilegia religionis communicare, neque
tamen ipsius prius Capituli non tamen consilium sed etiam
maioris et sanioris partis consensus. Glossa
Cap. ult. de regular. in 6.

6.to Vt professio fiat in religione approbata
Vnde si quis in manibus Episcopi vaceret 3. Vota
non ideo efficeretur verus religiosus, Vnde nec
inhabilis esset ad matrimonium nec ad dominium
obligatus tamen foret ad castitatem, nec haberet
liberum usum disponendi de rebus in suum pro
scriptum Episcopi. Si tamen ipsa contraheret
matrimonium valeret omnino contractus et dispositiones
de rebus suis, quibus illicite factis validi
forent cum per vota non sit factus inhabilis.

7mo Vt tria vota substantiam nuncupentur
quia tamen his non est effectu perfecta religio
sufficit tamen id fieri implicite, Vnde in multis
religionibus non vacant expresse paupertatem
et castitatem sed promittunt solum servare
Regulam (: illige de praeceptis regulae :)

l. obedire Regulae l. vivere sub regula
l. promittunt obedientiam et conversionem mo-
rum sub hoc l. illam regulam. His aliq
adiungunt stabilitem ut Benedictini et
Carthusiani. Castitem v. et paupertem pro-
mittunt, cum in obedientia, tum in promis-
sione Regulae in qua illa exprimunt.
Quo ut nulla adsit conditio substantiae re-
ligionis repugnans ut si quis ea lege pro-
fiteretur ut posset habere bona propria, vi-
vere suo arbitrio, talis n. professio est nulla
quia essentiam religionis evertit.
Imo ut profitens non habeat aliquem impedimentum
quod in illo ordine censeatur esse quale tamen nul-
lum est, nisi a Pont. constitutum l. appro-
batum Navar. 3. Consil. de regularibus
Consil. 5. Rectores tamen Praelatus pro-
testari nolle se aliquem in corpus reli-
gionis admittere si hoc l. illud impedimentum
habeat, et tunc talis professio esset irri-
ta. Substante impedimento non praecise quod im-
pedimentum subsit, quia forte esse non est, sed quod
aliquis admittendi desit ita Navar. ibi.

10. Ut persona profitens sit sui iuris al
teri non obstricta, hinc professio mariti sine
consensu sponsi l. è contra post consummatum
matrimonium est nulla. Requiritur a. consensus vero
liber et expressus nam in re tanti momenti
ac praecedentis non sufficit dissimulatio l. si
lentium. an consummatum s. matrimonium uterque
libere et non consulto altero ad religio
nem convertitur pt. Uno a. conversio alter
liber ad 2.das nuptias transire pt. Ex
pectare tamen debet professionem conversi non n.
an matrimonium ratum dissolvitur cuiusque cum
sententia. Quinque igitur uno l. altero
dictorum defectuum praepeditus professionem
fecisset nullam vero contrahisset obligationem
sine libere egredi et matrimonium contrahere pt.
Verum ut haec res sine scandalo aut dolo
fiat Consilium Trid. sess. 25. de regula
c. 19. Pria statuit. Jus est, ut invalide
professus intra quinquennium a tempore profes
sionis computandum reclamet, eaque ex
pleto non amplius audiatur. Quod quidem vere pro
fessus potest illum intra hoc tempus ratificasse
professionem suam. Quod ut tollatur infinitae

inquietudines sollicitationes et scandala
quae evenirent si sine licentia re
ligiosis in iudicio professionem oppug
nare. 2dum est, ut causas nullitatis
quas praetendit Professus coram superiore
suo ac ordinario deducat. 3. ut non
dimiserit habitum ante hanc deductionem
puta, mala fide, et animo discedendi,
si secus fecerit nullatenus est admittendus
ad allegandam ullam causam. Putant tamen Ne
var. Comment. 4. de regul. n. 76. Bas.
dub. 7. n. 64. si in valide professus post
elapsum quinquennium probaverit se in
stum impetum (i. V. G. ignoriam invincibilem)
quo minus professionis suae defectum co
ram ordinis praelato, et ipso deducere
habuisse, eum sine aequitatem in integrum
restituendum et sic audiendum esse.
Quod si non possit obtinere restitutionem ut
audiatur (quia V. G. non potest probare ignoriam
professionis invalidae l. alicuius impetum
reclamandi) in conscientia et coram Deo ob
ligatum non esse sed posse per se loqui. Nam gra
ve scandalum alicuius maius incommodum

timendum, occulte dimissa habitu fugere
et uxorem ducere ita Nau. ibi et sanch
quod Less. ibi. Qui addunt si talis fu
giendi l. elabendi occasio non esset obsistente
graui scandalo l. incommodo, debere con
fessarium talem monere ut professionem per
se quidem irritam tacito consensu ratificet
ad id tamen ipsum (i. etsi propria culpa nul-
liter professus esset) non teneri, eo quod religio
sit tanti momenti ut non possit infligi in
poenam sed sponte suscipi debeat, Rene
bitur tamen talis compensare sumptus alimen
tationis suae, quam a monasterio percipit
quia causam damni sua fictione dedit.
Idem quoque non poterit frui priuilegijs
religiosis ut indulgijs, irritatione voto
rum a Praelato, et similibus, quia in ve
ritate non est filius religionis nec Praelato
simpliciter subiectus. Vide Sicar. Po. 1. c. 2. de
Relig.

Sectio 3tia

De Votis Religionis in Lre.

Dubium jus

Ad quid teneatur religiosus ex vi voti paupertatis?

Praenot. jo In voto perpetuae paupertatis 3plum obligatione spectari pone ja est ipsius voti sm esse rationem suam considerati quae est virtus Religionis et cultus di consistentis in sola promissione Deo facta

2da est ipsius virtutis paupertatis quae est mea voti et consistit in voluntaria abdicatione perpetua proprietatis s. iuris ad omnem usum bonorum temporalium. 3. est obligatio specialis iustitiae fundata in traditione s. transla tione iuris à Vovente in Praelatum facta de nunquam utendis temporalibus bonis in ex illius consensu generali l. speciali, ex plicito l. tacito.

Vn Religiosus nunquam violat votum paupertatis qn 3. fere pcta mortalia l. venialia pro qntitate magna l. parva mae committat. jus factibus contra votum, 2dum contra specialem virtutem paupertatis quae est mea voti; nam ut recte monet Sanch. l. 4. mor.

c. 18. n. 6. Vol. 2. 2. d. 6. q. 6. p. 4.
in noventis statu situm est, se non solum ex
rectitudine virtutis religionis sed etiam ex pe
culiari rectitudine illius virtutis cuius actum
novet se obligare. Ut si noveas eiusmodi
potes te obligare ultra religionis virtutem
ex vitae abstinentia cuius actus est ieiunium.
et Ratio est; quia non novens sit quasi legislator
voluntatis et privatus, legem sibi praescribens
nil obstat quo minus ultra religionis obli
gavit ex voto consurgentem possit se peculi
ari illa lege virtutis obligare sicut legis
lator publicus, aliquid praecipiens obligat sub
praecepto virtutis cuius est ille actus. Not.
dixi, in noventis statu situm est.) quia non im
probabilis est sententia DD. quam tenet iam Sanch.
ipso totam voti obligationem pendere ex pri
vata intentione voventis, ita ut nec plus
nec minus obliget quam intendat se ipse no
vens obligare, quia lex non aliter obligat quam
iuxta intentionem legislatoris votum autem est
lex quasi privata. Quare si nollet
se ex virtute specialis paupertatis sed solum ex virtute
Religionis obligare in voluntate paupertatis non in
duo puta sacrilegii sic. et iniustitiae committere.

Ubi est potest specialis iniustitia dum quis
illicite utitur iure disponendi in rebus
temporalibus quae sibi abdicavit illumque in ma-
nus Abbatis transtulit. Ipse a. hanc ob-
ligationem ab aliis dictam in Collig. quod
si quis extra statum religiosum vaceret se
nulla e tanquam propria usurum, non inten-
dens se ullo homine obligare aut in quem-
quam ius transferre talis obligaretur
ut voti non a. iustitia ut patet. Non
sequitur quis illicite faciat quod facit
contra votum paupertatis factum tamen non fere
invalidum nisi accedat traditio qua se-
mel facta, non illicitus modo, sed etiam in-
validus est usus rerum invito l. non consen-
tiente eo in quem ius suum transtulit.
Atque ex ista obligatione quam istius tra-
ditionis non sensu fert in iuvenis Religioso
sequitur ut ipso facto et iure invalidi
sint quaquot religiosus in dependentia ab
arbitrio superioris init contractus aut quoque
donat, permutat, commodat l. quoquo mo-
do administrat.

Praenot. 2do abdicatione proprietatis
quam una cum traditione iuris bonorum temporalium
dicimus in voto paupertatis includi
non ita accipienda est quasi non possit cum eius
valore et efficacia, consistere veri nostri
pristinum aliquod dominium rerum temporalium, i.e.
durante obligatione voti non possit acquiri
novum dominium hereditatis aut operum. Siquidem
cum substantiali proprie dicto paupertatis voto
cohaerere possit et pristinum et recens acqui-
situm dominium dependens tamen in se et quoad
suum usum a nutu superioris quemadmodum
Greg. 13. declaravit de scholasticis et
coadiutoribus non dum formatis in soc. Jesu.
Ex quibus Pfaber jo. de officia religiosa
paupertatis in genere est ut concedatur, reddat
inhabilem vis dominii sed tamen usus ad dominium, ne
si absque licentia Praelati possit quidquam de
ulla re etiam sua disponere ad arbitrium
suum ultra crimen sacrilegii. 2do
dominium ipsum nil minuere substantiam perfectionem
status religiosi nam modici momenti dominium
est cuius vis usus ita est impeditus et dependens
siquidem dominium non aestimatur nisi usus et statim di-
sponendi.

3. Scholasticus huiusm. si absq. superio-
ris consensu re et sua aliqua utatur,
peccaturus mortifere, si es notabilis
momenti sit qa non secus est privatus plene
utendi quam si es sua non esset. Quod
si itidem tn superioris sui consensu
de ea in alium disponat, et donationem
testam. non tm mortifere peccabit sed
invalide insuper cuncta faciet qa per
votum paupertis privavit se facultate di-
sponendi de rebus suis tn superioris con-
sensu, sicut lege Civ. pupillus privatur
facultate disponendi tn consensu tutoris.
Mal. D. 139. Alij tn ut Sanch.
l. 7. morl. c. 15. putant dispositionem il-
lam validam fore mi est de bonis Colle-
gij qa utinet adhuc radicale dominium
quo se non dum abdicavit si tn superiores
praeciperent debere talem sub p. m. di-
spositionem factam in irritum revocare.
His praenot. Religiosus ex voto
paupertis ad multa obligatur
Jo. Tenetur nil possidere nec pt uti aliqua
ut propria l. in dependentia a superioris vel
cum ad monasterium.

2. Paratus esse debet ejus possessione et usu
verum vim vi momento quo superior ius
fecit. eod. Cap.
3. non sit quisquam dare l. alienare sine facultate
superioris et contra factum, est irritum. ibid.
4to si est oeconomus l. Procurator vel sit
pro arbitratu suo disponere sed solum ex men
te superioris. et prout ordinis regula
aut probata consuetudo monarchi per
mittit. Quin ipsi etiam Praelati in hac
re graviter delinquunt, si bona Conventus
alii expendant quam ordinis sui regula
l. consuetudo concedit; aliaque quisque dona
tum l. alienatum fuerit irritum erit et
restitutioni obnoxium, nam Praelati non sunt eorum
bonorum Rmi sed tantum administratores.
Cap. fraternitas. de Donationibus.
5to Non sit mutuo aut commodato quisquam
ex iis quae ad usum ipsi permissa sunt dari
alteri absque superioris volente qua religi
osus est solum usuarius hoc nudum usum facti
hic a. non sit alteri usum concedere hoc n. non
est proprium usuarii, sed usufructuarii Instit.
de usu et habitatione §. 1. et 2. in rebus tamen
parvis et crebro occurrentibus censetur esse facultas
tacita saltem ad breve tempus.

6. non est esse depositarius ullius vel non de
ponens esse periculum vel deposita in se su
scipiat, esse item ius domini usus et admi
nistrationis retineat. Sanch. ibi c. 19.
7mo non est quisquam cum aliis commutare ci
tra licentiam et n. hic actus proprius domini
quo caret religiosus. Vrad. ig. tr. p. 2da
summa c. 31. n. 7. putat non esse mortalem
istam commutationem, quia verum est si, ut frequenter
contingit, superior non sit inuitus nisi quo
ad modum, ut si cum domesticis hoc
permutatio fiat, l. etiam cum externis modo
quae recipiunt sint aequalia.
8vo Non est ab externis l. domesticis quidquam
accipere absque superioris consensu, si n. non
est quisquam retinere ita nec acquirere. ibi
cap. cum ad monasterium. Sed
Quid si aliquis accipiat non ut retineat,
sed det aliis V. G. pauperibus l. consangui
neis. Ex non peccare si donationem non ac
ceptet ut sibi factam aut sibi suam libe
ram dispositionem sed tamen ut internuncius non ac
ceptam aliis et quasi donationis noie distri
buat.
9no non est ex rebus quae domi sunt sine consensu

superiorem aliquem usurpare s. sint esculenta
s. poculenta, s. libri s. alia utensilia, cum
n. nil istorum ipsius sit sed Civitatis, cuius loco
superior est administratoris, non potest invito eo
quamquam sibi usurpare, alioqui furtum com-
mittet, usurpans vel alienam invito domino
s. administratore. qui est loco domini Sanch.
ibidem lib. c. 41. qui tamen bene notant ma-
iorem gentilem horum esculentorum requiri
ad constituendum p. m. ij in alijs saepe etiam
in his superiores non esse invitos quoad sub-
stantiam, sed tantum quoad modum. Item in his
utensilibus spectandum esse animum utentis
utrumne proprietatem vel, an tantum usum eius
affectet, etsi n. liber v. g. ut alibi di-
ximus multis florenis constet, quem ij
sibi vendicare ut proprium mortale esset,
usus tamen ipsius non perpetuus tantum non aestimatur
ut mortale efficiat. Ideo v. explicatione
indiget quod Sanch. ibidem c. 21. n. 31. abso-
lute docet furta parva esculentorum
commissa a religiosis ad proprios usus etsi
paulatim ad magnam gentilem perveniant,
non esse p. m. eo quod hi non nostri famulorum

sed tanquam filij ex monasterij bonis alantur
quibus ponentes non tam ratione rei acceptae, quam
ratione modi accipiendi succensent. Quae
doctrina vera est si per modica facta
saepius repetita non magnum damnum mo-
nasterio, quale profecto inferret si
furta modica sint talium rerum quae non coin-
cunt non tanta copia religiosis dari sole-
ant, ut si quis quotidie in cellam vi-
nariam clam descendat et duas vini
mensuras, praecipue ubi id in magno pre-
tio est, ebibat, quis neget spatio unius men-
sis grave damnum illaturum et m. pecca-
turum non tantum in genere furti sed etiam totum
paupertatis.

10. Non potest quidquam abscondere ut illud
libera dispositioni superioris subducat nec
conqueri aut murmurare tanquam in
iuria affectus si quid ei a Praelato adi-
mitur, nec querelas aut diverticula
obtendere, ne superior rem sibi concessam
denuo revocet l. auferat. Less. l. 2. c. 9.
d. 5. Sanch. Citatus

11. Non potest rem ad certum usum sibi concessam

in alios et concessos illicitos aut vanos
usus expendere, nec ea quae propria et par-
simonia sibi subtrahit observare. nam qui
conservare umere religiosus non potest l. non vult in
bonis monasterii remanere. Sotus l. 4. de Just.
q. 1. a. 1. Tenetur quoque in usu eius
sibi concessarum eam diligentiam praestare quam
usuarius ut si. nil perdat, sordide et
negligenter tractet pro si n. ex graviter
culpabili negligentia vel notabilis momenti
destrueret, penderet pro praeter sacrilegii pactum
et contra iustitiam peccaret quae nec superior
hanc concedere potest, cum sit ei per Canones
interdictum, si tamen ille paratus est via ad nu-
tum superioris relinquere, non est dominus proprie-
tarius. Sylv. v. religiosus. Circa
hanc dicta
Not. 10. In quibusdam monasteriis generalem
concessam esse facultatem expendendi et acci-
piendi quaedam minora, et crebro occurren-
tia, ut imagines, agnos Dei, numisma-
ta pro tamen Sanch. l. 7. moral. c. 19. obser-
vat, si praelatus regulari donet l. ab alio
donatas vel aliquas permittat v. g. ima-
gines, rosaria pro sicut subditum non indi-
gere iis vilibus ad proprium usum spectata,

talium vero qualiter tacite dare facultatem
ea aliis donandi, s. domesticis, s. exter-
nis, prout consuetum est.

Not. 2do Intendum excusari Religio-
sos à peto proprietis, ff praesumptum con-
sensum superioris, v.g. si vis urgeat et
superior non possit facile adiri. Vel potest
quidem adiri, sed materia ob quam facultas pe-
tenda est, est parvi momenti, l. certe mul-
tum necessaria petenti ac talis quae ordi-
narie non soleat negari à superioribus.

Sed Ubi quaeritur incitus sit Praelatus quod
inscio se et non rogato haec accipiantur
expendantur si tamen non sit incitus quoad eum
sed tantum quoad modum accipiendi clam, et se
non interrogato, committitur tamen Ven. non quidem
contra votum paupertis, sed contra obedientiam
regularem, quare iubetur ut fratres in simi-
libus interrogent, et ita se humilent.
Rodrig. l. 3. regul. qq. q. 23. a. 3.

Not. 3tio Ut quis contra votum pauper-
tis peccet m. opus esse materia gravi s. no-
tabili, sufficit a. ea quantitas ad consti-
tuendum m. et consequenter ad incidiam casus
reservati. (Ubi tale peccatum est casus reservatus)

quae sufficeret in furto, ad lethalem culpam
sicut, alibi dictum est.

Not. dicitur, Poenas religioso proprietario
id est, qui aliquid ut proprium retinet Cano
nico iure decretas esse fere seqq. ja est;
ut si absque poenia mortuus fuerit, non in
loco sacro, sed in sterquilinio cum ipsa
pecunia defodiatur. Cap. monachi. de
statu monach. 2da. Ut in loco sa q sepultus
cro tum extrahatur et abijciatur, si sine may
no scandalo fieri poit. cap. sex quod. eod.
3tia ut ad agendam poenam in carcerem
detrudatur Cap. ult. de regular. 4ta
ut biennio voce activa et passiva priva
tus existat et alias iuxta ordinis Constitutionem
puniatur. Prin. sess. 25. cap. 12. de regul.

Not. dixi in Parenthesi s. Not. ulto
qui aliquid ut proprium retinet, nam has
poenas ij tantum incurrunt, qui hanc s. retinent
proprium, non a. illi qui sunt superioris facultate
aliquid alienant, l. absumunt, quoniam et
hi contra paupertatis votum graviter delin
quant.

Sequitur

Dubium 2dum

An Quid teneatur religiosus ex vi voti castitatis?

Religiosus ex vi voti castitatis astringitur jo ad perpetuo et illimitate abstinendum ab omni actu venereo interno et externo s. is sit sola delectatio morosa, s. contactus lascivus suipsius aut alterius tamen ulla exceptione, impudicus aspectus verba, oscula, l. colloquium ex affectu libidinoso profecta, pollutio voluntaria, et quis fornicatio l. e perpetrata l. aliis desiderata. Ita certum fidei dogma quod Cathol. et quis in transgressione voti paupertatis, saepe potest ven. tamen peccari ex parvitate materiae in violatione tamen voti castitatis nunquam admitti potest culpa venialis, ex materiae parvitate sed tamen ex imperfecta deliberatione. Ita Rebell. part. 2. de oblig. Justitiae l. 2. q. 19. s. 2. Sanch. l. 9. de matr. q. 46. n. 9. Tamen bis mortali sacrilege et luxuriose delinquit qui post promissam Deo castitatem, ad

certent et deliberate se l. ad momentum
venerea voluptate ex carnali commotione
s. titillatione, quantumcumque modica, percepta ob
lectat, l. et libidinosi etsi ad brevissimum
moram tangit, aspicit se, alium p. l. qui
ullo modo carnem aut procurat excitare
in carne sua l. aliena venereum licet
minimum pruritum, pollutionem ex quis
exiguam, v. g. stillam ex una horum
omnium generalis ratio est, quod ut medicorum
experimentis et aliis evidentibus argumentis
ostendit Kebellius cum vis venerea voluptas
et lascivia carnis commotio sit secundum
naturam medium ordinatum ad exteriorem genera
tionem tanquam ad intrinsecum finem, quod primum
si morbi mala est, ut semper est a religioso
intenta l. patrata, non potest non transfundere
malitiam suam gravitatem in externa opera
quae ut media in illam ex natura rei refe
runtur. 2do Ex ui eiusdem
voti castitatis religiosae s. simplicis s. so
lemnis reddit de facto religiosus inhabi
lis ad matrimonium postea contrahendum quam
cum inhabilitandi ht votum non ex natura
sua, nec ex dispositione iuris dicti l. naturalis

sed ex sola constitutione speciali Iuliae eaque
nova si spectes votum simplex castitatis
religiosae antiqua v. si solemne votum
attendas. Ita Declarationes Pontificum.

Qui extra statum religiosum et susce-
ptionem sacrorum ordinum castitatis per-
petuae votum emittit non fit inhabilis
ad matrimonium sacrilege tamen peccat illud
ineundo teneturque sub novo sacrilegio
in voti dispensationem obtineat, abstinere
ab illius usu ita ut numquam possit petere
debitum quis consummato semel matrimonio
teneatur reddere. et Cois AD. solum dubium
est an licite possit consummare matrimonium ja-
cuit reddendo? multi docent non posse?
sed teneri ante consummationem ingredi religio-
nem. ut possit voto satisfacere cum nulla
alia via supersit amplius illud servandi.
Ita tenent Navarr. c. vi. n. 80. Sylv. v.
matri. et cum eo Canonistae fere omnes.
Filius v. non minus probabiliter tenent contrarium sc. ta-
lem non teneri intrare religionem ut voto
satisfaciat sed licite posse et ja vice red-
dendo consummare matrimonium. Ita sentiunt
Less. c. 41. d. 6. Coniuct. D. 30. de Matr.

n. 34. et alij RR. Rationem; tum quia talis
nec expresse nec implicite vovit Religionem
ut subsumo, quia ad eam non tenetur, tum quia ad
servandam Castitatem nemo tenetur eligere
medium tam durum et extraordinarium.
Confir. ab Extravag. Antiqua Concor-
dia. in qua Joan. 22. Sponsatum an-
te matrij consummationem suscipientem sacros
ordines, dicit inducendum ad religionem
ut sic irritato per professionem matrio-
rato, satisfacere voto possit, quod si a. nolit
cogendum matrium consummare petente spo-
re, quod fieri non posset si non esset licitum
consummare. Si quod hoc ~~solemne~~ votum
Castitatis non tenetur religionem ingredi, ut vo-
tum Castitatis servet multo minus levabit
hoc tamen votum simplex. Idem dicendum si con-
tracto iam matrio rato votum fecerit
in forte dum vovit actualiter cogitasset
se alium votum evolvere non posse ij religionem
ingrediendo, tunc n. ad eam se obligare
voluisse censetur, qui n. astringit se ad
finem et astringit se ad medium sine quo
finem obtineri non posse videt. Secus si id acta

non cogitasset. Ita Sanch. lib. 9. de Mat.
B. 34. Ess. Cit. d. 6. Tenetur tamen ta-
lis mentua vigore, l. ea fornicante
absolute servare castitatem quia observatio
voti iam fieri potest sine iniuria coniugis
quod alij extendunt etiam pro illo casu quo
unus sciens votum alterius tamen cum eo
contrahit, tunc n. cum sic non licite pe-
tat eo quod mala fide contrahit te-
neri alterum servare castitatem nec posse
reddere. contrarium tamen Cassio ibi videt
probliq.

Ex dictis supra duabus contrijs sentijs
posterior videtur probior et amplecte-
da, eam tamen aliqui recte sic moderan-
tur. Ordes, talem qui post votum casti-
tatis vigorem dupit teneri abstinere a
reddendo debiti saltem intra duas jos
menses quibus elapsis si tunc non ingre-
diatur religionem ut licite potest, non tamen te-
neri, debere petenti reddere.

Dubium 3tium

Ad quid teneatur Religiosus ex vi
voti obedientiae?

Praenot. jo. obedientia virtutem duabus

prioribus pauperte et castitate multum esse
imponere, tertius enim rectiorem quanto aliquis
corpore bonisque corporalibus: magna est
paupertas inquit Kont. sed maior est Ca-
stitas; magnum a. bonum obedientia si cu-
stodiatur illaesa, ja vbi, 2. carni, 3.
menti dicatur et aio Ita Joan. 22.
Epitrau. quaerendam.
Praenot. 2do. obedientiam aliam esse formalem
s. specialem, aliam materialem s. generalem, ge-
neralis est, qua impletur opus quod ab alte-
ro s. Aege s. hoc praecipitur non tamen ea
expressa intentione qua praecipitur. Haec
obedientia non est specialis virtus sed vis vir-
tutes complectitur quae aliquem actum
sub praeceptum cadentem habent; specialis
s. formalis obedientia est, quae ideo expresse
aliquid facit quod praeceptum est, s. quaestion
gitur quod vt non modo praestet quod praeci-
pitur sed quia praecipitur. Vnde respicit
essentiam authorem et statum agendi, s. Juris
dict. Praelati quam non respicit, et Voto
promissa obedientia generalis s. materialis quare

violans praeceptum materialis obedientiae
praestandae alicui qui in me non habet
Jurisdict. Ut si noveam obedientiam con
fessario aut alijs vero sapienti, non
peccato mi unicum sacrilegij petitum ad
versus voto, mi materia illa alias se
cluso voto mihi alium fiat prohibi
ta l. praecepta. Sin a. transgrediar
votum obedientiae Praelato stricte praecipi
enti debito plura admitto crimina
jo, sacrilegij contra votum. 12do. Contra
speciale virtutem in qua, Praelatus obe
dientiam praecepit V.G. mia si praecipiam
ut ministrem aegrotis l. abstinentiae
ubi caeteris licet vesci carnibus, ego
non comedam carnes. nam Praelatus
legitima Jurisdict. praeditus ius habet
obligandi subditos, ad opera, virtutis alias
non praecepta vere, dico l. Iudico. addunt
aliqui 3tium petitum specialis inobedientiae.
Verum hoc alijs ut Suarez, t. 3. de Relig.
l. 10. c. 2. non concedit, mi cum quis ex
pressa intentione intendit non obedire. nam
sicut obedientia specialis non est, quae implet

quod quod praecipitur sed non quia praecipitur, ita
nec specialis inobedientia erit si quod omittatur quod
praecipitur non ideo quia praecipitur.
Ffly a. hac petitum tunc saltem concedunt quod
superior V. G. ad probandam obedientiam sub
diti praecepit vel indifferenter V. G. ut quod
festucam levet, lapidem provolvat ex
qua tunc omissio praecepti per virtutem
sacrilegij non potest esse ullius alterius speciei vi
tium, nisi specialis inobedientia. Sed si pra
ceptum in materia aliorum virtutum exigat,
tunc non censetur tam ex obligatione religio
nis quam ex peculiari honestate di
ctarum virtutum actum illum praestare.
alij ut Ass. l. 2. c. 46. d. 5. negant
dari ullum praeceptum specialis obedientiae
eamque Praelato subdito suo Scho. pra
cipere non posse. prius in probat quod non sit ne
cessarium ut faciamus opus bonum praecise quia
debitum ex praecepto, sed sufficiat ut
illud faciamus per intrinsecam ipsius ho
nestatem aut ut Deo placeamus. Et licet
iubeamur obedire superioribus et subiacere

eis huic tn̄ praecepto satisfieri si quae
iubent faciamus, etsi n. illa fr̄ali in
tentione satisfn̄di praecepto, l. qa
praecipit, dummodo n̄ haeamus intentio
nem impletioni contrariam, hoc n. est
contemnere praeceptum. posterius in con
cinuit, qd actus interni sm̄ se praecipi
huiusmodi stāte n̄ possunt sed solum ut necessarij
sunt ad constituendum actum externum
in aliqua spē virtutis, speciale a. mo
tivum fn̄di aliquid qa praeceptum est, ee
actum internum per se necessario n̄ requisitum
ad ejus praecepta virtutis; Ita Cass.
Alij dn̄g qui tenent obligationem voti per
dere ex sola intentione vovendi, ita ut
nec plus nec minus obliget votum, quam
vovens ipse intendat, in hac re dn̄gnt
dn̄tes talem praevaricando praeceptum
tunc specialis inobedientiae crimen incurre
re si se in professione ex rectitudine
et illius virtutis voluerit obligare
secus si noluit Sanch. l. 4. moral. c. 15.
Ex his praenotatis

Religiosus ex obedientia tenetur jo. ad praecepta
regula quae si ex mente Institutoris
sub peto obligent eius transgressio erit
sacrilega quoniam lex B. Regula non minus
praeceptiva est, quam lex superioris, quare
si sub peto expresse praecipiat quae aliis
l. praecepto naturali dico aut Eulico
praecepta aut prohibita sit, transgressio
duplum habebit malitiam unam contra votum
alterum contra praeceptum divinum l. Eulicae
Not. dico; si sub peto expresse praecipiat
quae in dubio praesumi tamen debet communio
eius quod iam aliis est in praecepto dico l.
Eulico Sanct. l. 6. moral. c. 6. S. V. Re
gula sub peto praecipiat actum aliis sub
nullum praeceptum cadentem, ut cum Pon
tificamus prohibet equitatus Carthusiens.
esus carnium transgressio duplicis speci
petum erit. unam contra votum alterum
contra virtutem modestiae aut temperiae
eius actum Regula sub peto praecipit
nam lex B. regula non minus ac praelatus

ius sit obligandi subditos ad opera ut
tutis aliàs non praecepta iure dico aut
dulico, et abstrahendo ab ullo voto
postquam sub eius Jurisdict. semel introi
erunt Vasq. 1. 2. t. 2. B. 162. Sanch. iij
c. ij.

Si Regulae statuta sub nullo pto ob
ligent contra veniendo non peccatur con
tra obediam, quae sit tm monita quaedam
quae non obligant ad culpam sed tm ad
sustinendam poenam, si quae ob neglectum
eorum est imposita S. Th. 2. 2. q. 186.
a. 9. sit tm facillime et in his nega
ver. contrahi. jo si Regula violetur
ex torpore aut et negligentia repugnat n.
recte rationi omittere aliquid sine rationabili causa
in his quae ad perfectionem conducunt. 2.
si violatio fiat ex inordinato affectu quae
non aliquam quae constat esse ver. Val.
Co. 3. B. 10. p. 4. 3. si per violationem
perturbetur Religiosa disciplina, scandalum
generet aliis &c.

D. dico tenetur Religiosus non agere contra Re
gulam aut mandatum superioris ex con

hoc contemptu aliquod praeceptum eius de
re leui violat, peccat in maioribus ob-
[illegible] formalis [illegible] periculosum
sicut notarunt Less. c. 46. d. 6. [illegible]
si offensus superiori quasi in [illegible] ex
indignatione erga ipsum aliquod leue eius prae-
ceptum [illegible] non sit negari
[illegible] graue [illegible]. [illegible]
applicatione [illegible]. aliud est nolle obedi-
re ex indignatione et aliud ex contem-
ptu [illegible] obedire
non quod superiori subdi renuat, sed ne ipsum
[illegible] officiat, posteriori autem ideo
obedire renuit eo quod subdi non velit quia
[illegible] circumstantias notabiles addidit
transgressioni praecepti. [illegible] Sanch.
l. 7. moral. c. 5. Si vero contemnat
praeceptum tunc l. est praeceptum rei grauis
et sic est peccatum mort. l. est rei leuis
aut minoris momenti, et tunc si est prae-
ceptum diuinum illudque contemnens tanquam
inutile aut vanum, et ideo nolit ei
parere absque dubio est peccatum mort. conti-
net [illegible] blasphemiam; si vero [illegible]

inutile sed tamen paucis aestimes quia non obli-
gat sub mort. et ideo illud violas forte
non erit mort. ait Ess. ubi n. 46. erit tamen
grave ven. quia magna est inordinatio si ideo
peccas ut ostendas te petum ven. parvi fac-
ere. tamen ubi n. 11. non audet a mort. ex-
cusare; si a. sit praeceptum humanum et in
materia levi facilius potest eius contemptus esse
petum ven. quia homo potest in praecipiendo errare
modo subditus non recusat parere in rebus
maioris momenti.

3tio tenetur Religiosus ad viam quae superior
praecipit iuxta Regulam et quod si prae-
cipiat in virtute obediae aut aliis sancti-
bus verbis tenetur obedire sub mort. secus si
hac forma non utatur tunc n. mi alium
constet ipsum sub mort. praecipere, prae-
ceptum eius tamen erit sub ven. et hic forte
materia gravis sit; probabilis n. est sententia mul-
torum, superiorem posse praeceptum suum ita
moderari, ut tamen ad petum ven. obliget
et in materia gravi quis contraria sententia
multum ponderis habet.

Si superior aliquid praecipiat l. contra, l.
supra regulam non tenetur obedire inferior

Item si praecipiat infra regulam, id est, la-
giora quam regula praescribat in casu in-
sta subsit, supra regulam praecipiet si vel
iubeat ire ad praedicandum haereticis
ubi manifestum est periculum vitae, ie
iuvare tempore longo. Item si iubeat me
Episcopum, beneficium saeculare aut aliam ex-
tra ordinem dignitatem capessere. Unde
loquendo nil mihi imperare potest eorum per
quae subducor ab eius iurisdict. Sanch.
l. 6. moral. c. 2.

Etsi v. huiusm. longa abstinentia et fideli-
a quae non sit iusta regulam non poterit im-
poni ad exercitium virtutis sed tamen alias
ob causas ja in iustam poenam alicuius cri-
minis. 2do si putetur necessaria ad obser-
vanda vota; ita praecipit monialibus
clausura, etsi eam non vouerint quia vo-
de est necessaria ad tuitionem castitatis.
3tio ob aliquam publicam vitam sic
Iulia non nunquam praecipit ieiunia
orationes, vigilias &c. Etsi quoque Dra-
lata non possit cogere religiosum ad suscipi-
endum beneficium saeculare potest tamen cogere
ad suscipiendum beneficium consuetum regi-

per regulares sui Conventus, vt ad audi
endas confessiones, prædicandum baptizandum
quod talis gubernatio pertinet ad suum mon
rium. Sed Item cogere ad suscipiendam dig
nitatem sui monasterij quia id est sui regulam
et licet iudicaret religiosus se minus
idoneum, quoad sciam aut alias qualitates
si tamen eas Prælatus probus et prudens tamen
nosset tenerentur stare iudicio Prælati et pra
cipienti obedire.

Dubium Jo. nam in dubio obediendum sit Præ
lato? Resp. Jo. In dubio rationabili Ostrum
sit legitimus superior non esse necesse parere
hinc tamen est superior si communis præsumptio ei
faceret. Resp. 2do si constet de præcepto
sit dubitatur de materia, nam licitum sit quod
præcipit stante hac dubio subditus non sit
parere, quia nemo sit cum dubia conscientia ope
rari, exponeret in se periculo peccandi.
3tio Resp. tenetur tamen subditus si sit, considera
tis omnibus principijs et circumstantijs practicis hac
dubium deponere, eoque deposito obedire
atque in hac sententia docent AB. subditum
in dubio teneri obedire superiori.

S. Th. 1. 2. q. 96. a. 6. Excipe m̄ obedien-
do grave aliq̄d incomodum obedient:
l. alteri timendum est, tunc n. valeret re-
gula Juris, in dubio potius facendum est
reo. et ei de cuius damno agitur Bess. c. 41.

Ex 12do. Utrum Religiosus teneatur obe-
dire Praelato praecipienti actus mere in-
ternos. Ex n. teneri qa superior neqt
tales praecipere S. Th. 2. 2. q. 104. a. 5. Ex-
cipe m̄ actus internus externo ita colli-
get ut hoc praecepto, necessario et ille ce-
sseat praecipi. Ut qa sn̄ externo consiste-
re neqt. Item subditus iussus sn̄ pro
alio sacrum tenebitur tn̄ intentionem
applicandi pro eo sacrificium, alias n.
sacrum n. posset fieri pro ipso. Ita et
Tulia praecipit attentionem in Missa et
officio dio qa actus externus est effectus per-
fectus externi, nulla n. est oratio sn̄ debita attenti-
one.

Ex 3. An Religiosi tn̄ pestis teneantur
obedire Praelato iubenti permanere ens in
loco infecto, ac media salutis s. corpo-
ris s. aiae ministrare aegrotis?

Ass. 10. Religiosus iussus à Praelato ipso
vivere religiosis conversationis post laborem
[illegible] tenetur obedire si alii non adsint, qui
hoc officium fungi velint aut possint, quia
hoc pertinet ad conservationem boni status re-
ligiosi, cui primarium conservationis [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]. Laym. in Synop. Reg. 13.
l. 5. Rodriq. To. 3. q. 35. a. 9. Sanch.
[illegible] quaepiam religiosus illas quae tot [illegible]
[illegible], aut aliis [illegible]
[illegible] [illegible] multo maiori [illegible]
periculo quod alii non [illegible]
[illegible] quaepiam [illegible] conditionis
[illegible] vita [illegible] valde utilis [illegible]
[illegible], quia [illegible] [illegible] religionis bono, [illegible] Ass. 12. Religio-
sus Praelatis.
[illegible] obedire Praelato praecipienti in
[illegible] [illegible] laborandis, [illegible] illos [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] V. obed.
[illegible] [illegible] [illegible].
Ass. 13. Religiosi quamvis [illegible]
vita activa ac [illegible] vacare
ut S. Benedictini, Carthusiani, Cistercienses
[illegible] non tenentur obedire Praelato [illegible]

externis posita inspectis sacrorum ministra-
re, quia licet est usque generaliter statis ela-
eius ob esse rectitudo. Rodriq. a. 3.
Sanch. Lessius et alii. Sibi non vero alii
Sacerdotibus qui Ordinis Scriptis Vellent
aut possent. Parochianis auxilio esse te-
neantur et talis obedire qua in tali
gravi mate obligatione et religiosi, ergo
Christiana Charitate fidelibus succurrere.
Sanch. l. 6. moral. c. 2. n. 62.

Qu. 4to An quod religionis regula con-
suetudine lapsa est, teneantur Religiosi
sub obedientia illam in suo pristino rigore
servare.

Resp. 1o. Si accipiatur regula pro S. Sub-
stantialia Vota in illudis nulla potest consuetu-
dine abrogari consequenter religiosi tales
professi tenentur in conscientia eam in pristino
suo rigore servare et ad eam servandam
iuste cogi possunt et debent. Resp. 2do
Si Regula accipiatur pro aliis S. Sub. Votis a-
iuncta praeceptis, ut sunt ieiunia, strictius
silentium, vigiliae, mortificationes corporis
clausura. Haec praecepta non desuendo can

nibus. nec portandi calceamenta pro
consuetudine contraria tolli potest, nec ad
hoc opus est tempore immemoriali; sed satis est, ut
consuetudo tanti sit temporis quanti esse debet ad
alias Iuliuas leges abrogandas, nec re
gula ut sic non maiorem quam Iulia le
ges vim habeat. B. Th. 4. Rest. dist. 28.
q. 1. a. 3. Ad 3.tio si in Reli
gione aliqua aut Monasterio non sit legitima
consuetudo ad expectandum neglectum regu
la collapsa quantum ad observationes auctoritas
tenentur religiosi in Conscientia eam in pristino
vigore servare et ad hoc per obedientiam cogi
possunt. Ita Cajet. Ergo in religiosis adeo
fuisset simplex tempore Professionis, ut non po
tuerit scire regulam strictius obligare quam
tunc temporis observabatur, tunc non poterit transi
re ad religionem laxiorem, talem sic qualem pu
tabat esse illam quam professus est, quod si a. per
severare voluerit tenebitur ad regula vigo
rem. Arg. V. religiosus. Sanch. ibi
Ad 4.to si religiosus tempore Professionis expresse
intendisset se non amplius obligare quam ad re-

gulas et de facto observabant, tunc quantum
est ex vi voti precise, non tenetur ad aliquod
tempus. Corduba in Reg. S. Francisc. c. 2. q. 15.
nam voti obligatio non excedit voventis inten-
tionem. Not. dixi quantum ex vi voti, quia
ex iniuria quam culpabili intulit religio-
ni, profitendo cum parvuli fictione vid. in-
tendendo se non obligare ad eius statuta et
vere obligare, tenetur in ea religione perseve-
rare eique illaesa statuta servare, quia
eligens profiteri in ea religione tenebatur
vere profiteri. Maior B. 28. q. 2. Cor-
duba tamen supra putat etiam huic viam esse a-
pertam ad legionem religionem si velit.
sin a. malit permanere teneri ad rigorem
regulae.

5to Utrum religiosi debeant
regulam iam pristino rigori restitutam ac-
ceptare et observare, quam ante reformationem
consuetudine legitima excusante eam
servare non tenebantur?

Affir. Ita Domoc. cap. sup. eo. Re-
gular. et multi AB. quod Sanch. ibi
n. 35. Ratio est; quia subiicientes se obli-
cui ad aliquem finem se quoque subiiciunt

quae valde necessaria sit ad illum finem unionem
et restaurationem regulae collapsae. Confir. nam
sponte professus in aliqua religione ita
se regulae ac vitae regulari subijcit ut
paratus esse debeat quantum ex se est, ad con
servationem ipsius procurandam, quare si bonus
religionis status collapsus sit, tenetur pati
ut instauretur et per consequens, tenetur regu
lam illam instauratam observare.
Ipsae tamen sententia limitanda est in duobus. Jo.
mi professus regulae collapsae ita sit deli
catus ut imbecillior sit ad formam eius instau
ratam servandam, tunc n. cum illo dispensan
dum erit ut ad ordinem lapsorum transire
possit. Innoc. supra. 2do Nisi tempore
Professionis limitata fuisset intentio se
non obligandi amplius quam ad regulam ita
relaxatam. Alfiena. V. Religiosus. Armil
la. ibid. nec hic locum habet quod supra di
ximus, nempe talem rationem iniuriae illatae
teneri ad statuta reformata; quia cum haec
seclusa reformatione non obligarint tanquam
legitima consuetudine abolita. nullam
iniuriam intulit religioni profitendo quare
tenebitur reformato monasterio l. ad aliud a..

qualis observantia ac erat prius tran
sire, l. denuo se ad illam obligare ob-
servantiam reformationis. Non tamen pro
derit saltem pro foro externo protestatio
praecedens professionem qua protestaretur nol
le se obligari, nisi eo modo quo tunc regu
lo servare si postea absolute profiteretur,
quo protestans tamen actum contrarium pro
testatione censetur ab ea recedere, et simpli
consentire si non manifeste exprimat, qua
praesumptione iuris standum est etiam in foro
conscientiae quando non constat an voluntas tempore pro
testationis habita tempore professionis mutata
fuerit. Navar. 30. Consil. 9. n. 2.
Sanch. l. 2. de Matr. R. 45. n. 19.

Sectio 4ta

De statu et Conditione religiosi post Professionem.

Rubrica jus

Quales et quantam potestatem habeant Prae
lati in subditos religiosos
post Professionem.

Praelati Religiosi in subditos suos re-

gulares plenissimum ius obtinuerunt pater
num, dnatiuum et iudiciarium. pro paterna
ptate pnt corrigere ac punire per se, l. per
suos delegatos religiosorum delicta leui
ora. nulla de eisdem praemissa iuridica
accusaõe, denuntiaõe informaõe p
Jtem contra eos procedere quomodo solet Pr.
familias contra delinquentes domesticos
aut filios nondum emancipatos. Pro
auctte dnatiua pnt praecipere illis qua
uenq. sm regulam aut statuta ordinis st
l. aliquo modo iuuant ad tota substia
seruanda. Pro plena dnq in ipsos iu
risdict. pnt pro officio seruata fori et
clici fra enormiter aut alias grauiter
delinquentes grauibus plectere panis tum
corporalibus tum spualibus. Inter corporales
recensem, perpetuus l. tpralis carcer, fla
gella, inedia, expulsio habitus religiosi
expulsio a Canobio p Inter spuales nu
merum censura Excoicatis, suspensio
nis, interdicti, priuaõ dignitatis honoris
Vocis actiuae et passiuae p sicut v. a
eosdem pro officio spectat delinquentes plectere

ita ad eos tm̄ ptinet absolvere poenitentes, nam à censuris quas tulerunt, et sn̄ reservatione, alij iure ordinario et cōi absolvere n̄ pt, m̄i is ipse aut alij à quo ht ptatem subordinatam, aut parem aut à se delegatam. S. Th. p. 3. q. 24. Sz nec tm̄ à censuris à se latis, regulares suos absolvere pnt Prelati, sz et ab alijs, et qdem de Censuris latis à iure expresse n̄ reservatis, n̄ est dubium, à censuris v. per Canonem reservatis (: à qbus is solus regulares absolvere pt, cui reservata st.:) pnt fere Prelati religionum ves ac istis absentibus eorum vicarij ac delegati pro foro conscia absolvere ab vibus extra bullam coenae reservatis Rodriq. Po. 2. q. 61. a. 2. Vn̄ si religiosus religiosum professum, Xonitium, aut concessum sui Cenobij, in l. extra claustrum, an l. post ingressum religionis incurrisse percutiat, fas est Abbati eum absolvere modo incuria graviter enormis n̄ sit, tum n. de Jure cōi absolutio ad Pontif. spectat, cessante alio Privilegio Malin. Pr. 3. B. 50.

Suar. B. 21. S. 1. n. 17. Ex quibus id pra
terea notamus, religiosum si percutiat alte
rius ordinis aut monasterij religiosum absol
vi debere à suo Abbate et Abbate per
cussi, concurrente utroque, fas tamen erit ut
Praelatus offensus vices suas committat Prae
lato offendentis, aut si sint eiusdem or
dinis ac supra se habent Generalem aut
Provincialem illi absolutionem remittant
si v. percutiat Abbatem suum, recurrendum
erit ad Pontif. si alienum itidem adeundus
Pont. quando percussio est enormis nam si levis
fuerit videtur absolutio spectare ad ipsum
Abbatem percussum, licet expediens sit nego
tium Pro committere ne quis sit Judex in pro
pria causa. Demum à Censuris
per sententiam possunt idem Praelati absolvere suos
regulares, si late sint per sententiam generalem non
v. si fuerit Praesp. speciale. Ratio est; Quia possunt
absolvere suos à censuris per Canonem l.
à iure reservatis, atque censura lata per
sententiam generalem, sed eiusdem rationis cum latis
à iure haec est de iis quae ferunt per spe
cialem sententiam, cum ad incursionem istarum usque

sit ut rei prius ultimum à iudice quare
eorum cura necessario debuit ad ipsius tribu-
nal deduci, sed si alius postmodum eos
absolveret, necessario iudicium eius perturba-
ret. Coninck. de Censuris B. 14. n. 257.
Quid si. point religiosi Prelati in di-
spensandis suorum irregularitatibus bre-
viter dicendum sit. Per ingressum reli-
gionis aliqui sensim putant de facto
tolli omnes irregularitates excepta ea quae
est ex Bigamia et Homicidio Voltrio; sed
hoc alii inter quos Coninck. B. 15. Suar.
B. 41. S. 1. rectius negant, dicentes per huiusm.
ingressum faciliorem tantum reddi dispensationem
iure s. communi non tolli aliam, qua quae non
provenit ex propria culpa s. facto, ut est
defectus natalium, infamia ob delictum
parentum, ideoque tam quoad ordines minores
quam ad sacros. Sed nec etiam quoad dig-
nitates Prelaturas, officia ex alii dicunt
affir. ut communiter Iurisperiti, alii negant,
ut Azor. Pr. 2. l. 6. c. 8. q. 2. Moli.
Pr. 2. B. 170. et Theologi communiter, cum quibus
et nos sentimus. 2do. In irregu-

Coitu ex Bigamia &c. aut interpreta
tiva quoad ordines maiores licet non possint
dispensare Abbates Eplam Jurisd. Antes
ut recte Miranda. Po. 2. q. 8. a. 2. pro
ble tn̄ est pōe quoad ordines minores
recipiendos suscepto q. exercendos. Rodrig.
Po. 1. q. 14. a. 2. Ad in Bigamia sine
tudinaria eo certius est pōe, quo certius
est pōe ad maiores ordines quos
dispensare. Sanch. l. 7. 3.tio Itrum Ab
bates in irregularitate ob vitium corporis
cum quo non sunt qs absolute aut non sine
periculo l. scandalo aliorum functiones
ordinis alicuius exercere dispensare possint
Problema. Ex. affirmantem tenent Rodrig.
Po. 1. q. 24. a. 3. Reginal. lib. 3. tr. 2.
Negativam tenent Sairus ibi c. 8. n. 26.
cum Sanor. Covar. Navar. Salent.

4to In ai defectu puta perpetua
amentia furia, epilepsia, aut vimada
imperitia verum ad functiones ordinum
necessariarum q̄ non tam irregularitatem quam
totalem inhabilitatem inducunt. dispensare

neque Abbas, si tamen quod post suscepta ordi-
nes tali defectu arrepta dein liberè
sit Abbas defectu reffarte gratiose
ipsum liberum et ad ipsum ordinem ido-
neum declarare tamen ulteriori dispensatione
prol. tr. 3. p. 70.

5to In irregularitate ob defectum per-
fectae lenitatis quae à muris castitatis me-
diatis aut immediatis, à militibus clericis
religiosisque in bello iusto et offensivo
alios ad occidendum aliquem in particulari
hostiliter contrahitur, non est ex vi iuris
eius Abbas dispensare, sed tamen ex speciali
privilegiis illis in quibus generaliter solet dari
potestas Abbatibus dispensandi in irregularitate
cum exceptione homicidii voluntarii. nam
sub nomine homicidii voluntarii non comprehendi-
tur illud quod tamen homicidium non est. Suar.
p. 47. s. 6. Sairus ibid. c. 19.

6to In irregularitate ex homicidio voluntario
illicito nullus Abbas sit dispensare s. sit
homicidium publicum s. occultum ut definit
Trid. sess. 14. c. 7. de reform. In homi-
cidio E. casuali aut facto in defensione

proprias sed non dumtaxat in [illegible] te-
bala qui id irregularitas vel [illegible] di-
spensare vel al. [illegible] Tract. B. 77.

Secundo Ubi plus [illegible] Abbates
Jurisdict. habet Abbas in dispensandis
publicis irregularitatibus [illegible] dicendum
Conc. Trid. sess. 24. c. 6. vide infra. vel
licere his dispensare in omnibus irregu-
laritatibus ex delicto occulto provenientibus
excepta illa ex homicidio voluntario vel ea
[illegible] delicto aut [illegible] aut [illegible]
[illegible] aut ex [illegible] in facto
vel si id [illegible] sic [illegible] Abbas et Epis.
dispensare. Lege Laymann. Tract. 15. 77.
et expressis [illegible] ad [illegible] intelligendum
[illegible] et probatis, non in [illegible]
non probatis et in [illegible] [illegible]
[illegible] Episc. non Abbatem [illegible]
dispensare recte [illegible] [illegible] Abbas
parte 1. de Regulis f. 7. [illegible] in [illegible]
excepto homicidio [illegible] propriae
[illegible] voluntaria [illegible] in
[illegible], a quo [illegible] ex [illegible] huius
posse dispensare Abbas et ita declarasse [illegible]

Cardinales ait Suarez B. 44. L. 2. n. 4.
Bng. qd. possunt Praelati in irritatione dispen-
sationis et commutatione votorum suorum regula-
rium et utrum religiosi valide aliqua
sine licentia superiorum vovere possint et quomodo
eisdem votis obligent, sufficit. dicimus
Dr. Sup. de Vot. d. 4.

Dubium 2dum

Utrum et quomodo bona Professi
transeant ad Monasterium
et cui Religiosus acquirat.

Quantum ad jam huius Dubij partem Sic jo-
sa monasterium habet ius succedendi (: ut habet via
praeter domos et Collegia Soc. Jesu, Mi-
norum de observantia et Capucinorum :) via
bona religiosi de quibus an non disposuit per
Professionem transeunt ad monasterium. Pacc.
Justi. de Monachis c. 5.

Resp. si is qui profitetur habet liberos permittit
ei, ut ijsdem bona sua distribuat post
Professionem si id an non fecit, facit a hac non
vel Bng. sed ut administrator constitutus a

actio [illegible] hanc effectum, testatori data fuerit [illegible] cap-
[illegible] irregularitatibus.

Th. 3tio. Si filius [illegible] in [illegible] legatis mentis
in quantum [illegible] vitae filius difficultas tamen
filii acquirendi suam legitimam aliquam partem
substantia [illegible] remanet, aliis [illegible] expediat
[illegible] legitima [illegible] post professionem
[illegible] spectando [illegible] propria
[illegible] est, non [illegible]

Th. 4to. [illegible] per
[illegible]:

Sancte per [illegible] in [illegible] filii
[illegible] ad [illegible]
[illegible] manet [illegible]
[illegible] in [illegible] filii professi [illegible]
professio filii [illegible]
acquisitis.

Th. 5to. Si professus [illegible]
habet liberos l. nepotes [illegible] l. [illegible], aut
aut [illegible] jure [illegible] legitima
[illegible] recepta.

Th. [illegible] habeat pro
filio ac [illegible]
[illegible]
[illegible].

Th. 6to non [illegible] in capitulis [illegible] professis
[illegible] est.

Qu. 6. an filius liberi professi, si et ipse
gravata transferat ad monasterium, vel si ali-
cui alicubi sit fidei commissum ratione [illegible]
filii sui liberi, monasterium competitur, ut alio modo
[illegible] post professionem ejus [illegible] commissio
hic expresse repetat monasterium [illegible] filij.
c. dicto in profess. [illegible] gravatus, sic ut in
alias pias causas conferatur.

Qu. 7ma. An feudum [illegible] monasterio mod.
liberum sit ab obsequio l. [illegible]
l. [illegible] obsequij [illegible] monachus [illegible] l. per
alium professore [illegible] a. conditione
feudi solum ad monasterium feudi, eo a. [illegible]
revolvit ad haeredes [illegible]
[illegible] l. si desino ad Rom [illegible]. Ita
Clarus §. feudum q. 78. [illegible]
fideicommissi haereditaria ad monasterium [illegible]
sit, si [illegible] Reg. [illegible] ea
feudi [illegible] post professi [illegible] l. [illegible]
possideri [illegible] Hungariis. Ita [illegible]
Claro. [illegible] aliq. [illegible]
[illegible]
[illegible]
res fideicommissi [illegible]

Ex 3do si Religiosus an professionem testam
disposuit de bonis in haeredes vel necessarios
vel in fratres, amicos, monasterium ipsis fruati
vel ad montem eius vocabulum, sicut ipse testator
facturus erat, si in saeculo manifestet, tunc si
illi moriantur ante testatorem evanescit
dispositio, et bona pertinebunt absolute ad
monasterium in alia mens testatoris fuerit.

Nacias. Cordova.

Ex 4to si monasterium non habet ius succeden
di via bona religiosi, tunc ipse an professio
nem alii disposuerit statim per professionem de
volumus ad haeredes ab intestato, perinde ac si
ipse monte mundi defunctus est. Quis, quia cum ipse
per professionem se spoliet vi divino, neque haec
transeant ad monasterium sequitur ea devolvi ad a
lios haeredes.

Quantum ad 2dam huius dubij partem Ex 1o.

Religiosus si non habet beneficium acquirit suo
monasterio l. ordini, s. id ei ex industria pro
veniat, s. ex eleemosynis s. haereditaria suc
cessione, s. alio modo. Cap. Abbates. 18.
q. 2. In ordinibus tamen non habentibus ius
succedendi, religiosus etsi alijs modis possit

acquirere monasterio l. ordini nec tamen successione ab intestato, nam per professionem tale ius omittit et extinguitur ipsi.
Rico quasi. quia si talis religiosus transiret ad ordinem successionis capacem, reuiuisceret hoc ius in commodum illius ordinis, sed non respectu bonorum quae cum ipsam transitionem religioso obtigerunt, sed quae postea.
Conar. de test. n. 19.
Sed 2do si Religiosus habeat beneficium extra suum monasterium l. ordinem acquirit non monasterio sed beneficio. Ita cum B. B. ex cap. statutum. 19. q. 1. Ex quo sequitur 3o. Praelatum non posse beneficio personae aliquam imponere monasterio inferendam l. fructus in utilitatem monasterii convertere, l. sua mensa applicare quia ad beneficium proprie pertinent.
Clement. 1. de supplen. negl. praelat.
Sequitur 2do Religiosum beneficiatum dum tamen obtinet, etsi dnij additum in capite sit plenissimam tamen earum administrationem habere a SS. Canonibus concessam. Ita ut possit absque licentia Praelati disponere de fructibus beneficij ad honestam sustentationem et pias cau-

ut secularis de fructibus sui beneficij. Sanch.
Moli. Rer. B. 166. quia talis est vera beneficij
Ecclesiae ut tribuat alicui ius administra-
di redditus in sui sustentationem et alia opera
pia, qui non est administrator beneficij et
est administrator fructuum. Nec dici
potest disponere in pias causas. quia in mere
profanas etsi intrinsece non malas de sup-
fluis redditibus disponere non potest sed tenetur
restituere quia non est redditum Boni ut Seu-
lares Clerici; si quae tamen propria parsimo-
nia acquisierunt ea in quascumque Lo-
cas causas inter vivos donare et absque
mere ipsis ex Ecclesia benignitate licet.
Nau. de reddit. Ecclesiis. q. 1. Est v.
Martis causa donare l. testari de Ecclesiis
reddit. l. quacumque industria l. vocatione ac-
quisitis regulari beneficiato non est permissum.
Ipsius dicta indubitata sunt si loquamur
de regulari translato cum Rpi aut Papa
licia ad beneficium titulare s. perpetuum
quia talis quadamodo desinit esse sub obe-
dientia et jurisdict. Praelati, et incipit esse
sub ordinario Diocesano, an a. ita certa
sint de alijs qui beneficia manualia tam
tum et ad nutum Praelati revocari possunt

quaestio est. Franciscus Sarmiento defensio-
nis suae parte ja monito ii. mald. c. 14.
§. 7. docent, quod etsi Praelatus reli-
giosi beneficiati non possit imponere beneficii
personae monitio inferendam, tamen postquam
ex beneficio Regis fructus aliquos percepit
quos in commodum suae Iuliae non est impensa-
rus, posse Praelatum de illis statuere vel mo-
dum expendendi praescribere. Alii v. ut Ro-
driq. ubi a. 7. Less. c. 41. d. 11. Suar. Ro.
4. de Relig. Dr. 8. l. 3. c. 19. et alii
plures defendunt dictam responsionem locum
habere etsi beneficium manuale sit et reli-
giosus ad nutum Praelati amovibilis, imi-
Navar. ubi n. 6. Suar. et Less. supra ex-
tendunt tamen dicta omnia ad beneficium ma-
nuale, et pleno iure monitio illi vero
religiosus beneficiatus assumptus est, subiectum
modo eidem ut mensae Abbatis quoad re-
ditus non sit incorporatum. Hinc Re-
ligiosus beneficiarius potest de fructibus beneficii
sui, partem aliquam monitio voluntarie tri-
buere? Ex Suar. ubi n. 10. tenetur
Religiosum in dispensandis bonis usui suo non
necessariis debitum ordinem servare; nam in

primis tenetur praecidere Iuliae suae. Deinde
pauperibus illi subiectis, si quid vel postea supe-
sit iuste et religiose pro suo monasterio do-
nare est non ipsi religionis et misericordiae, nullo
quidem praecepto debitum, ut putat suae.
nisi per accidens, nisi si monasterium pauper sit ac
bonis suis spoliatum idque, l. ab hostibus l.
aliunde, quod non filius tenetur egeno suo pa-
renti hac religiosus religioni matri suae
si penuriam patiatur.

Quorum beneficiorum Iuliorum capaces
sint religiosi? Respondeo. Ex Iure. Capaces
suorum beneficiorum regularium ut Decanatus,
Prioratus, praepositurae, parochiae monasterio
unitae. Clement. 1. de Supplend. regul. Prelat.
Ubi dicitur regularia beneficia regularibus confe-
renda, quod adeo verum est, ut nullum se-
cularibus conferri possit nisi authoritate Pont.
qui tamen ea non alii conferat, nisi in Commendam.

Respondeo. Ex Iure communi sunt capaces Epistolae
Cap. nullus. 28. de Elect. 6. non possunt tamen con-
sentire in electionem aut promotionem sui
s. ad Episcopatum, s. ad aliud beneficium l. dignita-
tem extra suum monasterium obtinendam nisi pe-

tita et obtenta licentia eiusdem Prelati
alioqui consensus et invalidus et electio
ipso facto est irrita. Cap. si religiosus 27.
Tenetur 2. Prelatus licentiam concedere si nullus
l. utilitas Iuliae postulet. Abbas Cap. quod
Dei Honorem. n. 8. nec ad hoc ut Pre-
latus consensum solidum probeat opus est con-
silio aut consensu conventus. Ita habet
expresse d. cap. si religiosus. 2. q. 8.

Ex 3. Religiosi sunt capaces curae animarum
quibus praeponi beneficio saeculari curato quod
tamen ordinarie fieri non debet, sed quando id sua
det singularis nutus l. utilitas. Patet ex
Cap. doctos. 16. q. 1. et Cap. quod Dei timorem. ibi
Et quidem si hoc beneficium plena iure subsit mon-
rio, non vero authas Qui ut religiosus pro-
maneat sed sufficit solitas Prelati regu-
laris, qui etiam quando placuerit potest illum amove-
re, et alium substituere. Nov. l. 3. Consil.
de regula. 20. n. 15. Qui tamen est illum
examinare et inspicere Consil. Trid. sess.
7. c. 7. et 8. nisi forte Iurisd. ipsi Prelati
ibi exerceat. nam tunc ipsius est examinare
et approbare curatos sicut et inspicere Sum.
Ro. 2. de summis B. 28. l. 5. Bess. ibi n. 98.

si a. beneficium non subsit monasterio tunc praeter
consensum Praelati regulariter et auctoritas Episcopi ut
promoveatur; et tunc ferme eximitur reli-
giosus ab obedientia Praelati et Diocesano sub-
jicitur saltem in his quae ad regimen sui bene-
ficii spectant, nam in iis, quae ad regulam
pertinent spectato iure communi et ipsius vi nam
adhuc Praelato subiectus est.

Ex 4to Religiosi sunt capaces dignitatis et
dicae saecularis ut praepositurae, decanatus
si tamen omnes habent curam animarum, quia ratione
huius curae ad quam religiosi inprimis in-
dent idonei, iure illis concessum est, beneficia
possidere. Ad Canonicatum a. l. alia bene-
ficia saecularia non curata sunt simplicia iure
communi habentur inhabiles Panor. in Cap. Sup. ex.
de regul. et Cap. quod Dei timorem. de statu
Monach. Ratio est; quia in his beneficiis simpli-
cibus cessat ratio curae et doctrinae ob
quam promotio regularibus ad saecularem
Iuliam est concessa. accedit quod hac ratione
daretur occasio otii et mollioris vitae
contra professionem regularem.

Dubium 3tium.

Utrum Religiosus ex suo ordine possit transire ad alium?

Bndum jo. Religiosis vibus de jure concessum est, transire ad religionem arctiorem cap. licet ix. de regularibus. Verum hic transitus non est semper laudabilis; Pro quo contra praeceptum Apli 1. Cor. 7. quisque in vocatione sua qua vocatus est, permaneat. Pro quo ex hac transitu plerumque scandalizantur illi qui relinquuntur. Rng quia facilius proficit quis in religione cui assuevit ijs in aliena cuius consuetudines ei sunt peregrinae et insolitae. Ipsa a. laudabilis transitus ex 3plici causa jo. quia urget zelus perfectionis vitae. 2do quia religio propria a suo instituto deliceat 3tio quia ob aliam justam causam propria religio tollerari nequit. Itaque subposita una vel altera causa ex dictis permittitur jo. vibus religiosis et mendicantibus transire ad carthusianos ita habetur in Extrav. Martini ix. quae incipit viam ambitiosa.

12do permittit Canonicus regularibus transi-
re ad religionem monachorum ubi disciplina
bene servatur cap. sane. 16. de regular. nec
obstat cap. nullus. Ubi videtur id prohiberi
quia solum prohibet ne transitus fiat cum
detrimento Ecclesiae l. ex ira, odio, vel ille
ac aliaque perturbatione. Gloss. ibid.
3tio sicut mendicantes transire possunt ad
Carthus. ita vicissim carthusiani ad men-
dicantes. Hac. Consil. 8. de regular.
syl. V. religio. Salud. 4. dist. 28. q. 3.
a. 1. Ubi possent, ex vi alia religione
posse transire ad ordinem Praedicatorum.
Idem docet B. Antoni. 3. part. tit. 15. c. 4.
§. 4. et haec sententia est probabilis et magis ad
mentem S. Th. et aliorum Theol. docentium
in transitu isto non tam attendendam austeri-
tatem quam perfectionem religionis ad quam transitus.
Porro ad transitum istum et supposita
iusta causa adhuc alia conditiones necessario
requirunt. ja est, ut transitus fiat cum
matura deliberatione. 12do ut petatur licentia
a Praelato qui tenetur eam dare, si non det
hoc ipso ius concedit Cap. ita licet. qui

V. nō petita licentia transiret potest reduci
ad prius monasterium ut faciat quod iure tenetur
Navarr. in Consil. 59. Si tamen nō licite
ei sed cum matura deliberatione transisset
nō esset reducendus ut alij tradunt et Collig.
ex Cap. sonè ibi. 3tio ut monasterium
ad quod transit nō solum instituto sed ipsa
et actuali observantia sit artius, nō tamen
necesse ut religio ad quam transit sit
absolute et in vitam artior. Nam re-
ligio minimorum in victu est artior
quam Carthusianorum, quia nō utitur ovis
nec lacticinijs et tamen potest huius ulto-
res transire ad Carthusianos. Idem
dicendum de Capucinis. Religio tamen Carthu-
sianorum est artior in solitudine, silentio
et officij dei prolixitate. 4to ut
transiens de novo sustineat annum pro-
bationis ergo expleto profiteatur et iuxta
ordinem huius professionis obtineat locum
in Capitulo, quod illique si transeat ad ordi-
nem Ordinis, vel ad monasterium sui ordi-
nis, in quo artior est disciplina et ipse
in suo monasterio nō alias professus est regulam
quam quod suos servabat.

Dndum 2do. pt. et regulares si causa iusta
subsit cum facultate praelati transire ad
ordinem longiorem Canonum. cap. nec est. Cap.
sequentibus. Innoc. ibid. ostiens. in summa
sylu. verb. religio Less. d. 3. n. 102.
Ratio 3a. si iusta causa subsit, quia in hoc
transitu fit ipsam relaxatio, quae sine causa
valide fieri nequit, quo sensu accipiendum
est Trid. dum sess. 25. c. 19 de regular.
dicit nemo regularis Cuiuscumque facultatis
vigore transferatur ad longiorem religionem
id est, nec saepe posita iusta causa. Causae
a. iustae sunt aliquot. 1a. si religiosus
infirma aut incommoda valetudine
vel. aut ita fragili sit corporis natura
ut religionis strictioris austeritatem ferre
nequeat, putat tamen Padrig. hanc
fore sufficientem causam si superior possit
facile dispensare cum hoc in regim.
asperitatibus, secus si dispensatio multis
esset causa scandali aut murmuravis.
2da. si in sua religione esset aliquis
f. feminis impetus, quod non est in alia. V. G. si
odia, si multes, in ea vigeant. Sfbdon. V. Religio.

3. si is religiosus inveterato odio habeat quem caeteros fratres, aut indigne ac male tractet iugi sui commendo. Sanch. ibi. Ita si collapsa sit disciplina in strictiore ordine, satis n. est in laxiore servare substantia quam in strictiore eadem negligere l. imperfecte observare.

Dixi 2do. (in facultate Praelati.) quia in hoc peccat et obtineat transitus incaliunt. Sed nunc absque licentia transiens dicitur est Apostata et apostatarum poena plectendus. Respondeo, quod etsi lethalis peccet, non tamen simpliciter a religione sed a certo religionis instituto recedit Sanch. lib. 6. Moral. c. 8. Sed quod si sine facultate dimisso habitu transeat, an incurrat excommunicationem? Respondeo neg. quia talis non tam dimittit quam commutat habitum religionis neque id facit causa exagendi quae solum facit motivum tam severae prohibitionis bis supra. Caeterum facultatem hanc transeundi ad ordinem laxiorem dat Epus si monasterium non sit exemptum, si a exem

ubi sit, vel Praelatus sollet qui jurisdict.
ipsi Praelat in fratres suos. Cum consequentia Capli
quorum ex gravis styla. v. relig. q. 2. Gloss.
in Cap. ... de regula. ...
... dictat affirmative

Nota. 5o. mendicantes jure com. etiam cum
facultate generali, vel speciali transire ad non
mendicantes nisi ad Carthusianos, si con
tra fecerint tunc incurrunt excommunicationem
ipso facto esse apostatas, et professio
nem esse invalidam. Extrav. Viam ambitiosae.
Extrav. Comm. ... quia ... privi
legio sub ... facultatem.

Nota. 6o. mendicantes ... transeuntes
ad Carthus. ... facultate
...ad ... aliis ... hac ipsa
... ad ... dignitates ...
... et officia tam intra quam extra ...
... obtinenda etiam ad vocem activam carere
... et voce activa et passiva in
Capitulo juxta Extravag. 5o. de Regular.
...juxta Concil. Trid. Sess. 25. c. 19.
... Religiosos transeuntes ad aliam religio
nem etiam ... esse in ... beneficiorum
beneficiorum etsi ... fore.

Verum quoniam ad Carthusi. obtinuerunt
ipsi privilegium à Julio II. ut non ob
statute Conventina possint vos ad se transire
unles et mendicantes fieri superiores
et hic vocem activam et passivam in
Cap. sicut alij eiusdem ordinis.
Not. dicitur transitum ad aliam religionem
l. monasterium debere fieri sine praeiudicio
prioris, Item bona priori ordini l. mo-
nasterio acquisita non transferuntur ad al-
terum monasterium l. ordinem l. iuste l. iniuste
ad eum transferis sicut. Reg. 3 et 50.
de regul. Rodrig. Po. 3. q. 52. a. 27.
Excipe jo usufructum, qui si acquisitus
monacho ante professionem cum eo transit
ad posterius monasterium à tempore, quo in po-
steriori profitetur Tab. lib. 7. moral.
c. 15. Ratio. quia usufructus per-
sonam in qua constitutus est, nec est in
statu aliorum bonorum religiosi, sed de-
pendet à persona monachi perseverante
in eo monasterio sicut ab eius vita. si
v. usufructus relictus sit monacho post
professionem, videndum erit an is intuitu

monasterij sit velitus an v. intuitu professi-
si illud, manebit quod prius monasterium
si hoc, transibit ad posterius, si autem du-
bium sit unius intuitu sit concessus,
praesumptio stabit à monasterio permanebitque
apud prius.

Ejusdem 2do Mi religiosus ob demerita
fuerit translatus ad alium ordinem vel
monasterium tunc n. ex fructibus bonorum
ipsius translati, concedendum est 2do
monasterio l. ordini, quibus sufficit pro
victu et amictu ipsius ne ibi monasterio
sit onerosus. Cap. de captis. 16. q. 6.

Dubium 4tum

De Religiosis eiectis fugitivis et Apostatis.

Praenot. discrimen est inter eiectos
fugitivos et Apostatas, nam eiectus per
se loq. non est Apostata, nec fugitivus
fugitivus n. est, qui sponte discedit l.
animo deserendi ordinem, et tunc est Apo-
stata, l. animo subducendi se à statu

superioris et libere vagandi tm ad aliq
tempus et tunc solum dr fugitivus, qui
v. eijcitur nec sponte vadit sed iussus et
compulsus vn nec incidit in excommunicationem aut
alias poenas apostatarum. qui v. fugit
dimisso habitu, est excommunicatus. etsi non aio
apostatandi id faciat Cap. ut periculosa
Cap. ne Clerici l. monachi in 6. si v.
habitu non dimisso fugiat, etsi forte aio
apostatandi id agat non erit excommunicatus
qa lex poenalis non est extendenda ultra
verborum proprietatem. Syl. v. Apostasia.
Caiet. ead. Less. c. 41. d. 15. Sanch. l. 6.
c. 8. hoc praenotato

Ex jo. An religiosus ius habeat expel
lendi religiosos incorrigibiles, Quidam
negant ob ullum crimen poe eijci
professum, sed qn contumax et incorri
gibilis est, ee in monasterij carcere con
cludendum, ne detur occasio vagandi.
Probant ex Cap. finali de regularibus
ubi religionum superioribus praecipit
ut apostatas, fugitivos et eiectos
ad monasterium reducant, si salva mo

nostra disciplina fuerit. Sin minus eos
in separata aliqua monasterij loca includ-
dant. Ita Hostiens. in summa de Apostat.
Conv. Cap. cum ad monasterium n. 15. Graphis
Angelus, alij.
Alij v. quos magno numero citat et sequitur
Sanch. l. 6. Moralium c. 15. n. 3. absolute
affirmant integrum esse religioni monachos
contumaces et incorrigibiles expellendi.
Probant tum ex praxi vim fere religio-
nis, tum ex privilegijs Pont. expulsionem
ipsam concedentibus. Tum ratione, quia vehe-
randa sunt carnes putridae ne caeteras in-
ficiant. Ut sim Bern. melius est ut pereat
unus quam unitas. carcere a. ons tales
concludere. nimis grave est religioni
saepe et pro amicos, multaque alia inco-
moda, fieri non potest. Ad Cap. Sin. vident
Jo. l. de perpetuo, eiectis loqui, aut con-
suetudine contraria abrogatum esse cum
multae religiones contraria praxi hujus
vitae, ipsum receperint, servanda primum
hic parvulia statuta religionem ipsumque ius
naturale quod ligam. fugitivos et apostatas

per se dictat inquirere ut castigent et
emendent modo tamen spes aliqua correcti
onis affulgeat, nam desperata eorum sa
lute imminentes periculo subversionis
aliorum, liberari Prelatos obligare
fugitivos istos aut educendi aut re
duces recipiendi. Syl. V. apostata. Miranda
q. 51. Po. 1. a. 4. et alij quod sanct.
ich.

Circa propositam difficultatem quod sentiam
Rico jo. Consultum non esse neque unquam
consuetum ut monialis professa ob cri
men expellatur, sed potius si alias corrigi non possit
in perpetuo carcere detinendam, sed alijs
offendiculo sit. quia cum valde varium
ac mutabile hoc hominum genus sit gravem
ansam arripiunt sese incorrigibiles fingendi
et cenobia deserendi. Sanct. c. 9. n. 6.
Rico 12do. Laudabilem sane religionum
Prelatos si quando incorrigibiles subditos
expulsionem alias meritos domi retineant,
eosque intra domesticos carceres coarctent,
nempe si contagioso aliquo crimine haere
sis, luxuriosos laborent, hinc si vagandi

porta aperiret, ne tamen cum magno tamen or-
dinis, tum monasterij dedecore foris egi-
sterent. Et multos insuper alios suo sene-
no corrumperet.

Dico 3.tio non tamen laudabiliter sine hoc et
stricto praecepto et obligatione teneri Praelatos
subditos sibi incorrigibiles domesticis
carceribus coercere, sicubi l. consuetudo
eosdem incarcerandi sim legis obtinuis-
set, l. supradictum q. sim. de regularibus
usu receptum esset, sicuti praeceptum videre
in sacra nostra religione benedictina. Ita
n. malus ex consortio bonorum est excludus
et tamen ne alijs noceat est includus.

Ad 12.do Quibus de causis religio possit
egere professum? Ex non sunt in ob ustas
et sequentes causas ja est, si in graui et per-
nicioso crimine egistentes notorie in-
corrigibiles appareant. 12.da si ob criminis
infamiam sui graui ordinis detrimento
tollerari non possit. 3. si graues aut
morales intollerabiles defectus in sui admis-
sione retinuisset, ut si ipse morbo epilepti-
co laboret. aut lepra l. simili contagioso

tunc n. quando talem professum in poenam [illegible]
expellere [illegible], qa in re adm gravi [illegible]
sit [illegible] ita ut hoc fraus dederit
causam admissionis Navar. l. 3. Consil. 40.
de regular. sa. 8. religio Rodrig. to. 2.
Casuum c. 6. n. 3.

Ex 3tio Utrum semel eiecti teneantur
se habiles reddere promissaque emendare
sollicitare ut denuo recipiantur.

Ex jo. si solum sint eiecti ad tempus, teneri
se habiles reddere seque religioni offerre ut
denuo recipi possint, si vero per sententiam abso-
lute eiecti sint, non teneri se offerre, neque
à Confessario in foro interno neque ab ordi-
nario in foro externo cogi posse ad reda-
rendum. Navar. Comment. 2. de regul.
Prior. Ro. j. l. 12. c. 16. q. 6.

Ex 2do Ad absolute eiectos per sententiam
teneri recenti si à superioribus requisiti
fuerint etsi nolint, debent excommunicari ut
contumaces Cap. ult. de regular. Confir.
à Sanctis. Facto dimortio per sententiam de
finitivam nocens tenetur recenti si immo
cens velit eum in gratiam recipere ut [illegible]

dicunt, quod et religiosus per sententiam eiectus
tenetur redire si ordo illum repetat, sicut
in professione et spirituale coniugium ita eie-
ctio est spirituale divortium. Nec obstat
religiosum simpliciter et per sententiam eiectum esse
quia hoc ipsi prodesse non debet, nec aliquem ex
propria iniquitate ius acquirere oportet.
Lege Itaque ff. de furtis.

Ad 4to Utrum ordo s. ordinis prelatus
teneatur eiectos, si emendati fuerint, aut
sponte recurrentes suscipere

Ex talis per se et in rigore loq. ubi
Cap. vel de regula. receptum non est, suscipi
non debere Rodrig. Po. 1. de regula. q. 30.
a 31. Sanch. ibi n. 32. Ripi (: per
se et in rigore loq.) nam saltem ex aequi-
tate s. honestate morali imo ex charitatis
lege religiosus emendatus recipi debet ne for-
te in saeculo periclitetur et aeternum pereat.
Confir. ex Sindi de divortio ubi ex probli
RR. sententia alibi dicimus innocentem teneri ex
charitatis lege emendatum coniugem recipere
si in incontinentiae periculo versetur Moli. Po. 1.
tr. 2. p. 140. Syl. v. Apostasia.

Ad 5.to Utrum religiosus eiectus te-
neatur intrare aliud monasterium. Non
teneri si in suo non recipiatur quia ad hoc
se non obstringit. Sanch. Cass. ibi si tamen alia
religione aut monasterium ingredi velit non
prohibetur et ad legiorem transire quis
non petita licentia Prelati a quo semel
eiectus fuit Nauar. l. 3. Consil. 73.
Si tunc post exactum continuum probatio-
nem de novo profiteri debet Nauar. Cons.
61. de regular. Si non religio-
sus potest a superiore eiusdem compelli
ut ad aliam religionem transeat? Non
potest tamen quia professio debet esse voluntaria. Tamen
quia professus in una religione non se obliga-
vit ad profitendum in alia. Si tamen supe-
rior professum sub ea tamen conditione eiece-
ret ut transeat ad aliam religionem
eius conditioni ille annuisset tenebitur aliam
ingredi Sanch. ibi n. 9. diversus hanc esse
propriam societatis cum professis ab illa
eiectis.

Ad 6. Utrum per sententiam eiecti teneantur
ad servanda vota religionis? Ex affir-
mat jo extra dubium tenetur ad Castitatem.

2do. Ad obediam, quis magna ex parte res
sed eius executio ob defectum mat., quae de
facto non habet superiorem à quo dirigatur ma-
nent tamen soto obligati virtualiter, ut prim
parati esse debeant obedire si in ordinem de
novo recipiantur. 3. tenentur ad paupertatem
quia verum quas acquirunt solum usum et
administrationem habent, adeo tamen plenam ut eas
in quascunque usus et illicitus valide di-
spensare possint, idque usu receptum esse testor
Less. et sequitur Sanch. l. 5. c. 9. cum nemini
iure amplius sit quam res suas expendant
Testori tamen nullatenus potest quia iure ad hoc in-
habiles sunt. Quod vero spectat ad dominium
verum ab eiecto acquisitorum Regulae est;
Vel n. eiectus servit alicui Iulia l. 2.
si illum accrescit dominium Iuliae ministe-
rium, si hoc accrescit monasterio Mol. Ro.
1. Pr. 2. B. 140. eo quod monasterium per iustam
eiectionem non debeat privari iure quod
non habebat in via bona acquisita
à Professo. et quod de eiectis dicimus
à fortiori locum habet, in fugitivis et
Apostatis hi n. simpliciter tenentur ad obediam

et alia vota non minus quam alij religiosi
actuales sub statu Praelati existentes quam
aequè minus ab ea exempti sunt ac isti.
Navar. Consil. 77. Less. d. 15.

Quandam Quae utrum teneantur ad aliquas
observantias regulares v. g. ad vigilias ic
iunia, delectum ciborum.
Ex neg. eo quod hae non committerent professi-
onem substantiam votorum absolute et immediate
sed mediate et consecutive quia sc. ser-
vari debent sub statu regulari, s. vita mo-
nastica, à qua tamen illi expulsi sunt, A po-
stata v. et fugitivi etiam simpliciter ad has
tenentur. ad hoc tamen portandum tenen-
tur etiam eiecti, nisi eo in dimissione (quod
tamen rarius evenit.) fuerint spoliati.
Quod v. ad horas Canon. attinet tenentur
ad eas fugitivi et apostata quae possunt et te-
nentur redire et per non est, ut ex sua ma-
lia qua absit commodum referant. Less. c. 37.
d. 9. Eiectus v. absolute et per sententiam
si in sacris constitutus non sit non tenetur.
Stray. 2. 2. q. 68. a. 3. Sanch. de Horis Canon.
Contra Nav. Suar.

Dubium 8.tum

An et quo praecepto teneantur Religiosi ad portandum habitum?

Circa praesens dubium [illegible] jo. An teneantur Religiosi sub gravi culpa non deserere l. mutare habitum religionis? Pro resp.

Not. aliud est spoliare se habitu et aliud deserere l. mutare habitum. jus fieri potest ad breve tempus, et sine assumptione alterius habitus v. g. ad dormiendum, balneandum, natandum et similes causas. 2.dum proprie sicut relinquere habitum ad induendum alium [illegible] l. ad vivendum perpetuo in tali habitu assumpto l. solum ad breve tempus. Hoc not.

Resp. jo. Religiosi tenentur sub p. m. non deserere l. mutare habitum religionis. Ita Cois. Ratio est; quia habitus religionis non solum dat ad humanum usum sed tanquam insigne propria professionis et status, eo ipso a. quod quis se obligat ad aliquem statum perpetuum consequenter obligat se, ad non deponendum proprium signum publice institutum et datum ad talem statum

sequendum. Nam Clericus saecularis tenetur
sub p. m. non deserere l. mutare habitum Cleri-
calem ut constat ex toto Tit. de Praeb.
et vita Cleric. quod idem dicendum de religiosis ad
quoad hoc aequiparantur in Jure.

Ad 2dum. Non tamen sub p. m. sed etiam sub ex-
communicatione latae sententiae tenetur religiosus non de-
serere l. mutare habitum suae religionis
Cap. 2. ne Clerici l. monachi. 6. Ubi ex-
communicantur religiosi professi habitum religionis
q in scholis suae l. alibi temere dimittentes. ad
quam excommunicationem contrahendam 3plex requi-
ritur conditio ja est dimissio habitus facta in scho-
lis l. alibi. 2. ut dimissio illa sit teme-
raria. 3. ut eadem dimissio absentis
circumstantiis sit apta ad periculose negan-
dum. Dicitur a temeraria dimissio si fiat
sine iusta causa secus si causa rationabilis subsit
ut si quis propter tuendam vitam l. vitandam gravem
infamiam et scandalum mutet habitum reli-
gionis ad tempus, putatur enim erit ut notavit
Glossa d. Cap. 2. cum temere. Nec requi-
ritur causa omnino iusta et excusans modo sit ap-

poreris, ut si quis ob culpabilem ignorantiam l. imprudentem timorem habitum dimittat, etsi n. tunc mala sit habitus dimissio, quo tamen non sit ex timeritate sed ex causa saltem quarenta excommunicationem non incurretur. Ex dictis

Colligitur 1o ad excommunicationem incurrendam, non esse opus ut habitus perpetuo deponatur, sed satis esse deponi ad tempus notabile.

Colligitur 2do non quamcunque habitus spoliationem hac excommunicatione affici sed dimissionem proprie dictam puta, si quis ea intentione habitum projiciat ut alium sine rationabili causa assumat ad se in eo ac cultandum l. in eodem libere incedendum, sive ut clarius dicam, ut dimissio habitus sit quasi mala ad vagandum, qualis non est, si deposito habitu alius non assumatur, nec n. nudi aut in decenti vestiti solent ivi homines vagari. Sanch. l. 6. moral. c. 8. n. 9.

Colligitur 3tio Dimittentem habitum suae religionis non assumpto alio habitu quo possit libere vagari non esse excommunicatum etsi id faciat ex causa aliqua illicita ut si quis ostium sine relinquat habitum pro calore, l. ut liberius furetur ex qua dimissio illa non est mala quasi ad vagandum.

nec contradicit in hac parte Syla. V. G.
cōiōs n. 82. Dū ait, habitū religiosū adeo
ēē omnipotēs officiis monachorū ut in quocunq;
loco existentes et in lecto constantes eo uti
debeant, nā continuo subiungit, hoc
debitū portandi habitus ēē tm̄ honestis n̄
rectis: quare in dicto casu n̄ erit duplex
p. m. unū furti V. G. alterū spoliationis habitus.
n̄ forte ex speciali regula prohibitione aut
ff. contemptū l. intentionē n̄ amplius habitū
reassumendi, spoliatio illa mortalis fuisset.

Ex 12do. on peccat m. et consequenter ex
cōiōe incurrat religiosus, qui sn̄ rationabili cōa
habitu deposito alias vestes induit ad bre
ve tm̄ tempus. ut si V. G. religiosus ad spatium
unius l. alterius horae habitū deponat quo
expeditius currat, saltet aut lapidem rejiciat.

Ex neg. qa dimitti n̄ dī qd breui tpre re
sumendū ē, l. divortium ff. de divortio.
Sanch. ubi n. 55. cū multo numero DD. quos
citat. Ex qd si habitus dimittatur ex cōa
tempori eo breui tpre et nouus dosus assu
mat, V. G. ad liberius fornicandū ali
uon accidendū per vicos vagandū occultata per
sona.

Ex neg. hunc incurrere excommunicationem qua etsi
illa dimissio horaria ex malitia alterius speciei
illi adiuncta sit gravis, at in ratione dimissi-
onis temeraria quae sola subijcitur huic cen-
surae censetur levis Sanch. n. 56. Tolet. l. 4. summa
c. 18. dns; deserentem habitum religionis notabili
tempore excommunicari. Sa. v. Excom. ubi absolu-
te docet, non incurri hanc censuram ob alterius
habitus brevi tempore assumptionem. Aff. for. l. 12. c. 13.
q. 5. ubi ait, tam brevem habitus dimissionem in
monasterio l. extra et ad scelus perpetrandum non esse
materiam huic censurae.

Ex 3tio An haec habitus dimissio ut huic ex-
communicationi locus sit necessario debeat esse coniuncta
cum temeraria vagatione?

Ex 3o. dimissio habitus etiam non coniuncta cum te-
meraria vagatione excommunicationem merentur. Et tertius
Capli non petit monachi evagationem actualem,
sed solam habitus dimissionem aptam ad occasionem di-
vagandi praestandam. Sanch. n. 60. et alij quos
citat.

Ex 2do. satis est ad excommunicationem incurrendam
si etiam intra privatos parietes religiosus habitum
deponat assumpto alio quo etsi actu non va-
get sed saecularium aspectum fugiat ea tamen

dimissio liberam conferat vagandi potestatem qui
tempus ea poena inter dixit. Quare si ea
notabiliter diuturna ac prudentum iudicio
gravis ac temeraria sit excommunicationis poenam
non effugiet. Contrariam sententiam sustinet Ro
sella V. Excom. Sylv. Fabiana Sairy. Ma
nuel. alij. quos ictat si non sequitur Sanch.
docentes ad incursionem censurae requiri ut
religiosus mutato habitu se laicorum oculis ex
hibeat, et alii non incurri excommunicationem. quia
ipse Cap. meminit dimissionis habitus in publico
V. Gl. in scholis l. alibi extra monasterium.
Cum quia religiosus eo ipso quod se occultet intra mon
asterium habitum non dimittit ut liberius vagetur quae
sententia pia ac probabilis est, ac saltem post factum
amplectenda ut ante factum contrarium ut ra
tionem iudicio.

Ex 4to An retinens habitum religiosum cum
tamen supermixto, habitu saeculari occultans in
currat excommunicationem?

Negant. Abbas Sairy, Salud. Fabiana. Sicar.
quod Sanch. ipse n. 62. Quod eorum est;
Cum quod lex poenalis ultra propriam verborum
non sit extendenda; occultare a. habitum in ci

gore leg. non sit eum dimittere. Deus quia hac cen-
sura non prohibita sit vis vocatio vagandi, sed ea
solum quae est per habitus dimissionem. Verum pro
illis affirmant Bonef. 2.2. q. 12. a. 2. Sanch. n. 63.
et alij. Ratio est, quia alias eluderent ac frustra-
rent totus finis et intentio illius Canonis, qui
est, ne religiosi occultata alieno habitu persona,
liberam habeant facultatem vagandi, atque superinvecto
habitu saeculari supra religiosum liberrime possint va-
gari. Ergo ad effectum huius Excommunicationis incurrendae idem
est habitum dimittere, l. eum ita occultare ut non possit
cognosci tanquam religiosus. Consir. à Sancti
in Cap. non nullis sub gravi poena iubent
Judaei inter Christianos morantes portare ex
tum signum ut ab eis internoscantur. At falen-
tur DD. illos poenam non effugere si portent id sig-
num ita apertum ut non appareat, eo quod finis legis
laboris, in hoc frustrarentur cum idem sit non gestare
signum quam ita gestare, ut non appareat.
Hinc deducit Jo. Pfone Excommunicationis incur-
rere professum qui super indutum habitu novitio-
num ita se occultat, ut non appareat esse pro-
fessus. Dico tandem Excommunicationis incurre-
re, qui suae religionis habitu deposito alterius

religionis amictum assumit ut in eodem sacrario Rogerii Sanch. n. 20. Bonet. ipse Pater est, quia sic in utroque casu dari libera facultas Rogandi occultata persona per alterius fratrem aut ordinis habitum notabili temporis spatio assumptum.

Dubium 6.tum

Utrum religiosi ad Clausuram servandam proprio et rigoroso praecepto teneantur?

Praenot. Observatio Clausurae in duas partes distribui, alia est observatio Claustri non egrediendo extra illud, alia est eiusdem Claustri observatio non admittendo personas extraneas saeculares vel Laicas intra illud. Ita Circa jam partem Clausurae &c. sunt viri religiosi habent speciale praeceptum non egrediendi extra claustrum sine legitima facultate.

Resp. à parte rei tenentur religiosi stricto quodam ac proprio praecepto non egrediendi clausuram sine legitima facultate praesumpta superioris ita Cris. unde ex dicta obligatione tum ex simpli obligatione regulae tum ex consuetudine et usu omnium religiosorum.

misso d[e]q[ue] recepta. Moniales vero utrique religionis
sive graviore p[oe]nitentia occultas clausuras ser-
vare; et extra septa monasterii [illegible] exi-
[illegible] [illegible] transire.

Resp. 2do. Hoc obligationes esse graves sive tales graviter
s[unt]. vel contra illas committi potest peccari, Nisi
fit v.g. aliquando breve clausuram egrediendo
sui foris per notabile tempus morandi. Item
si [illegible] contra substantiam operat clausuram l. extra
septa commorandi etiam in [illegible] l. aliquando
[illegible] l. aliquam quaeram petens [illegible] [illegible]
[illegible] ... et nimis contra [illegible]
[illegible] hic [illegible] scandalum et infamiam
religiosae magnam, scandalum et infamiam
pro se [illegible] secum trahit. Item [illegible]
vitas subjacent Censuras [illegible] Violantes
clausuram [illegible] reservatam [illegible].
[illegible]. 3tio non est [illegible] et [illegible]
[illegible] à [illegible] l. extra septa commorandi
[illegible] quaestationis facta. [illegible]
[illegible] et non [illegible] mortalia subjacent manifesta
[illegible] [illegible] [illegible] non tamen [illegible] sine
[illegible]. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] l. hic [illegible] [illegible] [illegible],
et [illegible] [illegible]. adeo, est in [illegible] [illegible]
[illegible] à [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] maiores superiores à Concil. Trid. sess. 25.

c. 4. Sexcere prohibitum sit; ne liceat inquit
regularibus à suis conventibus vicedere et
praeceptum ad suos superiores accedendi in
ab eis missi aut vocati fuerint. Contrarium
sentes mandat ab ordinariis puniri tanquam
transgressores sui instituti.

Ex 3tio Aperire de Claustro sine licentia Prae-
lati non est adeo grave peccatum, quin in indi-
viduo possit esse Ven. ex Concilio Mag. Plau.
Comment. 4. n. 35. Suar. Ro. 4. de Relig.
lib. 1. c. 6. tale esset V. G. si religiosus
per eam portam sine licentia interdiu exiret,
paulo post reversurus, secluso n. mortali
intentione et secluso speciali praecepto per
se et ex vi clausurae non esset p. m.

Not. dixi (paulo post reversurus) quia si reli-
giosus non tantum ad paucas horas sed ad longius
tempus sine licentia exeat, p. m. non excedet, non
tamen incidet in casum reservatum si interdiu
hoc faciat secus si noctu et furtive quippe
ad parvum tempus egrediatur, quia praeceptum clau-
surae quoad nocturnam egressionem utpote
periculosiorem religiosis censetur et sine illi-
quo sectimoniales ad clausuram tenentur
quibus praecipitur ne à monasterio exeant, ad breve etiam tempus.

debet v. ad incidiam casus reservati utrumque adesse, si vt et nocturna sit et furtiva egressio, si alterutrum deficiat casus reservatus non erit.

Ex 2do qui sint termini praecipui clausurae extra quos si fiat absque licentia egressio peccat mort. vel ven. iuxta capacitatem materiae? Not. terminos clausurae esse in duplici differentia, quidam n. sunt ipsius monasterii alii ipsius conventus vnde in decreto Conventus etc. non tamen egressio extra clausuram monasterii sed etiam extra septa conventus satis est ad incidiam casus reservati hoc adverso

Ex Terminos clausurae per se loq. determinatos non esse, sed arbitrio prudentis superioris in individuo determinandos in monasteriis tamen regulariter ordinatis termini clausurae ipsius monasterii extendunt ad muros exteriores, ambientes hortum aliasque officinas monasterii. Termini v. clausurae ipsius conventus extendunt eo, quo mulieres vltra ire non audent.

Circa 2dam clausurae partem quae est obser-

ratio Claustri non admittendo personas
extraneas intra illum

Ex jo. an religiosi stricto aliquo pre
cepto teneantur non admittere intra claustra
nam personas saeculares s. extraneas?

Ex sub Episcopis poena latae sententiae sum
mo Pont. reservata interdici mulieri
bus cuiuscumque dignitatis sint, ne claustra
eiusdem ingrediantur, ipsius s. monasteriorum
superioribus eorumque monachis sub pri
vatis officiorum quae in praesenti iam ob
tinent, et inhabilitatis in posterum ad illa
et alia via et suspensionis a divi
nis ipso facto sine alia declaratione in
currendis poenis praecipi ne eas introduca
re, admittere praesumant. Ita Pius V.
in Bulla quae incipit. Regularium perso
narum apud Plac. Coment. 4. n. 62. et
Bulla Greg. 13. quae incipit ubi gratiae.
Putant tamen aliqui inter quos Rodrig.
Coment. 1. regul. qq. 48. a. 1. Suar. Ro.
de Censuris p. 12. s. 6. n. 11. non fuisse
mentem horum Pontiff. novo iure condito

ingressum mulierum in monasteria virorum
prohibere, sed solum quieti regularium pro
spicere, quorum monasteria non nunquam illustres
feminae praetextu privilegiorum sibi da
torum non sine molestia ingredi solebant.
Ipsis igitur privilegiis sublatis prohibuisse
Pontifices, ne huiusmodi mulieres praetextu
talium privilegiorum monasteria virorum in
trarent, neve superiores aut alii eas sub
talium praetextu reciperent, adeoque dictas
poenas non ferri in simpliciter admittentes quaecunque
feminam, sed praetextu alicuius privilegii
ipsis concessi. Verum quantum ad Pius V. ita
tum motum illius is absolute de feminis quibus
cunque, et non ingredientibus virtute clausum
facultatum, ita n. Pont. hanc esse suam
mentem declaravit, in quodam alio motu
proprio qui incipit. Rom. Pontificem quem
edidit 1570. 16. Julii et hanc declarationem
postea Greg. 13. suo motu proprio nec
corrigit nec revocavit, sed in suo valore
permisit. Nav. ibi Comm. 4. n. 62. Nec
obstat quod suar. ibi 1. 6. dicat se nec in
Jure communi pontificio, nec in aliis Pont. decretis

invenisse generalem legem prohibentem ingressum mulierum in monasteria virorum sub mort. quia dum haec scripsit declarat. Pij. 5. ad ipsum non dum pervenit ea a. ac recepta, revocavit postea sententiam suam. Com. 4. de statu religioso. l. 1. c. 7. n. 9.

Verum Rodriq. ibi. a. 2. putat dictam declarationem authentice promulgatam non esse, sed contradicit Nav. ibi dicens eam in sacra penitentiaria ex mente Greg. 13. observari solitam. Rauly Laim. l. 4. summa Po. 5. c. 12. putat constitutionem illam totam saltem in Germania sine rigore suum non esse receptam sed

Ad 1. fatendum equidem quod nec constitutio illa nec regularis clausura in multis Germaniae monasteriis recepta non sit, in non nullis tamen coenobijs et ordinum congregationibus in quibus disciplina regularis nervum obtinuit eam vere receptam videri cum ad insigne religionis conservandae augendaeque emolumentum sine videatur.

Ex 2do. quoque sit de receptione dicta bul
la observanda tam clausura de non recipi
endis feminis sicubi introducta est sub re
atu p. m. obligare. Ita Valentibus et me
rito praecipientibus Praelatis, qui contra fratres
gravissimis poenis carcerum, privationis loci
professionis vocis item activae et passivae
Capituli castigare consueverunt.

Circa dicta tam decreta Pontificum femi
narum ingressum ad monasteria virorum pro
hibentium Nov. 30. ijs non comprehendi
Reginas, Imperatrices earumque filias, cum
harum ingressus nullibi prohibeatur. Sanch. c. ij.
n. 7. 2. Pone dictas Reginas per et cum
honesto comitatu aliarum feminarum ijsque
privilegio ingrediendi non gaudentium intrare
modo comitantes sint pauca numero, se
niores et bonae famae. 3tio Admitti
pone mulieres cum reliquo populo intra
clausura septa causa processionis, Tulicae
sepulturae, dummodo quod ad mulieres
spectat non admittantur ad internas officinas
Ita declarasse vicia vocis oraculo Pius 5.

testatur Rodrig. Reg. qq. Ro. 1. q. 48. a. 3.
Verum hac declaratio nullum ius concedit fe-
minis sed mere permissiua est, cum Prelati
etiam in talibus casibus eas optimo iure
excluderent. quod itidem illigandum est de Re-
ginis et Imp. quibus etsi ingressus in
monasteria virorum non prohibeatur tamen nullum
ius eis concedit, ut contra Veltem Prae-
latorum ingredi possint. quare et hac sine
arbitrio Praelatorum ab ingressu arceri
possunt.

Ex 2do. quis possit absoluere à poenis fe-
minas ingredientes in claustra virorum
easque admittentes. Ex 1o. Ab Excommunicatione
lata in feminas ingredientes et à su-
spensione lata in admittentes cum soli Pont.
reseruata sint solum etiam Pont. ordinario
iure absoluere possunt. si tamen debitum esset ac-
cultum possunt ab eis etiam absoluere Episcopum
Trid. sess. 24. c. 6. de Reform.

Ex 2do. Ex singulari priuilegio à dictis
censuris absoluere possunt Ex. Soc. Jesu hac
n. eis Paulus III. ut possint toties quoties ab-
soluere ab illis casibus sed in Apostolica re-

Sacramentis et ab omnibus poenis et censuris consur-
gentibus ex eis, praeterquam in Bulla coenae contentis.
Ex 3. ab eisdem quoque per communicationem huius pri-
vilegii absolvere possunt omnes caeteros Rectores qui
mendicantium privilegiis fruuntur. Sanch. ibi
n. 75.

Quod 1. ad inhabilitatem et privationem
officiorum spectat dicendum est, l. n. ea in
curritur de facto absque ulla Judicis
sententia ut volunt Rodriq. in Prophetiae
Bullae Pij 5. Hieron. in Compend.
privil. mendic. et tunc si delictum
sit occultum in ea publice potest dispensare
Ipsius, omnes item Generales, Provinciales et
Superiores locales ordinum mendicantium
et qui eorum privilegiis fruuntur, omnes
item Praelati habentes Jurisd. quasi Episcopalem,
Rodriq. Po. 1. Reg. qq. 24. a. 7. Henriq.
l. 14. de Irregul. c. 19. n. 2. imo per
privilegia concedentia absolutionem ab omnibus
casibus reservatis et a censuris et poenis
consurgentibus ex eis potest confessarius quis
hanc tale privilegium absolvere in foro Conscientiae

à dictis privationibus qa praedicta privationes
et inhabilitates sunt poenae impositae contra
violatores praedicti decreti. Sanch. l. 6.
moral. c. 15. n. 78. Si vero dicta privatio l. in-
habilitas non incurrit nisi per sententiam Judicij
declaratoriam ut vult et fuse probat Sanch.
ibi n. 65. et l. 2. c. 22. n. 20. Cum vero
non possit dari casus quo res sit occulta,
necessario semper ad forum contentiosum de-
ducta sit, iudicisque sententia accesserit, nec
Ipsa, nec dictis superioribus l. Rtis privilegi-
atis integrum erit in hac inhabilitate et
privatione à Bonif. inducta, iudicisque sententia
~~accesserit~~, decreta dispensare, ut patet
ex Trid. sess. 24. c. 6. ubi Ipsis concedit
facultas dispensandi in irregularit. pro
recurrentibus ex delicto occulto (excepto ho-
micidio voluntario) et ad forum contenti-
osum non deductis, ita ut in alijs dispen-
sare non possint, sed recurri debeat ad Bonif.
ergo neque etiam alii dispensare poterunt.

Dubium primum

Utrum? et quonam speciali praecepto
teneantur foeminae religiosae ad Clau-
suram?

Praenot. observationem Clausurae quoad Mo-
niales et dupl. spectari posse. jo quoad ob-
servationem Claustri non egrediendo extra illud
2 quoad eandem observationem, neminem admit-
tendo intra illud. Hoc notato

Circa jam Clausurae partem 2 jo. an femi-
nae religiosae habeant speciale praeceptum non
egrediendi extra claustrum sine facultate le-
gitima?

Sed ves cuiuscunque religionis professas et
conversas et tertiarias speciali strictissimo
praecepto teneri ad clausuram, ita ut nulli
earum extra septa monasterii quocunque pre-
textu et ad breve tempus nisi ut legitimam
causam et facultatem ab ordinario obtentam egredi
liceat. Cap. periculoso de statu regul. in 6.
Eandem clausuram severe praecipit Trid. sess.
25. c. 5. de regul. his verbis: nemini a-
stimonialium liceat post professionem exire
à monasterio et ad breve tempus nisi ex legitima
causa ab Epo approbanda. Eadem quoque gra-
vissime praecipit à Pio 5. in motu pro-
prio qui incipit decore et honestate.
et alio qui incipit. Cura pastoralis officii

Et dnus à Greg. 13. in motu proprio circa initium. Deo sacris virginibus.
Est v. adeo vrle hoc clausura praeceptum, ut etiam ea monia obstringat in qbus ad Concilij Trid. decretum nunquam fuit admissa l. servata clausura. Ita n. expresse statuit Pius 5. in dicto motu proprio. Cura pastoralis pro his verbis. Etsi ex institutis l. fundacionibus earum regula ad clausuram, non teneamur neque unquam in earum monijs l. domibus et ab immemorabili tpre ea servata fuit.

Ex 12do qui sint limites inter quos clausura monialium coarctata quosque praetergrediendo clausuram violent?

Ex Gnrali loq. locum clausurae esse eum, qui pariete, mura l. ianua clausus clausus ita tenetur, ut ad l. intra eam saecularibus non pateat accessus. attigit hos fines nunc Greg. 13 in motu proprio. Deo sacris virginibus ita statuens: declaramus praeterea nullis monialibus hic ostium ex monio in Ecclia exteriorem ad quam saecularibus ad missas audiendas et dia officia patere solet accessus

si vero muro obstruendum neq; Ad hoc licere
eis egredi à ianua monij quae est pro
clausura ad claudendam aliam interiorem ia
nuam, quae patere solet accessus saecularibus
venientibus ad rotam l. ad cratas seu collo
cutoria quae loca cum saecularibus patere
soleant extra clausuram censeri debent Ad eo
tempore quo clausa sit.

3tio quae sint causae legitimae ob
quas egressus monialibus concedi possit.

Resp. Ubi loq. est vel periculum impendens
sub quo cuius cohabitatio impossibilis reddit. V.G.
periculum pestis, lepra, aut similis morbi con
tagiosi. Item casus incendij, incursus hostium
mere haereticorum et infidelium. Deinde si
cum bonum religionis egressum postulet V.G.
ut monialis fiat alterius monij Abbatissa
l. Magistra Novitiarum p. l. quando ob alterius
monij reformationem necessarium est idem egressus
Sanch. n. 48. Rodriq. Ro. 1. Reg. qq. 49. a. 5.
Verum circa dictas causas
Dubitatur jo nunc si periculo contagiosi
morbi ocurri possit, absque egressu, liceat tamen

egritudinem concedere. Ex si Monialium ita
capax sit ac ea sit medendi commoditas non
licere egritudinem concedere si nullum esset con
tagionis aliarum monialium periculum. Ita
aperte colligitur ex tepta Capli. periculoso.
Idem dicendum de aliis causis egrediendi. Ut
de Incendio incursione hostium ex si eis
citra egressum monialium occurri potest
quia hac ratione cessat egrediendi necessitas quae so
la huius concessionis causa censetur. Quare
superiores ut iustam licentiam egrediendi con
cedant, non sola morbi probatione contenti
esse debent, sed sed probanda vel examinanda
est incommoditas monialium ad medendum sine
periculo infectionis aliarum.

Dubitatur 2do. Nunc si monialis morbo
quem contagioso non laboret, alias tamen ita
periculose aegrotet ut in egrediendo de vi
ta eius desperatum sit, potest ei facultas
egrediendi licite concedi. Affirm.
sententiam tenent Naccar. Com. 40 n. 49. la
mas Afor. Graphis. quod Sanch. n. 38.
Ratio eorum est; quia leges Eclesiae qualis est
de monialium clausura, non cum vita periculo

obligent. R. si ps moniales [illegible] [illegible]
[illegible] effectu opus egredi ad vitam tuendam,
integrum est ei egredi, quod idem licebit ob [illegible]
vitae periculum [illegible] [illegible] morbo con-
surgens. D. Greg. 13. ut refert Cavar.
indulsit cuiusdam monasterii monialibus liberum
egressum quoties morbo periculoso ita labo-
rarent, ut medici iudicarent necessarium egressum
ad tuendam vitam, quod hanc sentit esse iustam egre-
diendi causam. Rnq. in hanc sententiam adducit
Responsio Cardinalium quae sic habet: curandae
valetudinis causa ad balnea moniales [illegible]
[illegible] sedes Apostolica concessit, dummodo [illegible]
honesto comitatu atque tam eundo, ij rede-
undo, nullum ad locum extra viam rectam
divertat, neque diutius maneat quod ipsa
balnea quam ad curandam infirmitatem necessum sit.
Negotiatam tuent Rodrig. Bulierus Chom.
Zeola et alij quos citat et sequitur Sanch. n. 39.
Ratio eorum est jo. quod sacri Canones causam egre-
diendi velint esse causam et publicam et [illegible] pri-
vatam monialis rectam, hac n. postponi debet
[illegible] religionis bono. R. quod alias concessio
egrediendi in [illegible] clausurae detrimentum

cederet, cum ni morbi periculosi frequentiores
sint, accidentes monialium egrediendi [illegible]
sit mpa, facile traherent medicos ut egressum
vitandae suae aegritudinis [illegible] iudi-
carent. Et haec ratio movit Carthusianos
cum Praelatos ut etiam in extremo vitae pe-
riculo suos a carnibus abstinere solve-
rint ne sic porta dispensabilis data vi-
gor disciplinae laparet. Sed cum etiam
docent non licere ex praedicta privata tan-
tum causa egitum ad alium eiusdem ordinis mo-
nasterium concedere ad aerem salubrium capten-
dum et vitae periculum certius evitandum.
cum Sig V. clausuram indicens extra prae-
dictas causas, aut e propinquo monasterio
egitum interdixerit, et ita sensisse plures pri-
tissimos Universitatis Salmanticensis AA.
testatur Sanch. ibi.
Ad jam rationem contrariam Vindent. Leges
Culicas non obligare cum periculo vitae re-
gulare, secus quam id exprimunt. at satis id
expressit Pont. regens egressum ratione cuiuscumque
morbi praeter exceptos ibi. Ad 2dum
valde dispare est ratione exempli adducti, nam
periculum illud mortis violentae est certissimum

et a principio extrinseco procedit, adeoque non
solum licitam fugae causam praebet, sed etiam ad fugi-
endum obligat; quae tamen hic casus rarissimus est,
ideo non praebet occasionem fingendi egressus causas,
et clausuram violandi; at periculum ex morbo
consurgens, et frequentissimum et ab intrinseco
proveniens, nec egressus statim cessat, sed mo-
nialem ipsam comitatur aperitque viam facilitati
egrediendi. Ad 3. dicit Greg. 13. di-
spensatio tamen cum persona particulari ac proprium eius
declarationem ad alias personas extendi non debere.
Ad 4tam Stoll. dicit: sententiam Cardinalium fuisse
tamen dispensationem particulari, non a generali iuris de-
clarationem, ipsius Suar. et Bonac. contrarium docent.

Ad 4tum Quinam licitam egrediendi clau-
suram monialibus concedere possunt? Ex iis ex
decreto Concilii Trid. sess. 25. de regul. c. 5.
praecipue commissum est Episcopis, ut in ipsi moni-
ales ad clausuram cogant, et licitam egrediendi
expensis earundem causis, concedant. Ita n. Aug.
Concil. Bonifacii 8. constitutione quae incipit:
periculosa. renovans S. Synodus. Verbis Episcopis sub
obtestatione dei iudicii et interminatione male-
dictionis aeternae praecipit, ut in viris morbis
sibi subiectis ordinaria, in aliis R. sedis

Aplicae auctte clausuram sancti monialium
ubi violata fuit, diligenter restitui, et
ubi inviolata est, conservari mpe procurent.

Verum circa dictum textum Advert: jo.
Concilium non dare statem Epis indicandi clau-
suram monialibus à sua Jurisdict. exemptis
et regularibus subiectis (hoc n. Praelato-
rum regularium est,) sed ijs tm quae l. sub
ordinario Jure l. sedi Aplicae immdte sunt
subiecta. 2do. licentiam egredi-
endi monrium non voce sed scriptis conce-
rendam monialibus ita n. expresse requirit
Pius V. in motu proprio. Decori et honestati
3. noctate egressum urgente et si superior
pro petendi licentiam adiri non possit, fas esse
monialibus modo etiam non consueto egredi
qua nitas legem non sit. Sylv. V. religio. Sanch.
n. 62. Tenerem tm monialis (saltem
durante adhuc egressu) postea superiorem
de hoc monere. Celius Zechg. de regular.
c. 3. n. 15.

4to Advert. etiam Vicarium Generalem Epi
posse concedere monialibus licentiam egrediendi
idque sine speciali commissione. quod tm illige quantum
ad moniales Epo non Aplicae sedi immdte subiectis

his n. cum dte Pr. dat. licias, qr committit ipsi
fratri auctte delegata. Sanch. l. 6. c. 15. n. 30.
Qr 5to quae censurae latae sint in mo
niales clausuram violantes eisq. auxilium l.
auxilium praestantes.
Ex Dn motu proprio Pr. 5. qui incipit: Re
cori et honestatis. duplum poenam statui. jo
Excommunicatio maior Papae reservata et ipso facto
incurrenda. 12. est privatio dignitatum et
officiorum tunc obtentorum et inhabilitas ad
illa, et ad alia in posterum obtinenda. Prior
ferte tam in moniales egressas, quam in licias
concedentes cooperantes, receptantes pro posterior
V. in moniales egressas tm et superiores li
cias dantes involvit. Exigit a ad in
cidiam istarum poenarum, ut egressio sit mortalis
qualis est et si ex ignoria crassa morti
contagiosi, cum talis est sit, item ex imprudenti
timore hostium, l. incendii moniales egrede
rentur, aut superior licias egrediendi concederet.
Exigit praeterea cognitio ipsius poenae, etsi
ni moniales sciente frangentes clausuram
peccent mortale ex ignoria tm poenae a cen
suris et aliis poenis immunes sunt.

Idem dico si licite egressae, non statim re-
dirent finita egressus causa. quia etsi ducti-
ficis remanendo mortaliter delinquerent, poenas
tamen violatae clausurae non incurrerent, quia
solum illicite egredientes Pontifex illis poenis
percellit. ista a. non illicite egierunt, quia
post egressum moram illicite tractant. Sanch.
n. 70. Quod v. ad absolutionem
dictarum personarum spectat idem tenendum quod
supra diximus.

Quartum ad 12dam clausurae partem de
non admittendis personis extraneis intra clau-
suram monialium, sub excommunicationis poena
ipso facto incurrenda prohibentur omnibus per-
sonis cuiuscumque generis, conditionis sexus l.
aetatis fuerint, ne intra septa monasterii
monialium ingrediantur sine licentia, ob casum
aliquem nuntiis, in scriptis, obtenta ab Ipso
l. Praelato ordinis cui monasterium subiectum
est, ita Concil. Trid. sess. 25. c. 6. de regul.

Nov. 10. absolutionem dictae excommunicationis
Concilium non reservasse nec poenas statuisse
monialibus admittentibus alias ingressos, quia
mortaliter peccant.

Not. 2.do Greg. 13. in motu proprio qui incipit. Ubi gra. excommunicationis poenam Pontificii reservatam, ac ipso facto incurrendam infligere ingredientibus monasteria monialium intuitu alicuius facultatis l. privilegii sibi concessi, recipientes v. l. admittentes eadem poena, et insuper privatione et habilitate omnium dignitatum et officiorum percellere.

Not. 3. his constitutionibus non comprehendi pueros ac puellas usque causis nondum ad estas Henriq. l. 4. c. 5. amentibus tamen ingressum permittendum non esse, eo quod etiam hi occasione peccandi aliis dare possint. Sanch. c. 16. n. 5.

Not. 4to. Episcopus l. ordinis Praelatus qui licitam ingrediendi aliis dare potest, eadem quoque facultate et ipsos (ob causam iustam tamen.) Ubi pae. Greg. 13. in bulla quae incipit. Ubi ipsis emergentibus Nipi, ob iustam causam.) quae in eadem bulla eis districte praecipit ne dicta monasteria ingrediantur nisi in casibus rectis et a paucis, ipsis senioribus ac religiosis personis comitati.

Quod si in aliis praeterquam in necessariis casibus ea facultate utantur, si ei sint, pro ea

Vice ab ingressu ad Eulias, pro 2da à
munere pontificali et à dis suspensos, de
incess. V. ipso facto excommunicatos declarat.
Regulares V. et pro ja Vice ei officio
ac ministerio privatos vult excommunicari
subiacere. Sanch. l. 6. c. 16. n. 102.

Not. 5to Causa ob quam ingressus in monasteria
monialium concedit debere esse alicuius
rectis sufficienti apparentis, qua de causa licentia
dari tum sacerdotibus ad sacramenta infirmis
ministranda, tum corporalibus medicis, Chi-
rurgis imo et fabris ad aedificia et similia
opera, quae non nisi per viros expediri possunt
perficienda. Verum quod de medico,
Chirurgo pro dicto, statuit Urbanus 4tus ut hi
non nisi duobus saecularibus de familia monasterii
comitati ingrederentur neque ab invicem se
separarent. Sixtus 4tus tamen permisit ut hi
3tus l. 4. monialibus senioribus comitati in
trone possent. Sanch. ex Rodrig. Ro. 1. q. 47.
a. 4.

Not. 6to Debiteur sacramenta poenitentiae, Euch.
l. extremae Unctionis administraturum mo-
nialibus posse ingredi cum socio qui l. sacrami

ministeria inserviat, l. tanquam testis affectat
Idem dicendum de Visitatoribus. Caveant tamen ait
Urbanus 4tus quidem intra monasteria fuerint
nullatenus separent ab invicem quin semper
mutuo se libere videre possint.
Not. 7o. Ex Lucia Cardinalium quam referunt
Rodriq. ibidem a. 11. et Sanch. n. 63. non esse sufficientem
causam ingressus ad monasteria monialium ut mater
professioni filiae adsit aut eam morti propinquam
invisat, eo quod haec non sit necessitas moralis.
Imo saepe praesentia matris affectum ad mundum
et sanguinem refricet, aut morientem maiori
tristitia afficiat.
Not. 8o. Non obstantibus praedictis constitutionibus
licitum esse admittere puellas intra monasteria
monialium ut ibi honeste educentur, etsi aliquando
non habeant profitendi modo seqq. conditiones ad
fuerint. 1a. ut hoc fiat cum licentia superi-
oris inscriptis obtenta et consensu Abbatissae
et conventus. 2. ut sint ancillis in monasterio
conversentur. 3. ut nequeant clausuram egredi
ac semel egressae (praeterquam ob aegritudinem)
non possint iterum admitti. 4ta. ut vestitu
virginibus convenienti in monasterio utantur.

sita ne ultra 25tam aetatis annum intra
monasterium continentur. Sanch. n. 61. ex Re
claratione Cardin. ex qua etiam refert. Affir-
licere iudicis bonae famae honestatis cum
se abdere in monasterio monialium, sed Rodrig.
ubi q. 47. a. 10. videtur declarationem illam fuisse
se tantum de semel receptis, retinendis, non a. in
posterum admittendis.

Not. 9. Licitum esse pro communis monasterii ob
sequio famulos saeculares habere, quae coquant,
pinsant, alia agant, quae non adsint conversae
professae, seu ubi adesse. Sanch. n. 67.

Not. Dum transgredientes clausuram modicae
excusatos esse a martyri et censuris in trans-
gressores latis. Hoc modicum aestimat
Graphis 1. parte Recis. l. 4. c. 23. si quis duos
tantum pedes intra l. extra clausuram ponat;
quae tamen Sanchez. n. 170. merito disputat, quia
cum h. sit verus extra l. intra clausuram e-
gressus l. ingressus et ex se periculosus, sufficit
esse ad culpam mort. et censuram incurrendam
Quare modicum in hoc egressu et ingressu
aestimat esse, quia is non est vio perfectus s. semi-

plenus, quia in pars aliqua corporis est intra, pars aliqua foris, unde non credit comprehendi eum sub censura quae est in ostio, quia ostium est partim intra partim extra clausuram ut bene docet glossa cum Sanctum. de poenit. Dist. 6.

Tractatus 3tius

De Vitijs religioni oppositis.

Religioni duo vitia in genere opponuntur unum per excessum, quod est superstitio, alterum per defectum, quod generali nomine irreligiositas vocatur. de his eorumque Lebus subiectis supp. sent. agemus.

Sectio 1a

De Superstitione eiusque Lebus subiectis.

Superstitio generatim est vana et inanis religio, quae Deo aut indebitum cultum defert, aut debitum detrahit, et creaturae applicat. Dupliciter enim per excessum potest esse inordinatus religionis cultus, nempe aut per indebitum obiectum cui applicatur, aut cum dignus cultus

tribuitur creatura; aut per indebitum modum
quo dicitur cultus Deo vero tribuitur.
Ex jo Capite si m. error sit ratione indebiti
ubi jo emergunt superstitionis species Idolola
tria, Divinatio vana observatio et Magia.
Etenim diabolus ex superbia, atque in Deum
hominesque invidia, dicitur in vitiis honorem affectans
instigat mortales, ut ipsi cultum et veneratio
soli Deo debitam exhibeant per Idololatriam.
2do, ut ab ipso petant rerum occultarum cog
nitionem per divinationem. 3. ut ab ipso di
rectionem petant actionum suarum per
magiam s. vanam observationem. Ex al
tero capite si m. defectus contingat ratione
indebiti modi colendi verum Deum, duplex
exurgit species. jus est cultus falsus s. men
dax, 2da est cultus inanis ac superfluus.
si est cultus falsus l. est talis ratione rei significata
cum m. falsum quod per eum significatur, ut si quis
coleret Deum per caeremonias vel. Test.
quae significat Christum venturum. l. si quis falsis
miraculis aut testimoniis veram fidem con
firmare vellet. Item si quis alienas reli
quias pro SS. reliquiis venerandas supponeret;

imagines tabellas, aut alia signa s. anathe
mata in Iulia l. altari suspenderet, ipsi mi
raculorum editorum testimonia, cum talia vissa
facta non sint. Item si medalias, rosaria grana
ipsi indulgijs donata, alijs distribueret, cum
tamen ijs careant, ex qua via ex suo genere sunt
gravia peccata mort. quae sunt falsitates permi
ciosae, ob quas minor deinde fides alijs veris
religijs, miraculis, rebusque benedictis et sa
cratis adhibetur. Vel est cultus falsus
ratione personae colentis; si m. quis Deum colat
tanquam publicus s. ab Iulia institutus mi
nister, cum commissionem nullam habeat, l. talem
non habeat, ut si quis sacrificium offerat, cum
sacerdos non sit, cuius exemplum habemus
in Saule: Reg. 13. l. si sacerdos excommunicatus
et ab Iulia praecisus, nomine Iuliae sacri
ficet, l. alia sacramenta administret, quae
itidem gravia peccata mortalia censentur sicut.
Ro. 1. de relig. Pr. 3. l. 2. c. 2.
cultus superfluus est, qui iudicio proborum et sa
pientum requiritur ad interiorem officium exercitandum
requiritur ad diam gloriam pertinet, ut si quis

studio singularitatis die dnico recurrat, die
sabbathi in honorem B. Virg. non pingat, in-
terim aliis similibus operibus insistendo. Item
cum praeter Modum Ecclesiae ponitur religio
in quibusdam circumstantiis l. ubi in quibus non
est ponenda. V.G. in certo numero. co-
lore. situ etc. Ut nempe tot adsint candelae
in missa celebranda et non plures; alba
potius cera constent, quam flaua; die
Veneris celebretur et non die martis.
an solis ortum et non post etc. Item si cultus
est contra ritum et directorium officii Eccle-
siae. Ut si in fine orationis ter pronuntiet
Amen. cum semel dicendum sit. si in officio
Resurrect. cantes Gloria in excelsis etc. si
plures efformes, cruces etc. haec tamen ordinarie
non videntur plus esse ipsa Venialia. Quod
si dicitur cultus non tantum sanus sit, sed et turpis,
puta si quis Deum colere intendat aliquo pa-
ua, aut turpitudinem continente. V.G.
oblatione vi furtiua; Item lascivis mot-
tetis in templo decantatis l. solo et vocis
aut organi sono notabiliter lascivo, aut
ad impuritatem provocante non videtur posse
excusari à p.m. Ita Caiet. 22 q. 91. a. 1.

Prob. ex concil. Trid. sess. 22. dicte de ser-
vandis et vitandis in celebratione missa
ut ipsi ab Iudijs musicas illas quibus s. or-
gano, s. cantu lascivum aut impurum
aliquid miscetur arceant. Ut domus Dei vere
domus orationis esse videatur et dici possit.

Dubium 1um

De Idololatria.

Not. 1o. Idololatriae nomine significatur
cultus falsorum, Deorum, ut Daemonis,
solis, Lunae hominum ex Ethi. n. haec proprie
non sunt Idola tamen a gentibus plerumque non
omnino in Idolis colebantur, Ideo a Idolum; Ima-
go rei quae non est. Unde merito imagines
falsorum Deorum vocantur Idola, quia sunt si-
militudines rerum quae non sunt. imagines a. ss.
et Dei dicuntur, Idola dici non possunt, quia sunt ima-
gines rerum necarum, institutae ad repraesen-
tandum id, quod illis vere inest. Sicut
nec imago Regis Idolum dici potest quia re-
praesentat id quod est.

Not. 2do. Nomine Idololatriae duplex accipi-
tur generatim et metaphoricè, pro omni peccato
quo quis mortifere inhaeret Creaturae, sic Apostolus

Ephes. 5. auaritiam vocat Idololatriam.
Philipp. 3. quorum Deus venter est. Nam
quia id, ut quod homo vendit a Deo ut id ad-
hereat, venter pluris fit quam Deus, et
proinde illum habet loco Dei, et ita est in-
star Idoli. 2do accipitur speciatim
ac proprie pro cultu quo creatura colitur
ipsi Deus, et hoc duo petit, alterum
est, ut honos l. cultus creatura tributus
soli Deo debitus sit. alterum est, ut
is vere impendatur sicut Deo impendi opor-
tebat.
Not. 3tio Idololatriam aliam esse veram
aliam fictam. Vera est, quando quis creaturam
divino cultu sic prosequitur ut eo cultu
quantum in se est, velit talem opinionem
(sive expresse, s. implicite) creaturae comi-
liare qualis vera soli Deo competit.
Ficta est, quando quis verum Deum agnoscens
et falsitatem Idololatriae probe sciens, alio-
rum tamen consuetudine aut metu, aliave
ratione ductus exterius Idolo divinos honores
attribuit.
Ult. Idololatria qualiscunque, et Ficta,

et sola exterior est gravissimum p. m. nul
lo, metu aut ratione excusabile. Ratio est
quia huiusmodi actus est intrinsece malus cum sit
mendacium perniciosum, iniuriosum Deo, et hominibus
valde scandalosum, quod quacumque respectu timoris
l. amoris humani, factum semper malum est et reli
gioni contrarium.
Dicis. Primo potest ad exterioris adorationis
sufficere ad secundum, si voluntas desit, cum ratio
peti in voluntate sit. 2 Item in illo non est ve
ra Idololatria sed ficta, quod non est verum peccatum
sed apparens. 3 Item alias esset Idololatria
tra Tragoedus qui in Theatro exhibet divinum
honorem alteri repraesentanti personam Jovis
v. g. quod constat esse falsum. Sequitur v. pt.
quia ibi exhibetur ad externa honoris absque
voluntate. 4. Denique nullus actus exterior
continet adorationem latriae nisi ex intentione
operantis, sed talis intentio est inventa in
hac ficta Idololatria.
Ex adjectis hoc peccatum non committi absque voluntate
quia illa ad exterior voluntate exhibetur, li
cet fiat sine intentione honorandi. Unde
ad 2dum. Ex illud esse verum peccatum externa

Idololatria, licet desit interior respectu cuius illa exterior ad dicta Idololatria, quae falsam significationem habet, non quod veram materiam non habeat.

Ad 3tium Respondeo neg. seq. quia Tragoedus et exterius non serio exhibet honorem sed solum repraesentat quale exhiberi solet. Ratione a. huius ficta Idololatria non est ut exterius serio exhibeatur etsi falso et cum mendacio id fiat.

Ad 4tum Respondeo licet ex natura sua nullum signum externum habeat significationem determinatam ad excellentiam divinitatis honorandam nihilominus ex communi l. in positione l. consuetudine omnium populorum, sacrificium et quae illum concernunt, ut templum, sacerdotium purificatio ex ea determinata ad dictum cultum et ideo quacunque intentione hoc tribuatur creatae ut rei personae adoratae Idololatriam committi aut veram aut fictam.

Hinc infertur 1o. Idololatriam posse aliquando contingere sine mentis errore, ac proinde sine infidelitate s. haeresi, ut cum Idololatria creatae a se adoratae credit non esse Deum, aut

tum vere illi honorem dicitur deferre, et tunc
propter hanc Idololatriam nulla incurrit censura.
aliquando vero esse cum mentis errore adeoque cum ha-
resi, et tunc incurrit excommunicationem maior
reservata in Bulla Cenae.

Infertur 2do. Tres dari modos s. gradus Ido-
lolatriae sic est, quod Idololatria ex infidelitate
mentis procedit. 2da. quod fit sine mentis in-
fidelitate cum affectu tamen dicitur honorem creatae tri-
buendi. 3. quod fit sine errore illius. et sine
affectu colendi creatam ut Deum, sed solum exhi-
bendi signum exterius adorationis soli Deo
debitae.

De origine et progressu Idololatriae
vide Less. l. 2. c. 43. n. 3. ubi eam ait, ex
desiderio praesentiae mortuorum ortam esse, olim
n. mortuis statuae erigebantur in quibus veluti
praesentes tandem et coli caperunt, quam ac-
casionem arripiens daemon ex statuis illis
loquebatur, ac mira patrabat, ut merito
Rauum digerit, omnes Dii gentium daemonia.
Haeretici nostri putant, Idololatriam com-
mitti quando Deus verus colitur cultu quem
non praecepit, quos recte refutat Valent. c. 2.

d. 6. q. ij. p. i. Illud certum, Calvinum et eius sectatores esse vere Idololatras, qui cunque n. falso Deo divinum cultum tribuit est Idololatra, hoc sunt Calvinistae, nam colunt eum Deum quem dicunt ijdem auctorem impulsorem, suasorem omnis peccati, sed hic l. est Diabolus, vel verus Deus non est.

Dubium 2dum

De Divinatione.

Divinare generatim est futura l. occulta ex causis indeterminatis praedicere. Quod si fiat à Deo per revelationem, vocatur Prophetia, si v. Daemonis ope, vocatur Divinatio superstitiosa et definitur: signifatio occultorum ex pacto cum daemone implicito l. explicito. Br. (ex pacto cum daemone.) nam quicunque res occultas quae hominis naturalem cognitionem superant, sive cult. idque non Dei beneficio ac revelatione Angelica necesse est, ut Daemonis ope addiscere velit. Addit explicito l. implicito.) qua divi-

nõ duplex est, una quae cum expresso pacto
fit, id est, per expressam daemonis invocationem
ut cum divinator intendit et eo fine aliquid
agit ut daemon se immisceat, l. si quis sciens
daemonem per aliquod signum occulta docere
illum inhibemus usurpet. Altera
quae fit cum pacto implicito, ut si quis serio
et sciens aut scire debens, haec l. illa me-
dia esse vana et inutilia ad alicuius rei
occultae cognitionem habendam, ijs tamen serio confi-
dens utitur, cum non certo sciat, haec tamen
Dei volte, restat signa a Deo instituta
non esse, neque bonos Angelos aliquid hominibus
revelare absque Dei volte, restat ut per
eiusm. signa a daemone cognitiones acqui-
rere velit. Nec refert quod talis
interim protestetur se nullam cum daemone
societatem intendere, neque cognitionem aliquam
ipsius ope s. ministerio consequi velle, nam
protestatio facto contraria nil excusat. Illi
a. ipsa contra protestationem suam faciunt
quando adhibent signa tanquam idonea ad cog-
noscendam veritatem quae tamen nullam ad hunc
finem proportionem et utilitatem habere possunt
nisi ex institutione et ope daemonis.

Est tn̄ divinatio per pactum explicitum
cum daemone multo enormior q̄ ea q̄
fit per pactum implicitum. Tum q̄a ma-
ior est cum daemone societas, eo ma-
ior est apostasia à Deo; Tum q̄a divina-
tio per pactum expressum gravissima sce-
lera adiuncta hb, ut sit abiuratio Bapt.
Apostasia à Chro, B. Virgine et alijs ss:
actualis, adoratio daemonis et similia q̄ in
divinatione per pactum implicitum n̄ con-
currunt, Tum q̄a dnq̄ divinatio per pactum
expressum à p.m. nunquam excusatur, q̄a ni-
mis manifesta malitia hb, at v. di-
vinatio per pactum implicitum interdum ex-
cusatur à p.m. Tum ff ignorantia n̄ adeo
crassa, tum ff superstitio imperfecta, si m.
n̄ omnimoda fides adhibeatur sed tm̄ q̄dam ti-
mor et suspicio eventus futuri. Less.
ibi d. 8. Suar. c. 10. n. 7. Sanch. l. 2. c. 38.

Malitia a. huius superstitiosae observationis in
eo sita est, q̄ creatura tribuatur quodamo-
do, cultus Deo debitus, dum occultorum cog-
nitio soli Deo propria ab ipsoq̄ expectanda
per vanas inventiones à creatis procurat

cum expresso l. tacito pacto cum dæmone
quod gravissimum scelus est, et defectio quædam à
Deo ad Sathanam, quippe abinitio mundi
Gen. 3. Deus inter hominem et dæmonem inimi-
citias indigit, easque in Bapt. spondent Vrsi
renunciantes dæmoni ac eius operibus. quare
pactum expressum aut tacitum cum dæmone
inveniens ad prædicationem quandam et apostasiam
definiunt instar militum ad contrariam
hostium factionem declinantium.

Dices. multi petunt à dæmone notitiam
quæ ipsius naturalem cognoscendi vim non su-
perat, quæ tunc divinatio non erit superstitiosa
quia non tribuitur creatura cultus Deo debitus cum
non procuretur cognitio soli Deo propria.

Concess. Ant. neg. Conseq. quia et dæmon
per hanc societatem affectat usurpare aliquid
excellentiæ divinæ, et de honore illi debito ab
homine. studet n. ut homo relicto Deo ad ipsum
confugiat et in eo contra Dei voluntatem con-
fidat, cui si cooperetur homo ad ipsum confugiens
contra religionem Deo debitam agit superstitiose.

Sed Num, et quæ futura sunt dæmon prædicere?

Ad 3o. Dæmon quidam non sit prædicere quidam v.
sit, eorum quæ non sit tria sunt genera. Primum eorum
quæ pendent à sola Dei volte ut quod hic
sit prædestinatus ad gloriam, ille non sit.
2do. Eorum quæ pendent vero à libera volte
hominis, ut certum quid velle, cogitare, dicere,
l. facere. 3. pure contingentium quæ
non habent certam et determinatam causam. Ut
quod talis post multos annos hac l. illa ho-
ra l. die sit præcipitio moriturus, omnium
n. talium cognitio est solius Dei propria.
Eorum v. quæ dæmon ipse sit certo et infal-
libiliter prædicere Quinque sunt genera. Primum eorum
quæ ab homine l. aliis creaturis facta sunt l. fi-
unt, quæ cum sint extra suas causas à dæ-
mone certo cognosci possunt; 2dum eorum quæ
causam habent naturalem et necessariam ut motus ce-
lorum coniunctiones Planetarum, Eclypses &c.
3tium eorum quæ nobis quidem videntur futura
contingentia, sed vera causam habent certam et de-
terminatam quam dæmon videt, ut quod quis
eo morbo quo laborat cras moriet.
aut quod sit futura postridie inundatio aquarum
4tum eorum quas ipse facturus est, permittente

Deo, quo modo potuit praedicare ruinam
domus quae oppressit filios Job. Et tamen dicitur
eorum qui dependent quidem à voluntate Dei et hominis
sed iam illi significata sunt per divinam revelationem
s. factam in sua s. alia ratione à Deo l. bonis
Angelis, quinquidem inter filios Dei ipse quoque
astat nonnunquam coram Deo Job.

Ad 2do. Ratio multa de iis quae nequit
certo scire, probabiliter conjicit, quia non sit
spiritualissimi ingenii ac multae experientiae, quod
homines sint facturi probabiliter conjicere sunt ex pro-
pensionibus ipsorum naturalibus quas illi ut plu-
rimum sequuntur, l. ex aliis factis praeteritis
l. ex consuetudine inveterata. Vel dicitur ex
iis quae in corpore tum exterius tum interius ap-
parent, aut ex verbis, scriptis aut aliis
clandestinis consiliis. Et etiam cogita-
tiones fere certo coniectare ita vehementer
homines perturbando phantasmate immisso, ut
vix possit tunc alium cogitare, quam id quod
à daemone suggestum fuit. Delrio. l. 4.
disquis. c. 2. q. 2. Imo iuxta Cap. fin. 26.
q. 4. sunt scire quando verbo l. alio signo externo

Ut rubere l. pallere hō easdem cogitationes
l. affectiones expresserit.

Ad 3tio qn̄ dæmon nescit prædicere futura
de qbus quærit si agat cum prudentibus et
doctis tandem adeo ambigue et obscure
ut nō illigare; si a. agat cum simplicibus
aut ignoris qui eius fraudem facile de-
prehendere nō sūt aperte solet mentiri.

Dubium 3tium

Quot? et quasnam species ha-
beat Divinatio Superstitiosa?

Utraq; divinatio hūs descripta, varia est
pro varietate signorum qbus dæmon divi-
natores instruit; aut pro varietate medi-
orum qua pro tali scientia acquirenda adhi-
bent. Ratione signorum novem potissimum species
ja dicitur Præstigium et fit per varias appari-
tiones s. veras s. phantasticas. aliqn̄ n.
dæmon sensibus obijcit vera corpora alicui
de celeriter apportata, l. de novo conflata
in aëre per applicationem activorum ad passiva.
Ita Magi pharaonis serpentes obijcerunt
Mayhi Exod. 7. aliqn̄ nō vera corpora

so corporum tam similitudines ostendit. quo
modo putat S. Aug. l. 8. de Civit. c. 19.
facies ulissis in porcos conversos, aliquando etiam
illudit ipsis sensibus externis l. internis, commo-
vendo spiritus et humores, ut solet fieri phre-
neticis et lunaticis.
2da fit per insomnia, quando in facie somnia-
re hominem daemon quod ipsi vult persuadere et
vocatur oniromantia.
3. per apparentes imagines mortuorum et vo-
catur necromantia qua usa Pithonissa 1.
Reg. 19. petente saule dum vellet sibi excitare
samuelem.
4ta per Pithones arrestitios s. obsessos,
quos ipse possidet, ex quibus olim undere solebat.
5ta per signa apparentia in corporibus terrestri-
bus, ut in metallo, lapide, planta, et vocatur
Geomantia.
6ta per signa in aquis apparentia et dicitur Hidro-
mantia. 7a per signa in aere et dicitur
aeromantia. 8. per signa in igne et
dicitur Pyromantia. 9. per signa in exitis
animalium daemoni immolatorum et dicitur Haruspi-
cium. Denique fit divinatio etiam per cribrum

per pelvim aqua plenam, per speculum, de
quibus Petrus in disquisitionibus magicis, atque
hae enumeratae species plerumque fiunt per di-
vinationem cum expresso pacto daemonis, adeo
ordinaria pacta mortalia censentur.

Porro illa divinatio quae fit per occultam
invocationem daemonis alia sumitur ex di-
spositione eorum quae homines ipsimet sunt ad
cognitionem occultorum, ut fit per sortes vel sor-
tilegium. alia v. sumitur ex dispositione
aliqua iam ante in re existente, et novem sub
se species continet.

1a. Astromantia s. Iudiciaria astrologia
qua ex motu l. situ syderum de futuris
divinatur. cuius pars est ars Genethliaca.

2da Augurium ex garritu avium et vocibus aiali-
um.

3tia Auspicium ex volatu avium et motu ali-
orum aialium.

4ta Omen, ex sternutatione et caeteris factis
aut vocibus hominum alia intentione probatis.

5ta Ex somnijs.

6ta Phisiognomia ex signis et lineamentis
huius corporis.

7a Spatulamantia ex signis in spatulis aia-
lium.

9.ua metoposcopia ex fronte.
9.na Chiromantia. ex signis manuum.
Verum circa enumeratas species Not. 10. Eas
fere omnes ex genere suo esse peccata mort. nisi excusat
simplicitas l. indeliberatio et quis divinatores
videantur excommunicati per Cap. si quis oriolus. 26.
q. 5. probatur tamen est ipso facto excommunicatos non
esse sed excommunicandos, nisi concincta sit haeresis.
sylu. l. superstitio.
Not. 12.do non omnem praedictionem ex astris esse
illicitam, est n. duplex Astrologia, una Judi-
ciaria, s. divinatoria, per quam ex astrorum
aspectu eventus a libero arbitrio pendentes certo
praedicunt, l. praeteriti aut praesentes occulti effectus
pandunt. v.g. Caius cras praecipitio mo-
riturum, post biennium futurum Petrum, auctorem
esse occulti homicidii ex et haec semper est illicita
et severe prohibita. Altera dicitur Astrologia
naturalis, per quam situs ac motus astrorum ob-
servantur, atque ex iis effectus naturales praedicuntur
partim necessario eventuri ut Eclypses, par-
tim contingenter, ut pluvia, siccitas, animalium
morbi, atque haec licita est, et nunquam pro-
hibita. Hac etiam sobrie utentes Calenda-
riographi praedicendo tempestates, frigora, ventos,

stabilitates p. n. peccant, m. de industria
mentiantur. Sicuti nec ille qui observa-
to natali cuiusq. die, et notatis astrorum
sitibus motuq., aut ad inspectis corporum
lineamentis probl. conjicit, aliquem hac l.
illa complexione praeditum his l. illis pro-
pensionibus naturali affectum, his l. illis mortis
obnoxium fore p. talis inquam n. peccat,
hoc n. est naturalis Physiognomiae officium, q.
n. est p. reprehendenda, sed medicis perutilis
modo in his absit absoluta et certa prae-
dictio futurorum contingentium liberorum.
Sed quidnam dicendum de praedictionibus bellorum
quas calendariographi curiosis lectoribus
venditant ac proponunt?
Pro 1o. eas n. esse illicitas, quidem se continent
intra coniecturam probl., sumptam ex di-
spositione astrorum contingenter inclinantium
hominum ipsis subiectorum temperamenta, per in-
versionem et commotionem humorum, ad iras,
lites, bella &c.
Pro 2do. Eas minime fore licitas, si absolute
et certo de particularibus personis aut populis circa
eorundem actus a libero arbitrio pendentes
pronuntient aliquid; hoc n. natura ex his sine n. pr.

Nota: 3tio quando constat l. probabile est somnium
ex peculiari Dei providentia fuisse immissum, fas
est homini ex eo divinare. Ita Cris. Ho
Vnde cognoscitur hoc somnium? Ex partim
ex eo, ad quod homo per somnium impellitur, vel si
quis ad timorem et amorem Dei, ad dolorem peccatorum
incitetur, tunc non pie credendum (cum cautela tamen)
esse à Deo. Partim ex affectu qui relinquitur
vel si maneat aliquis illustratus et sacra conso-
latione profusus, promptusque ad Dei obsequium.
Quando v. non est probabile somnium esse à Deo, sub
gravi peccato non licet ex eo capere praenotio-
nem de eventis liberis, quia somnia nequeunt
talia occulta significare, quae proveniunt ex causis
naturalibus, sed tantum quod immittuntur ex directione
Dei, l. malorum spirituum, quando ergo non est probabile som-
nia esse à Deo, tuque inde quid divines, sub-
jicis te disciplinae diaboli; Ubi dicas te
hoc non intendere, quia hoc ipso facto et interpre-
tative intendis. Cum non somnia non habeant u in
naturalem ista significandi sequitur ea postulari et
acceptari vel immissa ab aliqua substantia illigente.
Si a. non à Deo l. Angelo, ergo à diabolo. Saepe
tamen haec somniarum observatio est tantum Ver. ipsi igno-
rantiae et simpliciter, l. si quis non certam fidem somnio

habeat, sed solum ad cautelam semel aut iterum
ex eo aeris suas dirigat, quod licet vanum et
inutile plerumque sit, excusari tamen à morbi
ut docet Caiet. V. Sommiorum observatio.
Quod si dicunt somnia sint ex causa naturali,
licitum est, ex illis conijcere de eventis,
quat. à tali causa proveniantibus, ut de mor-
bis, mutatione tempestatis quod Hypocrates
et Galenus propriis Tract. fecerunt.
Not. 4to sortium tres esse species. nempe
divisoriam, consultoriam, et divinatoriam.
Divisoria est, quae indicio sortis quaerit quid
cuique tribuendum. Consultoria quae in-
quirit sortibus divinum consilium ut sciatur
in negotio obscuro quod agendum. Divi-
natoria, quae per eas inquirit de futuris
eventibus. Harum sortium directio sit ex
pectori l. à casu, l. à caelo. l. à Deo. l.
à daemone. Ex his sortes divisoria
licita sit, si eventus expectetur à casu
ut jo in rebus externis quae alii commode di-
stribui nequeunt. V. G. haereditas et alia
bona communia, sunt licita sit contractus
sortium glückhäfftig, quae partes consentiunt
ut eius sit res, cui sors dederit.

2do in functionibus ubi de honore aut periculo agitur, ita sorte inter militum alas deciditur, quae prior debeat invadere hostem sic et S. Aug. Ep. 180 scribit sorte eligendum sacerdotem qui tempore persecutionis et pestis maneat in oppido. 3tio in dirimendis litibus mense de rebus saecularibus. 4to in poenis, ut cum duo l. plures sunt rei mortis et Princeps sine dementiam vult aliis ignoscere alios punire. Rursus quotiescumque paret ratio cur alter alteri debeat praeferri tunc sorte res pragi potest. officia tamen, etsi sint saecularia, regulariter non sunt sorte distribuenda, sed mense idoneis danda, nisi essent plane pares, tunc possent sorti committi, hoc tamen permissum non est in Electionibus ad Ecclesiastica beneficia.

Cap. Eulia. de sortilegiis.

Consultoria sortes regulariter sunt illicitae, nisi quando humanum consilium non suppetit, l. nisi Deus inspiret iis utendum. quia sine recte velle ut Deus suam voluntatem peculiari modo manifestet est tentare Deum, cum is non promiserit, se has sortes temperaturum. Quando tamen vi humano consilio destituimur licet has sortes adhibere cum bona spe, fore ut Deus dirigat, iuxta id Prov. 6.

sortes mittunt in sinum à Rno, a. temperantia. dummodo fiat cum veneratione et oratione sic Josue 3. acham deprehensus fortis in furto et Jonas à nautis. Jonae 1.

Divinatoria vero sunt prohibita c. 1. de sortileg. Not. dnus Cor. non peccari mort. qui inquirunt cognoscere l. consequi aliquid per media vana, si eis non tribuunt magnam certitudinem vel efficaciam, sed potius ex levitate et ioci causa illa adhibeant, Val. q. 12. et 12. p. 3. sic qui curiositatis l. ioci causa de futuris casibus interrogant Zingaros, mortem non videntur peccare, nisi adsit scandalum aut periculum, ne per hoc ad seria deveniant.

Dubium 4tum

De superstitione vanarum observationum.

Vana observatio dicitur cum quid fit l. adhibetur ad effectum, ad quem nec à Deo, nec à natura vim habet. Harum sunt tres species. Ars notoria, observantia sanitatum, et observantia eventuum. Ars notoria est ratio quaedam consequendi scientiam per certa ieiunia,

inspectiones figurarum, et similia media inefficacia. Est p. m. quia saltem tacite invocantur diaboli, eique potestas tribuitur infundendi animae sciam subito, qua tamen ille caret. Quod V. Anabaptistae repente Biblia addiscunt, sumpto bolo coenae illorum, id fit per assistentiam diaboli qui illos occupat, et per eos eorum legit ac interpretatur scripturas.

Quicquid signum est, quod redeuntes ad Catholicam fidem discedente malo spiritu, iterum fiant rudes, ut erant ante haeresin.

Observatio sanitatum est, quae adhibent verba signa, aliaque ut chartulae, amuleta, involucra, ceremoniae, ac circumstantiae ina[illegible] ad [illegible] l. animalium morbos curandos, sistendum sanguinem, mitigandos dolores, ad se praestandum invulnerabilem, [illegible] medium et circumstantiae inutilis, si tanquam necessaria adhibeantur ad talem effectum, ad quem a natura vim nullam habet, nec a Deo, nec ab Ecclesia ad hoc instituta est, superstitiosa censetur, cuiusmodi sunt imagines astronomicae, sub certa constellatione fabricatae; item unguentum armarium, gladio vulnerantis illitum, lardum, cui idem gladius aut culter infigitur. Idem dico de certo genere ligni, quod post vulnus inflictum cultro l. pugione secatur l. confoditur.

Observatio Quartum est, quod fortuito accurrit quod, l. accidit homini ex quo sibi l. alteri quod adversi l. prosperi coniectat, et in actionibus suis moderatur, ut si quis mane domo egrediens, pedem offendat, ideoque domum redeat, putans iter infaustum fore. Si mane calceos inducens sternutet, et ideo lectum repetat ut omen avertat; sic occursus leporis per transversam viam vulgo dicitur infortunatus stulta persuasione, et ablutio capitis facta die martis. Est mort. ex genere suo in quo nave ignoriae, aut bonae fidei excusetur.

Notat Aug. Cass. d. 20. n. 66. aliquando posse fieri ut homini aliquid casu eveniat, cum talibus circumstantiis ut prudenter aliquid in suspicari aut timere possit, quasi Deus illum per hoc monere voluerit, ut si quis cadat corporaliter, timeat casum eventurum in statu l. anima. Consentit Caiet. v. superstitio.

Dubium 5tum

De Magia.

Magia alia est naturalis alia superstitiosa. Illa est ars quae operatur mira per causas naturales

absq; dæmonis ope, nec per se mala est,
multis tamen periculosa, quia eos ducit ad sup-
stitiosam, quæ est ratio operandi mira per sig-
na ope dæmonis, sicut n. magia naturalis uti
tur rationis naturalibus ita hæc utitur signis quæ sunt
causæ morales quibus ex pacto allicit dæmon
ut faciat quod magus optat. ita ut hoc via
ipsi ipsa signa sunt videantur. Greg. Turon.
lib. 1. Hist. Francica scribit Cus primo-
genitum Cham fuisse jo magiæ inventorem
quem Persæ vocarint Zoroastrem, sed de
hoc alii sentit S. Aug. 21. Civit. c. 14. Vide
Bererium et Kelrio de magiis.

Not. jo. Ne temere damnentur superstitionis
quod sit naturale, suspendan. vis in est quibusdam
ubi naturalibus, sic felle piscis oculos Tobiæ
naturale curatos fuisse valde credibile putat
Serrarius in cap. 11. Tob. q. 2. quis hanc vim
didicerit Junior Tobias ab Angelo. Quare
si occulta huiusm. vis rei manifestare
magno l. alteri Angelo malo postea tamen
culpa ab aliis l. et à magno adhiberi potest.

Not. 2do. Etsi quidam putent non vim improbare
esse quibusdam, ubi sensibilibus ubi vim aliquibus
naturalem inesse ad fugandos dæmones (ita de

iecore piscis cuius fumo fugabatur daem[onium]
Cap. 8. Tob. Suarez supradictus sect. q. 3.)
conciliat hic et Doctores cum Theologorum
sententia qui scripsit negant illas directe
pellendi daemones virtutem naturalem ubique subsi-
bilibus non esse. Dixi directe) nam indi-
recte per corporalia pelli posse patet, quia
ea tollunt temperiem et dispositionem humorum
quam daemones amant, et sic quia minus
mutare possunt, ideoque discedunt. qua ratione
est ad Citharam Davidis spiritus malus recessit
se a Saule. 1. Reg. 16.

Quod vero antipathiam cum sale dicitur habere dae-
mon, vel certe ideirco a sagarum convivijs
abesse velit, si id verum sit, in causa non est
natura ipsius salis, quasi haec daemoni directe
et physice adversetur, sed forte ideo quia ipse
creat, quod humanis usibus sal magis salu-
taris et utilis sit. Deinde quod adhibeatur
ab Ecclesia in Bapt. et aliis exorcismis ad
daemones fugandum.

Not. 2. est tamen non esse damnandum mor-
talis quod ex devotione a multis fieri solet
licet ad effectum intendendum per se non sit medium
idoneum, fieri n. potest vel confortando gr...

raculo l. alicuius sancti facto initium habeat, li
cet iam origo aliquando, quomodo excusant qui
equis venam die S. Stephani gerunt mini
me ipsa dies circumstantiam per se efficacem
ad effectum iudicantes sed simplici ac bono in
martyrem affectu et cum fiducia fore ut ob
martyris merita hoc sanguinis missio equis
profutura sit. Caet. q. 96. a. 4. Vol. q. 13. p. 2.
Not. 4to. Ut cognoscatur an aliqua operatio
ad magiam superstitiosam pertineat tria
considerent. 1um Conditio causarum quae adhibentur,
2. Conditio ipsius operationis. 3. Conditio effectus.
Conditio causa indicat magiam, si nempe ex
presso invocetur daemon, si preces adhibeantur
quibus falsa permixta sunt, ut Christum habuisse fe
bres et spasmum, si verba exotica, si cha
racteres, imagines, ligaturae, specula, unctio
nes, praeter Iuliae morem applicentur. Nec
refert, quod subinde nil mihi sacra verba aut
versus ex scriptura adhibeantur, quia talis versus non di
rigitur ad Deum ab utente, nec eo sensu pro
fertur quo sacer est, sed sensu aequivoco, et
animo profano, quo illum protulit iam qui ex
pacto cum diabolo eum ad talem rem adhibuit
sic illo versu consummatum est; utuntur ad

Cuppaes equorum curandas, et illo. In
Camo et freno p ad sapiendas canes. et
illo fiat voltas tua. ad dolores dentium p
Sed demus etiam verba sacra, signum crucis
precationes et similia ex aio non praefano si
vere devoto et ad Deum directo proferri
nihilominus tamen, si alia quoque vana et inu-
tilia admisceantur, v.g. ignotu nomina aut
caracteres, l. si spes habeatur in modo scribendi
ligandi, l. quacunque vanitate ad cultum
Dei non pertinente, superstitiosum iudicari
debet. S. Th. q. 96. a. 4. Exempli causa:
Evangelium S. Joan. scriptum esse debere a
virgine, in membrana virginea, oriente
sole, et 3bus funiculis collo alligatum:
orationem aliquam dandam ad aures iumenti
aegri. quin imo etsi nil adhibeatur in
quo sum se pium et sanctum est, Deique cultum
praeferens, v.g. sola ad Deum precatio
unius ex psalmo versiculus, solum vinum ex
sacerdotis ablutione p si tamen in his certa
fiducia, conferenda sanctis alterius com-
modi spiritualis, constituatur, a quacunque per-
sona adhibeatur, superstitiosa iudicari debet.
sic docent Gerson. p. 2. Tract. de absolut.

Suar. ibid. c. 15. Cass. l. 2. c. 44. d. 3. Quae
etsi Deus probabilem conferat sanitatem ita tamen con-
stet, ut sit tantum personalis, nec infallibilis
omnipotentia certa rei aut aeri vide Caiet. q. 96.
a. 4. ubi monet. si homines vides bona
fide et ex mera devotione vitam aliquam
ab Iudaeis non receptam observent, interdum
in sua stultitia relinquendos esse, quod
difficile abducuntur ab eo, quod a suis ma-
ioribus sine suspicione mali susceperunt,
Wigm. sed v. g. die S. Joannis Bapt. certos
flores colligere. In festo S. Valentini bal-
neare, sanguinem mittere &c. Bene tamen
advertit Sanch. ibid. cap. 40. n. 21., ut si
huiusmodi abduci a suo ritu non possint saltem
educantur, ut in eo certam spem non collocent,
sed solum adhibeant ad seipsos magis ad de-
votionem excitandos, l. ad honorem specialem
alicuius sancti, l. certi alicuius mysterii.
Undecimo operationis indicat magiam, si repente
curetur aequus, l. homo absque divino miraculo,
quod ex circumstantiis colligitur. Item si uno
quadrante multa milliaria conficiantur
si operatio ad rem valde distantem se extendat,
ut fit in unguento aromatico. Item

si hic vngat Imago Petri, ille alibi
doloribus conficiat.

Condiō effy indicat magiū, si is superet
oēs hūā industriā, et vires nāe sapi
entibus cognitas. Quousq' a se vires
nāe extendant in physica dacē.

Not. 5.to In magia vix dari tm Ven.
precise ob parvitē māe, nī forte qn
tacita tm invocāo intervenit, qa qd in
re parva et ludicra dæmon expresse
invocēr per se nō minus crimē ē, quā
in magna, si plena deliberāo adsit.

Adēm huic crimini ordinarie alia con
iuncta sunt, vt haeresis Apostasia à Chro
Idololatria (i. honorant n. magi Diabolū
loco Dei.) blasphemia, sacrilegium lupa
ria homicidia et damna pxorū.

Not. 6. Remedia adversus maleficia
alia ē spēlia alia moralia. Spualia sunt
ferma magna fides et fiducia in dia
protectione, Confessio peccatorū, sumptio
ssa Euch. Exorcismi Iuliae aqua bēdicta
aliquia ss. Agni Dei, invocāo nōis Jesu
et B. Virginis. signū crucis et sia orāo.

Moralia remedia Veco, quae pertinent ad pactum cum daemone solvendum, quod ex pacto nocet, quod fit amovendo signa magica, ad quorum praesentiam diabolus nocet.

Sed difficultas est, an liceat ligaturas, nodos, volumina capillorum, et alia signa à maleficiis, posita tollere ut daemon nocere desinat?

Ex jo. licet cuique tollere et destruere absque novo maleficio signa magica. Less. d. 6. Sic concionator cui ex maleficio vox interclusa est, si inveniat in sugestu ligaturam capillorum et similium, licite eam comburit, ut vocem recipiat. Quod si tamen amato signo damnificari maleficiatus ex regulis Charitatis aestimandum erit an damnum maleficii potius vitandum sit quam ferendum damnum quod patitur maleficiatus.

Dices jo. qui signum tollit ut cesset nova miscet se pacto quod maleficio cum daemone intercessit, quod est Luigm. ut signo posito daemon nocere incipiat, ablato desinat.

Ex. neg. Ant. quia maleficiatus amotione signi non intendit daemonem inducere ad pactum

servandum, neque utiti amotione ligatura
V.G. velut signo alterius pacti, sed solum
intendit destruere signum pacti praecedentis
quo daemon ad nocendum allicietur,
hoc non multum dignum; aliud est non amo-
vere signum ea mente, ut moveas da-
monem ut servet pactum et ex fide
data desinat nocere, et aliud amo-
vere signum, ut destruas pactum prius
cum mago initum.

Dices 12do. Spe cessaturi nocumenti
hunc effectum non expectat maleficiatus a
causa naturali, neque ab Dei volte neque per
miraculum a Deo, quia a diabolo, quod est opus
superstitiosum, perinde ac si dicat, diabolo
pactus es amato signo te cessaturum, ecce
amoveo signum praesta quod promisisti.
Ex effectu hunc non esse actum positivum di-
aboli, sed cessationem ab actu, quod licet a da-
mone expectare, sic multa facimus quo-
tidie ut diabolus aliquid non faciat V.G.
gestamus Agnus Dei, aspergimus nos aqua
lustrali, ex quo etiam possumus destruere signa

magica hac fine, non quod ex vi pacti initi
sed ex vi eversionis pacti, non igitur perinde ac
si dicat, praesta quod promisisti, sed potius non praesta
s. pactum tuum quod cum mago habes rescinde
signa tua, quae instituisti ad vocandum
destruo, non est ergo quod voceas amplius.

Dices 3tio Diabolus non est alligatus signis
sed non sine eis vocare, et desinere vocare, quod
frustra tollunt signa, nisi intercedat pactum
cum eo, ut iis sublatis non voceat.

Rationes Consequentiae Tollunt non signa, ut eversio
tor pactum magi cum daemone, quod damna
non potest vocare l. non vocare absque signo parum
refert, modo semper ablato signo vocare
cesset, Hinc colliges, non esse damnandos
superstitiosos, qui ad torturam vocatis prius ab-
radunt eos pilos corporis, si id faciant
ne sub eis aliquod signum lateat, per quod red-
dantur insensibiles et ita non possint ad con-
fessionem cogi, quod saepe fieri solet.

Ad 2do ad difficultatem licet et male-
ficiato convenire maleficium et rogare et
data pecunia, ut illas ligaturas quas

hi sepultas aut suspensas, in dimoveat,
qa hoc maleficum sine virtutis est, q licet
illum ad hoc instigare.
Ex 3tio licet et per se loq: ponere
alia signa qbus positis expirat l. de-
struit pactum prius, et diabolus desinit
nocere, l. certe priora signa vim suam
amittunt, Less. n. 45. qa licet aliqd sine
quo finiatur pactum pactum, hoc n. non est
signum novi pacti, sed eversio l. impe-
dimentum prioris, dummodo non fiat modo
deprecatorio, aut affectu aliquo benevo-
lentiae erga Daemonem V.G. si Veneficia
te tangat, nocebit, si tn illam mox re-
percutias impedit noxa: l. qa diabolus
statuit tunc non nocere, l. qa signum Ve-
neficiae non est tale, quale ipsa requirit.
Item si à Saga quis est infectus, dicitur esse
nocumentum l. inefficax reddi, si dedit illi
salem l. panem, vel illa det, forte ait Less.
ob mysterium SS. Eucharistiae et Bapt. talia
n. per se indifferentia sunt. Nota tn hoc illigi
de effectu à Daemone expectando, qui sit ne-

gotiny, ut a. de positiva aae aut favore eliciendo ab eo.

Ex 4to Non licet uti remedijs contra maleficia de quibus dubium est an contineant tacitam dæmonis invocationem, hoc n. est se exponere manifesto periculo superstitionis, ut forte fiat cum expressa contrariæ voluntatis protestatione. Multo minus licet uti maleficijs aut remedijs manifeste superstitiosis, et ad finem bonum aut ad alium maleficium tollendum. Nec licet à maleficio petere ut solvat maleficium per alium maleficium intendendo illud aliud.

Si nunc licet petere ab eodem absolutè sine intentione alterius maleficij, licet probabiliter constet maleficium non soluturum maleficium nisi per alium maleficium. Negare videtur Delrio. c. 6. sect. 1. affirmat Petrus Tedesc. q. 58. de matr. a. 2. Less. supra et alij. Probatur à Sancti. licet uxorem inducere ad mutuum ex idonea causa, etsi sciatur non daturum sine uxore, nec alia in nostro casu apparet ratio.

Sectio 2da

De Irreligiositate et partibus eidem subiectis.

Religioni per defectum opponitur irreligiositas cuius partes subiectae sunt Tentatio Dei, Blasphemia, sacrilegium, mendacium, periurium et symonia.

Quaestio ja.

De Tentatione Dei, Blasphemia, sacrilegio mendacio, et periurio.

Dubium jum

De Tentatione Dei.

Tentatio Dei est irreligiositas qua quis aliquid dicit l. facit temere et sine rationabili causa ut explorent divinam potentiam, iustitiam, sciam, voluntatem, l. aliud attributum. Nec refert utrum id faciat ut ipse aliquid de Deo cognoscat, an ut alius, fieri n. potest, ut quis ipse non dubitet, et tamen Deum tentet, ut alius cognoscat. Rursus fit haec tentatio; ideo quando expresse et directa intentione

talis experimenti capiendi gratia quod agitur, ut
si petas miraculum, ut tu l. alius sciat,
Dei in aliquo negotio voluerit, v.g. si pre-
cipites te in puteum, ut cognoscas an Deus
te sinat laedi, aut possit te servare, ut
fecit ille apud Cassia. Collat. 2. c. 5.
Ipsum spectant purgationes vulgares, quae fieri
olim solebant ferro candenti, l. aqua fer-
vida, quae prohibentur à Trid. sess. 25.
c. 19. de reform. 2do. Interpretati-
ve Deus tentatur, quando expresse non intendit
tale experimentum, id tamen ipsa facis, quod
per se ad illum tendit, ut si velis absti-
nere vi cibo per 8. dies pro mi forte facias
ex certo Dei instinctu. Item si alicui
alteri periculo te sponte committas à quo
nequeas eripi nisi extraordinaria Dei ope,
etsi non facias eo fine.
Est 3. Tentatio Dei p. m. ex gratia sua
jo. quando fit ex crassa ignorantia l. dubitatione
eorum verum quos quis scire deberet, ut potentiae
sapientiae, iustitiae ac providentiae divinae,
aut alicuius articuli fidei, quo in gratia
peccaverunt ij, qui in deserto murmurantes

digerunt, nunquam poterit panem dare in
deserto. 2do quando est coniuncta
cum aperto vitae periculo, aut gravis
laesionis, ut si te è turri des praecipitem
putans te à Deo excipiendum. Vel
si in gravi morbo naturalia media spe-
ras, temeraria persuasione expectans
à Deo sanitatem supernaturali modo.
Est a. in Lucrum. petis duplex malitia
in propria Lucri vitij quae in eo sita est,
quod homo non satis reverenter agat cum Deo,
petendo l. expectando ab illo sine vista causa
eam extraordinariam. Rein alterius vi-
tij, v.g. infidelitatis l. laesionis aut vi-
cisionis sui, pro ratione materiae in qua versatur
opus, aut finis qui intendit. 3tio
Cum est periculum scandali, ut si quis publice
sine nitente offerat experimentum miraculo-
sum, ad confirmationem fidei, nisi sciret
se dono miraculorum esse praeditum, vel
peculiari instinctu Dei ad id impellere-
tur, Item si ex curiositate ut vi-
deat res mirabiles petat miracula, ut
Herodes à Christo.

Ver. a. erit ratione ignorantiae non crassae aut
inconsiderationis l. parvitatis materiae, l. periculi,
si vicissim causa suppetat non est peccatum, nec pro-
prie tentatio Dei. Quaesita causa est ipsa
divina inspiratio. sic Abraham Gen. 15. petijt
signum à Deo unde sciret semen suum pos-
sessurum terram promissam et Gedeon. Jud. 6.
2do. notas ut si infidelis, cui alia ratio
cognoscendae veritatis non occurrit petat bona
fide miraculum ut sciat, quod haec fides sit à
Deo.

Dubium 2dum

De Blasphemia.

Blasphemia proprie idem est, quod maledi-
ctio, l. contumeliosa locutio in Deum.
sed a. ista locutio, l. esse interior, et sic
est Blasphemia cordis, l. exterior verbis
expressa aut scriptis, et erit Blasphemia
Oris. sed item fieri nutu, l. alio facto
externo v.g. in coelum expuendo fren-
dendo, et hoc alij vocant Blasphemiam
operis sed improprie est n. Blasphemia pro-
prie in circa verborum factorum.

Hinc calumnia quas Judaei (Christo) infe-
rebant conjuncta, velandas non erant
proprie blasphemiae, quae non consistebant
in male loquendo sed in male et iniuriose
ipsius personam tractando. Quibus si plu-
res verborum iniurias seu blasphemias
adiungerint. Ex his

Colligitur 1o. Blasphemiam formaliter et directe
opponi laudi divinae, quem admodum in laus
Dei duplex est, una interna s. mente
concepta, altera externa s. verbis pro-
dita ita et blasphemia.

Colligitur 2do. Blasphemiam proprie et formaliter
esse contra religionem cum sit contumelia
quaedam verbalis in Deum laudi ipsius divinae op-
posita.

Haec obstat. quod S. Th. 2.2. q. 13. a. 1. ve-
lit blasphemiam opponi confessioni fidei.
quia id verum est, quod blasphemia procedit
ex assensu haeretico. Ut si quis non credens
sacerdotes posse conficere corpus Christi, blas-
phemando dicat, in hostia consecrata non
esse (Christum), sed hoc est per accidens. Nam blas-
phemia per se loq. est petitum dictum ab

haeresi; haeresis n. est Ironeus assensus contra
fidem; Blasphemia v. est calumniosa s.
iniuriosa locutio contra Deum, abstrahendo
ab omni interiori assensu haeretico, cui homo sit con-
formis.

Blasphemia ferme oritur ex triplici causa;
1o. Ex infidelitate, et tunc blasphemia lo-
cutio dicta habitudine et fidei et religioni
repugnat. Ut cum haereticus (qui sic sentit)
dicit Deum esse authorem peccati. quod si non ita
quidem sentiret, et tamen exterius Deum vel Christum
vel religionem Christianam negaret, ultra blas-
phemiam nihilominus adhuc peccaret, quia de-
ficit in externa fidei confessione, quae etiam est
praecepta. 2do oritur ex desperatione
nam desperabundi persuadent sibi, Deum non
velle aut non posse eorum misereri, ferunt quod
ad esse id quod eis perversa voluntas suggerit.
Ita rursum triplici peccato sese commaculant.
Uno desperationis contra spem, de bonitate Dei
altero Blasphemiae contra religionem.
3tio oritur ex odio Dei, quia proclive est ut
quem aliquis odit, eidem maledicat; sic dam-
nati ex desperatione maiori dicta et gravissima.

in Deum odio ipsum blasphemant, et ita uno
actu blasphemiae contra densas virtutes
spei Charitatis et religionis peccant.

Dividitur Blasphem. 1o Ex parte actus
qui l. est interior l. exterior, et sic alia
est Blasphemia Cordis alia oris.
2do Ex parte causae, et sic alia est hae-
reticalis alia simplex de quibus iam dictum.
3tio Ex parte modi et sic alia est enun-
tiativa, alia imperativa, alia, ut sic
dicam dehonestativa.
Enuntiativa fit affirmando l. negando
idque 3pli. 1o cum Deo aliquid tribuitur quod
eius excellentiae non congruit, ut si dicatur
author malorum, iniustus, crudelis &c.
2do cum negatur id quod ei competit, ut
cum negatur Trinitas personarum &c. Ubi
Not. negationem istam haec esse absolutam
ut in dicto exemplo, haec conditionatam,
per modum iuncti, ut si dicas, Deus non
sit iustus, non sit in caelo, si hoc non sit
verum. Ubi non tam adducitur Deus in
testem quam negatur existere, iustus esse &c.

m̄ qd̄ dī verū sit. qua in re ex m̄ya in-
iuria qd̄ ex tā vili cāa, hō tā indigne
de Deo loquar̄, et paratus sit illi tantā con-
tumeliā absolutè inferre. Impre-
catiua est, cū qs optat l. imprecat Deo
malū; talis est Blasphemia damnatorū
et hoīm̄ abiecta maliā. Rehonestati-
ua est, cū qs membra (Chri) l. ss. inde-
corè et inhonestè nōiat. Vide Navar.
et Caiet. in summa v. Blasphem.

4to Dividit Blasphemia ex parte ter-
mini, et sic alia est immediate in Deū, alia
v. immediate in ss. l. in creāā, vt ad Deū pe-
tinet, mediate v. in Deū. pro quo
Not. maledictionē in ss. duplici modo
illigi. jō vt ea iactar̄ in sctos. vt sciti
st, sc. ~~[illegible]~~ habitudine ad Deū, et ita est
vera blasphemia eiusdē spei cū ea, q̄ fratr̄
est contra Deū, qa eandē maliā rāōē con-
tinet, vid. dī honoris imminutionē.
2do vt ea iactar̄ in eos quos. hoīes qdā
in terra fuerunt, vt si qs ex contemptu
S. Josephum vocet fabrū, S. Petrū Calcū
etsi n. hunc p. m. sit contra Ecclia et

observatio sectorum quae scio, id est ex in-
dignatione ira l. odio dicitur, non tamen sit blas-
phemia, Quod si ex ioco tamen effe-
rantur, veniale non excedunt ob mala per-
vitae. Ita Bonnef q. 15. n. 2. sent. n. 42.
Pari modo cum quis maledicit creaturae non
est Blasphemia si id fiat absque usu ad
Deum, tamen non est peccatum m. si absit iniuria
alterius, id est, si maledicta non proferantur
cum formali intentione nocendi hominibus aut
in se aut in suis, ubi sit tamen ex subita ira
l. dicacitate, si v. id fiat in ordine
ad Deum quae est res Dei, sic est Blasphemia
in Deum, nam est ipsi Deo precari malum in
suis bonis extermis, ut cum quis maledicit
ubi sui inimici ipsi quoque malum im-
precatur. Maledictio a. creaturae, quae
nobis fuit occasio peccati, l. magnorum calami-
tatum per se non est peccatum. sic Job maledi-
xit diei nativitatis suae, et Davidis
montibus Gelboe, sed si molestia
sit parva, haec n. non est iusta causa male-
dicendi, qua ratione aurigae interdum
maledicunt suis equis et nautae ventis

vestiri tempestatibus. Verum ordinaria non
est mi p. Ver. ut docet Caiet. 2.2. q. 13. a. 1.
nau. Supra. n. 86.

5.to Dividitur Blasphemia ex parte inten
tionis illius qui blasphemat, et sic alia est cum
directa intentione inhonorandi Deum, quod est gra
vissimum inter omnia quae religioni opponuntur, ut
quia formaliter intendit malum Dei, in caeteris a. hoc
non intenditur. Alia v. est quae fit cum virtu
ali s. indirecta intentione, ut si quis serio ac
sciente ex ira l. impatientia in homines aut aliam
creaturam proferat verba convitiativa Dei
aut sanctorum, non tamen animo convitiandi, huiusm.
sunt; Das dich Gott schönde. Das dich
Gottes Ehrysame, Gottes Leyden, Gottes Sa-
cramentschönde &c. et tunc etsi non sit gravius
caeteris peccatis religioni oppositis est tamen peccatum
sat magnum, quia graviter laedit honorem divinum
sicut qui proximo detrahit l. contumeliam
facit adverterit quod agat, graviter facit pec-
cat, etsi directe non intendat illum laedere,
sed ex quadam loquacitate l. nimia libertate
id agat. Saepe tamen homines huiusm. verba
blasphema proferunt inadvertenter ac

maali tm̄ n̄ attendentes q̄ sigfat V.G. ex
pāe aliqua et subita indignāe l. ex
praua consuetudine lingua mentē pre
uertente, et tunc excusari à grauite
pcti m. ꝑ imperfectā cognitionis ac Voltry.
modo interim conent istam prauam consue
tudinem deponere, quam sub m. p. tenent
extirpare et operam dare, ne in huiusm. actu
et n̄ mortali culpabiles prorumpant, qa
sit honori dīo iniuriosi, Etsi q̄ tunc in
confessione n̄ teneant illos actus explica
re sub p. m. tm̄ tenent explicare se hre
talem consuetudinem, eamq; neglegisse e
mendare. Quibus adde n̄ ēe
proprie blasphemiam in ira l. iuxta cum
aliquo enunciare q̄ppiam de Deo explicite
l. implicite, q̄ verum est, V.G. Crucem Chri
Krysma, sicut p. si affectus indignationis n̄ ten
dat contra Deum, sed tm̄ contra hōrem l. in
mentum cui aliquis irascitur, q̄ ex ipso mo
do dndi aliisq; circumstantiis illigendum
est. V.G. si dicatur hoc l. similia verba
bas kreutz, Gottes sacrament, Gottes
Tauff p. sigsem hoc dndi modo neg.

aliquid Deo tribuitur quod ipsi non conveniat, nec negari quod ei tribuendum sit. Verum tamen talia verba sacra in ipsa tenere et irreverenter prolata non sunt proprie blasphemiae sed tamen peccata cuiusdam irreligiositatis l. sacrilegii altero Decalogi praecepto prohibita. non usurpabis nomen Domini Dei etc. Esset tamen tamen ven. aiunt Caiet. v. Blasph. Armilla ibid. Sanch. c. 32. n. 30. contra Sacr. lib. 1. c. 6. quis ob scandalum l. periculum fratrum blasphemandi mortalem fieri possit. Ideo homines à tali irreligiosite et apparente blasphemia merito absterrendi sunt.

Dubium 3.tium

De Sacrilegio.

Sacrilegium à sacris legendis, hoc est suffurandis dictum, est irreverentia s. violatio rei sacrae quae ordinata est ad cultum Dei. Efficax eius est species. ja est quae violatur persona sacra quae fit jo. Cum Clericus ad saeculare tribunal iniuriose trahitur aut percutitur. 2do. si persona sacra voto castitatis obstricta polluitur, l. aliàs turpiter aut morose delectatur.

3. dum à Clericis exigunt tributa et ga
bellae contra Immunitatem Ecclesiae. 4to
dum persona quaelibet votum personale aut
Iuratum violat.
2da species est violatio rei sacrae praeter dictum
à persona, et loco ut est jo sacrilegus
scientorum usus, eorumque admissio quae
fit in p. m. 2. profanatio vasorum
et ornamentorum sacrorum. 3. abusio
sententiarum sacrae ad res obscenas ac turpes,
ad facetias et amatorias, ad superstiti
ones ad stabiliendas haereses. Item ir
reverentia verbis quae fit in recitando et con
tando officio divino, in sacris caeremoniis &c.
Item musica lascivia l. profana usus
sacris adhibita. 4to violatio imaginum
sacrarum. 5to furtum uniuscuiusque rei sacrae
ut agni Dei, eliquiarum, calicum &c. 6. quis
abusus et mala tractatio rerum sacrarum, ut
si calices, profanis mensis adhibeantur &c.
neque necesse est, ut haec sacrilega usurpa
tio fiat cum expresso et formali contemptu
rei sacrae, sufficit n. virtualis et impli
citus, ut si quis adverterit, quis ob alium
finem s. utilitatem rem sacram ad usus profanos

adhibeat. hoc tamen discriminis est, quod prior
inhonoratio cum fratri contemptu semper sit p.m.
posterior v. Vra. esse possit, non tamen ex imperfectione actus
sed etiam ex parvitate materiae, sicut ex communi docet
Sicar. in l. 3. c. 7. x. 2. qui vere etiam mo-
net, tametsi sacrilegium plerumque sit peccatum
commissionis, interdum tamen posse esse omissionis
vel si Ecclesiae muri aquam baptismalem ab
immunditiis et sordibus non custodiant, sacras
pallas, corporalia aliaque paramenta im-
mundiam sordere patiantur, situm Chrysmatis
et SS. Euch. renovare negligant, situm
aut putredinem contrahere permittant, quae
gravissima sit p.p. m.m. 7o. si Ecclesiarum
altariorum et destructorum materiae in
usus profanos convertantur. Ubi a. quidam pu-
tent Ecclesiae directae materiam non posse converti
in usus profanos sine Licentia Papae, sed tamen v.
Immunitas putat Ipsi sufficere. 8vo. si di-
es festi operibus servilibus aut aliis prohi-
bitis violentur.
Ultima species est: Violatio loci sacri quo
nomine venit qui publica Ecclesia auctoritate
ad publicum officium divinum et sacramentorum usum
depectatur licet nondum sit consecratus aut

bñdictus. Dñ publica authe, qa si tm pri
vata authe deputet, et alias neq;
consecratus, aut bñdictus sit, etsi Epus
dederit licias in eo celebrandi inter
loca sacra numerari nõ debt, vñ ad
mutũ fundatoris in Varas usq concerti
pt, neq; gaudet immunitate Iudica, neq;
polluit sanguinis aut seminis effusione
neq; subest Epi ptati, iurisq visitandi
vt dñ Cap. vlt. de Censib. Signũ v.
templi publica authe constructi et com-
pana publica in loco eminenti posita
cois populi convocandi gra ad offa dia.
Violão loci sacri varie contingit, jo
per profanas aões quae ex nãa sua ob
stant dio cultui, vt clamores in
conditi, ludi, nundinaões saecularia
negotia aut iudicia Cap. decet. de
Immunit. Iudica. v. et qdem qd ad ludos
attinet illigrũ mere saeculares, profani
leves Cap. cũ decorem. de vita et
honest. Cler. ludi a. honesti Comedia
ac Tragoedia quae ad pietem movent,
à templo aliena nõ st. vt notat Glossa
d. Cap. Quod v. ad nundinaões sae-

etat, à p. m. ipse excusaret qui in templo
ex instituto mercaturam exercitaturus offi
cinam erigeret. qa est gravis loci sacri
irreverentia. Sylv. v. negotiatio. Si tn
Tractatus tm in templo fieret, merce aliti
existente. Ven. tm est Mol. Par. d. 344.
Item si vendio per accns fiat in templo
v. G. in transitu l. in recessu pluviam
veniale l. pctum nullum esse pt, conside
ratis circumstijs. ut notant Suar. et
Caiet. loc. cit. Quod si qs in Cometerio
tm l. in atrio templi officinam rerum
venalium erigeret, venialem irreverentiam fore
ijdem AA. testantur. Imo si res vendendae
ad usum dei officij l. populi devotionem
pertinerent, vt Candelae, panes, in altari
offerendi p in aliqbus locis honesta con
suetudo, tollerat in cometerijs, imo
et in ipso templo tollerari pae si fiat
absq; strepitu docent Angelus v. cum unitas
et Mol. cit.

Quod dnus ad Judicia attinet. Not.
sermonem tm esse de saecularibus, nam causas
Ecclesiasticas in Ecclesia agere honestum est.

Glossa cap. cum Julia de Immunit. Eccl.
Item sermonem tum esse de inualtria
Jurisdict. actibus non a. Voltriae, cuiusm.
sic dispensationes, pupillorum prouisiones
pauperum viduarum aliaeque causae quae
ad pietatem l. Iuliae honorem spectant.
Dummodo iis offa dia non impediantur
Abbas ad ipsum cap. cum Iulia. Ro-
ctoratus item Collatio in Iulia fieri non pro-
hibet vt volunt Alfor. Pa. 2. l. 9. c. 9.
q. 3. Suar. ipsum l. 3. c. 4. n. 14.
Ad 2. Per actiones quasdam peculiares sacr
locus polluitur V. G. per iniuriosum homici-
dium, sepulturam excommunicati aut infidelis,
culpabilem effusionem sanguinis aut seminis
in templo, aut alio loco consecrato loco
factam. vgtr a. hic vt locus sit con-
secratus, alias non polluitur Nauar. c. 6.
n. 3. alia v. actiones malae vt detrac-
tionis cogitatio licet in loco sacro fiant
non sic sacrilegae.
3tio per furtum in loco sacro, non tamen si
vs sacra sed etiam si quis alia Iuliae vsibus
deputata, aut eius custodiae velut depositum

commissa, ex eo auferatur. Ita Sylv. cum S. Th.
Verum circa haec breviter
Nota 1o. quod res sacra, v. g. calix, reliquiae
SS. paramenta sacra ex loco sacro auffe-
runt, praeter eam, petunt furti fore ad-
huc duplum maliam sacrilegii unam contra
veneriam rei ad divinum cultum speciali depu-
tatae per consecrationem, alteram ratione loci
sacri, cuius Immunitas et veneria violatur
per rei, et sacra ex eo ablationem.
Not. 2do. si res non sacra è loco sacro,
aut sacra quae ex loco non sacro auferatur
praeter eam furti petunt fore tantum unam
sacrilegii maliam ut patet.
Not. 3tio. Legistas ad sacrilegium proprie
dictum utramque conditionem requirere, ut
sc. res sacra sit, et è loco sacro auffe-
ratur; si a. non sacra, è sacro, l. sacra
ex non sacro iniuriose exportetur, non proprie
sed ipsi sacrilegium dicunt. Verum haec illige
ad forum conventionis, ubi tales mitius pu-
niunt quam ij qui utramque maliam in
uno actu coniungunt.
4to. dicitur fit violatio per abstractionem personae à loco sacro,
ad quem confugit, de qua violatione iam alibi.

Ita spes est. Usurpatio bonorum tam mo-
bilium quam immobilium ad sustentationem mi-
nistrorum Iudicia deputatorum. quae
bona etsi non ita proprie inter res sacras
censeantur, eorum tamen iniqua Usurpatio,
sacrilegium in Iure Can. passim appellatur.
ut videre est in Causa 12. q. 2. cap. nulli
liceat. et 17. q. 4. Can. 4. Ubi habetur
sacrilegium et contra legem est si quis, quod
venerabilibus locis relinquitur pravae vo-
luntatis studio suis tentaverit com-
pendiis retinere. Ratio est; quia huiusmodi
bona ex ja institutione offerentium ad
Dei cultum et honorem destinata sunt ac
propterea non in alium quam in pium usum
sacrorum ministrorum sustentationem
convertere debeant. quapropter omnes qui pro-
pria bona ac Iura Iudicia incuriose
occupant, defraudant, ac subprimunt,
non tamen simplicem iniustitiam committunt, sed
qualificatam id est, sacrilegam necessario
in Confessione explicandam.

Ipsae tn̄ via illiga de bonis Iulicis
necdum ministrorum Iulia aut pau-
perum usibus appropriatis, nam posteaq;
dictis ministris aut pauperibus per legi-
timam distributionem propria facta sunt
absq; sacrilegio in quoslibet usus et
profanos quis non licite adhibentur aut
ab ipsis quibus appropriata sunt, iniuriose au-
ferunt.

Ex jo. quod sacrilegium sit p. m. et
quod ven.

Ex jo mortiferum esse jo. quod procedit
ex contemptu rei sacrae, l. cultus qui
ad eum refertur, talia sunt sacrilegia ha-
reticorum, cum vasa sacra, sacrum, al-
taria, templa imaginis sunt. Aliquos et
similia violant, profanant, proterunt, va-
stant. Item cum sacerdotes aliqui
usos l. alios viros Iulicos qui tales
sunt, male tractant, iniuriis afficiunt.
Et quod sit aliquid in materia gravi, quod
peculiarem repugnantiam habet, cum sanctitate

personae, aut loci sacri; vt si perso-
na sacra seipsam polluat, morose de-
lectetur in cogitatione venerea; si
loca sacra sanguinis aut seminis ef-
fusione polluantur. 3. quando ex ig-
noratia l. negligentia crassa fit aliqua
notabilis iniuria rei sacrae, vt si quis
male baptizet, consecret, absoluat
si in irregularitate l. censura ordinetur
l. ordinet, si in p. m. l. eucharistiae
sacrum administret l. accipiat; si vasa
sacrata ad inhonestos l. profanos vsus
deputet sordide nimis tractet.
Ad 2dum Veniale esse sacrilegium jo. pp.
parvitatem materiae, si absit contemptus,
vt si quis rem parvi momenti surripiat
de templo, l. laicus leviter tangat rem
sacram. 2. ob imperfectionem actus s. in ad-
vertentiam. 3. si opus non habeat pecuni-
arem repugnantiam cum sanctitate rei l.
loci, sed solum generalem quo modo omnia pecca-
ta repugnant sanctitati loci l. temporis ac personae

ut si quis in loco sacro detrahat pugnam, si
se ibi inebriet, tunc n. malia sacrile-
gij per se non est mi venialis, et si petrus cui
coniungit per se sit mort.

Dr. 12.do An sacrilegi sint ipso iure
excommunicati?

Ex eo sunt nos. Jo. Excommunicati sunt per-
cussores Clericorum Cap. si quis suadente.
12. qui effringunt et sic spoliant Ecclesiam
l. aliam locum pium. Cap. conquesti.
de sententia excommunic. Ubi v. ad incursi-
onem huius censurae utrumque coniungi, et
effractio et spoliatio. Caiet. c. 21. v. Excom.
D. Incendiarij cum et hoc quidem violen-
ta effractio sit ut docet glossa in
Cap. Tria nos. 19. de sententia excommunic.
4to Incursores bonorum Ecclesiarum ex Trid.
sess. 22. c. 11. de refor. 5to extraken-
tes vel confugientes ad Ecclesiam praeterquam
in casibus a iure concessis. Greg. 14.
in Bulla. cum alias nonnulli. 6. qui ga-
bellas collectas, et similia onera impo-

nunt personis aut eby Iudicis sn̄ Pa-
pae consensu. 2o. Iudices saeculares qui
ad forum suum personas Iudicas trahunt,
aut libertatem Iudicam perturbant, impe-
diendo ne causae ad Iudicum forum perti-
neantes, ut sunt bn̄ficiales, decimarum
in eodem foro definiantur, l. eas ad
saeculare forum violenter trahere co-
nentur, aut leges l. statuta condant,
quae Iudicae libertati adversentur.
3.o dnus. Dni temporales qui Iurisdict.
q̄libet in redditus l. fructus Iudicos ex
authe usurpant, (n̄ a. si tm̄ recipi-
ant, l. furentur, ut solent alia q̄uis bona)
l. absq; legitima causa et facultate se-
questrent.
Hactenus enumerati sacrilegi ves imo
dati sunt excōi causae Papae reservata, cum
hoc tn̄ discrimine, ut ij qui usq; ad
numerum 8tum inclusive comprehendun-
tur et à religiosis mendicantibus aut
qui eorum privilegijs fruuntur absolvi
possint. Caeteri s. ves à solo Papa absol-

hic debeant, quia contraperiunt expressionem
in Bulla cœnæ contentam. unicus absolu
tio mendicantibus ordinarie non concedit

Decretum 4tum
De Mendacio.

Mendacium definitur proprie locutio contra
mentem, cum sc. aliud loquimur exterius,
aliud interius sentimus, idque cum volte fal
lendi. Hinc Aug. definiendo mendacium
ait, Est enuntiatio falsa, cum volte ad fal
lendum. Rx. 1o. locutio contra mentem
quo nomine accipitur, vis significatio falsa s. verbis
s. gestu s. alia ratione expressa. Est n. menda
cium fieri nutibus et gestibus, his n. sapere vice
verborum utimur. Non simulatio est mendacium
in gestu. Rx. 2do. enuntiatio falsa
falsitate sc. formali non materiali, dupliciter n. est fal
sitas una materialis quando sc. res aliter se habet quam
homo enuntiat, sed per accidens et præter intentio
nem loquentis et hoc non proprium obiectum mendacii
aut periurii. Altera formalis per se et sm. intentionem
loquentis, quia reddit credit falsum esse quod loqui

Atqui per auctoritatem verum fit et hoc constituit
proprium obiectum mendacij. Porro sicut
ad veritatem 3. requiruntur vicissim voluntas
dicendi verum, ipsa locutio et significatio mentis
iudicio conformis, ita requiruntur tria ad
mendacium sc. voluntas dicendi falsum, ipsa lo-
cutio et significatio mentis iudicio contraria
ex quibus consequitur quartum deceptio alterius.
qui n. mentitur intendit falsam opinionem
ingerere alterius animo. Ex dictis
Colligitur jo iocos non comprehendi sub ratione
Mendacij, modo ita proferatur ut ex ipso
pronuntiandi aut agendi modo facile con-
gnosci possit falsum esse quod exterius dicitur agitur.
Bices. Ergo mendacium iocosum non cadit sub
propria ratione mendacij quod est contra ratio-
nem. Ratio.
Ex neg. seq. nam mendacium iocosum etsi pro-
feratur ut delectet sit tamen animo fallendi audi-
entem s. falsam opinionem ingerendi alteri, s.
iam vispa fallatur s. n.
Colligitur 12do dicta mendacij definitione non com-
prehendi sermones figuratos s. tropicos,

Ironias, hyperboles parabolas et apologos
quia verum sensum continent, quem et loquens
ignorare mentibus audientium.
Colligitur 3tio à mendacio pariter excludi ser-
mones amphibologicos, qui cum duplex sensum
habent, prout in uno à loquente proferri, et
in altero ab audiente illigi. Nec ob-
stat, quod loquens saepe praecideat audientem
alterum sensum qui falsus et à se non intentus
est arrepturus, adeoque deceptum iri, quia decepti
unum hanc suam enunciationem non efficit, sed tantum
permittit, dummodo tamen iusta causa adsit
his amphibolijs utenti.
Verum maior difficultas est, de restricti-
one mentali, nam in ea contingat menda-
cium. Est autem restrictio mentalis, quando quis
scienter alteri quid enunciat, quod ex se et
rei significatione verborum alias esset falsum, à men-
dacio tamen excusatur quando loquens mente sua
aliud concipiendo adiungat, per quod vera
vera efficiatur, ut si latrum alium quaerenti
ad necem, et interroganti, num nemo hac
transierit tu videas minime transisse
sub illigendo sum pedibus. Hoc notabo.

Soto. Aray. Caiet. Dalled. Lopez. Afor.
Henriq. Kon. de actibus supernaturalibus l. 1.
d. 10. d. 3. et alij sentiunt, huiusmodi re-
strictionem à mendacio non excusari. fun-
dtum illorum est, quod oratio illa quae exterius
profertur sit falsa, nam si promittas
aiunt, labrami ioo. subiellnydo si debeo,
si ius habes pro exterius mentiris.
Nec obstat, quod mente reserves conditionem
illam si debeo, si ius habes pro quo oratio ex-
terna eam non significat. Verum
Contrarium est probabilius et tenet Navar. c. 12.
n. 8. 9. et 19. Sylv. v. Iuratum. Maior
Polet. Val. Sanch. l. 3. moral. c. 6. n. 35.
Less. l. 2. c. 42. d. 9. et alij multi.
Probatur 1o. quia mentiri est aliquid exterius sig-
nificare, cui interius sensus nil videtur sed potius
contrarium. at in proposito casu hoc non fit
quia loquens per ea retinet partem orationis in
mente, ut cum ea exterior oratio verum
sensum habeat, quem sensum etiam pie intendit, ergo
non mentitur. 2do. Quia in his casibus non
tenetur homo totam veritatem et mentem suam

veria nec de qua interrogari queritur, quod nec
tenere vim verba exprimere, quibus ea queritur
poterit ergo partem exprimere et partem tacitus
addere. Nec obstat quod illud quod exprimit
per se sit falsum, quia non intendit id per se
et solitarie affirmare, sed coniunctum cum eo
quod tacitus addit cum quo est verum, quod non exprimit
est solum pars totius orationis que constat par-
tim locutione mentali partim externa.

Quod a. talis coniunctio recte fieri potest
si causa iusta subsit patet ex multis sententiis locis
Gen. 27. Ego sum primogenitus tuus per sci. iure
et privilegio. Joan. 7. Ego non ascendam ad
diem festum hunc sc. modo et manifeste per

Neque obstat quod alter in decipiatur quia non di-
recte intendis decipere sed tegere tuam intenti-
onem ne ipse eam cum tuo incommodo cognoscat.
Quod a. alter falsum iudicium sibi formet,
ad hoc solum permissione te habes quia iure tuo
uteris, et ipse si omnino prudenter agere voluisset
debuisset iudicium suspendere et cogitare pro
iusta causa velandae veritatis subesse.

Verumtamen hic diligenter observa, quod in istis aequo.

rationibus aliquis loquentis non debet esse ad fallendum proximum, sed tantum ad occultandam veritatem, quam non expedit semper revelare. Hinc si religiosus saeculari vestitu indutus ut hostiles terras impune transeat, intendat se per hoc laicum simulare peccabit, quia voluntas decipiendi proximum semper mala est, secus si id agat, tantum ne religiosus agnoscatur ad incommodum sibi impendens evitandum. quo tunc tantum occultat veritatem, quam hic et nunc non tenetur revelare.

Iusta causa utendi his restrict: est, quoties id necessarium l. utile videtur ad salutem corporis, ad honorem et res familiares tuendas, item ad iras inimicitias, invidias, et similia puta praecavenda, vel ad quemlibet alium virtutis actum, ita ut veritatis occultatio tunc expediens et studiosa censeatur Navar. cap. Humanae aures. 22. q. 5. Hinc si eius non iuridice interroget sed dicere non feci, mente addendo in carcere. non habui Complices, puta in alio crimine. Dalet. c. 58. si Venias ex loco qui putatur falso peste infectus potes custodibus

oppidi videre te in non venire, te illac non transisse, illigando hoc die, l. ubi sit inspectio, sic non saltem videns ad intentionem eorum remotam sylu. v. Iuratus. Tolet. l. 4. c. 21. qui et addit, quis locus sit inspectus posse, si tamen via tor non sit inspectus potest ubi equivocatione, quia non facit contra principalem intentionem eorum, quod illige si sit vio certus, à se nil esse periculi. Ex quibus patet quotiescunque licitum est, ubi oratione ambigua, licitum est esse ubi iuxta si notas, l. notabilis causa postulet.

Nunquam licitum est ubi hoc orationis artificio in quo iuste primus veritatem occultare, si absque iusta causa fiat est abusio orationis contra veritatem et civilem consuetudinem, ac primum est peccatum maius l. minus, pro gravitate materiae et si proprie non sit mendacium.

Dices. Si restrictio mentalis absque causa rationabili facta non est proprie mendacium quomodo est contra veritatem?

Ex actu aliquem dupliciter potest esse contra veritatem. 1o. quia est contra negativum praeceptum non mentiendi, et ita est mendacium, et hoc nunquam licet. 2da. quia est contra praeceptum affirmativum indae veritatis, quod semper quidem obligat sed non pro semper.

amphibologicus q̄ sermo absq; iusta cāa
prolatus ē contra veritatē posteriori tm
modo, qa ē sctū omissionis contra affir
mativum dnda veritatis praeceptum, qd exi
gente rāe boni cōis obligat quemlibet
à proximo interrogatum ad indendam deter
minatam veritatem de qua interrogatur.
Non v. ē contra veritatem priori modo,
qa tunc ūt proprie mendacium qd nun
quam licet; licet a. in qbusdam casibus
ex iusta cāa veritatem occultare amphibolo
gicis sermonibus cum hoc soli affirmativo
veritatis explicanda praecepto prohibeatur, qd n
semper obligat.

Mendacium ita per se et intrinsece ē malum
ut nulla ex rāa, nullaq; fine quantuis virtu
osa honestari possit Ita Cōis. Phal. 5. pendesōrs
qui loquuntur mendacium. Innoc. 3. cap.
super eo. Ubi ait. dī praecepti verbo con
stanter vetari ne qs ēt pro alterius vita
servanda mentiatur. Ipsius veritati con
tradiperunt veteres quam apud Cassianum do
centes licere uti mendacio ad vitandum gra
ve incommodum l. obtinendum maius bonum vn̄ et

dicebant; mendacio utendum tamen Helleboro
quod non mi aliquo imminente morbo epitiali su-
mitur. Probabant Exemplis; Jacob. Gen. 27.
2. Aegyptiarum obstetricum quibus Rex edifi-
cavit domos Exod. 1. 3. Judith quoque Cauda-
tissima femina compositis mendaciis urbem
suam obsidione liberavit. Rex Cyrus post
observationem suam in peregrini habitu se fin-
xit longius ire. Luca 24.
Ad jus Ex quod Jacob locutus est ex Spiritu S.
instinctu prophetice per allegoriam locutum
esse, ut eventus ostendit. Aug. de mendac.
Ad 2dum Ex eodem; obstetrices Hebreo-
rum fuisse laudatas non propter mendacium sed propter misericordiam
quam servandis a nece infantibus praestiterunt
hoc modo etiam Judith. inquit S. Th. q. 110. a. 3.
ad 3. laudatur a qua mentita est Holoferni sed propter
affectum quem habuit ad salutem populi.

Dividitur a. mendacium jo. ratione finis vel
effectus in Jocosum, officiosum, et perniciosum.
Jocosum est, quod causa voluptatis l. sua l. ali-
ena dicitur. Officiosum quod causa utilitatis. Strong.
a. tale esse debet, ut nemini noceat. Perniciosum

est, quod alicui iniuste nocet, sicut alteri
prosit, s. obsit, s. quod est contra honorem Dei
l. bonum proximi, tale est omne mendacium
in religione, fide, in sermone Confessio-
nis, in iuribus, detractione in falso testimo-
nio, in contractibus iniquis. Est a. hoc
mendacium mortale, quod est contra Charitatem
Dei aut proximi, ratione tamen materiae ut si
nocumentum sit parvum, potest esse ven. Uli-
qua duo genera solum sunt peccata ven.

2do Dividitur mendacium ratione signi
quo quis utitur, hoc modo aliud consistit
in verbis, aliud in factis. Illud proprie
vocatur mendacium, hoc v. simulatio, cuius
species est hypocrisis, quae per se est p. tamen ven.
potest tamen esse mort. jo. ratione finis ut si quis
simulet se iustum, sanctum, vel falsum doctri-
nam simulet seminet, ut solent mentiri ha-
reticorum. 2do si contemptus sanctitatis l. re-
ligionis sit coniunctus, quomodo multi
politici hodie solum curant ut exterius in
deum iusti l. catholici, cum interius reli-
gionem nihil faciant et contemnant. S. Th.
q. iii. a. 4.

Ibid. dicit mendacium sm Ethicos
in iactantiam et ironiam, quod tamen non illige de
omni mendacio, sed quo quis in iis quae ad laudem
pertinent, mentitur. Iactantia est, cum quis ma-
iora de se praedicat quam insint. Ironia v.
cum minora quam insint, i. cum laudabi-
lia quae inest negat. Vide Arist. l. 4. Eth. c. 7.

Dubium 5tum

De Periurio.

Periurium duplex accipi potest pro proprie pro
iurato cui deest veritas, ut si falsum fu-
ens confirmes, quod fit in periurio assertorio,
i. si fidem datam et iurato confirma-
tam sine iusta causa non servas quod fit in iurato
promissorio. 2do generatim pro omni iurato,
cui ex 3bus conditionibus aliqua deest s. iu-
stitia, s. iudicium, s. veritas. Veri-
tas in iurato assertorio in eo consistit ut
iurans arbitrer esse verum id quod iure iurando
asserit s. praesens sit s. praeteritum. Sed in iu-
rato promissorio duplex veritas exigitur una
de praesenti, nempe ut adsit animus
vel iurato promissa implenda, in quo conveniat

cum Juncto assertoria, altera de futuro
ut res promissa impleatur suo tempore. Ju-
stitia s. consistit in eo, ut actus iurandi
sit iustus ac rectus, id est, non cadat super
actum s. materiam illicitam. Judicium dicitur
est discretio et providentia quaedam in omni iu-
ramento necessaria, quae tria involvit jo-
ut veritas iuncto stabilienda nequeat
alia via probari, nam manifestas veri-
tates Juncto confirmare temerarium est.
2. ut subsit necessaria s. pia causa iuran-
di. 3. ut praecedat veritatis maturum
examen.

Obj. ja. Periurium assertorium si cum plena
deliberatione fiat in quacunque materia gratiae
vis levi semper est p. m. Ita communis. Nec
excipias falsum Juncto iuri causa factum, ego
sic aliquo modo gravius est, quam si se-
rio dicerem, cum sine ulla necessitate Dei nomen
in testimonium falsitatis assumam. Idem
dicendum si quis rem sibi dubiam iuret ut
certam, secus si rem illam asserat ut dubiam;
dicendo v.g. suspicor ita esse l. credo ita se
habere, idem quoque tenendum si quis temere l. leviter

putet esse verum quod iuret, non curans interea l.
vipsa sit verum l. falsum. Ratio. quia obiectum
iuris ~~est~~ ~~dicta~~ veritas debet esse veritas certa
et satis explorata pro conditione tamen et qualitate
materiae, quod ideo addo, quia non aequalis diligentia
in omni materia ad perscrutandam rei veritatem
exigitur, nam jo maior in rebus egregiis et
arduis desideratur, quam in minoribus ob-
viis et per se claris. 2do. si iurans pro-
prium factum iuret, maiori opus est certitu-
dine, et plerumque facti evidentia aequalis
de propriis actibus haberi potest ac solet. 3tio
si iurans factum alienum iuret, l. simile
de quo adeo certa et evidens cognitio haberi
non potest, sed tantum probabilis tunc maior est ad iuris
assertorium certitudo non requiritur, atque praeter
opinionem contingat vel aliter se habere. Ipsum
ad veritatem huius iuris satis est, iuran-
tem audisse vel illam a persona ita fide-
digna vel morali sit certus vel ita se habere,
at in iudicialibus hoc non est satis quia in eo
iudicio testis de solo auditu non semiplene
probat, debet ergo esse testis de visu, s. debet de-
stari se aliquid sive notitia ipsius l. praesentia

ut eius dicto integra fides hi sit ad
semiplenam probationem, ex consuetudine tamen
et in iudicio testis de ~~auditu~~ sola forma
examinari solet.

Con: 2da Iurans non falsum, quam praemissa
debita diligentia verum putavit vacat culpa
ita Cris. si v. non adhibuit debitam di-
ligentiam erit mort. l. veniale pro ratione neg-
ligiae in veritate inquirenda admissa.

Con: 3tia Periurium est à mort. excusari
perfecta deliberationis defectu, ut si quis ex
lapsu linguae iuret id, cuius veritatem non
sufficienter discussit, aut adverterit se iurare
non tamen advertit id quod iuravit esse falsum. S. Th.
2.2. q. 89. a. 3. si quis tamen dum initio
iurare cupit non plene advertit postea tamen
in ipso iuramenti discursu adverterit mendacium
et non advertit non cessat, est mortale
quia tunc consulto falsum iurat.
Sylv. v. Iuramentum. Quod si defectus huius
indeliberationis aut inadvertentiae proveniat
ex praeva aut diuturna iurandi con-
suetudine, tunc sunt superius dicta ea af-

factum constituit in pctq mort. statu, tenetq
sub lethali eam consuetudinem extirpare
cum n. talis non soleat advertere an verum l.
falsum iuret, exponit se proximo et morali pe-
riculo periurandi, et licet contingat non
nunquam verum esse quod iurat, id tamen casu
et praeter intentionem iuratis accidit, cum
ille iurandi usus sit aeque falsitati ac
veritati expositus. Ex quo deducitur
affectis hac prava iurandi consuetudine
non nunquam negandam s. differendam esse absolu-
tionem, si m. nec firmum eius extirpandae
propositum habeant, nec rationes externas quae
proximum illius consuetudinis periculum afferunt,
evitare velint. Sacar. l. 3. de Relig. c. 8.
ubi monet non esse in hoc scrupulose procedendum,
neq. n. oportet Confessarium iudicare
fore ut poenitens nunquam amplius diminuat,
sed satis est, quod de pctis, et de mala consuetu-
dine praeterita doleat, emendationem firmiter
spondeat, peccandi rationes auferat, et circa
hanc kndam esse fidem ipsi poenitenti, sicut in
aliis quae pro se aut contra se dicit.

Con: 4. Iustum promissorium semper est p. m. quod

ipsi veritas de praesenti deficit, idem, quia
iurans non habet animum servandi vel promissam dum
iurat, s. ea parva s. magna sit, s. licita
s. illicita. quia hac veritate deficiente est
perfectum mendacium, cum iurans affirmet se
facturum quod vissa cogitat nolle se fore, et
ita cum gravi irreverentia Deum falsi testem
statuit. Ita Cons. et certa, idem dicendum
de eo, qui iuramento aliquid promittit credens
fore vel implere nequeat, quia deficit veritas
cum non adsit firmus implendi animus.

Dices saepe quod filio aut famulo sub iu-
ramento interminari se eum occisurum, ca-
put ense divisurum si haec l. illa iussa
non perfecerint, interim cogitans ipse haec
iuramenta implere non posse, et tamen nemo dixerit
hunc esse periurum si non servet quod iuravit.

Respondeo iuramentum illud esse hyperbolicum, cuius veri-
tas non est pensanda iuxta sonum verborum sed
tantum sensum sensum qui est, quod quis filium aut servum
velit graviter punire.

Cor: 5ta Iuramentum promissorium si ei desit ve-
ritas de futuro (idem quando quis dum iurat
habet quidem animum implendi vel promissam, postea

v. id quod promisit absq; causa non implet.) semper
est p. m. si promissio sit rei notabilis. Cons.
Sed difficultas est; si iuratum in re parva vio-
latur an sit p. m. Caiet. h. a. 7. ita dicunt:
si res parva est tota materia promissionis violatio
iuratum in re parva erit peccatum mort. quia tota
promissio violatur. Ut si iuratum promissionis esset
et nil solvas; si a. sit solum pars materiae erit
tantum ven. Ut si promissionis 3. aureos, et unum
esset in solutione praetermittas. Ess. c. 42.
d. 5. et alii cum ipso quos citat absolute
docent violationem iuratum promissionis in re parva
si serio promissa sit esse peccatum m. m. quod putat
promissorium non curare rem parvam, et facile
condonaturum, cum aliàs paratus sit solvere.
Probant jo. qui rei parvae promissionem iuratam
confirmatam non implet, is quantum in se est, facit
Deum testem falsi, hoc a. est p. m. 2do. Iuratum
respicit materiam non quoad magni l. parvi momenti
sed quoad vera, quod ex magnitudine l. parvitate non
debet iudicari eius obligatio sed ex veritate, eiusdem
a. rationis est in re parva et in magna Deum
falsi testem fieri. à quibus si quaeras cur vio-
latio iuratum in re parva sit p. m. non tamen violatio

voti in fundi. Respondent quod in voto spe-
cialiter an res sit parva l. magna in ordine
ad honorem Dei, et si parva sit, non censetur
honor Dei ex violatione voti in parvum
laedi, et sic esse p. ver. in Junto a. hoc
non spectari, sed solum curari ut sit verum
quod iuratur, quia Deus adducitur in testem
veritatis. Sanch. Dicitur l. 3. moral. c. 4.
n. 23. et alii complures, quod ipsum quos
sequitur, generaliter docent, si res promissa sit par-
va, non fore in ver. Fundatum huius sententiae
est, non esse vere et proprie mendacium non im-
plere promissionem cum animo implendi factam
sed esse infidelitatem, ut expresse docet S. Th. 2.2.
q. 110. a. 3. ubi ait, qui aliquid promittit
si habeat animum fundi quod promittit non mentitur
quia non loquitur contra id quod gerit in mente
si v. non faciat quod promittit, tunc videtur
infideliter agere per hoc, quod animum mutat.
Confir. nam mentiri est intrinsece malum
ita ut nunquam liceat, at non implere id
quod promissum est, saepe licet, quo fundato
posito probant suam sententiam. qui
certo promittit non licere fore cum recto

et, firmo aio implendi; etsi postea mutato
aio fidem frangat non mentit, ut promissum
est, quia nec adducit Deum in testem falsi. Probatur
seq. quia si promissor infidelis non praestet quod pro-
misit, proprie nullam ascribit Deo falsitatem
sicut nec testibus in contractu ascribit
ulla falsitas etsi non servetur contractus; laedit
tamen honor testium, quos non habita ratione authoris
eorum quae in testimonium sui contractus vo-
cavit, fidem promissam fallit, laedit inquam,
sed excusari potest laesio ob parvitatem materiae in qua
est infidelitas, vel parvam non n. laedit honor
mi mediante infidelitate, parva a. est infi-
delitas, rem parvam promissam non servare.
2do. Sicut dum homo adducit in testem promissionis
adducit solum ut attestetur de contractu prae-
senti, et obligatione in orta, ad respectum executi-
onis futurae non adducit in testem, sed tamen ut pra-
stet authorem per modum cuiusdam fideiussionis quia
quando non implet quod promittit, non adducit
Deum tanquam testis mendacii sed tanquam fideiussor
cuius authoritas quasi minuitur et aliquo modo
contemnitur, si promissum non servetur. Ipsius haec
sententia videtur et doctior et probior.
(on): 6. Quartum assertorium cui deest iustitia

qa est de se iniqua, et ex gratia suo petitur
tamen Ven. Ut si quis cum iusto vellet crimen
alterius vere ab ipso patratum, sine causa, quia in
tali casu iuramentum non confirmat detractionem ut
iniquam, sed quia veram, ideoque malitia detra
ctionis tamen per accidens se habet ad iuramentum, in di
recta intentione iuramentum assumens ut instru
mentum illius peccati, ut augeatur et probatur
fiat infamia pro tunc non est p. m. nova
malitia infamia superadderet in confessione necessario
explicandam.

Con: 7a. Iuramentum promissorium de se mortaliter illicita
est peccatum m. ex iustitia defectu, s. iam adsit aliquis
implendi vel promissa s. n. si tamen adsit aliquis
duplex erit peccatum unum contra religionem, al
terum contra virtutem in cuius materia peccatum
l. peccandi propositum habet. si a. non adsit
aliquis implendi, est tamen unum peccatum contra reli
gionem, quia iuramentum est mendax.

Con: 8. Iuramentum promissorium de se veniali mala,
item de opere l. omissione indifferente aut
repugnante Evangeliis consiliis est ven.
tamen peccatum ut iustitia defectum. Sanch. ist. n. 31.
et 31. qui recte admonet numero sequenti
minus malum esse iurare vel veniale, indif-

ferentes aut contra consilia aīs exequendi
quia absq; tali aīs qa in priori casu ven-
tum committit, in posteriori v. mort. periurium.
Contra v. maius malum est (i. falsum exterius)
iurare vel mortale, v. g. homicidium aīs exe-
quendi quam sine tali aīs, qa in priori casu est
duplex culpa mortalis in posteriori v. simplex.
Con: 9. Iurtum s. assertorium s. promissorium cui
deest tertius comes, id est, iudicium s. discretio
quis nisi sine iusta rēte fit, nec excedit culpam ven-
qa nec continet gravem irreverentiam sicque solius va-
nitatis aut superfluitatis ptum est. Suar. l. 3. cur.
n. 3. Not. dixi quis sine iusta rēte fit, qa si
desit iudicium ex parte necessaria inquisitionis verumne
sit, an falsum qd iurat, item qn ex prava con-
suetudine iurandi procedit, defectus iudicij est
ee mortalis sm superius dicta.
Con. Vlt. Periurium s. assertorium s. promisso-
rium qd cum execratione fit, v. g. moriar,
Deus mihi propitius non sit nisi verum sit qd dico,
est ptum m. quoties falso et deliberate ita iu-
rat, etsi res levis sit in iurto assertorio.
Item et in promissorio deficiente veritate de
praesenti dum iurat, nec a. de futuro, hic n.
mā gravis reptr sm superius dicta. Ita Cois.
si tn aliqs tali iurto confirmet qd sit l. certo

credit verum esse, nec debet mortalis peccati dam-
nari per se lege. et scandalo essente in
freyntt ita iurando aiadcertat sibi ma-
lam consuetudinem ingenerari, per quam dig-
ad periuria perveniat.

Punitur periurus in foro Civ. praeter poenam ar-
bitrariam adhuc civili s. legali infamia,
de facto incurrenda. si in. pacta voltria, l.
transactiones in iudicio iuratas violavit. l. si
quis maior. Cod. de transactionibus. quae
tamen poena ad alia periuria, puta assertoria
l. extra iudicium, etiam ad promissoria quae
contra solum Deum committuntur extendenda non
est. l. ult. ff. de crimine stellionatus. In
iure Can. 22. q. 1. c. ult. decernitur ut pro
crimine periurii gravissima poena imponatur
Clerico, qualis pro adulterio et homicidio
imponitur, unde et casus criminalis et ordi-
narie. Ipsis reservatus est, si publice et in
iudicio potestatem sit periurium. quod obrem convictus
de hac crimine deponendus est. Cap. Krebyter.
dist. 8. Cap. cum non ab homine. Caeterum
an iudicis sententiam s. ipso iure, nulla censura
l. poena canonica ob periurium incurritur
sicuti docent Secar. ibi c. 20. n. 21. Jul. Clar.

5. sent. §. periurium: alij testantur quod periurus ipso facto est excusat beneficio l. dignitate sed a Judice privandus sit.

Q.o 7.da

De Simonia.

Dubium jus.

Quid et quotuplex sit Simonia?

Simonia dicitur a Simone Mago qui cum vidisset Act. 8. quod per impositionem manuum Apostolorum daretur Spiritus S. obtulit eis pecuniam dicens; date et mihi hanc potestatem, ut cuicunque imposuero manus accipiat Spiritum S. Cui Petrus; pecunia tua tecum sit in perditionem quoniam donum Dei aestimasti pecunia possideri.

Definitur Simonia: studiosa voluntas emendi l. vendendi pretio tempo-rali aliquid spirituale, l. spirituali annexum; spirituale est 3plex. 1o per essentiam ut gratia gratum faciens et gratis data, dona Spiritus S. et virtutes sigma-ales. 2. causa qualia sunt sacramenta atque officia Ecclesiae. 3. Effectiva quod est effectus vi spiritualis et sunt actus gratiarum, ordinum et officiorum Ecclesiae.

Spirituali annexum est 3plex. 1o. annexum antecedenter ut sunt ornamenta et vasa sacra, templa et similia, item jus patronatus, praesentationes, electiones, enunciationes

collationes beneficiorum. 2do Concomitanter
ut est ipse labor qui in administratione sa-
crificiorum et beneficiorum sermonum Iudicium
subitur. 3. Consequenter et est ius percipi-
endi redditus Iudicis pro spirituale ministerium
aut officium. Per venditionem et com-
ptionem illiquis quivis contractus quo res spiritualis
aut precio, aut re precio aestimabili com-
pensatur, s. sit munus à manu, ut est non
tantum pecunia sed quovis etiam munus quod manu
exhibetur, s. sit munus ab obsequio, ut ser-
vitium aliquod, s. munus à lingua, ut est
huius laudatio preces et intercessio ad favorem
huius acquirendum. Item hoc ex gratia sua
mortale est, et spes quoque sacrilegii ut notat
Aphor. l. 9. c. 7. q. 8.
Simonia multiplex est, jo. alia est mentalis
qua nullo signo exteriori exprimitur, sed
tantum mente concipitur; alia conventionalis
quae signis quidem exprimitur sed reipsa ad eum
executioni mandata, s. ex neutra parte, s.
ex altera tantum, eo quod alter tantum dederit temporale
alter vero spirituale tantum promiserit, l. è contra ut
docet Pal. B. 6. de Symonia. q. 15. p. 5. Alia
est realis quae per verba illa voluntas verbis expri-
mitur et reipsa executioni utrimque mandatur

Ut si quis beneficium iam decepit, et pro eo solvit promissos ioo. l. partem. qui a. fide solum sine omnino implendi promittit, Ipso pecuniam pro beneficio non est vere symoniacus, nisi quoad actum externum promissionis. Ratio est; quia deest voluntas emendi atque ita talis neque conventionalis, neque realis symoniacus est.

Simonia alia prohibetur iure naturali et divino quam iam descripsimus; alia iure tantum positivo humano s. quod res quae commutantur in se sunt temporales tantum ac natura sua permutabiles, ut si offa deanomia provocatio rerum Ecclesiarum p. s. quod utrinque sint speciales ut cum permutatione beneficia Ecclesia propria primata authe, l. cum authe quod est superioris sed tamen cum pacto occulto, ut is qui recipit pinguis beneficium conferat aliquam pensionem ei qui illum resignavit, non tanquam pro precio talis resignationis, hoc n. esset proprie symonia, et contra ius naturae sed pro excessu fructuum illius compensando. Et permutatio haec quis non sit contra ius naturae est tamen prohibita in iure positivo Cap. quaesitum extra. de rerum permutatione. Ubi est pactum occultum in specialibus dum continere labem symoniae.

Ex dictis patet, symoniam iure mere positivo prohibitam impropria esse symoniam, ut in adductis exemplis patet, nam quantum ad ius spectat nihil ibi speciale emitur, sed purum temporale sicque quod

Iulia prohibet ne Kuigm. tpralia offa
administratorum Iulae vendant, ne ef-
ficit ea sacra et spualia, sicut qn conse-
cret V.G. aliquem, prim. vendere vt sacrum
et spualem est vera et proprie dicta symo-
nia contra ius naale. Sz relinqt Iulia
officia illa in suo esse tpral. et solum pro-
hibet venundari ob respu quendam remotum
quem habet ad Theoriam et cultum Dei.
quantum v. ad posterius exemplum attinet, neq
ibi proprie symonia committit cum l. nullum
vio interveniat precium tpale l. si qd interve-
nit illud tm sit ad exequendos fructus tpra-
les pinguioris beneficij. Vol. cito q. 16. p. 3.

Dubium 2dum

Qmo in particulari committat symo-
nia, ex parte obiecti?

Huic dubio per aliquot quaesita satisfiendum est
Ex G. jo. an vendere officium s. operam do-
cendi sit symonia? Ex ne ee, etsi pro ipsa
theologia stipendium acciperet. Ita Cois. qa
nulla scia hua industria acquisita qua
talis ex sua naa refert ad gram divinam
conciliandam, sz tm ad illu minandum illum.
in Cap. a. prohibens. tm prohibet ne Epus pro

ullo sui moneris actu quo facultatem alicui do-
cendi et grammaticam tamen concedit pretium accipiat.
Ad 12.dum An accipere pretium pro actibus virtutum
sit symonia. Et quidem quod potissimum est de actibus
earum virtutum quae sunt ad alterum, ut sunt actus mia
Justitiae Religionis, in his n. cum cedant in al-
terius utilitatem videtur quae hic bonum vendit, Ratio
a. dubitandi est, quod omnes actus virtutum valeant ad
vitam aeternam consequendam, ac proinde videantur esse
quod spirituale quod non potest compensari pretio. Ergo in
actibus virtutum diligenter esse dicendum, quia
ratione sint aestimabiles; si n. aeterna sint aesti-
mabiles quia ad gratiam et salutem conciliandam
pertinent, omnino erit symonia illos emere et ven-
dere, nam vendi tunc illique id quod spirituale est,
sed v. actus virtutum sint temporaliter aestima-
biles propter aliquam utilitatem temporalem quam af-
ferunt, ut sunt actus quidam mia. ad corpus perti-
nentes. v.g. procurare funus, inservire aegris pro-
pter quidem ea ratione sunt symonia pro pretio con-
ferri, dummodo nil accipiatur propter spiritualitatem quam
habent, sed propter temporale commodum, quod afferunt, aut
quam habent obligationem aut alia onera coniuncta
ita n. non pro ipso actu virtutis pretium accipitur
sed pro aliquo onere cum actu virtutis con-
iuncto; sic in Matrio contrahendo non pro actu
scientiae sed pro onere sustentandi coniugem dos

recipit, sic et in ingressu religionis non
pro actu virtutis, quo persona in ordi-
nem coaptatur ut Deo serviat, sed pro onere
sustentandi personam, aliquid interdum in Mo-
nialium Conobijs accipit. Hoc titu-
lo licite Dei exigunt expensas pro con-
secratione Ecclesiarum et visitatione, neque hinc
sequitur Clericos non gratis ministrare, quia non
exigunt quicquam tanquam ministerij spiritualis
pretium; hoc enim tanquam maius omni pretio gratis
praestant. Ut tamen hoc praestent gratis requirunt
a populo debitam sustentationem. Similiter sacerdos
pro obligatione fidei sacrum tali loco et tempore
ut et pro labore itineris potest quod accipere quam
haec obligatio eum hic et nunc privat aliarum
actionum utilitate et commodo. potuisset enim inte-
rea sua temporalia commoda alibi procurare
Cuiet. V. Symonia. Sic Vicarij Pa-
rochorum et Praelatorum possunt quod accipere
pro obligatione qua se ad omnium l. mensem
astringunt et privant facultate vacandi alijs
negotijs lucrosis. Imo possunt etiam pro labore
~~itineris~~ extrinsecus sacrae actioni coniuncto
ut est labor baptizandi, consecrandi, pro
aliquo accipere, hoc sensu non tanquam pro
re venditili eius pretij mensura sit pecunia

hoc n. symonia esset, sed quia iste labor et
actio sacra est conditio sine qua non esset debitum
stipendium, et qua posita est debitum. Sicut
ex iustitia debet mercenario merces esse
praestito ita mero verum spiritualium debet
stipendium, hoc discrimine, quod ibi debetur
merces tanquam aequivalens operi, hic non debet
vel aequivalens ad compensandum opus sed solum
vel subsidium necessarium ad sustentationem debitum
est opus spirituale tanquam ob conditionem necessariam. Less.
d. 8. de symonia. n. 54.

Oppones. Saepe accidit mercenarium spiritualem ali-
unde hic non vivat, puta ex patrimonio l. vel
ditibus Iudicis aliis sufficientibus quo casu ac-
cipere spirituale ob sustentationem debitam, videtur
esse pallium avaritiae et symoniae? Confir-
mat cum doctores stipendium quod licet accipere,
non appellent stipendium nec totis, sed illius
symoniae esse si quod ad sustentationem non necessarium
aequivalet.

Ex Titulum, licite recipiendi stipendium per
se loq. non esse pauperem. Sed officium spirituale
populo impensum, ex quo oritur in populo
obligatio gratitudinis ad reserendam eam per
spirituale stipendium. Ad dubium non est, quin
sicut Clericus pauper et Clericus dives possit
officium spirituale in populum conferre, quod sicut

Clericus pauper potest recipere stipendium spirituale
ita etiam divus, nam quod aliquis alium habeat
necessaria ad vitam per accidens est; quod attinet
ad populum cui spirituale officium confertur; quod
debet ei nihilominus gratiam temporalem referre.
iuxta illud Apostoli; nemo militat suis sti-
pendiis. Ad Confir. Ex quo BB.
appellant stipendium clericorum stipendium
nuptiis, sensum esse non quod non liceat id petere
quando aliaqui suppetunt necessaria, sed quod non liceat
petere ultra id quod communiter est sufficiens ad vitam
honeste sustentandam, l. per accidens aliunde
quod habeat necessaria ad vitam l. non.

Ex 3. an sit simonia dare l. accipere
aliquid pro omissione actus spiritualis?

Ex 1o. dare pecuniam pro omissione actus spiritualis
ex aliqua circumstantia mali V. G. ne quis
absolveat, l. eligat indignum neque simo-
nia, neque peccatum est. Non simonia, quia nil
spirituale tunc fenitur, neque donati pecuniam
aliquid spirituale accedit. Non peccatum; nam lici-
tum est deterrere alterum à malo inter-
posita pecunia sicut quocunque alio moti-
vo ex se non illicito.

Ex 2do. Dare pecuniam pro omissione actus
spiritualis debiti, et tunc quoque recti, peccatum

est, sed non est simonia. Jus patet, nam sit tunc
iniuria alteri, qui habebat ius ad illum actum
ut si quis daret pecuniam paracho, ne absolvere
ret aliquem in actu. Secundo probatur. quia nuda
omissio actus spiritualis non est quod sacrum et spirituale.
Ex 3. Dare l. recipere pecuniam pro omissione
actus spiritualis debiti, est dici simonia impro
prie, quod tunc plurimum sit pecunia quasi,
quam actus spiritualis, quamquam ut consequatur pe
cuniam, praetermittit actum spiritualem quem aliaque
est facturus.
Ex 4to Utrum quae spiritualibus antece
denter annexa sunt possint emi l. vendi!
Ex Ea quae per se pretio aestimabilia sunt, ab
strahendo, a consecratione s. ordine quem habent
ad rem spiritualem possunt emi et vendi, alia non possunt
ex ea cois. Vendi possunt imagines, ornamenta
et vasa sacra, quae si profanis vendunt
prius sunt confringenda, seu si iudicis ad usus
sacros. Huiusmodi etiam videntur esse terra sacra
pro sepultura ex sylu. v. sepultura, quod
tamen illiga sum sa, quam petit certus et honoratus
locus sepulturae aliaqui sum canones illi
citum est pro terra qualibet sepulturae aliquid
accipere. Ubi tamen Not. sol.
licet non possit pro sepultura aliquid exigi

ut praeterea posse tamen accipi si sponte offe-
rat. Item si diuturna consuetudo intro-
ducta sit ut aliquis dicit Cap. ad Apliam
Sylu. supra.

Not. 2do fundum haud dubie cum posse ad
usum sepulturae sacrae. Imo in casu necessitatis
fundum in quo Tulia l. Cameterium si-
tum est, vendere, non est illicitum, sicut et ipsam
Tuliam aestimando saltem expensas, quae
in ea facta sunt, vel necessario fieri debent.
nam huiusmodi materialia quibus consecratio l.
spiritualitas ipsi accidentaliter connectitur semper
sunt se aestimabilia et vendibilia ma-
nent, Tulia inquam, vasa et vestimenta
sacra, dummodo ipsa consecratio non aesti-
metur sed una cum materiali transeat. Suar.
c. 17. n. 12. De Symonia.

Aliqua tamen huius generis ob peculiare ius
positivum vendi non possunt, ut est officium quodli-
bet administratoris rerum Tulicarum
oeconomi Tulia, sacristaniae Val. p. 2. et 3.
Item vendi non possunt ius patronatus id est, ius
praesentandi et eligendi ad officia et beneficia
Tulica. Item renunciationes et procu-
rationes beneficiorum, aqua benedicta, reliquiae ff.

agni Dei nullo ornatu vestitus; testimonium
ordinis aut collati beneficij. Item vocare et
examinare ordinandos, nisi etiam in his aliqui
sumptus intervenerint, ut si quis agnus Dei ex
cera, aut medalias aere cuiusvis fundi et
precium pro cera aere, fusione solvat, tunc
potest pro iis compensatio fieri.

Q. 6to An pro onere et labore con-
comitantes omnes rebus spiritualibus possit accipi
pretium?

R. 1o. Potest si labor sit tantum accidentaliter omnes ut
est musicus cantus in officio divino, qui ex con-
iunctione cum re divina non amittit valorem.
Deinde potest quis accipi pro adiuncto damno l.
privatione lucri, nisi positivo iure id pecu-
niam prohibeat. et alium sufficienter compensetur.
Item ait Val. nec pro ordinatione ne pro di-
missoriis ullo praeceptu, nec pro cera quae est
aut membrana potest quis ab ipso ordinante
accipi pro Trid. sess. 21. c. 1. licet de cera
non negat Navar. c. 23. n. 102.

R. 2do. Pro onere et labore intrinsece
omnes et per se requisito ad sacras actiones
non licet quis accipere, v. g. pro actu et la-
bore celebrandi consecrandi, benedicendi pro
Ita communis cum S. Th. 4 dist. 28. q. 3. a. 2.

Ratio est, quia labor, iste abstrahendo ab
ordine ad rem spiritualem non est pretio aestima-
bilis, quia non videtur improbabile esse posse
quod accipi pro tali labore ut onerosa, ut
sentiunt cum Bonac. Canonista. Verum
hic memoria tenendum quod supra diximus
posse esse pro labore intrinseco sacrae ani-
mae conjuncto aliquid accipi, non tamquam pro
vendibili cuius pretii mensura sit pecunia,
sed quia iste labor et ad sacra est condi-
tio quia non esset debita sustentatio et quia
posita est debita.

6.to An beneficia iure naturae absque si-
monia vendi possint? Sto Resp.

Nota. Tria posse considerari circa beneficium
Iuliciam jus. est titulus iste quo beneficium
habetur, hoc est dignitas s. officium quo Iulica
persona destinatur ad aliquid spirituale mini-
sterium, verbum est dignitas presbyteralis
parochialis episcopalis. 2dum est ius s.
facultas quam habet talis minister ad vi-
piendos fructus ex rebus Iulicae. 3tium est
ipsi fructus qui vicipiunt. hoc posito
Tria certa sunt in isto quaesito, jo certum est
ipsum titulum s. officium spirituale esse ipso iure

nõa invendibile, nõ per se et qd spuale.
2do certum est. fructus ipsos põe vendi iure
nõa et est positivo. 3tio certum est. Et põe
locari ius recipiendi fructus absq; vitio si-
monia, sic n. nõ commutatur pretio ipsum spuale
ius sepale s. directum recipiendi fructus; ma-
net n. nihilominus quod beneficiarius sit tm
vendit quoddam aliud ius 2dorium s. utile
de quo Nov. c. 27. n. 149. Prohibet tn lo-
cationem in perpetuum imo et ultra triennium
ex peculiari extrav. Pauli 2. quam tn
Novar. ipse dicit nusquam esse receptam.
Tn sylv. s. simonia probabiliter põe
fieri talem locationem ad vitam locantis.
Hoc tria inquam certa sunt. Et tum est
controversum, utrum sic. Jus s. facultas rec-
piendi fructus põit vendi ex nõa vi absq;
simonia. Jus inquam jarium et tralem nõie
beneficij Tulici significatum. Et quod glossa
ex Cap. ex parte extra de offo legati. Joan.
de Butrio. Turrecremata cap. 1. de simonia
sentiunt viam Tulicia beneficia põe vendi ex
nõa vi tantum, id prohiberi iure positivo
absq; adeo Papam põe vendere quodvis beneficium
Quod et sentit Nov. c. 23. Manualis. n.
108. Ratio eorum est, qd quicunq; aliqd

abstrahendo à spiritualibus s. ab ordine quem
habet ad spirituale valet ad aliquos usus tem-
porales aestimabiles, quia sub ratione illa
sic abstracta vendi ex natura rei absque
symonia, sed ius recipiendi fructus propter
titulum spiritualem abstrahendo ab ordine
quem habet ad talem titulum valet ad mul-
tos usus temporales aestimabiles ergo etc.

Verum contra Rx. Neg. fundatum est; quia
beneficium dicitur propter officium (titulum spiritualem
sic.) atque ita est annexum spirituali, conse-
quenter et dependenter, quia sicut officium est spiritua-
le, ita et beneficium, quia vendi non potest.
Confir. authoritate Paschalis Papae cap.
si quis obiecerit, ja q. 3. ubi inquit: quia
unum sine altero non procedit, qui unum ven-
dit, alterum incenditur non delinquit, ex
quo concludit, nemo igitur beneficia vendat.
Ad contra sentia ratione Rx. si illa
esset firma secuturum eadem ratione absque
simonia vendi posse offa ipsa spiritualia, ita
ordines ipsos sacros, Episcopatus, dignitates,
quia sunt haec considerari possunt abstrahen-
do à spiritualibus, quae valent ad varios com-
moditates temporales, ut ad immunitates, ho-

necessitas sustentandae p. Vnde illud quod in
maiori sumitur, carmina ad licitas res ten-
dicas superfluit. in ctt. ex parte complete esti-
mari et coemi abstrahendo à spiritualita-
te atque ius recipiendi fructus ex tali cap.
sit quodam modo fundata in ipso titulo
spiritualis officij, non potest complete concipi et aestimari
abstrahendo à titulo spirituali. Sicut et in alijs res
in calice, vestibus sacris &c. haec n. temporalia
aestimari ac vendi possunt, quia quaedam talia esti-
mabilia sunt, nec sunt ipsae absolute quae possunt
complete concipi et aestimari sine respectu ad
spirituale, quibus sublatis consecrantur ex quo fierent spirituale.

Qu. [illegible] Sitne simonia res spirituales cum spiritualibus
commutare?

Resp. non esse. Si in utraque nihil temporale est quod ipsi sit mere
res rei spiritualis annexa, sic. Iuxta Sal. p. 3. Si
citra crimen simoniae licet sibi invicem servi-
tia re pro alio, vel ius rei ipsorum orat, sacrificia
&c.

Resp. 2do. Permutationem beneficiorum sibi invicem
simoniacam esse, si fiat sine legitima auth. superi-
oris. l. si in permutatione beneficiorum interve-
niat utrinque partes, ut donata aliqua pensione
illi qui pinguius beneficium resignaverit, vel sine
ut sic pariter resignantis sit vel sit complementum
aequalitatis fructuum.

Ad 3. permutantem beneficium absolute resig-
nando illum superiori sub occulto pacto inde-
pendenter ab auctoritate superioris adiecto, pro-
hibentia licite fere. 1o. sperare à superiore
aliud, ita ut non speraret aliud nec resigna-
ret prius. 2. Eandem spem verbo scriptus
significare. 3. rogare superiorem ut receptor
opulentioris beneficij aequet proventus, sive per
annuam pensionem, sive per solutionem praesentis
pecuniae. 4. Convenire cum altera parte
de modo solutionis à superiore tamen appro-
bando, adeoque dependenti ab eius volte
Navar. c. 23. n. 100.
Hinc colliges 1o. recte docere Sa. V. simonia
esse simoniam dare alicui temporale tanquam
pretium ut suadeat alteri ut det Phi
beneficium. 2. dare pretium patrono ut pre-
sentet. 3. fere pactum de resignando beneficio
quoque. 4. solvenda pensione, si alter tibi be-
neficium impetret. 4. Commutare beneficium sub
auctoritate superioris. 5to commutare beneficia
cum auctoritate legitima quidem sed cum occulto pacto
solvenda pensionis ab eo qui pinguius beneficium
accipit, s. iam ea pensio sit compensativa tam
excessus fructuum, s. pro pretio sit resigna-
tionis. 6. si Ep. accipiat aliquid pro

expeditione litterarum beneficij, ut a. si notarius iustam
tapam accipiat. 7. resignare beneficium reservata
sibi pensione sub licentia Papae; 8. dare temporale
pro spirituali s. quacunque spirituali jurisdict. 9. si
Electores inter se conveniant ut ex seipsis tantum
eligant ad beneficia electio erit simoniaca.
denique vendere officium oeconomi l. advocati,
l. custodis Iudicii.

Decimum 3tium

Quomodo committatur simonia ex parte ipsius Commutationis?

Ex 10. Utrum quomodocunque accipere temporale
pro spirituali sit simonia; l. è contra?
Ex ut ea, in qua temporale accipitur ut pretium
spiritualis l. è contra ut si spirituale commutetur pro
temporali tanquam pro re aequali, et per modum
contractus iustitiae sub pravam aestimationem
commutantis. Secus si detur spirituale pro temporali
l. è contra, solum tanquam ob medium quo
alter inciter aut provocetur ad dandum temporale
l. spirituale. Vel si detur tanquam ex gratitudine
s. per modum gratuitae compensationis, tunc
n. ut est simonia saltem in foro conscientiae.
Nec refert et si temporale sit principale medium
dandi spirituale, modo ut sit finis ipsius rei spiritualis

nam duplex est quod conferre spirituale pro principali
principali; uno modo ita ut temporale sit fi-
nis tantum ipsius conferentis s. voluntatis ipsius et
applicationis animi ad actum conferendi spirituale
et sic non est simonia. Altero modo ita
ut temporale aestimet pluris non sit quod
eum finis non modo voluntatis et applicationis animi
ad actum conferendi spiritualia, sed etiam ipsius
rei spiritualis sinimi illum temporale aestimet
pluris non modo quam actum conferendi hic
et nunc spirituale, sed etiam quamvis spirituale
quod confert. Et tunc vero committit talis
symoniam, nam eo ipso quod aestimat temporale
pluris quam spirituale aestimat etiam illum tanti
quanti spirituale et consequenter spirituale pro temporali
tanquam pro pretio vendit. In quo con-
sistit perversitas simoniae. ita Less. et Val.
ubi. Hinc
Colligitur 1o. non esse symoniam quam sacerdotes
pro missis accipiunt pecuniam, accipiunt
n. pro iis qua spiritualia sunt, tamen ex gratitu-
dine; ex iustitia v. qua eadem ex officio
et obligatione quadam onerosa sunt, non ut
iis debeatur pecunia, tanquam aequivalens pre-
tium pro labore animi sacra intrinseco

sed pro oneribus et laboribus extrinsecus connexis
vel certe ut debitum stipendium temporale pro officio
spirituali ad modum supra explicatum.
2do non est symoniam si quis obsequium aut
alicui aliquid munus temporale pro impendat, spe
consequendi ab illo aliquid beneficium spirituale ti-
tulo gratitudinis. Nav. ibi n. 106.
3. non est simoniacus donationes quae aliquid Ecclesiae
donat sub onere et conditione ministrandi
aliquid spirituale v. g. ut quis in monasterio habeat
sepulturam et annua sacra, quia tunc spirituale
est tantum motivum, nec est emptio, sed est donatio
onerosa.
4to non est simoniam propositum pecuniae tantum
motivo aliquem provocare ad actus virtutis
quis subinde praesumatur simonia, nisi circa
ingressum religionis.
5to non est simoniam conferre beneficium propter pre-
ces l. consanguinitatem tanquam ob motivum
modo absit eis expectatio alterius commodi,
tanquam pretii, licet in hoc possit peccari propter
acceptionem personarum.
6. non est simoniam ob metum alicuius mali con-
ferre alicui quod spirituale, nil n. talis accipit,
sed tantum propter conservationem rerum suarum quas timet
amittere moveri ad conferendum spirituale.
Dico 2do an liceat et pacisci de re temporali danda
pro spirituali in foro externo?

Ex praesumi simoniam in foro conscientiae
saepe posse intervenire, per se tamen in hoc foro
non esse dicitur, si temporale non petatur ut pretium
sed ut motivum et conditio necessaria, et eius
pactum temporali iure positivo non prohibeatur
ut fit in commutatione beneficiorum, tunc n.
est simonia saltem iuris positivi. Vel. ibi.

Ad 3. Utrum sit simonia per aliquid temporale
redimere Legationem, qua quis inique im-
peditur a consecratione beneficii aut alterius
rei spiritualis S. G. an liceat improbo clerico
dare pecuniam, quod non tamen pro pecunia vult ba-
ptizare?

Ex non esse, modo non detur ut pretium, et causa
nobilis causa subsit in actis, l. nota-
bilis utilitas etiam si alter pecunia accipiendo
aut etiam se protestetur, dantemque adiuret
ut non aliter quam ut pretium det. Sed n. hac
iniqua adiuratio eludi aliquid aliud im-
pertinens iurando ut non opus sit errare etiam in
extrema necessitate Baptismum.

Sed quid si quis alteri nollet conferre beneficium
nisi simoniace, liceretne pecunia ab eo redi-
mere Legationem? Ex non; cum n. tallis
collatio sit nulla, non potest eius procurandae causa

rationabilis subest secus est de Bapt. qui etiam per si-
moniam collatus valet. Sic licite etiam data
pecunia redimi potest vexatio et ignominia qua
sectae reliquiae indigne tractantur ab hereticis.

Dubium 4tum

Quae sint poenae Simoniacorum?

Ex 1o. aeterna damnatio mihi solum praesumpta sit
in foro externo.

Ex 2do restitutio. nam etsi sint naturae iuris ac-
cepta simoniace restituenda non sunt, iure tamen
positivo in poenam simoniae valis (quae poena
in mentalem, et conventionalem non extendit.)
statutum est, ut contractus simoniacus ipso iure
sit invalidus et restitutioni utrinque, obno-
xius quod simoniace acceptum est. Et quod si-
moniace acceptum spirituale quod resignari solet
quam n. non sint.) reddendum est praelato, pretium
v. spirituale ei, qui dederat Val. p. 6. quis etiam
spirituale dandum Iulia l. pauperibus, non a simo-
niaco putat Poletus Imo Azor c. 2. q. 6.
priorem sententiam non satis tutam iudicat, quod tamen
alii recte negant.

Ex 3tio simoniaci in ordine et beneficio, ut
et mediatores eorum, incurrunt ipso facto
excommunicationem Papae reservatam in Extrav. Pauli
2di de simonia, quae ad alios non est extendenda,

et illig. de simonia vali. Utrinq. com-
pleta. Complectitur a. aeq. simoni-
acam in ordine et beneficio, licet occul-
tum et in minoribus ordinibus tm. vel a.
in alijs sacramentis conferendis vel accipiendis
nec in consecrationibus dispensationibus benedictio-
nibus vendendis l. emendis, tametsi in his
graviter peccetur Cass. de simonia d. 23.
Nomine beneficij comprehenditur h. quoquis officium
specialis regiminis ut est officium praelati in reli-
gione, qui per electionem assumitur non a.
vicaria od tempus nec ius patronatus.
Excommunicantur a Paulo 2. et ij, qui in Curia
Romana simoniacos non revelant ut syl.
v. simonia. Sed rectius alij negant, severe
quod revelatio praecipitur non tamen cum censura,
Item praeceptum hoc revelandi abrogatum
docet Kirchfeldius in Rubrica de simonia
Probabili 15. Vide Sairum l. 3. Casuum c. 20.
In 4to Excommunicationem reservatam incurrunt et
tanquam simoniaci qui ex pacto dare l. ac-
cipere aliquid pro ingressu religionis praesu-
munt, ut statuit Urbanus 4. in Extrav. j.
de simonia. Non tamen prohibentur moniales

accipere dotem non pro ingressu religionis
ipso, sed pro sustentatione monialis magis si
monasterium sit tenue, quod concessit Cornelius 7.
quod Navar. c. 27. sed
Quitne simoniacus qui muneribus aliquem in
tendit pertrahere ad religionem Catholicam
l. ad monasterium?
Ex, non est si solum intendat allicere l. permovere
animum ut deinde sponte huc amplectatur modo
absit scandalum ne videatur pretio fieri cathol.
icus aut religiosus. Si v. quis intendat per
hoc dona ipsi pretio quadam absolute
aliquem obligare ad conversionem simoniam
committat, sic etiam non est monasterium ingressus pacifice
cum opulento ut pro Praelato quem illi suppe
ditat certam pecuniam expendat.
Quis tamen sine simonia Abbas aliquem alere in
studijs l. alijs officijs afficere, ea lege
ut deinde ingrediatur ordinem, l. si voluerit
sumptus effundere teneatur quia nil hic datur
pro ingressu religionis tanquam pretium sed
datur gratis cum condicione tamen onerosa. Bl. d. 12.
Quod si monasterium sit opulentum videtur esse
simonia saltem juris positivi exigere aliquid
pro sustentatione ingredientis B. Th. 4. dist.
28. q. 3. a. 2. ad 7. ubi ait, si sine gravamine
monasterij possit recipi nocivus simoniacus

et aliquid exigere. Alij tamen putant, hic
nullam esse proprie simoniam quando pecunia
solum pro sustentatione exigitur, sed praesumit
tamen in foro externo sylu. v. simonia.
q. 15. Ratio est; quod non exigatur temporale pro
spirituali tanquam pretium, sed solum tanquam
condicio ne monasterium accessu novorum Dominorum
fiat gravatum. quae Ratio saltem hoc
ostendit Talem simoniam non esse Juris di-
quod tamen aliquo modo sit simonia videtur
posse convinci ex Canonibus qui abso-
lute prohibent aliquid exigi ab ingredientibus
l. pactum fieri, puniuntque tam dantes quam
accipientes. Nos n. videbant suspendi ab ex-
ecutione ordinis et officij Capitularis,
Illos v. videbant ad alium monasterium trans-
ferri Cap. Veniens ad nos. 19. et cap. dile-
ctus 30. de simonia. et extrav. 1. de
simonia. ubi suspendunt Conventus et
Capitula quae pastus, prandia, pecunias,
iocalia, aut alias res etiam ad pium usum
deputatas quantumvis ex consuetudine (ij
dicit esse corruptelam.) exigunt. Singula-
res a. personae quae haec dant, aut acci-

piunt equivocantur. In hac difficulte problemate
videtur olim fuisse simoniam iuris positivi
et adhuc esse ubi illi Canones vigent, desijt
v. esse simonia ubi contria invaluit consue-
tudo. Accaria tamen signum esse non desijt, nisi
monasterium inopia pranciatur, ut non possit plu-
res commode sustentare, tunc n. omnino licet
pacisci cum ingredientibus de sustentatione.
S. Th. q. 100. a. 3. ad 4. et in 4. sent. loco citato.
Ratio est; quia hic nil speciale vendi censetur,
illa n. pecunia solum requiritur ut condio quaedam
necessaria, quat. alij religiosi non gravantur, et n.
par est, ut maiorem inopiam subeant causa eorum,
qui petunt admitti, quam hi ipsi facile possint istud
incommodum avertere. Concil. tamen Trid. sess. 25.
c. 3. de reform. statuit ut in monasterijs et
domibus tam virorum quam feminarum, is tamen
numerus constituatur et conservetur qui ex
proprijs redditibus monasteriorum l. consuetis eleemo-
sinis commode possit sustentari. Unde satis
colligitur Concilium nolle ut fiant pacta de
alimentis aut de dote, (sic n. in monasterijs
Monialium vocari solent) putatur tamen mort.
non videtur, plures admittere aut pacisci de
dote, quam monasterium est tenue, quia decretum illud
nondum videtur receptum et usus contrarius non est
contra rectam rationem. Quin et Congregatio

Cardinalium nil ausa est hac de re definire
sed censuit ad summum Pont. referendam.

Item 5.to Simoniacus valis in quocunque ordine sa-
cro incurrit suspensionem praeter eam quae in
excommunicatione includitur, et praesentans aliquem
Simoniace ad ordines suspenditur ab omni ordine
si quem habuerit per triennium. ordinans v.
est à collatione omnium ordinum in perpetuum secundum
Canonistas. secundum Theol. v. per triennium Cap. penult.
de Symon. suscipiens ordines item ab omni
usu ordinum in perpetuum. Nav. c. 25. n. 68.

Item dnque Simoniace ordinem conferens l. suscipiens
incurrit est interditum ab ingressu
Ecclesiae est constitutio Sixti v. ubi illa recepta
est. an v. est contrahens irregularitatem, vide
ar. Suar. Tom. 5. d. 22. s. 5. Alias graves
poenas statuit in Symoniacos Pius 5. in Constit.
5. quae tamen non incurrunt ante sententiam Judicis, et
Constitutio illa à paucis quoad hunc effectum videtur
recepta Navar. de Symonia. atque
haec de religione totaque materia Virtutum
Cardinalium sufficiant. Haec pars
ex Theologia absoluta est ultimo; absolvimus
quoque totam Theol. Deo favente. 1669.
29 July. fer. 2. paulo post 2.tam pomeridianam.

C. B. D. M. D. A. E. M. P. et M.
Deo sint laudes.